

Programmabegroting

2013-2016

Raad 1 november 2012

Leeswijzer.....	5
I Beleidsbegroting	11
Programmaplan	11
1. Programma De Burger als Partner	12
2. Programma De Burger als Kiezer	33
3. Programma De Burger als Klant	44
4. Programma De Burger als (Wijk)bewoner.....	62
5. Programma De Burger als Onderdaan en Belastingbetaler.....	82
6. Programma Bedrijfsvoering.....	94
7. Hoofdstuk Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen.....	102
Paragrafen	107
8. Paragraaf Lokale Heffingen.....	108
9. Paragraaf Weerstandsvermogen	122
10. Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	126
11. Paragraaf Financiering	136
12. Paragraaf Bedrijfsvoering.....	140
13. Paragraaf Verbonden Partijen.....	145
14. Paragraaf Grondbeleid	156
II Financiële begroting	163
15. Overzicht Baten en Lasten	164
16. Gronden waarop de (meerjaren)ramingen zijn gebaseerd	169
17. Financiële positie	172
III Bijlagen	179
Bijlage 1: Overzicht reservemutaties per programma	180
Bijlage 2: Investeringsvolume.....	182
Bijlage 3. EMU-saldo	188
Bijlage 4. Meerjarenbalans	189
Bijlage 5. Monitor Prestatieafspraken Woonvisie.....	190
Bijlage 6. Nog te leveren prestaties ISV (< 31 dec. 2014)	193
Bijlage 7. Monitor woningvoorraad ontwikkeling	194
Bijlage 8. Planning actualisering bestemmingsplannen 2012-2013.....	195
Bijlage 9. Bezuinigingen	199
Bijlage 10. Afkortingenlijst	212
IV Raadsbesluit	215
Raadsbesluit.....	217

LEESWIJZER

Leeswijzer

De begroting is gesplitst in twee delen; de beleidsbegroting en de financiële begroting.

I. Beleidsbegroting

Programmaplan

De beleidsbegroting bestaat uit zes raadsprogramma's. De eerste vijf zijn gebaseerd op de verschillende rollen die de burger kan aannemen in de relatie met de gemeente. Met ingang van deze begroting is er een nieuw programma bedrijfsvoering opgenomen. Tot slot is er een hoofdstuk 7 dat gaat over de centrale financiering en algemene dekkingsmiddelen van de gemeente. De indeling ziet er als volgt uit:

- Raadsprogramma 1: De burger als Partner
- Raadsprogramma 2: De burger als Kiezer
- Raadsprogramma 3: De burger als Klant
- Raadsprogramma 4: De burger als Wijkbewoner
- Raadsprogramma 5: De burger als Onderdaan en Belastingbetaler
- Raadsprogramma 6: Bedrijfsvoering
- Hoofdstuk 7: Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Voor een goed begrip van de begroting is het van belang om de samenhang aan te geven tussen de programma's van de begroting.

Raadsprogramma 1: De burger als Partner

Binnen programma 1 staat de beleidsontwikkeling centraal. Op basis van signalen uit de samenleving, van andere overheden, vanuit de politiek, vanuit de ambtelijke organisatie of vanuit een opdracht uit het programma 2, De burger als kiezer, wordt nieuw beleid ontwikkeld, wordt bestaand beleid aangepast aan de actualiteit en worden beleidsnota's verder uitgewerkt. Het programma De burger als Partner is hét programma waarmee kan worden gestuurd en bijgestuurd. Met één oogopslag is inzichtelijk waar de beslispunten zitten. Het geeft een integraal overzicht van alle nieuwe ontwikkelingen en de keuzes die door de gemeenteraad gemaakt kunnen worden. Het is daarmee een krachtig sturingsinstrument voor de gemeenteraad en geeft richting aan alle andere programma's.

Raadsprogramma 2: De burger als Kiezer

De titel van het coalitieakkoord "Dienstbaar in vertrouwen" staat centraal voor het hoofdproces Besturen. Binnen het hoofdproces worden de bestuurders ondersteund om de ambities die in het coalitieakkoord zijn opgenomen, waar te maken. Tevens wordt binnen dit programma de relatie onderhouden tussen de gemeenteraad en het college, verantwoording afgelegd over gevoerd beleid en genomen besluiten op lokaal en bovenlokaal niveau. De onderwerpen die u hierin aantreft zijn onder andere participatie, samenwerking op lokaal en bovenlokaal niveau, bestuurskracht en bestuurlijke afhandeling van klachten.

Samenhang raadsprogramma 1 en 2 met de raadsprogramma's 3, 4 en 5

Na uitwerking binnen het programma De burger als Partner en vaststelling binnen het programma de burger als Kiezer komen alle vastgestelde nota's, kaders, notities en uitgangspunten terecht in programma 3. De burger als Klant, programma 4. De burger als Wijkbewoner en programma 5. De burger als Onderdaan en Belastingbetaler. Binnen deze programma's wordt invulling en uitvoering gegeven aan de betreffende nota's, kaders, notities en uitgangspunten. De gemeenteraad heeft dus binnen deze programma's een controlerende rol met betrekking tot de uitvoering.

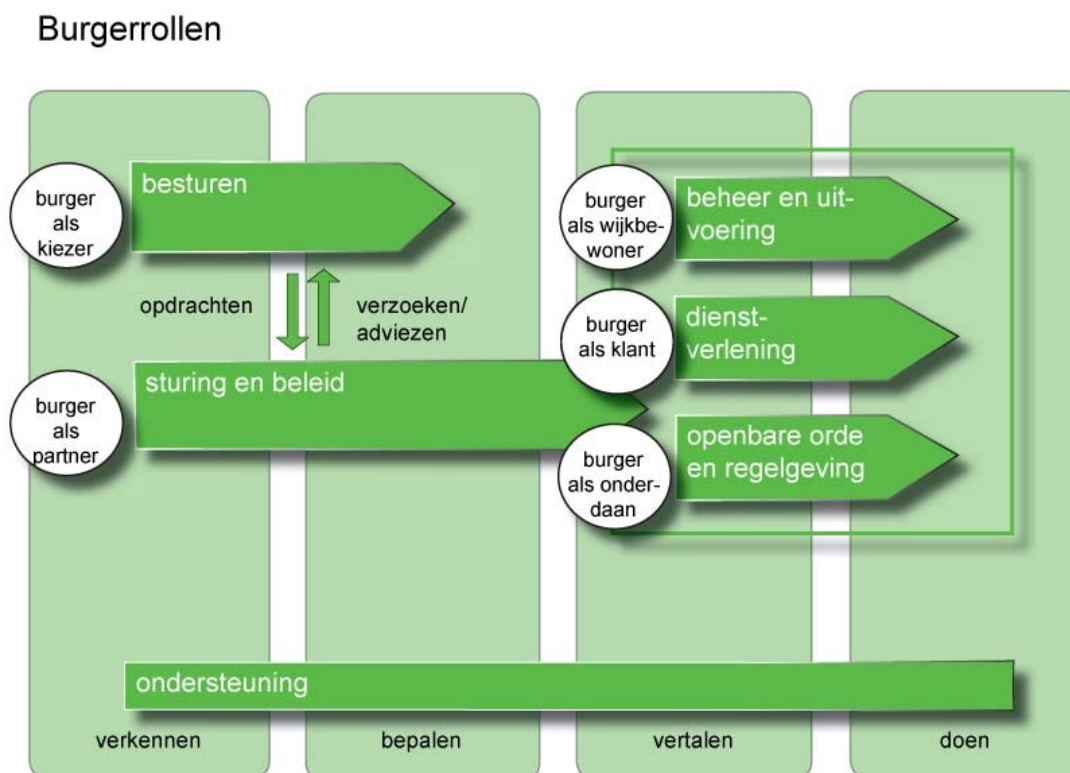
Raadsprogramma 6: Bedrijfsvoering

Het raadsprogramma Bedrijfsvoering is een nieuw programma. Het is ingevoerd met ingang van 2013. Hiervoor is gekozen om meer inzicht in de (kosten van) bedrijfsvoering te geven. Op een centrale plek wordt invulling gegeven aan de doelen die we aan de bedrijfsvoering stellen.

Hoofdstuk 7: Financiering en dekkingsmiddelen

In dit programma zijn onder andere de kosten van financiering opgenomen. Ook inkomsten van de gemeente zoals de algemene uitkering, de lokale heffingen en het ontvangen dividend zijn in dit programma opgenomen.

Schematisch ziet de samenhang tussen de raadsprogramma's er als volgt uit.

Bij elke burgerrol is aangegeven welk hoofdproces¹ zich erop richt. Het hoofdproces ondersteuning richt zich op het geven van ondersteuning aan de gehele organisatie. De hoofdprocessen vormen de ruggengraat van de procesgestuurde organisatie.

Onderliggend is de beleidscyclus, het steeds weerkerende proces van verkennen, bepalen, vertalen en vervolgens doen.

Binnen het hoofdproces Sturing en Beleid staat beleidsontwikkeling centraal en het monitoren van de resultaten. Op basis van signalen/opdrachten uit de samenleving, van andere overheden, vanuit de gemeenteraad, vanuit van het college, of vanuit de ambtelijke organisatie wordt nieuw beleid ontwikkeld, wordt bestaand beleid aangepast aan de actualiteit en worden beleidsnota's verder uitgewerkt. Concreet betekent dit dat na advisering door het hoofdproces Sturing en Beleid aan het college alle vastgestelde nota's, kaders, notities en uitgangspunten door Sturing en Beleid worden overgedragen aan een ander hoofdproces dan wel aan een externe partner. Sturing en Beleid is niet het enige hoofdproces dat beleid maakt. Ook in andere hoofdprocessen wordt beleid gemaakt. Het betreft hier dan beleid dicht bij de uitvoering. Het proces binnen Sturing en Beleid eindigt niet met een beleidsdocument dan wel een opdracht aan een ander proces of aan een externe partner die vervolgens zorg draagt voor het opstellen van uitvoeringsbeleid, de vertaling en uitvoering van het beleid. Want het is aan Sturing en Beleid om de regie te blijven voeren na het verstrekken van een opdracht en ook om de resultaten te blijven monitoren. De sturing van het programma De burger als Partner vindt plaats aan de hand van verschillende instrumenten. De belangrijkste instrumenten zijn: het sluiten van een prestatiecontract tussen het programma de burger als Partner en de overige pro-

¹ Voor de leesbaarheid is er voor gekozen alleen de term hoofdproces te gebruiken. Voor hoofdproces kan ook afdeling gelezen worden.

gramma's, de producten van de planning & control cyclus, managementinformatie en de bestuurlijke planning.

Prestatietabel

In de begroting zijn, evenals in het verleden, prestatie-indicatoren (PI) opgenomen. Deze indicatoren moeten het de raad mogelijk maken om te beoordelen of beoogde doelen/effecten zijn bereikt. Een nulmeting (in veel gevallen de uitkomst van "Waar staat je gemeente") geeft aan waar we starten. Opgemerkt moet worden dat er niet aan alle activiteiten een prestatie-indicator is gekoppeld; dit geldt voor veel reguliere activiteiten.

Het college zet in op handhaving van de huidige situatie (dus PI blijft gelijk). Dat is in deze tijd van bezuiniging al een forse uitdaging. Daar waar het college een onderwerp als speerpunt wil beschouwen is voor de prestatie-indicator ook een streefcijfer genoemd.

De planning en control cyclus

De kadernota, begroting, monitoren en de jaarrekening zijn producten van de planning en control cyclus. Aan de hand van deze producten kan zowel in financiële zin als in beleidsmatige zin getoetst worden hoe de voortgang is en kan daar waar nodig worden bijgestuurd.

Opbouw/indeling van de raadsprogramma's

1. Inleiding

Een uitleg over het programma en beschrijving van het doel van het programma.

2. Algemeen

Het algemene beleidsmatige kader van het programma wordt hier beschreven.

3. Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten per programma

Hier zijn beknopt de kerndoelen, beoogde effecten en prestatie-indicatoren opgenomen. Er is voor de omschrijving hiervan gebruik gemaakt van "Waar staat je gemeente". Ook is beschreven wat we hiervoor gaan doen in 2012 en verder.

4. Bestaand beleid

Hier wordt een overzicht gegeven van relevante kaders (besluiten en nota's).

5. Wat mag het kosten

Dit betreft de totale lasten en baten per raadsprogramma.

Met ingang van deze begroting is een nadere specificatie van de lasten en baten per programma gegeven. Voor de raad betekent dit een uitbreiding van financiële informatie. Het autorisatieniveau van de raad blijft echter ongewijzigd, dat wil zeggen op het totaal lasten/batenniveau per raadsprogramma.

De verschillenanalyse

In de begroting is een verschillenanalyse per programma opgenomen.

In deze analyse is het jaar 2013 leidend. Allereerst worden de verschillen tussen 2013 met 2012 toegelicht. Vervolgens worden de fluctuaties in het meerjarenperspectief toegelicht.

6. Trends en ontwikkelingen

Welke ontwikkelingen doen zich voor binnen het programma?

Paragrafen

De paragrafen vormen een belangrijk onderdeel van de begroting. Het doel van de paragrafen is het genereren van stuurinformatie voor de raad; met de informatie uit de paragrafen kan de raad beleidslijnen vast- en bijstellen. Ze vormen een dwarsdoorsnede van de programmabegroting en geven ook inzicht in de achterliggende processen.

II. Financiële begroting

Hier wordt een beeld geschetst van de totale lasten en baten per programma (hoofdstuk 15). In hoofdstuk 17 "Uiteenzetting financiële positie" vindt onder meer de presentatie plaats van de financiële uitkomst van de begroting inclusief bijhorend dekkingsplan.

III. Bijlagen

Verder zijn diverse bijlagen opgenomen zoals het overzicht reservemutaties per programma, investeringsvolume en het EMU-saldo. Als nieuwe bijlagen zijn opgenomen: een meerjarenbalans, prestatieafspraken met betrekking tot Woonvisie, ISV, de woningvoorraad en de bestemmingsplannen. Tot slot is een lijst met afkortingen bijgevoegd.

IV. Raadsbesluit

I BELEIDSBEGROTING

PROGRAMMAPLAN

1. Programma De burger als Partner

1.1 Inleiding

Het programma De burger als Partner is hét programma waarmee kan worden gestuurd en bijgestuurd. Met één oogopslag is inzichtelijk waar de beslispunten zitten. Het geeft een integraal overzicht van alle nieuwe ontwikkelingen en de keuzes die door de gemeenteraad gemaakt kunnen worden. Het is daarmee een krachtig sturingsinstrument en geeft richting aan alle andere programma's.

Binnen het programma De burger als Partner staat de *beleidsontwikkeling* centraal. Op basis van signalen uit de samenleving, van andere overheden, vanuit de politiek of vanuit de ambtelijke organisatie wordt nieuw beleid ontwikkeld, wordt bestaand beleid aangepast aan de actualiteit en worden beleidsnota's verder uitgewerkt. Na uitwerking binnen het programma De burger als Partner en vaststelling binnen het programma De burger als Kiezer komen alle vastgestelde nota's, kaders, notities en uitgangspunten terecht in programma 3. De burger als Klant, programma 4. De burger als Wijkbewoner en programma 5. De burger als Onderdaan en Belastingbetaler.

In dit programma staat *de burger als partner* centraal. De burger als partner heeft recht op kwaliteit van beleid en wil serieus genomen worden in het kader van de beleidsontwikkeling van de gemeente. Daarbij kunnen we in het bijzonder denken aan een aantal wijkoverstijgende beleidsvelden zoals ruimtelijke ontwikkeling, economie en bedrijven, sociale en maatschappelijke voorzieningen en onderwijs.

In Ridderkerk proberen we op de hierboven genoemde ontwikkelingen in te spelen door vanuit de genoemde waarden gebruik te maken van de volgende principes:

- De gemeente werkt samen met haar partners en inwoners aan het bereiken van de gewenste maatschappelijke ontwikkelingen. Vanuit het besef dat de gemeente niet 'alwetend' is betreft zij de partners en inwoners ook bij het duiden van de situatie en het ontwikkelen van beleid.
- De gemeente werkt wijkgericht waar het kan, en 'stedelijk' waar het moet. Inwoners zijn meer betrokken bij de wijk, of soms zelfs de buurt of de straat, dan bij de hele gemeente. Het herstellen van de binding en daarmee het vertrouwen kan dan ook het best daar beginnen.
- De gemeente werkt samen met andere gemeenten (met name Barendrecht en Albrandswaard en binnen de Stadsregio maar op onderdelen ook met andere gemeenten) vanuit de overtuiging dat samenwerking ruimte biedt aan eigenheid en de eigenheid ook kansen biedt voor die samenwerking. De leidende principes hierbij zijn: het verhogen van de kwaliteit, het verlagen van de kwetsbaarheid en het beheersen van de kosten.
- De organisatie moet zodanig aangestuurd worden dat ze voldoende wendbaar is om de dynamiek in de samenleving aan te kunnen. Processturing en projectmatig werken zijn daarbij de leidende principes. De organisatie werkt resultaatgericht. Dit doen we door de ontwikkeling en uitvoering van beleid te monitoren en te evalueren of het gewenste resultaat bereikt wordt. Instrumenten hiervoor zijn ondermeer de Planning & Control-cyclus, de Burgermonitor en de Waarstaatjegemeente enquête.

1.2 Algemeen

De Structuurvisie Ridderkerk geeft inzicht in het beleid voor de lange termijn voor Ridderkerk. Deze is in juni 2009 vastgesteld. De keuzes die de raad in de Structuurvisie heeft gemaakt, worden verder uitgewerkt en op haalbaarheid en consequenties onderzocht. Daarbij wordt invulling gegeven aan de acht uitdagingen die in de Structuurvisie zijn geformuleerd. Het gaat daarbij om het zorg dragen voor *een gezonde bevolkingsopbouw, herpositionering van de woonwijken, continueren van werkgelegenheid, meer handjes op de werkvloer, verbeterde positie van openbaar vervoer en langzaam verkeer, versterkte identiteit en sociale samenhang op wijkniveau, voorzieningen op peil en een duurzaam en milieubewust Ridderkerk*.

Om in de toekomst deze uitdagingen aan te gaan en er invulling aan te geven wordt gewerkt aan vier centrale thema's:

1. De Wijk Centraal
2. Ondernemende kern
3. Mobiliteit op maat
4. Verbindend landschap

Gelet op het coalitieakkoord wordt afgewogen op welke onderwerpen de huidige structuurvisie moet worden herzien en welke consequenties dit heeft voor de ambities zoals die in de structuurvisie zijn verwoord.

Naast de uitwerking van de structuurvisie is er nog een aantal belangrijke ontwikkelingen dat verder uitgewerkt dient te worden en waar de komende jaren invulling aan wordt gegeven. Het betreft de verdere uitwerking van het *coalitieakkoord* en de *bestuurskrachtmeting*. Tenslotte is er natuurlijk ook altijd sprake van autonome (nieuwe) ontwikkelingen. Hierop dient binnen dit programma een antwoord gevonden te worden. Een van de belangrijkste ontwikkelingen die op ons afkomt is de decentralisatie van Rijkstaken. Het is een uitdaging om hier de komende jaren op een verantwoorde wijze invulling aan te geven. Bij de trends en knelpunten van dit programma wordt hier verder op ingegaan.

1.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 1 De burger als Partner

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk wordt de gemeente betreft burgers in voldoende mate bij de totstandkoming van beleid.</p>	<p>Oordeel burger serieus genomen in het kader van de beleidsontwikkeling van de gemeente</p> <p>Oordeel betrekken burger bij totstandkoming plannen.* Realisatie 2009: 5,2 Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 5,6 Streefcijfer 2012: 6,0 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0</p> <p>Oordeel interesse gemeente in mening burgers.* Realisatie 2009: 5,0 Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 6,0 Streefcijfer 2012: 6,0 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0</p> <p>Oordeel voldoende inspraakmogelijkheden plannen.* Realisatie 2009: 5,3 Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 5,8 Streefcijfer 2012: 5,9 Streefcijfer 2013: 5,9 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<p>We passen consequent het afwegingskader participatie toe bij het ontwikkelen van nieuwe plannen.</p>	<p>We passen consequent het afwegingskader participatie toe bij het ontwikkelen van nieuwe plannen.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken. Integrale (en tijdige) atweging in ruimtelijke functies.</p>	<p>Actuele bestemmingsplannen: ieder bestemmingsplan binnen 10 jaar herzien conform het actualiseringschema van oktober 2012.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Bestemmingsplannen herzien conform het in oktober 2012 aangeboden actualiseringschema. Actualiseren van het schema bestemmingsplannen voor de begrotingsbehandeling. 	<ul style="list-style-type: none"> Bestemmingsplannen herzien conform het in oktober 2012 aangeboden actualiseringschema. Jaarlijks actualiseren van het schema bestemmingsplannen voor de begrotingsbehandeling.
<p>Diversiteit aan woonmilieus: voldoende en gevarieerd woningbestand voor alle doelgroepen.</p>	<p>1. Uitvoeren van het in juni 2011 met de Stadsregio gesloten Convenant Woningmarkt 2010 – 2015 (zie afzonderlijk opgenomen tabel in deze begroting).</p> <p>2. Uitvoering geven aan de prestatieafspraken die in februari 2012 zijn vastgelegd met Woonvisie (zie afzonderlijk opgenomen tabel in deze begroting).</p>	<p>Ongeveer 40 woningen opleveren.</p> <p>De planning van de woningbouw, zoals ten grondslag ligt aan het met de Stadsregio gesloten Convenant, wordt niet gehaald. Er is een bijgestelde planning opgenomen als aparte bijlage in deze begroting.</p>	<p>Ingezet wordt op het halen van de in oktober 2012 aangepaste planning.</p> <p>Evaluatie van het Werkboek Woningbouwstrategie in 2014.</p>
<p>Kerdoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken. Versterkte identiteit en samenhang van ontwikkelingen op wijkniveau.</p>	<p>We beschikken over actuele wijkontwikkelingsprogramma's. Iedere wijk heeft bij het WOP een uitvoeringsprogramma dat jaarlijks wordt gemonitord bij de 1^e tussentijdse rapportage.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Najaar 2012 start opstellen WOP Centrum, 2013 WOP Centrum vaststellen. Voorjaar 2013 start opstellen WOP Rijsoord, eind 2013 – begin 2014 WOP Rijsoord vaststellen. 	<p>Actualisatie van de WOP's gebeurt wanneer de actualiteiten daarom vragen en/of als de visie niet meer toereikend is.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken. Versterkte identiteit en samenhang van ontwikkelingen op wijkniveau.</p>	<p>We beschikken over adequate wijkteams. We beschikken over een beschrijving van de rollen en onderlinge verwachtingen van wijkteams. Iedere wijk heeft een jaarplan, waarin ook de acties van de partners staan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Doorontwikkeling van wijkregisseurs. • Samenwerking met partners op wijkniveau. 	<p>Samenwerking in de wijken versterken met Woonvisie, Politie, Sport en Welzijn en de gemeente. Opzetten van wijkteams met de gemeentelijke wijkregisseur en de wijkprofessionals van de partners. Opstellen van jaarplannen per wijk met de werkzaamheden en activiteiten van de verschillende partners per wijk.</p>
<p>Behoud en beleven van cultuurhistorische waarden.</p>	<p>We beschikken over een integraal erfgoedbeleid.</p>	<p>Vaststellen van een uitgewerkt erfgoedbeleid op het terrein van archeologie, monumenten en cultuurlandschap. Naast wettelijke taken onder andere ook een subsidieregeling voor gemeentelijke monumenten en projecten op het gebied van communicatie en informatie.</p>	<p>Uitvoering van het erfgoedbeleid; naast wettelijke taken onder andere ook een subsidieregeling voor gemeentelijke monumenten en projecten op het gebied van communicatie en informatie.</p>
<p>Bijdragen aan een brede, doorgaande ontwikkelingslijn voor alle kinderen en jongeren van 0-23 jaar. Het stimuleren van een sociaal samenhangende en actieve wijk.</p>	<p>Brede scholen in alle wijken.</p>	<p>Elk jaar worden in overleg met het veld de acties vastgesteld en uitgevoerd. In het LEA-overleg van 15 juni 2012 is afgesproken dat de visie Brede school Ridderkerk in 2013 zal worden geactualiseerd.</p>	<p>Elk jaar worden in overleg met het veld de acties vastgesteld en uitgevoerd.</p>
<p>Kinderen hebben kwantitatief en kwalitatief voldoende ruimte om te spelen in de eigen wijk (3% van het stedelijk gebied is ingericht als speelruimte).</p>	<p>Oordeel burger speelmogelijkheden.* Realisatie 2009: 6,9 Realisatie 2010: 7,0 Realisatie 2011: 7,3 Streefcijfer 2012: 7,2 Streefcijfer 2013: 7,2</p>	<p>Uitvoering van het uitvoeringsprogramma speelbeleid (concrete acties zijn benoemd in programma 4).</p>	<p>Uitvoering van het uitvoeringsprogramma speelbeleid (concrete acties zijn benoemd in programma 4).</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken. Kwaliteit buitenruimte op peil houden.</p> <p>De waterkwaliteit en -kwaliteit verbeteren.</p>	<p>Kwaliteit is minimaal op het niveau zoals vastgelegd in het beleidskader Duurzaam Beheer. We beschikken we over een actueel Gemeentelijk Rioleringsplan.</p>	<p>Uitvoeren van het nieuwe Beleidskader Duurzaam Beheer.</p> <p>Uitvoeren van het vastgestelde beleid (in programma 4).</p>	<p>Uitvoeren van het nieuwe Beleidskader Duurzaam Beheer.</p> <p>Uitvoeren van het vastgestelde beleid (in programma 4).</p>
<p>Kerdoel: Ridderkerk is een ondernemende kern. In Ridderkerk krijgt de bestaande werkgelegenheidsstructuur de ruimte om te vernieuwen.</p>	<p>Oordeel ondernemers over ondernemersklimaat: 6,9 (bron: onderzoek Ecorys oktober 2011).</p>	<p>Cornelisland:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Start uitgifte fase III. • Uitgifte bedrijfsterrein Staelduinsebos tot bedrijventerrein. 	<p>Cornelisland:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitgifte fase IV. • Uitgifte bedrijfsterrein Staelduinsebos tot bedrijventerrein. <p>Evaluatie van Parkmanagement Cornelisland.</p>
<p>In Ridderkerk krijgt de bestaande werkgelegenheidsstructuur de ruimte om te vernieuwen.</p>	<p>Oordeel ondernemers over ondernemersklimaat: 6,9.</p>	<p>Uitvoeren van de voornemens die vastgelegd zijn in de nieuwe notitie economisch beleid.</p>	<p>Uitvoeren van de voornemens die vastgelegd zijn in de nieuwe notitie economisch beleid (november 2012).</p>
<p>Continueren en waar mogelijk uitbreiden werkgelegenheid.</p>	<p>Het aantal arbeidsplaatsen in 2011 was 19.292. Het streefcijfers voor 2013 is 19.292 arbeidsplaatsen.</p>	<p>De Wet Werken naar Vermogen (WWNV) is door de val van het kabinet controversieel verklaard. Naar verwachting wordt deze op een later tijdstip, wellicht 1 januari 2014, alsnog ingevoerd. Naast het nieuwe beleidskader waarbinnen, onder andere, gekeken wordt naar de huidige inzet van de re-integratie-instrumenten, worden in het voortraject ook de voorbereidingen getroffen voor de mogelijke vorming van één gemeenschappelijke sociale dienst van de BAR-gemeenten.</p> <p>De voorgenomen activiteiten om de werkgelegenheid in Ridderkerk te bevorderen worden in de nota economisch beleid (najaar 2012) beschreven.</p>	<p>De WWNV is door de val van het kabinet controversieel verklaard. Naar verwachting wordt deze op een later tijdstip, wellicht 1 januari 2014, alsnog ingevoerd. De BAR-gemeenten gaan door met de vorming van een gemeenschappelijke sociale dienst. Gestreefd wordt om dit proces in 2014 afgerond te hebben.</p>
<p>Transparantie over tarieven grondtransacties.</p>	<p>Jaarlijkse geactualiseerde nota richtlijnen grondprijzen.</p>	<p>Jaarlijks wordt de evaluatie van de nota richtlijnen grondprijzen Ridderkerk aan de gemeenteraad aangeboden op basis waarvan de prijzen worden geactualiseerd.</p>	<p>Jaarlijks wordt de evaluatie van de nota richtlijnen grondprijzen Ridderkerk aan de gemeenteraad aangeboden op basis waarvan de prijzen worden geactualiseerd.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: Ridderkerk is een ondernemende kern.</p> <p>De samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid wordt verbreed en verbeterd.</p>	<p>Er is een structureel overleg tussen gemeente, onderwijs en ondernemers.</p>	<p>De samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers wordt in overleg met Barendrecht verder uitgebouwd. Daarbij worden de kansen benut die de ontwikkeling van bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard biedt.</p>	<p>In nauw overleg met de andere betrokken partijen worden concrete acties bepaald en uitgevoerd.</p>
<p>Gemeente en centrumondernemers werken samen op basis van vertrouwen.</p>	<p>Oordeel burger over winkelvoorzieningen*. Realisatie 2009: 8,1 Realisatie 2010: 8,2 Realisatie 2011: 8,1 Streefcijfer 2012: 8,1 Streefcijfer 2013: 8,1</p>	<p>Het overleg met de centrumondernemers wordt voortgezet en waar mogelijk uitgebouwd. De ondernemers hebben aangegeven dat zij het waarderen dat er een structureel centrumoverleg is, waarbij ook met de wethouder van gedachten kan worden gewisseld.</p>	<p>Ook in 2014 wordt het structurele overleg met de centrumondernemers voortgezet.</p>
<p>Kerdoel: In Ridderkerk bieden we mobiliteit op maat.</p> <p>Verbeterde positie Openbaar Vervoer.</p>	<p>Oordeel burger openbaar vervoer*. Realisatie 2009: 7,0 Realisatie 2010: 7,1 Realisatie 2011: 7,2 Streefcijfer 2012: 7,0 Streefcijfer 2013: 7,0</p>	<p>Met de Stadsregio blijft intensief overleg gevoerd worden over de maximaal te behalen kwaliteit.</p>	<p>Met de Stadsregio blijft intensief overleg gevoerd worden over de maximaal te behalen kwaliteit. Het streven is er op gericht om vanaf 2014 de buurtbus te integreren in het regulier openbaar vervoer.</p>
<p>Bereikbaarheid verbeteren.</p>	<p>Oordeel burger over bereikbaarheid buurt met de auto*. Realisatie 2009: 7,9 Realisatie 2010: 8,0 Realisatie 2011: 8,0 Streefcijfer 2012: 8,0 Streefcijfer 2013: 8,0</p>	<p>Voor zover de financiën het toelaten, worden projecten uit de module Langzaam verkeer, de module Parkeren en het verkeerscirculatieplan centrum in voorbereiding en uitvoering genomen. Indien mogelijk wordt dit gepland in combinatie met groot onderhoud.</p>	<p>Voor zover de financiën het toelaten, worden projecten uit de module Langzaam verkeer, de module Parkeren en het verkeerscirculatieplan centrum in voorbereiding en uitvoering genomen. Indien mogelijk wordt dit gepland in combinatie met groot onderhoud.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk hebben we verbindend groen. In- en rond de wijken is voldoende groen.</p>	<p>We gaan zorgvuldig om met ons gemeentelijk bomenbestand.</p>	<p>Uitvoeren van het bomenbeleidsplan (concrete acties zijn benoemd in programma 4).</p>	<p>Uitvoeren van het Bomenplan (concrete acties zijn benoemd in programma 4).</p>
<p>Kerdoel: In Ridderkerk is het voorzieningsniveau op peil. Effectiviteit en kwaliteit van jeugd- en onderwijsbeleid verbeteren.</p>	<p>Het aantal VSV-ers was op 1 juni 2011 14,2 procent van de jongeren tussen 18 en 23 jaar. Het aantal VSV-ers was op 30 juni 2012 13,4 procent. Het streven voor 2013 is om dit nog verder omlaag te brengen.</p>	<p>Er wordt samen met de LEA-partners een visie onderwijs / jeugd opgesteld.</p>	<p>Samen met onze partners invulling geven aan de regierol op het gebied van onderwijs- en jeugdbeleid, onder andere, binnen het LEA.</p>
<p>Accommodatievraagstukken ten aanzien van onderwijs en welzijn worden integraal afgewogen.</p>	<p>Oordeel burgers over onderwijs* Realisatie 2010: 7,4 Realisatie 2011: 7,4 Streefcijfer 2012: 7,4 Streefcijfer 2013: 7,4 Oordeel burgers over welzijnsvoorzieningen* Realisatie 2009: 5,9 Realisatie 2010: 6,1 Realisatie 2011: 6,4 Streefcijfer 2012: 5,9 Streefcijfer 2013: 5,9 Oordeel burgers over sportvoorzieningen* Realisatie 2009: 7,6 Realisatie 2010: 7,6 Realisatie 2011: 7,6 Streefcijfer 2012: 7,6 Streefcijfer 2013: 7,6</p>	<p>In overleg met de LEA-partners wordt een beleidsparagraaf bij de notitie overcapaciteit opgesteld.</p>	<p>Naar aanleiding van de notitie overcapaciteit schoolgebouwen optimaal gebruik maken van maatschappelijk vastgoed. Dit in overleg met alle betrokken partijen en op basis van in onderling overleg vastgesteld beleid.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk is het voorzieningsniveau op peil. Toegankelijke gezondheidszorg.</p>	<p>Oordeel burgers over gezondheidszorg*. Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,1 Realisatie 2011: 7,3 Streefcijfer 2012: 7,3 Streefcijfer 2013: 7,3</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van het werkplan 2013 (en verder) samen met CJG partners. • Herijking lokaal gezondheidsbeleid. <p>Periodieke quickscan naar tevredenheid cliënten. Ontwikkelen ouder- en jongerenparticipatie binnen CJG.</p>	<p>Uitvoering geven aan het lokale gezondheidsbeleid. Nadruk op preventie door het bevorderen van een gezonde leefstijl, met name bewegen.</p> <p>Periodiek uitvoeren van een quickscan naar tevredenheid cliënten. Borgen van ouder- en jongerenparticipatie.</p>
<p>Goed functionerend stedelijk Jongeren centrum.</p>	<p>Oordeel burger welzijnsvoorzieningen*. Realisatie 2009: 5,9 Realisatie 2010: 6,1 Realisatie 2011: 6,4 Streefcijfer 2012: 6,1 Streefcijfer 2013: 6,1</p>	<p>Volgen van de ontwikkelingen rond De Loods door deelname aan het gebruikersoverleg. In de productafspraken met Sport en Welzijn worden prestatie- en rapportageafspraken over het jeugd- en jongerenwerk, waaronder De Loods, opgenomen.</p>	<p>De evaluatie van de Loods is uitgevoerd. Daarover is de raad geïnformeerd middels een raadsinformatiebrief. De verbeterpunten zoals aangegeven in de raadsinformatiebrief zijn belangrijke aandachtspunten voor deze jaren.</p>
<p>Voldoende cultureel aanbod.</p>	<p>Oordeel burger cultuur*. Realisatie 2009: 6,3 Realisatie 2010: 6,3 Realisatie 2011: 6,3 Streefcijfer 2012: 6,3 Streefcijfer 2013: 6,3</p>	<p>Voor het in stand houden van culturele voorzieningen zijn afspraken gemaakt met de maatschappelijke partners zoals bibliotheek A tot Z en ToBe.</p>	<p>Voor het in stand houden van culturele voorzieningen worden afspraken gemaakt met de maatschappelijke partners zoals bibliotheek A tot Z en ToBe.</p>
<p>Alle minima zijn in staat deel te nemen aan de samenleving.</p>	<p>In 2012 beschikken we over een nieuw beleidskader minimabeleid.</p>	<p>Uitvoeren van de concrete acties in het beleidskader minimabeleid.</p>	<p>In 2014 wordt een nieuw armoedeonderzoek uitgevoerd, waarmee het minimabeleid geactualiseerd kan worden.</p>
<p>Alle inwoners van Ridderkerk zijn in staat deel te nemen aan de samenleving.</p>	<p>We beschikken over een actuele Wmo-nota.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van acties uit het Wmo beleidsplan. • Voorbereidingen overdracht taken uit de AWBZ. • Voortzetting decentralisatie jeugdzorg. 	<p>De acties die voortvloeien uit het beleidsplan worden uitgevoerd. Hierbij wordt rekening gehouden met de overdracht van taken uit de AWBZ naar de Wmo vanaf 1 januari 2014. De decentralisatie van de jeugdzorg is opgepakt en wordt voortgezet.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk hebben we een volwassen partnerschaprelatie met onze maatschappelijke instellingen.</p> <p>De activiteiten van onze maatschappelijke partners dragen bij aan de gewenste maatschappelijke effecten.</p>	<p>Voor de maatschappelijke partners is duidelijk welke maatschappelijke effecten de gemeente verwacht voor het verstrekken van subsidie.</p>	<p>Subsidiebeschikking conform BCF-systematiek / nieuwe verordening.</p> <p>Er wordt een nieuw subsidiebeleid vastgesteld.</p>	<p>Monitoren en evalueren van het subsidiebeleid.</p>
<p>Kerdoel: Ridderkerk is duurzaam en milieubewust.</p>	<p>Ontwikkelen of herzien van beleid, visie of actieplan voor luchtkwaliteit.</p>	<p>Uitvoeren van maatregelen uit het actieplan Luchtkwaliteit (zie voor concrete maatregelen programma 4).</p>	<p>Uitvoeren van maatregelen uit het actieplan Luchtkwaliteit (zie voor concrete maatregelen programma 4).</p> <p>In 2015 actualisatie van het Actieplan Luchtkwaliteit.</p>
<p>Verminderen van het aantal geluidsgehinderten.</p>	<p>Ontwikkelen of herzien van beleid, visie of actieplan voor geluid.</p>	<p>Doorgaan met sanering van A-lijst. Actualisatie van actieplan geluid in 2013 (vijfjaarlijks).</p> <p>Uitvoeren van maatregelen uit het lopende actieplan geluid (zie voor concrete maatregelen programma 4).</p>	<p>Doorgaan met sanering van A-lijst. Actualisatie van geluidbelastingkaarten in 2017 (vijfjaarlijks).</p> <p>Uitvoeren van maatregelen uit het nieuwe actieplan geluid (zie voor concrete maatregelen programma 4).</p>
<p>Vermindering van het klimaatprobleem en stimuleren van het gebruik van duurzame energie.</p>	<p>SLoK projecten uitgevoerd.</p>	<p>SLoK is eind 2012 afgelopen. Afhankelijk van de evaluatie en het verkennende onderzoek naar het vervolg worden in 2013 nieuwe projecten benoemd.</p>	<p>SLoK is eind 2012 afgelopen. Afhankelijk van de evaluatie en het verkennende onderzoek naar het vervolg worden in 2013 nieuwe projecten benoemd.</p>
<p>Het beheersen van de gemeentelijke bodemproblematiek.</p>	<p>Ontwikkelen of herzien van beleid, visie of actieplan voor bodem.</p>	<p>Uitvoering van het bodembeleid (zie voor concrete maatregelen programma 4).</p>	<p>Uitvoering van het bodembeleid (zie voor concrete maatregelen programma 4).</p> <p>In 2017 moeten de bodemkwaliteitskaarten en het bodembeleid opnieuw herzien worden.</p>
<p>Verlagen van risico's binnen de gemeente bij de productie, het vervoer, de opslag en het gebruik van gevaarlijke stoffen.</p>	<p>Ontwikkelen of herzien van beleid, visie of actieplan voor externe veiligheid.</p>	<p>Borging en uitvoering van de maatregelen uit de veiligheidsvisie (zie voor concrete maatregelen programma 4).</p>	<p>Borging en uitvoering van de maatregelen uit de veiligheidsvisie (zie voor concrete maatregelen programma 4).</p> <p>Actualisatie van externe veiligheidsvisie in 2016.</p>
<p>Kerdoel: Ridderkerk is duurzaam en milieubewust.</p>	<p>Ontwikkelen of herzien van beleid, visie of actieplan voor milieu.</p>	<p>Uitvoering van het milieuprogramma (zie voor concrete maatregelen programma 4).</p> <p>Tussentijdse evaluatie van het milieuprogramma in juni 2013.</p>	<p>Uitvoering van het milieuprogramma (zie voor concrete maatregelen programma 4).</p> <p>Eindevaluatie van het milieuprogramma in juni 2014.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerndoel: Ridderkerk is duurzaam en milieubewust. De vuilophaal in de gemeente is goed verzorgd.</p>	<p>We voldoen aan de normen uit het beleidskader Afval.</p>	<p>De afvalinzameling is conform de aanbesteding uit 2012.</p>	<p>De afvalinzameling is conform de aanbesteding uit 2012.</p>
<p>Kerndoel: De gemeente Ridderkerk is een betrouwbare partner. In Ridderkerk passen ambities bij onze mogelijkheden.</p>	<p>We beschikken in 2014 over een structureel sluitende meerjarenbegroting.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sturen op de uitvoering van de al besloten bezuinigingen. • Invulling van taakstelling voor 2013. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sturen op de uitvoering van de al besloten bezuinigingen. • Invulling van taakstelling voor 2014 en volgende jaren.

1.4 Bestaand beleid

Het bestaande beleid is in en voor Ridderkerk vastgelegd in een aantal nota's, besluiten en notities. Een opsomming van alle vastgestelde nota's en notities is te vinden in de overige programma's van deze begroting. Het betreft immers vastgesteld beleid en dat vastgestelde beleid vormt de kaders waarbinnen de werkzaamheden in de overige programma's zich afspelen. Voor het programma De burger als Partner worden de kaders en nota's genoemd die nog verder uitgewerkt dienen te worden, de nieuw te ontwikkelen kaders en de te herziene kaders. Tevens worden in dit programma ook alle kaders genoemd die van belang zijn in onze relatie met onze maatschappelijke partners.

Verder uit te werken

- Structuurvisie (2010-2020)
- Coalitieprogramma (2010-2014)
- Bestuurskrachtmeting (2010-2012)
- Gebiedsvisie Deltapoort (2012)

Te herzien

- Structuurvisie (2013)
- Wijkontwikkelingsprogramma Centrum (2013)
- Wijkontwikkelingsprogramma Rijsoord/Oostendam (2013/2014)
- Actieplan Geluid (2013)
- Wijkontwikkelingsprogramma Oost/West (2014/2015)
- Actieplan Luchtkwaliteit (2015)
- Visie Externe Veiligheid (2016)
- Bodemkwaliteitskaarten (2017)

Jaarlijks te herzien

- Nota richtlijnen grondprijzen Ridderkerk
- Actualiseringsschema bestemmingsplannen
- Belastingverordeningen
- Woningvoorraadontwikkeling

Nieuw te ontwikkelen

- Erfgoedbeleid (2013)
- Visie jeugdzorg, harmonisatie peuterspeelzaalwerk, kinderopvang en Voortijdige School Verlaters (VSV) (2012)
- Verordening Drank en Horeca (2013)
- Nota Grondbeleid (2013)
- Nota gemeentelijk gezondheidsbeleid (2013-2017)

Bestaande kaders

- Gebiedsvisie Deltapoort (2012)
- Nota Vergrijzing (2012)
- Actieplan Luchtkwaliteit (2011-2014)
- Visie Externe Veiligheid (2012-2016)
- Nota Economisch beleid
- Windenergievisie
- Bodemkwaliteitskaarten (2012-2017)
- Milieuprogramma (2011-2014)
- Participatiebeleid (2011)
- Structuurvisie Ridderkerk (2009)
- Woningbouwstrategie (2011)
- Bestemmingsplannen (diverse)
- Wijkontwikkelingsprogramma's (diverse)
- Nota armoedebestrijding (2011)
- Integraal Huisvestings- en accommodatieplan (2010-2014)
- Subsidiebeleid

- Beleidsplan Wmo 2012-2016 (2011)
- Verordening Wet Maatschappelijke Ondersteuning gemeente Ridderkerk (2009)
- Samenwerkingsovereenkomst Algemeen Maatschappelijk Werk (2005)
- Beleidskader Lokaal Sociaal Beleid (2004)
- Nota Ouderenbeleid (2001)
- Notitie Peuterspeelzaalwerk (2004)
- Meerjarenbeleidskader Jeugdzorg (2009-2012 stadsregio)
- Kadernotitie Vrijwilligerswerkbeleid (2004)
- Brede school Ridderkerk (2007)
- Brede school Slikkerveer (2007)
- Meerjarenplan onderwijsachterstandenbeleid (2011-2014)
- Nota Volwassen worden in Ridderkerk (2006)
- Beleidsplan "Volwassen worden in Ridderkerk" (2006)
- Beleidsnotitie Openbaar Bibliotheekwerk Ridderkerk "Verbeelding van de toekomst" (2002)
- Beleidsplan 2007-2010, Stichting Openbare Bibliotheek Ridderkerk (2006)
- Actieplan Gezondheidsbevordering (2009-2014)
- Nota Sport, Spel en Bewegen (2004)
- Bewegen in Ridderkerk (Beweegvisie, 2009)
- Algemene Subsidieverordening Ridderkerk (2008)
- Verkeersplan Ridderkerk, diverse relevante modules (2003-2011)

1.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

1.5.1 Totale lasten en baten

Programma 1	(V)Voordeel + / (N) Nadeel -					
	Rekening 2011	Begroting 2012 na wijz.	Primaire Begr. 2013	Meerjarenbegroting		
				2014	2015	2016
Lasten	-29.702.200	-27.574.000	-37.735.100	-45.466.700	-30.642.600	-25.195.900
<i>Te specificeren als volgt:</i>						
a. Bouwgrondexploitatie			-20.979.700	-28.477.500	-14.625.700	-9.166.700
b. Sport			-3.654.800	-4.169.300	-3.586.900	-3.537.400
c. Welzijn			-8.605.500	-8.479.100	-8.401.500	-8.353.400
d. Educatie			-2.448.700	-2.405.000	-1.940.500	-1.940.500
e. Overige producten			-2.046.400	-1.935.800	-2.088.000	-2.197.900
Baten	18.311.500	14.862.200	24.461.800	32.236.900	17.486.100	11.963.600
<i>Te specificeren als volgt:</i>						
a. Bouwgrondexploitatie			22.523.500	30.162.800	16.031.000	10.508.500
b. Deelname nutsbedrijven			316.700	316.700	316.700	316.700
c. Overige producten			1.621.600	1.757.400	1.138.400	1.138.400
Saldo voor bestemming	-11.390.700	-12.711.800	-13.273.300	-13.229.800	-13.156.500	-13.232.300
Toevoeging reserve	-817.400	-1.616.300	-67.700	-3.321.100	-205.800	-194.600
Onttrekking reserve	3.208.300	750.500	189.700	185.300	462.100	440.800
Totaal reservemutaties	2.390.900	-865.800	122.000	-3.135.800	256.300	246.200
Saldo na bestemming	-8.999.800	-13.577.600	-13.151.300	-16.365.600	-12.900.200	-12.986.100
Verschillen programma 1			2013 t.o.v. 2012	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2016 t.o.v. 2013
Verschil saldo na bestemming			426.300	-3.214.300	251.100	165.200
Aandeel in kosten bedrijfsvoering		-5.745.700	-5.956.400	-5.948.300	-5.973.700	-5.948.500
Totaal saldo programma 1	-8.999.800	-19.323.300	-19.107.700	-22.313.900	-18.873.900	-18.934.600

Voor een specificatie van toevoeging en onttrekking reserve zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

1.5.1.1 Toelichting verschillen saldo na bestemming tussen begroting 2012 na wijziging en primaire begroting 2013

Omschrijving	2013 t.o.v. 2012	N/V
<p><u>Terugvordering diverse subsidies</u> In 2012 zijn diverse bedragen teruggevorderd van stichting Sport en Welzijn en stichting ToBe in het kader van de vaststelling van subsidies. Dit levert voor 2013 een incidenteel nadeel op ten opzichte van 2012.</p>	246.400	N
<p><u>Beleidsadviesering Ruimtelijke Ordening</u> Vanaf 2013 wordt structureel bezuinigd op externe advieskosten voorruimtelijke ordening conform de bezuiniging vastgesteld bij de begroting 2012.</p>	50.100	V
<p><u>Stedelijke ontwikkeling woningbouw</u> De prestaties in kader van de tijdelijke stimuleringsregeling woningbouwplannen zijn opgeleverd eind 2012. Er worden geen nieuwe ramingen meer opgevoerd.</p>	256.000	V
<p><u>Volwasseneneducatie</u> Per 1 januari 2013 vervalt de bijdrage aan OLIVER. Ook de rijksbijdrage is verlaagd. Zowel de lasten en baten vallen hierdoor ten opzichte van 2012 € 96.400 lager uit.</p>	0	
<p><u>Groot onderhoud sportaccommodaties</u> De incidentele gevolgen van het afrekenen van groot onderhoudssubsidies en het opheffen van onderhoudsvoorzieningen bij stichting Sport en Welzijn vervallen in 2013. De jaarlijks benodigde dotatie aan de gemeentelijke reserves zijn nog afhankelijk van het op te leveren Meerjaren Onderhouds Plan. Per saldo verloopt dit budgettair neutraal.</p>	0	
<p><u>Bouwgrondexploitatie</u> Afwijkingen die verband houden met de mutatie boekwaarde: Mutatie boekwaarde: Bij grondexploitaties kunnen de lasten en baten jaarlijks flink verschillen, afhankelijk van de uitvoering van de diverse complexen. Een belangrijk aspect bij grondexploitatie is dat aan het eind van het jaar de uitkomst budgettair neutraal wordt gemaakt door zowel negatieve als positieve boekwaarden over te boeken naar de balans. Alleen als een complex wordt afgesloten leidt dit tot een resultaat (winst of verlies). In sommige gevallen is ook tussentijdse winstneming mogelijk. Hierna worden de belangrijkste ontwikkelingen toegelicht. Deze mutaties houden alle verband met de boekwaarde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij complex Cornelisland is een deel van de geraamde lasten voor aankoop gronden en bouwrijp maken doorgeschoven van 2012 naar 2013. Ook een deel van de geraamde opbrengst grondverkoop is doorgeschoven. • Bij complex Van Riebeekstraat schuiven als gevolg van de economische crisis de lasten en baten een jaar door. • Bij complex Het Zand zijn de ramingen geactualiseerd, waarbij ervan uitgegaan is dat de woningbouwplannen gerealiseerd kunnen worden. • Er zijn ramingen opgenomen voor de complexen Graaf van Hoornestraat en Riederborgh. • Bij complex Centrumplan is een deel van de lasten doorgeschoven. <p>In de jaren 2012 en 2013 worden geen winstnemingen verwacht.</p> <p>Voorts is er in 2013 ten opzichte van 2012 sprake van een voordelig verschil van € 517.800. Dit betreft mutaties in de reserves. Deze worden niet op dit raadsprogramma verantwoord, maar op hoofdstuk 7:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2013 is een voordeel van € 271.200 doordat in 2012 bij complex Transferium Slikkerveer een voorziening is gevormd voor het verwachte verlies ten laste van de vrije reserve. 	4.127.800 4.127.800	V N

<ul style="list-style-type: none"> Daarnaast is de toeslag stadsuitbreiding die wij ontvangen bij grondverkoop in 2013 € 246.500 hoger dan in 2012. Dit voordeel wordt afgedragen aan de vrije reserve. 	517.800	V
<u>Reserve investeringen stedelijke vernieuwing</u> In 2012 is de reserve investeringen stedelijke vernieuwing aangewend voor € 220.000 ten gunste van het grondbedrijfcomplex Transferium Slikkerveer. Daarnaast werd in 2012 € 65.000 aangewend voor de herinrichting van het openbaar gebied bij de Riedertoren. Ten opzichte van 2012 treedt nu een nadeel op, omdat in 2013 geen aanwending van genoemde reserve is opgenomen.	285.000	N
<u>Subsidie erfgoedbeleid</u> Voor de instandhouding van gemeentelijke monumenten is vanaf 2013 een subsidie van € 50.000 beschikbaar gesteld in kader van het erfgoedbeleid.	50.000	N
<u>Overige diverse mutaties</u>	183.800	V
Saldo verschil	426.300	V

1.5.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo na bestemming

De belangrijkste mutaties in dit meerjarenperspectief zijn de volgende:

Omschrijving	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2016 t.o.v. 2013
<u><i>Bouwgrondexploitatie</i></u> Afwijkingen die verband houden met de boekwaarde: Mutatie boekwaarde: Het voordelig verschil in 2014 ten opzichte van 2013 wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere toeslag stadsuitbreiding die wij ontvangen bij grondverkopen. Hierdoor wordt een hoger bedrag afgedragen aan de vrije reserve. In 2015 en 2016 is ten opzichte van 2013 de toeslag stadsuitbreiding bij grondverkopen lager. Hierdoor wordt een lager bedrag afgedragen aan de vrije reserve (zie ook de toelichting bij hoofdstuk 7 Reserves).	11.870.600 (V) 11.870.600 (N)	5.002.100 (V) 5.002.100 (N)	1.625.700 (V) 1.625.700 (N)
	138.100 (V)	144.800 (N)	210.400 (N)
<u><i>Invoeringskosten van de decentralisatie Begeleiding</i></u> In de juni circulaire van het Rijk wordt geen nieuwe informatie verschaft over de overheveling van budgetten in kader van de decentralisatie van de AWBZ functie begeleiding naar de Wmo. Hiermee vervallen de invoeringskosten vanaf 2014. Tevens vervalt de compensatie van de invoeringskosten via de algemene uitkering (hoofdstuk 7) zodat het effect voor de totale begroting budgettair neutraal is.	83.100 (V)	83.100 (V)	83.100 (V)
<u><i>Onderwijsachterstandenbeleid</i></u> Vanaf 2015 is het budget voor onderwijs-achterstandenbeleid afgeraamd in verband met de looptijd van de Sisa regeling en de daarmee samenhangende Rijksmiddelen. Dit betekent dat een bedrag van € 464.500 aan zowel baten als lasten vervalt.	0	0	0
<u><i>Openbare bibliotheek</i></u> Door een verschuiving van de geplande bezuiniging uit de kadernota 2011 treedt vanaf 2015 een budgettair voordeel op.	0	42.800 (V)	85.600 (V)
<u><i>Sporthal Drievliet</i></u> De sloop van de oude sporthal Drievliet vindt naar verwachting plaats in 2014. Dit betekent dat het afwaarderen van de restant boekwaarde van het pand een jaar opschuift. Eveneens schuift de vergoeding vanuit het grondbedrijfcomplex 't Zand een jaar op. In 2014 wordt een kapitaallastenreserve voor de nieuwbouw van de sporthal in Drievliet 't Zand gevormd. Dit levert een nadeel op van € 3.257.700. Daartegenover staat de aanwending van de vrije reserve die verantwoord wordt op hoofdstuk 7. De eerste afschrijving op de nieuwe sporthal Drievliet vindt naar verwachting plaats in 2015. Daartegenover staat een aanwending van kapitaallastenreserve nieuwbouw sporthal Drievliet voor € 301.100. Per saldo treedt er geen budgettair effect op.	524.900 (N) 154.500 (V) 3.257.700 (N)	0 0 0	0 0 0
<u><i>Overige diverse mutaties</i></u>	192.600 (V)	270.000 (V)	206.900 (V)
Saldo verschil	3.214.300 (N)	251.100(V)	165.200 (V)

1.6 Trends en ontwikkelingen programma 1 De burger als Partner

1. De BAR-samenwerking

Aan het einde van 2012 vragen wij u om fundamentele keuzes te maken voor de vormgeving van de BAR-samenwerking. De financiële en personele consequenties van de BAR-samenwerking zijn tot op heden niet inzichtelijk omdat de keuze voor de vorm van de BAR-samenwerking nog gemaakt moet worden. In het proces naar deze keuze toe worden de drie raden van de BAR-gemeenten gezamenlijk geïnformeerd over consequenties van keuzes. Deze kunt u meewegen bij uw besluitvorming. De jaren 2013 en 2014 worden gebruikt om de praktische en organisatorische implicaties van de keuze, zoals die eind 2012 gemaakt wordt, door te vertalen naar de drie gemeentelijke organisaties. De meest actuele informatie wordt u gegeven via raadsinformatiebrieven en specifieke bijeenkomsten.

2. Relatie maatschappelijke partners

Voor het vormgeven van de partnerschappen (met onze maatschappelijke partners) wordt toegewerkt naar beleidsgestuurde contractfinanciering (BCF). Met de filosofie van beleidsgestuurde contractfinanciering worden de verschillende verantwoordelijkheden tussen gemeenten en organisaties (maatschappelijk middenveld) steeds duidelijker. De gemeente beperkt zich hierbij vooral tot kaderstelling en het formuleren van doelstellingen en te bereiken maatschappelijke effecten. De organisaties geven aan welke bijdrage zij kunnen leveren aan het bereiken van die doelstellingen. Hierdoor ontstaat een betere samenwerking tussen partijen die er op gericht is het aanbod aan voorzieningen te versterken en/of de maatschappelijke waarde te verankeren. Voor de uitvoering sluit de gemeente contracten af met externe partners gerelateerd aan gemeentelijke doelen. In 2011 is met enkele maatschappelijke partners een pilot gestart met het vormgeven van de partnerschappen volgens de BCF-systematiek. Ondermeer op basis van de resultaten van deze pilot wordt in 2013 samen met de maatschappelijke partners het subsidiebeleid vorm gegeven.

3. Transformatie in het sociale domein en decentralisatie van rijkstaken

Het sociale domein is aan een grote omslag begonnen. Dit wordt mede ingegeven door het streven van het kabinet naar een kleine compacte overheid. De gemeente wordt als eerste overheid gezien, dicht bij de burger. De gemeente wordt gezien als de poortwachter voor de ondersteuning die mensen nodig hebben om te participeren in de maatschappij. Dit sluit aan op het lopende proces van de 'civil society', de kanteling in de Wmo en Welzijn Nieuwe Stijl en vormt de basis voor de drie decentralisaties van rijkstaken naar de gemeenten. Door de drie decentralisaties (Begeleiding, Wet werken naar Vermogen en Jeugdzorg) wordt alles in beweging gezet. Enkele decentralisatie zijn door de val van het kabinet controversieel verklaard. De verwachting is dat de decentralisaties wel doorgaan. De projecten decentralisatie worden voortgezet. Het gaat niet alleen om het aanbieden van nieuwe voorzieningen op de oude wijze. Een nieuwe integrale visie en een andere werkwijze zijn nodig voor alle drie de decentralisaties. Hierbij wordt ook een verbinding gelegd met het passend onderwijs. Dit gaat verder dan decentralisatie en betekent een transformatie.

Deze transformatie vraagt van de gemeenten en van de instellingen een andere houding. In plaats van te sturen op activiteiten zal gestuurd moeten worden op resultaat. Dit vraagt om een beweging van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. Om dat te bereiken zal de gemeente een andere vraag moeten formuleren, waarop de welzijnsinstellingen in antwoord een ander aanbod moeten creëren. Inzetten op eigen kracht en het netwerk om participatie en zelfredzaamheid van burgers te bevorderen, vraagt ook van burgers een andere houding. Het ondersteunen van vrijwilligers (ook in het verenigingsleven) en mantelzorgers is daarbij een voorwaarde.

Het realiseren van deze transformatie, terwijl de 'winkel' doordraait, is de grootste klus in de komende jaren op het terrein van inkomen, werk, zorg en welzijn. De beperkte financiële middelen zorgen voor extra druk. Dit vraagt een andere manier van werken van medewerkers. Daarom is het nu het moment voor het maken van een kwaliteitsslag. Het belangrijkste uitgangspunt hierbij is het regelen van een brede integrale toegang tot de voorzieningen. Het loket van de gemeente wordt anders ingericht. Het 'gesprek aan de keukentafel' wordt ingevoerd. Maatschappelijke partners moeten in beweging komen om hieraan, vooral ook met elkaar en in samenwerking met de gemeente, een bijdrage te leveren. Dit proces neemt enkele jaren in beslag.

Extramurale begeleiding

Als gevolg van de val van het kabinet is de decentralisatie van de Begeleiding uit de AWBZ naar de gemeente controversieel verklaard. De verwachting is dat de decentralisatie wel doorgaat. Het project

decentralisatie begeleiding wordt voortgezet. Hierbij wordt rekening gehouden met invoering per 1 januari 2014. Dit geeft ruimte voor een gedegen voorbereiding. Deze decentralisatie wordt daarnaast integraal opgepakt. Het Wmo- en leerlingenvervoer en de huishoudelijke hulp worden betrokken bij het proces. De visie vanuit de kanteling in de Wmo is hierbij leidend. De kanteling in de Wmo is niet alleen voor de gemeente leidend, ook burgers en maatschappelijke partners moeten in beweging komen. Dit proces is ook onderdeel van het project.

Jeugdzorg

Het ingewikkelde stelsel van voorzieningen en financiers staat integrale jeugdzorg vaak in de weg. Door gemeenten bestuurlijk en financieel verantwoordelijk te maken voor alle vormen van jeugdzorg kan deze effectiever en efficiënter worden aangeboden.

Hoe dit proces van overdragen aan de gemeenten juridisch en financieel wordt geregeld is nog niet duidelijk. De val van het kabinet Rutte levert geen vertraging in het jeugdzorgdossier en de gemeente Ridderkerk gaat dus door op de ingezette weg: naast een subregionaal plan van aanpak (in BAR-verband) hebben de 19 samenwerkende gemeenten in regionaal verband een regionaal programmaplan voor de implementatie van de decentralisatie van de jeugdzorg vastgesteld. De aansluiting met een vierde belangrijke wijziging op sociaal terrein, de invoering van het Passend Onderwijs, wordt in het plan van aanpak van de BAR-gemeenten ook meegenomen.

Wet Werken naar Vermogen

Door de val van het kabinet Rutte is er vertraging opgetreden in de besluitvorming rondom de Wet Werken naar Vermogen (Wwnv). De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel controversieel verklaard. Net zoals de meeste gemeenten in Nederland verwacht ook Ridderkerk dat de Wet Werken naar Vermogen na enige vertraging wel zal worden aangenomen. Wellicht in een iets aangepaste vorm. Daarom gaat de gemeente Ridderkerk door met de samenwerking in BAR-verband en de vorming van een gemeenschappelijk sociale dienst voor de BAR-gemeenten.

De omvorming van de verschillende regelingen WSW, Wajong en WWB in de Wwnv gaat dus, voorlopig, niet door. Dit geldt ook voor de herstructurering van de WSW.

4. Zorg

De Wmo is nog steeds in ontwikkeling en dat betekent dat ook voor gemeenten de inspanningen op dit gebied ingrijpend en veelomvattend zijn. De Wmo omvat negen prestatievelden. Dit zijn:

- bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten;
- preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met het opgroeien en ondersteuning van ouders met opvoeden;
- het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;
- ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers;
- het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en het bevorderen van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem;
- het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem, ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer;
- het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en bestrijding van huiselijk geweld;
- het bevorderen van de openbare geestelijke gezondheidszorg;
- het bevorderen van het verslavingsbeleid.

Vanaf 2013 ligt de nadruk op het uitvoeren van acties in een omgeving waarin sterk bezuinigd wordt. Deze acties zijn opgenomen in het nieuwe Beleidsplan Wmo. Door de val van het kabinet Rutte is de invoering van de decentralisatie begeleiding uitgesteld. Naar verwachting gaat deze per 1 januari 2014 in. Uitvoering geven aan deze nieuwe taak, een nauwkeurige monitoring en een gedegen contract- en subsidiebeheer, zal de nadruk hebben. Dit moet in 2013 voorbereid worden. In Ridderkerk komen we samen met onze partners tot een nieuw beleid. Menskracht benutten, vraaggericht organiseren en verantwoordelijkheid bij uitvoerende professionals, zullen de sleutelwoorden zijn bij deze nieuwe benadering. In 2013 zal het lokaal volksgezondheidsbeleid herijkt worden. Hierbij wordt de nadruk gelegd op het bevorderen van een gezonde leefstijl, met name bewegen.

5. Sport

In juli 2011 zijn de CKV Sagitta en de KV Bolnes gefuseerd tot de Korfbal Combinatie Ridderkerk (KCR). In het oorspronkelijke fusieplan was ook AKC Ten Donck betrokken, maar deze vereniging heeft besloten zelfstandig te blijven bestaan. Naar aanleiding van deze ontwikkelingen wordt met meerdere sportverenigingen gesproken over hun toekomstige (permanente) accommodatiebehoefte. In samenwerking met Sport en Welzijn gaat de gemeente bezien of en op welke wijze invulling kan worden gegeven aan deze wensen. Sport en Welzijn heeft zich na de fusie ontwikkeld tot strategische partner van de gemeente op het terrein van sport, jeugd- en jongerenwerk, vrijwilligerswerk en opbouwwerk. Met Sport en Welzijn wordt gewerkt aan het verder transparant en professioneel vormgeven van de relatie.

6. Gezonde bevolkingsopbouw

Een van de uitdagingen uit de structuurvisie is een gezonde bevolkingsopbouw. Met de nota vergrijzing "Grijs, zilver en goud; de demografische toekomst van Ridderkerk" geeft het college invulling aan het door de gemeenteraad gewenste inzicht in de gevolgen van vergrijzing. Er worden in deze nota verschillende bouwstenen aangedragen die bijdragen aan het benutten van nieuwe kansen en het voorkomen van ongewenste ontwikkelingen in de toekomst. De uitdaging voor college en raad is om deze bouwstenen in onderlinge samenhang op te pakken. De hierin te maken keuzes worden met de partners verder uitgewerkt in beleid en begroting.

7. Ondernemende kern

Het bevorderen van een gezond ondernemingsklimaat in brede zin is de hoofddoelstelling van het Ridderkerkse economische beleid. Duurzaamheid en een verantwoord ruimtelijk-economisch beleid zijn daarbij de kernthema's. Er wordt extra aandacht geschonken aan de dienstverlening aan bedrijven door verbeteracties op het gebied van onder meer klantvriendelijkheid, de snelheid van vergunningverlening, actuele digitale informatie en het goed en tijdig beantwoorden van vragen van ondernemers. De resultaten hiervan willen wij zichtbaar maken door – in navolging van 169 andere gemeenten – het certificaat Bewijs van Goede Dienst te behalen.

Parallel aan de aanpak van de zwakkere punten in de gemeentelijke dienstverlening wordt er gewerkt aan intensivering van de contacten tussen Ridderkerkse ondernemers en de gemeente. Zo zijn de eerste stappen gezet om tot de oprichting van een ondernemersplatform te komen.

8. Wijkontwikkeling

De samenwerking in de wijken wordt steeds verder verstevigd. Daarin vormen Woonvisie, Politie, Sport en Welzijn en de gemeente een samenwerkingsverband. Dit krijgt onder andere vorm in het opzetten van wijkteams. In deze wijkteams zitten de gemeentelijke wijkregisseur, de jongeren- en opbouwwerker, een wijkconsulent van Woonvisie en de buurtagent van de betreffende wijk. Gezamenlijk pakken zij onderwerpen aan die in een wijk spelen. Onderwerpen kunnen per wijk verschillen. Met het opstellen van jaarplannen per wijk, worden de werkzaamheden en activiteiten van de verschillende partners per wijk gebundeld. Deze jaarplannen worden per wijk besproken met het wijkoverleg. Belangrijke thema's die spelen zijn het bevorderen van sociale samenhang (samen leven jong en oud), het versterken van samenwerking binnen de wijk met wijkorganisaties en de buurtpreventie (indien aanwezig).

9. Nieuw Reijerwaard

Vermoedelijk wordt het inpassingplan in het eerste kwartaal 2013 door Provinciale Staten vastgesteld. Overige actuele informatie over dit dossier volgt via raadsinformatiebrieven en bijeenkomsten etc.

10. Woningbouwstrategie

In januari 2011 is de woningbouwstrategie door de Raad vastgesteld. Deze strategie vormt samen met de herijking van het strategisch voorraadbeleid door Woonvisie en de door de raad aangenomen amendementen en moties de basis voor het door de gemeenteraad vast te stellen programma en de planning voor de woningvoorraadontwikkeling in Ridderkerk.

In juni 2011 is vooruitlopend daarop met de Stadsregio Rotterdam een convenant gesloten voor de woningvoorraadontwikkeling in de periode 2010 – 2015. Er staat geen sanctie op de afspraken. Er is een evaluatie afgesproken in 2014 op basis waarvan een vervolgspraak kan worden gemaakt voor de woningvoorraadontwikkeling in de periode 2015 – 2020.

Met Woonvisie zijn op 5 maart 2012 prestatieafspraken getekend voor de periode 2010 – 2016. Deze afspraken met Woonvisie over de toekomstige voorraadontwikkeling zijn uiteraard van groot belang.

Nu met Woonvisie afspraken zijn gemaakt tot 2016, kan gewerkt worden aan een concretere planning voor de voorraadontwikkeling in het bezit van Woonvisie. De prestatieafspraken zijn opgenomen in de programmamonitor.

Vooruitlopend op de evaluatie in 2014 is nu al meer dan duidelijk dat de planning voor de woningvoorraadontwikkeling niet gehaald wordt. Daarom is in oktober 2012 een tussentijdse herijking voorgelegd aan de raad van het in oktober 2011 behandelde Werkboek woningbouwstrategie.

11. Mobiliteit op maat

In de structuurvisie is het belang aangegeven van een verbeterde positie van het openbaar vervoer en het langzaam verkeer.

Door opgelegde bezuinigingen staat de kwaliteit van het openbaar busvervoer in toenemende mate onder grote druk. Ondanks de forse bezuinigingen blijft de kwaliteit van het busvervoer in Ridderkerk tot op heden redelijk tot goed. In het stadsregionaal proces "Naar een toekomstvast openbaar vervoer" is intensief deelgenomen. Vanaf december 2012 zal de RET de exploitatie van het busvervoer overnemen van Qbuzz.

De buurtbus Rijsoord vervoert ongeveer 12.000 passagiers per jaar en draagt daarmee vooral bij aan het sociale aspect van het openbaar vervoer. De gemeente Ridderkerk en particuliere sponsors ondersteunen de exploitatie financieel. Het streven is om in 2014 de buurtbus als maatwerkvervoer, waar mogelijk als Wmo-vervoer, te integreren in het regulier openbaar busvervoer. In 2013 komt hierover meer duidelijkheid. Ook in 2013 zal financiële steun aan de buurtbus daarom noodzakelijk zijn.

Het driehoeksveer trekt nog steeds een groot aantal passagiers (ruim 60.000 per jaar). De gemeente Ridderkerk ondersteunt structureel, tezamen met andere gemeenten, de Provincie en maatschappelijke partners, de exploitatie financieel.

Een zo veilig mogelijke verkeersomgeving is een voortdurend streven en is uitgangspunt bij het beoordelen van situaties en nieuwe plannen. Dat neemt niet weg dat in de praktijk een verkeersruimte overzichtelijk en veilig genoemd mag worden, maar dat het foute gedrag van de verkeersdeelnemer onveiligheid creëert; een weerbarstig en lastig te beïnvloeden aspect. Desalniettemin wordt met snelheidsinformatiedisplays ingezet op gedragsbeïnvloeding.

Relatief veel aandacht gaat uit naar jongere, oudere en minder valide verkeersdeelnemers. Deze doelgroepen vragen extra aandacht qua veiligheid en comfort. Schoolroutes en schoolomgevingen worden, in overleg met de schooldirecties, indien nodig verbeterd. In de vormgeving van de buitenruimte wordt rekening gehouden met de toegankelijkheid voor mensen met een rollator of scootmobiel.

De verkeerssituatie bij de kruising Rijnsingel / A38 / Rotterdamseweg is verkend. Het is zeer gewenst om, voor de veiligheid van het overstekend langzaam verkeer, de kruising Kievitsweg / Rijnsingel aan te passen; dit mede in relatie tot het plan voor de aanleg van een fietshighway Kievitsweg. Momenteel vindt overleg plaats met de Stadsregio, het Waterschap en Rijkswaterstaat om samen tot een optimale aanpak te komen.

Parkeren van voertuigen is in diverse wijken en buurten een nijpend probleem. Vooral in Drievliet lijdt dit tot relatief veel foutparkeren, waardoor hulpdiensten niet kunnen doorrijden. In 2011 zijn parkeervoorzieningen langs de Molenvliet en Vogelvliet aangelegd. In 2012 is, in nauw overleg met politie, buurtpreventie en brandweer, gestart met het oplossen van overige (parkeer)knelpunten in Drievliet. Dit moet leiden tot een verbetering van de leefbaarheid en veiligheid (bereikbaarheid hulpdiensten) in de wijk.

Stadsregionaal vindt onderzoek plaats naar kansen voor meer vervoer over water in het kader van "Beter Benutten". Hierbij is onder andere het oplossen van verkeersinfarcten op de Brienoord- en Algeracorridor van grote invloed. Concreet streeft de stadsregio naar een autoveerverbinding tussen Nederlek en Ridderkerk.

12. Duurzaamheid en milieu

Verschillende binnenstedelijke wegen en de doorsnijding van de snelwegen A15/A16 door onze gemeente leiden tot problemen op het gebied van geluidsoverlast en verslechtering van de luchtkwaliteit. In Ridderkerk kiezen we nu voor een meer offensieve aanpak. Inmiddels is een milieuprogramma opgesteld dat meer recht doet aan deze aanpak. Hierbij staat een uitwerking van de doelen en ambities uit de structuurvisie centraal. Behalve een integrale aanpak is ook een actievere houding richting de hogere overheden belangrijk. Zelf ideeën aandragen ter verbetering van de leefomgeving en ingaan op actuele ontwikkelingen blijven van belang. Deze aanpak resulteert inmiddels in het plaatsen van schermen langs de A16, inclusief een extra stuk om ook het laatste open gedeelte naar een viaduct op te vullen. Ook worden in heel Ridderkerk geluidsmetingen uitgevoerd om deze te kunnen vergelijken met gemeten waarden.

2. Programma De burger als Kiezer

2.1 Inleiding

De burger als kiezer is de burger die politiek wordt gerepresenteerd en die een bepaalde kwaliteit van politiek en bestuur mag verwachten. Als prestatie is omschreven dat het gemeentebestuur goed luistert naar zijn inwoners, een duidelijke visie heeft op de toekomst en waar maakt wat het belooft. Het jaar 2013 is het oogstjaar van de huidige coalitie, want in 2014 zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen.

2.2 Algemeen

Het programma De burger als Kiezer is het programma waarbinnen het gemeentebestuur en de Ridderkerkse samenleving elkaar ontmoeten. De Ridderkerkse ervaringen met participatie en de uitkomsten van de Bestuurskrachtmeting 2009 hebben ertoe geleid dat Participatie in Ridderkerk in totaliteit tegen het licht is gehouden. In 2012 zijn de bestaande convenanten met de platforms vernieuwd, zodat de vernieuwingsslag op participatie ook een formeel tintje heeft gekregen. In 2013 moet blijken of de vernieuwing tot verbetering heeft geleid. Vooralsnog zijn de geluiden positief.

Regionale samenwerking betekent krachtenbundeling. Hierdoor kan meer bereikt worden voor de regio en de afzonderlijke gemeenten, ook in de richting van de rijks- en provinciale overheid. Samenwerking is hiermee geen doel op zich, maar een middel om de Ridderkerkse bevolking beter van dienst te zijn. De samenwerking is soms in een vast samenwerkingsverband georganiseerd en in andere gevallen ontstaat deze spontaan omdat gemeenten elkaar op beleidsterreinen vinden. Een nieuwe loot aan de tak van intergemeentelijke samenwerking is het idee om in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag te gaan samenwerken. Een volgend kabinet zal eerst een wetsvoorstel moeten indienen om de WGR+ in te trekken. Tot die tijd blijft de huidige stadsregio bestaan. De BAR-samenwerking gaat onverminderd voort en nadert het punt waarop de raden een besluit gaan nemen over de wijze waarop de samenwerking verder vorm moet krijgen. Daarnaast stelt de raad bij de begroting de budgetten vast die voor dit alles beschikbaar worden gesteld en controleert of ook daadwerkelijk binnen de gegeven kaders en budgetten wordt bestuurd. Als sluitstuk van de controle voert de Rekenkamercommissie onderzoek uit naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gemeentelijk beleid en beheer. Ook in 2013 zullen dergelijke onderzoeken worden uitgevoerd of worden opgeleverd door de Rekenkamercommissie. In 2011 sloot de Rekenkamercommissie van Ridderkerk aan bij een onderzoek door de landelijke Rekenkamer naar de oprichting van Centra voor Jeugd en Gezin. Het rapport bestaat uit een lokaal rapport en een overkoepelend (landelijk) rapport. De rapporten worden eind 2012 / begin 2013 met de raad besproken. De Rekenkamercommissie is voornemens om in 2013 verslag te doen van het onderzoek naar de stand van zaken van het subsidiebeleid en de uitvoering van de aanbevelingen van het rekenkamerrapport over subsidiebeleid en van het onderzoek naar het grondbeleid van de gemeente.

De taken die op allerlei terreinen vanuit de Rijksoverheid op ons afkomen, zijn voor een gemeente zoals Ridderkerk te groot om alleen uit te voeren. Veel aandacht zal de komende periode dan ook uitgaan naar samenwerking op allerlei gebieden. Juist dan is het noodzakelijk om aandacht te houden voor de lokale samenleving en de behoeften en wensen die daar leven.

2.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 2 De Burger als Kiezer

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
Kerndoel: De Ridderkerkse burger als kiezer waardeert het gemeentebestuur. Het gemeentebestuur luistert goed naar zijn inwoners.	Opkomstpercentage gemeenteraadsverkiezingen**.	<ul style="list-style-type: none"> De bestuursplanning elk kwartaal bespreken in het Presidium. De besluiten van de raad maandelijks publiceren in het Gemeentejournaal en uitbreiden met publicatie op de website. Organiseren van een bijeenkomst met nieuwe inwoners. Aandacht besteden aan de gemeenteraadsverkiezingen in 2014. 	<ul style="list-style-type: none"> De bestuursplanning elk kwartaal bespreken in het Presidium. De besluiten van de raad maandelijks publiceren in het Gemeentejournaal en op de website. Organiseren van een bijeenkomst met nieuwe inwoners. Zorgen dat de gemeenteraadsverkiezingen probleemloos verlopen.
	Oordeel burger over invloed als kiezer.* Realisatie 2009: 4,9 Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 5,8 Streefcijfer 2012: 5,9 Streefcijfer 2013: 5,9 Streefcijfer 2014: 6,0	<ul style="list-style-type: none"> Publicatie van B&W-besluiten op de website van de gemeente en inzicht verschaffen in de afwegingen die tot het besluit hebben geleid. Voor wijkbezoeken zie programma 1. 	<ul style="list-style-type: none"> Publicatie van B&W-besluiten op website gemeente en inzicht verschaffen in de afwegingen die tot het besluit hebben geleid. Na vaststelling van de begroting worden de voorbereidingen voor de bestuurskrachtmeting al dan niet gestart.

* Bron: Waarstaatjegemeente.

** De resultaten van gemeenten op deze vragen worden niet omgerekend naar een rapportcijfer.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: De Ridderkerkse burger Het gemeentebestuur luistert goed naar zijn inwoners.</p>	<p>Oordeel burger over vertegenwoordiging door gemeenteraad.* Realisatie 2009: 4,9 Realisatie 2010: 5,5 Realisatie 2011: 5,6 Streefcijfer 2012: 5,5 Streefcijfer 2013: 5,5 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<ul style="list-style-type: none"> In aanvulling op de communicatie via het Gemeentejournaal zal de communicatie met de burger zich steeds meer via digitale kanalen gaan afspelen. Er wordt overgegaan tot uitzending van beelden van de raadsvergaderingen via de website, indien de raad daarvoor budget beschikbaar stelt. 	<ul style="list-style-type: none"> In aanvulling op de communicatie via het Gemeentejournaal zal de communicatie met de burger zich steeds meer via digitale kanalen gaan afspelen. Er wordt overgegaan tot uitzending van beelden van de raadsvergaderingen via de website, indien de raad daarvoor budget beschikbaar stelt.
	<p>Oordeel burger over besluitvaardigheid van de gemeenteraad**. Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 5,9 Streefcijfer 2012: 6,0 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<ul style="list-style-type: none"> De bestuursplanning elk kwartaal bespreken in het Presidium. De besluiten van de raad maandelijks publiceren in het Gemeentejournaal en uitbreiden met publicatie op de website. 	<ul style="list-style-type: none"> De bestuursplanning elk kwartaal bespreken in het Presidium. De besluiten van de raad maandelijks publiceren in het Gemeentejournaal en op de website.
<p>Het gemeentebestuur maakt in het algemeen waar wat het belooft en zich voorneemt.</p>	<p>Vertrouwen burgers in B&W.* Landelijk gemiddelde is 6,0. Realisatie 2009: 5,1 Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 6,1 Streefcijfer 2012: 6,0 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<ul style="list-style-type: none"> Publicatie van B&W-besluiten op de website van de gemeente en inzicht verschaffen in de afwegingen die tot het besluit hebben geleid. Voor wijkbezoeken zie programma 1. Voor de terugkoppeling van de input uit participatie werken we met een format. Als er participatie is geweest, wordt die terugkoppeling als bijlage bij elk B&W-besluit gevoegd en openbaar gemaakt. 	<ul style="list-style-type: none"> B&W-besluiten worden via de website gepubliceerd. Voor wijkbezoeken zie programma 1.
	<p>Oordeel burgers waarmaken beloften B&W.* Realisatie 2009: 4,8 Realisatie 2010: 5,4 Realisatie 2011: 5,5 Streefcijfer 2012: 5,6 Streefcijfer 2013: 5,6 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<ul style="list-style-type: none"> In aanvulling op de communicatie via het Gemeentejournaal zal de communicatie met de burger zich steeds meer via digitale kanalen gaan afspelen. Terugkoppeling aan bezoekers van spreekuur college. 	<ul style="list-style-type: none"> Hiermee gaan we onverminderd door in 2014.

* Bron: Waarstaatjegemeente

** De resultaten van gemeenten op deze vragen worden niet omgerekend naar een rapportcijfer.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: De Ridderkerkse burger maakt in het algemeen waar wat het belooft en zich voorneemt.</p>	<p>Mening burgers over goed gemeentebestuur*. Landelijk gemiddelde is 6,0 (2010). Realisatie 2009: 5,4 Realisatie 2010: 6,1 Realisatie 2011: 6,3 Streefcijfer 2012: 6,1 Streefcijfer 2013: 6,1 Streefcijfer 2014: 6,1</p>	<p>Voorbereiding van bestuurskrachtmeting 2013. Na vaststelling van de begroting worden de voorbereidingen voor de bestuurskrachtmeting al dan niet gestart.</p>	<p>Al dan niet uitvoeren van een bestuurskrachtmeting.</p>
<p>Mening burgers over besluitvaardigheid van het college**.</p> <p>Realisatie 2010: 5,9 Realisatie 2011: 5,9 Streefcijfer 2012: 6,0 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<p>Mening burgers over besluitvaardigheid van het college**.</p> <p>Realisatie 2010: 5,9 Realisatie 2011: 5,9 Streefcijfer 2012: 6,0 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<p>Publicatie van B&W-besluiten op de website van de gemeente en inzicht verschaffen in de afwegingen die tot het besluit hebben geleid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> B&W-besluiten worden via de website gepubliceerd.
<p>Het gemeentebestuur betreft burgers in voldoende mate bij de totstandkoming van beleid.</p> <p>Realisatie 2009: 5,0 Realisatie 2010: 5,4 Realisatie 2011: 5,6 Streefcijfer 2012: 5,6 Streefcijfer 2013: 5,6 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<p>Oordeel betrekken burger bij totstandkoming en uitvoering van plannen*.</p> <p>Realisatie 2009: 5,0 Realisatie 2010: 5,4 Realisatie 2011: 5,6 Streefcijfer 2012: 5,6 Streefcijfer 2013: 5,6 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<p>Het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie werken volgens de uitgangspunten voor participatie.</p> <ul style="list-style-type: none"> We dragen actief uit wat we doen in Ridderkerk. 	<ul style="list-style-type: none"> De uitgangspunten voor participatie 2010 worden geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. We dragen actief uit wat we doen in Ridderkerk.

* Bron: Waarstaatjegemeente.

** De resultaten van gemeenten op deze vragen worden niet omgerekend naar een rapportcijfer.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Het gemeentebestuur betreft burgers in voldoende mate bij de totstandkoming van beleid.</p> <p>Kerdoel: De Ridderkerkse burger als partner (in participatietrajecten)</p>	<p>Oordeel interesse gemeente in mening burgers*. Realisatie 2009: 5,5 Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 6,0 Streefcijfer 2012: 6,0 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<p>waardeert het gemeentebestuur.</p> <ul style="list-style-type: none"> Het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie werken volgens de uitgangspunten voor participatie. In publicaties wordt standaard vermeld welke werkwijze is gevolgd en wat met de inbreng uit participatie is gedaan. Voor de terugkoppeling van de input uit participatie werken we met een format. Als er participatie is geweest, wordt die terugkoppeling als bijlage bij elk B&W-besluit gevoegd en openbaar gemaakt. Spreekuur college. 	<ul style="list-style-type: none"> De uitgangspunten voor participatie 2010 worden geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. Voor de terugkoppeling van de input uit participatie werken we met een format. Als er participatie is geweest, wordt die terugkoppeling als bijlage bij elk B&W-besluit gevoegd en openbaar gemaakt. Spreekuur college.
<p>Oordeel voldoende inspraakmogelijkheden in plannen*. Realisatie 2009: 5,3 Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 5,8 Streefcijfer 2012: 6,0 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<p>Oordeel voldoende inspraakmogelijkheden in plannen*. Realisatie 2009: 5,3 Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 5,8 Streefcijfer 2012: 6,0 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<ul style="list-style-type: none"> Communiceren van uitgangspunten voor participatie. Het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie werken volgens de uitgangspunten voor participatie. In publicaties wordt standaard vermeld welke werkwijze is gevolgd en wat met de inbreng uit participatie is gedaan. Voor de terugkoppeling van de input uit participatie werken we met een format. Als er participatie is geweest, wordt die terugkoppeling als bijlage bij elk B&W-besluit gevoegd en openbaar gemaakt. 	<ul style="list-style-type: none"> de uitgangspunten voor participatie 2010 worden geëvalueerd en als nodig bijgesteld; Voor de terugkoppeling van de input uit participatie werken we met een format. Als er participatie is geweest, wordt die terugkoppeling als bijlage bij elk B&W-besluit gevoegd en openbaar gemaakt.
<p>Het gemeentebestuur betreft burgers in voldoende mate bij de uitvoering van beleid.</p>	<p>Oordeel betrekken burgers bij uitvoeren plannen*. Realisatie 2009: 5,0 Realisatie 2010: 5,4 Realisatie 2011: 5,5 Streefcijfer 2012: 5,6 Streefcijfer 2013: 5,6 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<ul style="list-style-type: none"> Blijvend zoeken naar meer mensen die meedoen met participatie buiten de mensen die dat altijd al doen. Ondernemers inschakelen. Invoeren en doorontwikkelen van vormen van online-participatie. Medio 2012 is er een ondernemers-participatieplatform opgericht. Dit platform wordt in 2013 verder uitgebouwd. 	<ul style="list-style-type: none"> Standaard worden mensen via de website van de gemeente en het Gemeentejournaal van de Combinatie uitgenodigd om mee te denken bij het gemeentelijk beleid. Medio 2012 is er een ondernemers-participatieplatform opgericht. Dit platform wordt in 2014 verder uitgebouwd. Online-participatie wordt toegepast op daarvoor geschikte participatie-thema's.

* Bron: Waarsluiting gemeente.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: De Ridderkerkse burger als partner (in participatietrajecten) waardeert het gemeentebestuur.</p> <p>Oordeel burgers of zij voldoende invloed hebben op wat de gemeente doet*.</p> <p>Realisatie 2009: 5,0</p> <p>Realisatie 2010: 4,9</p> <p>Realisatie 2011: 5,2</p> <p>Streefcijfer 2012: 5,1</p> <p>Streefcijfer 2013: 5,1</p> <p>Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Communiceren van uitgangspunten voor participatie. • Het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie werken volgens de uitgangspunten voor participatie. • In publicaties wordt standaard vermeld welke werkwijze is gevolgd en wat met de inbreng uit participatie is gedaan. • Voor de terugkoppeling van de input uit participatie werken we met een format. Als er participatie is geweest, wordt die terugkoppeling als bijlage bij elk B&W-besluit gevoegd en openbaar gemaakt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is aandacht voor de stijl van besturen op de site, in het Gemeentetejournaal, via folders in het gemeentehuis en in de ambtelijke organisatie wordt volgens die wijze gewerkt. • Voor de terugkoppeling van de input uit participatie werken we met een format. Als er participatie is geweest, wordt die terugkoppeling als bijlage bij elk B&W-besluit gevoegd en openbaar gemaakt. 	
<p>Kerdoel: Ridderkerk wil invloed uitoefenen op landelijk, provinciaal en regionaal niveau.</p> <p>Het gemeentebestuur wordt door andere overheden als partner beschouwd.</p> <p>Oordeel burgers over de bestuurlijke samenwerking in relatie tot het coalitieakkoord.</p> <p>Oordeel van de burger hierover wordt bij de bestuurskrachtmeting gevraagd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We dragen actief uit wat we doen in Ridderkerk. • Deelnemen aan proefprojecten vanuit bijvoorbeeld ministeries (zoals proeftuinen participatie en deregulering) om van anderen te leren en het geleerde aan anderen door te geven. • Ridderkerk profileren door als pilotgemeente aan enkele projecten deel te nemen (laten zien dat we lief hebben! en ondertussen van - en aan - anderen leren). • Aandacht voor partnerschapverbanden met de lokale instellingen. Zij hebben vaak ook gemeentegrensoverschrijvende 'know-how'. • Deelname aan netwerken op het vakgebied. • Op een manier die past bij Ridderkerk, nemen we deel aan de discussie over de metropoolregio Rotterdam Den Haag. 	<ul style="list-style-type: none"> • We besteden steeds meer aandacht aan het uitdragen van de kernwaarden van Ridderkerk. • Deelname aan landelijke projecten verankering burgerparticipatie en bewegende beelden 	

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>De BAR-gemeenten worden door andere overheden als partner beschouwd.</p>	<p>Oordeel burgers over de bestuurlijke samenwerking in relatie tot het coalitieakkoord. Oordeel van de burger hierover wordt bij de bestuurskrachtmeting gevraagd.</p>	<p>invloed uitoefenen op landelijk, provinciaal en regionaal niveau. Zie hierboven, maar dan in BAR-verband.</p>	<p>Zie hierboven, maar dan in BAR-verband.</p>

2.4 Bestaand beleid

Het bestaande beleid voor het programma De burger als Kiezer is voor Ridderkerk vastgelegd in de volgende nota's, notities en besluiten:

- Structuurvisie Ridderkerk (2009)
- Verordening bezwaarschriften (2006)
- Verordening klachtenbehandeling (2005)
- Het Reglement van orde van de raad
- De Verordening op de raadsvoorbereiding (2006)
- Inspraakverordening gemeente Ridderkerk (2009)
- Notitie Ridderkerk, participatie, burgers en bestuur (2010)
- BAR Koersdocument 2007 (en uitgebouwd in BAR-Beter 2012)

2.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

2.5.1 Totale lasten en baten

Programma 2	(V) Voordeel + / (N) Nadeel -					
	Rekening 2011	Begroting 2012 na wijz.	Primaire Begr. 2013	Meerjarenbegroting		
				2014	2015	2016
Lasten	-3.231.200	-1.936.400	-1.748.000	-1.831.400	-1.743.300	-1.664.200
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
a. Griffie			-174.100	-181.100	-176.100	-171.100
b. Openbaar bestuur			-1.531.400	-1.466.500	-1.452.400	-1.483.100
c. Overige producten			-42.500	-183.800	-114.800	-10.000
Baten	1.466.200	185.700	0	300.600	83.800	0
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
Openbaar bestuur			0	300.600	83.800	0
Saldo voor bestemming	-1.765.000	-1.750.700	-1.748.000	-1.530.800	-1.659.500	-1.664.200
Toevoeging reserve	-1.240.200	-346.200	0	-300.600	-83.800	0
Onttrekking reserve	123.600	112.700	116.200	132.100	134.100	137.200
Totaal reservemutaties	-1.116.600	-233.500	116.200	-168.500	50.300	137.200
Saldo na bestemming	-2.881.600	-1.984.200	-1.631.800	-1.699.300	-1.609.200	-1.527.000
Verschillen programma 2			2013 t.o.v. 2012	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2016 t.o.v. 2013
Verschil saldo na bestemming			352.400	-67.500	22.600	104.800
Aandeel in kosten bedrijfsvoering		-746.000	-732.000	-731.000	-735.200	-733.000
Totaal saldo programma 2	-2.881.600	-2.730.200	-2.363.800	-2.430.300	-2.344.400	-2.260.000

Voor een specificatie van toevoeging en onttrekking reserve zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

2.5.1.1 Toelichting verschillen saldo na bestemming tussen begroting 2012 na wijziging en primaire begroting 2013

Omschrijving	2013 t.o.v. 2012	N/V
<u>Verkiezingen</u> In 2013 zijn er geen verkiezingen.	66.300	V
<u>Bestuurskrachtmeting</u> In 2013 vindt een volledige bestuurskrachtmeting plaats. Dit gebeurt één keer in de vier jaar.	49.700	N
<u>Wethouderspensioenen</u> In 2012 bereikt een voormalige wethouder de pensioengerechtigde leeftijd. De pensioenuitkeringen worden gedekt uit de reserve wethouderspensioenen. In 2012 is daartoe het opgebouwde doelvermogen voor deze voormalige wethouder vrijgevallen uit de voorzieningen en gestort in de reserve wethouderspensioenen. In 2013 is deze eenmalige vrijval vervallen. Dit verloopt budgettair neutraal.	185.700	N
<u>Reserve wethouderspensioenen</u> In 2012 bereikt een voormalige wethouder de pensioengerechtigde leeftijd. De pensioenuitkeringen worden gedekt uit de reserve wethouderspensioenen. In 2012 is daartoe het opgebouwde doelvermogen voor deze voormalige wethouder vrijgevallen uit de voorzieningen en gestort in de reserve wethouderspensioenen. In 2013 is deze eenmalige storting vervallen. Dit verloopt budgettair neutraal. De berekening van het saldo dat in de voorziening en de reserve wethouderspensioenen beschikbaar moet zijn is gebaseerd op rendementsberekeningen van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Het ABP heeft de rekenrente verlaagd van 3% in 2011 naar 2,5% in 2012. Hierdoor moet een hoger doelvermogen aangehouden worden om hetzelfde rendement te realiseren. Daartoe is in 2012 eenmalig een storting in de reserve wethouderspensioenen gedaan.	185.700 160.500	V V
<u>Wachtgelden politieke ambtsdragers</u> In 2013 zijn er lagere lasten van uit te keren wachtgelden aan voormalige wethouders.	130.400	V
<u>Overige diverse mutaties</u>	44.900	V
Saldo verschil	352.400	V

2.5.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo na bestemming

De belangrijkste mutaties in dit meerjarenperspectief zijn de volgende:

Omschrijving	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2016 t.o.v. 2013
<u>Verkiezingen</u> In 2014 zijn er twee verkiezingen, die van de Gemeenteraad en het Europees Parlement. In 2015 zijn er verkiezingen voor de Provinciale Staten.	137.600 (N)	66.300 (N)	0
<u>Bestuurskrachtmeting</u> In 2014 en 2015 vindt geen volledige bestuurskrachtmeting plaats. In 2016 vindt de meting plaats in afgeslankte vorm.	49.700 (V)	49.700 (V)	29.100 (V)

Omschrijving	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2016 t.o.v. 2013
<u>Wethouderspensioenen</u> In 2014 en 2015 bereiken enkele voormalige wethouders de pensioengerechtigde leeftijd. In de begroting is rekening gehouden met hun pensioenuitkeringen. Deze pensioenuitkeringen worden gedekt uit de reserve wethouderspensioenen. Daartoe moet hun opgebouwde doelvermogen vrijvallen uit de voorziening en gestort worden in de reserve wethouderspensioenen. Deze vrijval verloopt budgettair neutraal.	300.600 (V)	83.800 (V)	0
<u>Reserve wethouderspensioenen</u> In 2014 en 2015 bereiken enkele voormalige wethouders de pensioengerechtigde leeftijd. In de begroting is rekening gehouden met hun pensioenuitkeringen. Deze pensioenuitkeringen worden gedekt uit de reserve wethouderspensioenen. Daartoe moet hun opgebouwde doelvermogen vrijvallen uit de voorziening en gestort worden in de reserve wethouderspensioenen. Deze storting verloopt budgettair neutraal.	300.600(N)	83.800 (N)	0
<u>Wachtgelden politieke ambtsdragers</u> Vanaf 2014 is er minder wachtgeld uit te keren aan voormalige wethouders ten opzichte van 2013.	78.000 (V)	83.900 (V)	83.900 (V)
<u>Overige diverse mutaties</u>	57.600 (N)	44.700 (N)	8.200 (N)
Saldo verschil	67.500 (N)	22.600 (V)	104.800 (V)

2.6 Trends en ontwikkelingen

Waardering burgers voor gemeentebestuur

Een belangrijk onderdeel van het jaarlijkse onderzoek Waarstaatjegemeente bestaat uit de waardering voor het gemeentebestuur. De cijfers die hierin door de Ridderkerkse burger aan het gemeentebestuur werden gegeven, lagen 0,6 punten onder het landelijk gemiddelde. De verkiezingsuitslag heeft de score onderstreept. Weliswaar zijn de cijfers voor een groot deel afhankelijk van de onderwerpen die op het meetmoment in de gemeente aan de orde zijn. Uit nader onderzoek is gebleken dat de score voor een groot deel werd bepaald door de mening over besluitvaardigheid van het gemeentebestuur. In het nieuwe onderzoek zijn hiernaar verdiepvragen gesteld. Daarnaast hebben de participatieplatforms het verzoek gekregen van het college van B&W om adviezen te geven waarmee de cijfers kunnen worden verhoogd. Deze adviezen zullen in 2013 of zoveel eerder als mogelijk is, worden uitgewerkt.

2.7 2011 Waarstaatjegemeente

De burger als Kiezer

In de tabel "Beoogd effect" is opgenomen dat de beoordeling van het gemeentebestuur (raad, burgemeester en college) met minimaal een 6 moet worden gewaardeerd door de burger als kiezer. Verleden jaar was dit cijfer tot 5,0 afgenomen naar het niveau van 2007. Nu is het cijfer gestegen naar 5,8. Dit is nog steeds geen 6,0, maar ligt net onder het landelijk gemiddelde, dat op 5,9 staat. Het gemeentebestuur als totaal is in de onderliggende vragen uitgesplitst in vragen over de gemeenteraad en vragen over het college van burgemeester en wethouders. Het onderliggende rapport laat dan zien dat het oordeel van de burger over zijn invloed als kiezer wordt gewaardeerd met 5,8 en vertegenwoordiging door de gemeenteraad met 5,5. Het vertrouwen in het college waardeert de kiezer met 6,0, terwijl de kiezer oordeelt dat het college voor het waarmaken van beloften een 5,4 verdient. Daar staat tegenover dat de burger een 6,1 geeft voor de wijze waarop de gemeente bestuurd wordt. Op grond van de cijfers kan gesteld worden dat het gemeentebestuur op de goede weg is. De verschillen tussen de laagste score en de hoogste score op de diverse vragen zijn ongeveer een punt. Het is goed om te zien dat de waardering van de kiezer in het bovenste segment terecht is gekomen.

In het najaar van 2012 wordt opnieuw een meting uitgevoerd door "Waar staat je gemeente?". Het is interessant om te zien of de opgaande lijn wordt doorgezet. Op grond van de uitslagen worden nadere acties bepaald.

Doorontwikkeling participatie

Participatie in Ridderkerk is met de vaststelling van de notitie Ridderkerk, participatie, burgers en bestuur in de volgende fase beland. Voor de ambtelijke organisatie zijn handvatten ontwikkeld, die de medewerkers in staat stellen om op een eenvoudige wijze vast te stellen welke vorm van participatie bij een bepaald onderwerp de voorkeur geniet en met welke participanten dat moet gebeuren. In plaats van alle beleidsvoornemens de samenleving in te schieten, besluit het college of de raad bij een startnotitie welke participanten gericht benaderd worden. Natuurlijk kan iedereen, die vindt dat hij of zij iets te melden heeft over een onderwerp, het gemeentebestuur daarvoor benaderen. Hetzij de raad, dan wel het college. Hiervoor is naast de bestaande kanalen een collegespreekuur ingericht dat goed bezocht wordt. De vernieuwing op het gebied van participatie zal in 2013 worden geëvalueerd.

De visie van het college op de rol van de burger en de werkwijze die daarbij hoort binnen de gemeente is breed uitgedragen in de organisatie. Door middel van voorbeeldformulieren, voorlichting en de cursus "Hoe werkt de gemeente Ridderkerk" zijn en worden de medewerkers hierin getraind. Er is een format ontwikkeld, waarmee participanten op de hoogte worden gesteld van hetgeen er met hun bijdrage is gedaan. Daarnaast verloopt de communicatie hierover via de website en door middel van een folder, die regelmatig wordt vernieuwd.

Regionale samenwerking

De rijksoverheid had aangegeven dat de stadsregio's in de huidige vorm zouden worden opgeheven. Na de val van het kabinet is het op rijksniveau stil geworden. Op het moment dat u dit leest, is hierover wellicht meer bekend. De ontwikkelingen rond de metropoolregio Rotterdam Den Haag zijn daarmee minder urgent geworden, want er is immers op dit moment geen tijdsdruk meer. Op grond van de portefeuille die een collegelid in het eigen college heeft, neemt deze deel aan het portefeuillehoudersoverleg van de Stadsregio. Zaken die de gemeenteraad op de stadsregionale agenda wil krijgen, worden via dit kanaal of via de vertegenwoordigers in het Algemeen Bestuur ingebracht.

Bestuurskracht

Het gemeentebestuur, dat als eerste overheid dichtbij de burger staat, moet in staat zijn om de dienstverlening op vele terreinen effectief en efficiënt te organiseren. Gemeenten dienen daarom bestuurskrachtig te zijn. Het begrip bestuurskracht wordt echter verschillend gedefinieerd. De ene wetenschapper stelt dat bestuurskracht het vermogen is om maatschappelijke effecten te bereiken. Daarvoor moet een gemeente en de ambtelijke organisatie een bepaalde omvang hebben. Zo geredeneerd zou een grote gemeente bestuurskrachtiger zijn dan een kleinere. Andere wetenschappers stellen dat het gemeentebestuur er ook is om partijen te verbinden, zodat de zelfredzaamheid van de lokale gemeenschap sterker wordt. Dat betekent dat de gemeente zich soms terugtrekt en het aan anderen overlaat om zaken op te pakken of door te ontwikkelen. Dat past weer beter bij kleinere gemeenten. In 2009 heeft Ridderkerk samen met Albrandswaard, Krimpen en Capelle aan den IJssel een bestuurskrachtonderzoek uit laten voeren, dat gebaseerd was op de bredere definitie van bestuurskracht. In de begroting is geld gereserveerd om het bestuurskrachtonderzoek in 2013 te herhalen. Door eenzelfde soort bestuurskrachtonderzoek uit te voeren, kan worden gezien of de zaken die opgepakt zijn tot het gewenste resultaat hebben geleid.

3. Programma De burger als Klant

3.1 Inleiding

De burger, het bedrijf of de instelling heeft in dit programma de rol van klant die recht heeft op een goede kwaliteit van dienstverlening. Zij hebben een één op één contact met de gemeente. Dit contact vindt plaats, soms digitaal, soms aan een balie of telefonisch of soms via derden. Onder dienstverlening vallen alle contacten waarbij de gemeente informatie verstrekt, een klacht of een melding afhandelt of een transactie uitvoert, zoals het verstrekken van een hulpmiddel aan gehandicapten, een paspoort of een vergunning.

De missie van het programma De burger als Klant is “een tevreden klant door het leveren van maatwerk in dienstverlening” door altijd te denken vanuit de logica van de klant. Dit betekent niet dat de klant kan bepalen wat er gebeurt. De gemeente stelt altijd randvoorwaarden voor wat mogelijk is.

Denken vanuit de logica van de klant betekent weten wat de klant wil. Hierbij is van belang:

- een persoonlijke benadering;
- een gemakkelijke dienstverlening;
- kwaliteit in diensten en producten;
- een voor iedereen duidelijke open werkwijze;
- keuzevrijheid met welk kanaal zij de gemeente benadert;
- klanten kunnen met hun klachten en adviezen over de dienstverlening terecht bij de gemeente.

We moeten ons goed realiseren dat de gemeente niet in een vrije markt opereert, en dus op een aantal producten het monopolie heeft én niet alle vragen naar tevredenheid van de klant kan of mag beantwoorden. Kortom: over het algemeen *kies* onze klanten er niet voor om met ons zaken te komen doen. Dat beperkt ons in onze mogelijkheden om te 'scoren' op dienstverlening. Om met de Belastingdienst te spreken: leuker kunnen we het niet maken, wel makkelijker. De essentie van het verbeteren van de gemeentelijke dienstverlening gaat dan ook om het 'makkelijker' maken.

3.2 Algemeen

Breed opgevat gaat dienstverlening niet alleen over contacten aan de balie, maar ook over de wijze waarop we als gemeente communiceren, hoe we onze inspraak organiseren, hoe we handhaven etc. Binnen het programma De burger als Klant richten we ons vooral op de individuele klant met zijn of haar individuele vraag.

Onder dit programma vallen drie specifieke processen van dienstverlening:

- aanvragen van Wmo-voorzieningen / verstrekkingen (De Wijzerplaats);
- Werk en Inkomen;
- Inwonerszaken.

3.2.1 De Wijzerplaats

Als een inwoner geestelijke of lichamelijke beperkingen heeft, waardoor hij of zij moeite heeft om mee te komen in de maatschappij, dan kan deze inwoner in aanmerking komen voor hulp van de gemeente (maatschappelijke ondersteuning). Een inwoner ontvangt deze hulp in natura, als financiële tegemoetkoming of als een persoonsgebonden budget. Deze hulpvoorzieningen – die verstrekt worden door De Wijzerplaats – moeten de inwoner in staat stellen om:

- een huishouden te voeren;
- zich te verplaatsen in en om de woning;
- zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
- medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

Met De Wijzerplaats beoogt de gemeente om de toegang tot - en het bereik van voorzieningen (voorzittend of individueel) te vergroten. In dat kader wordt onderzocht of De Wijzerplaats en het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) samen het Wmo-informatieloket van de gemeente kunnen vormgeven.

Bij de uitvoering van de Wmo wordt de gemeente geadviseerd door de Wmo Adviesraad. In deze Adviesraad zijn de doelgroepen van alle prestatievelden vertegenwoordigd. Ook met de aanbieders van activiteiten op de prestatievelden van de Wmo wordt actief samengewerkt in de voorbereiding en uitvoering.

De gemeente Ridderkerk gaat in 2013 door met de samenwerking in BAR-verband en de vorming van een gemeenschappelijke Sociale Dienst. In deze gemeenschappelijke Sociale Dienst zal ook de uitvoering van de Wmo worden ondergebracht. De gemeente Ridderkerk, samen met onze collega's in Albrandswaard en Barendrecht, stemmen daarmee de processen en werkwijzen op elkaar af.

In 2012 zijn in BAR-verband voorbereidingen getroffen voor de aanbesteding van het Collectief vervoer en het leerlingenvervoer. In 2013 zal dit leiden tot een nieuw contract met een vervoerder.

3.2.2 Werk en Inkomen

Met werk sla je twee vliegen in één klap: er is een inkomen en er is een sociale structuur. Daarom richt het deelprogramma Werk en Inkomen zich – voor de burger die anders aangewezen zou zijn op een uitkering – vooral op het vinden van werk. Dat gebeurt samen met de ketenpartners als het UWV-Werkplein, onderwijsinstituten en andere overheden, maar ook met werkgevers. De gemeente Ridderkerk heeft in de afgelopen jaren diverse successen geboekt met onder andere de inzet van een regisseur Werk en de specialisatie binnen het team zoals de inzet van een klantmanager Jeugd/WIJ. Op dit moment wordt de werkwijze van het team Werk tegen het licht gehouden om bijvoorbeeld de regie op de re-integratietrajecten te vergroten door deze deels zelf uit te voeren. Door de economische crisis zal het aantal beschikbare banen minder worden en de toestroom richting de gemeente meer. Voor de groepen die nu al aan de kant staan zal het nog moeilijker worden om aan de slag te komen.

Ridderkerkers die niet in hun eigen inkomen kunnen voorzien, hebben toegang tot de bijstand. Het recht op bijstand voor hen die dit echt nodig hebben blijft ook in 2013 van kracht. De gemeente Ridderkerk verstrekt bijstand alleen aan hen voor wie dat noodzakelijk is. Bijstandsverlening dient dan ook als een tijdelijk vangnet, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor het voorkomen van onrechtmatige verstrekkingen. Het tijdelijke karakter van de bijstand wordt ingevuld met een adequaat re-integratiebeleid. De inzet is dan ook te allen tijde gericht op re-integratie; al blijft er een groep voor wie de afstand tot de arbeidsmarkt (te) groot is.

Voor de groeiende groep ouderen die geen volledige rechten in het kader van de Algemene Ouderdomswet (AOW) hebben opgebouwd is per 1 januari 2010 een landelijke regeling in het leven geroepen. Deze regeling wordt uitgevoerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De gemeente wil deze groep echter actief blijven benaderen om stille armoede onder deze groep te bestrijden door het verstrekken van bijzondere bijstand. Voor enkele kleinere regelingen zoals de Wet Werk- en Inkomen Kunstenaren (WWIK) en het Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ) geldt hetzelfde. Bovenstaande regelingen worden uitgevoerd door de SVB. De kosten, inclusief de uitvoeringskosten van de SVB, zijn voor de gemeente.

Voor onverwachte en noodzakelijke kosten kan de bijzondere bijstand een oplossing bieden voor mensen met een minimuminkomen. De gemeente wil een ruimhartig minimabeleid voeren, waarin zowel ruimte is voor individuele arrangementen als voor collectieve regelingen. Toegankelijkheid staat hierbij voorop: zowel door het bevorderen van de bekendheid van de regelingen als ook door eenvoudige procedures. Een beperkt inkomen kan veroorzaakt worden doordat er schulden zijn. Zijn er teveel schulden, dan kan schuldhulpverlening helpen om deze problematiek op te lossen. Daarnaast is uit onderzoek gebleken dat goede schuldhulpverlening een voorwaarde is voor het oplossen van andere sociaal maatschappelijke problemen van burgers en het uitstromen uit de uitkering van mensen met bijvoorbeeld een WWB- of een WW-uitkering. Ook is uit dit onderzoek gebleken dat de baten van schuldhulpverlening ruim twee keer zo hoog zijn als de bedragen die er aan uitgegeven worden. Goede schuldhulpverlening bespaart kosten op het gebied van onder andere de Wet Werk en Bijstand (WWB), dakloosheid, huisuitzettingen, maatschappelijk werk en GGZ. De toenemende vraag naar schuldhulpverlening blijft een aandachtspunt. In het huidige beleid is er meer aandacht voor preventie en een betere ketensamenwerking.

In 2008 is de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) gewijzigd. Deze wet beoogt dat meer mensen met een WSW-indicatie terecht komen op een werkplek, liefst bij een gewone werkgever die bij hen past. In 2010 hebben de BAR-gemeenten besloten om de bemiddeling tussen cliënt en werkgever en het wachtlijstbeheer in eigen beheer uit te voeren. In de komende jaren zal expliciet aandacht besteed worden aan de WSW binnen de uitvoering van de Wet Werken naar Vermogen. Naar verwachting moeten alle cliënten met een indicatie, afgegeven na 1998, herkeurd worden. Een deel van deze cliënten zal na de keuring werkzaam blijven in een WSW-omgeving. De rest zal in samenwerking met de SW-bedrijven moeten uitstromen. De inzet van zowel de gemeente als de SW-bedrijven is om dit op een zorgvuldige manier plaats te laten vinden, waarbij recht gedaan wordt aan de kwetsbaarheid van deze doelgroep. De raad zal hier tussentijds over worden geïnformeerd.

De val van het kabinet Rutte heeft geleid tot een uitstel in de invoering van de Wet Werken naar Vermogen (Wwnv). Net zoals de meeste gemeenten in Nederland verwacht ook de gemeente Ridderkerk dat de Wwnv alsnog wordt ingevoerd. Het kan zijn dat dit in een aangepast vorm zal zijn. Hierdoor gaat de gemeente Ridderkerk door met de samenwerking in BAR-verband en de vorming van een gemeenschappelijke Sociale Dienst. De gemeente Ridderkerk is samen met onze collega's in Albrandswaard en Barendrecht bezig de processen en werkwijzen op elkaar af te stemmen.

Het uitstellen van de Wwnv heeft tot gevolg dat op dit moment de WSW, WWB en Wajong niet worden samengevoegd. Het betekent ook dat de voorgenomen herstructurering van de WSW voorlopig niet doorgaat.

Per juni 2011 is een 'allround economisch adviseur' in dienst gekomen. Naast aandacht voor de coördinatie op de algemene economische ontwikkelingen van de gemeente, zal deze functionaris nadrukkelijk aandacht besteden aan het optimaliseren van de bedrijfscontacten en het verder uitbouwen van de mogelijkheden in de samenwerking tussen bedrijfsleven, gemeente en bijvoorbeeld het onderwijs. De verwachting is dat dit de werkgelegenheid ten goede komt, ook voor degenen die werkzoekende zijn binnen een re-integratietraject.

Met ingang van 1 januari 2007 is de Wet Inburgering in werking getreden. In het nieuwe stelsel ligt de regierol voor inburgering niet langer bij de gemeente, maar bij de inburgeraar zelf. Desondanks vervult de gemeente een belangrijke functie ten aanzien van inburgering. De gemeente heeft hierbij drie functies:

- De faciliterende functie: door het aanbieden van een inburgeringsvoorziening.
- De handhavingsfunctie: door in het uiterste geval bestuurlijke boetes op te leggen bij niet-naleving.
- De informatiefunctie.

Per 1 januari 2013 zal de Wet Inburgering wijzigen. De verantwoordelijkheid voor het inburgeren komt dan volledig bij de inburgeraar te liggen. De gemeente heeft geen rol meer in de inburgering van nieuwkomers vanaf 2013. Inburgeraars die al vóór 2013 in Nederland waren, blijven onder de regierol van de gemeente vallen. Voor deze groep zal de gemeente de bovengenoemde rollen moeten blijven vervullen totdat zij ook ingeburgerd zijn. Voor de nieuwkomers (statushouders) zal vanaf 2013 de gemeente alleen maatschappelijke begeleiding moeten verzorgen.

De gesubsidieerde banen in het kader van de WWB leggen een groot beslag op de beschikbare re-integratiemiddelen en verdringen daarbij andere bestedingsmogelijkheden. Het jaar 2012 is gebruikt om een verdere afbouw van de gesubsidieerde banen te realiseren.

De gemeente besteedt veel aandacht aan de verbetering van de dienstverlening. Binnen het deelproces Werk en Inkomen wordt hier expliciet aandacht voor gevraagd. Zo wordt gewerkt aan kwaliteitsnormen voor de diverse producten en diensten. Verder worden alle processen onder de loep genomen om te kijken of deze klantgericht en klantvriendelijker kunnen, met minder administratieve belasting voor de burger en een optimaal gebruik van de automatiseringsmogelijkheden. In de nabije toekomst moet het mogelijk zijn om steeds meer producten via internet digitaal aan te vragen, te laten afhandelen en / of te muteren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de minimavoorzieningen. Ook het beschikbaar stellen aan burgers van de over hen geregistreerde gegevens - via het Digitale Klanten Dossier (DKD) - moet zo spoedig mogelijk worden gerealiseerd.

Voor het realiseren van de prestaties benut de gemeente het jaarlijks geormerkte budget Werkdeel WWB volledig. Op het beschikbare budget voor de WSW bestaat een jaarlijks tekort. Dit tekort wordt veroorzaakt doordat er sinds 2009 een taakstelling is opgelegd door de minister, waardoor er minder plaatsen beschikbaar zijn en doorstroom maar zeer beperkt mogelijk is.

3.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 3 De burger als Klant

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening.</p> <p>De inwoners van Ridderkerk zijn tevreden over de geleverde dienstverlening.</p>	<p>Totaal oordeel bezoeker over de geleverde dienstverlening.</p>	<p>In de periode van 2013 tot 2015 zal gewerkt worden aan verdere implementatie van het concept Antwoord© met als ambitie om eind 2015 in Fase 4 te zitten. Dit traject zal zoveel mogelijk worden opgepakt met partners in de gemeente en met de andere BAR-gemeenten.</p> <p>Via reguliere managementinformatie wordt gestuurd op de tijdige afhandeling van poststukken.</p>	<p>De verwachting is dat eind 2014 het gezamenlijke KCC (Klant Contact Centrum) in BAR-verband vergaand zal zijn gerealiseerd.</p>
		<p>Via het nieuwe postsysteem zal managementinformatie worden gegenereerd waarmee zal worden gestuurd op tijdige afhandeling van poststukken.</p>	<p>Via het nieuwe postsysteem zal managementinformatie worden gegenereerd waarmee zal worden gestuurd op tijdige afhandeling van poststukken.</p>
		<p>Het verder verbeteren van de telefonische bereikbaarheid is een onderdeel van het project Antwoord©. Doorontwikkeling naar een volwaardig callcenter zal voor Ridderkerk gelijktijdig plaatsvinden met BAR-samenwerking.</p>	<p>De overgang naar het 14+ nummer zal voor Ridderkerk gelijktijdig plaatsvinden met de implementatie van het BAR-callcenter.</p>
<p>De openingstijden van het gemeentehuis zijn voldoende.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Oordeel bezoeker openingstijden gemeentehuis* . Realisatie 2010: 7,2 Realisatie 2011: 7,2 Streefcijfer 2012: 7,2 Streefcijfer 2013: 7,5 Aantal uren per week waarop centrale publieksbalie is geopend**. 	<p>Dit is afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie en de verdere doorontwikkeling van het dienstverleningsconcept in het licht van Antwoord©.</p>	<p>Constant monitoren van de klantenstroom en daarop gebaseerde inzet van medewerkers en aanpassing van de openingstijden, zodat wachttijden de maximale norm zo min mogelijk overschrijden.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente

** De resultaten van gemeenten op deze vragen worden niet omgerekend naar een rapportcijfer.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening.</p> <p>Bij het loket van het gemeentehuis hoeft u niet lang te wachten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Oordeel bezoeker over wachttijd voor het loket*. Realisatie 2010: 7,9 Realisatie 2011: 8,3 Streefcijfer 2012: 7,9 Streefcijfer 2013: 8,3 	<p>Constant monitoren van de klantenstroom en daarop gebaseerde inzet van medewerkers, zodat wachttijden de maximale norm zo min mogelijk overschrijden.</p>	<p>Constant monitoren van de klantenstroom en daarop gebaseerde inzet van medewerkers, zodat wachttijden de maximale norm zo min mogelijk overschrijden.</p>
<p>De ambtenaren (aan het loket) van het gemeentehuis zijn correct en vriendelijk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Oordeel bezoeker vriendelijkheid medewerker*. Realisatie 2010: 8,0 Realisatie 2011: 8,3 Streefcijfer 2012: 8,0 Streefcijfer 2013: 8,3 Oordeel bezoeker verzorgdheid medewerker*. Realisatie 2010: 8,0 Realisatie 2011: 8,1 Streefcijfer 2012: 8,0 Streefcijfer 2013: 8,1 Oordeel bezoeker inleving medewerker*. Realisatie 2010: 7,8 Realisatie 2011: 8,0 Streefcijfer 2012: 7,9 Streefcijfer 2013: 8,0 	<p>Klantgerichtheid, inlevend, ondernemend en verbindend zijn kerncompetenties in dit programma. Medewerkers worden individueel gecoacht op de ontwikkeling van deze competenties.</p>	<p>Klantgerichtheid, inlevend, ondernemend en verbindend zijn kerncompetenties in dit programma. Medewerkers worden individueel gecoacht op de ontwikkeling van deze competenties.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening.</p> <p>De ambtenaren (aan het loket) van het gemeentehuis helpen je snel en vakkundig.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oordeel bezoeker deskundigheid*. Realisatie 2010: 7,9 Realisatie 2011: 8,3 Streefcijfer 2012: 7,9 Streefcijfer 2013: 8,3 • Oordeel bezoeker doorlooptijd*. Realisatie 2010: 7,7 Realisatie 2011: 7,9 Streefcijfer 2012: 7,7 Streefcijfer 2013: 7,9 • Oordeel bezoeker duidelijkheid informatie*. Realisatie 2010: 7,9 Realisatie 2011: 8,2 Streefcijfer 2012: 7,9 Streefcijfer 2013: 8,2 • Aantal gegronde bezwaar- en beroepschriften op aanvragen bouwvergunningen** 	<p>Binnen het project Antwoord © wordt gewerkt aan de totstandkoming van een KCC (Klant Contact Centrum). Dit moet er toe leiden dat 80% van alle vragen en diensten in één keer volledig en juist worden beantwoord / geleverd.</p> <p>De kwaliteiten en competenties van de KCC-medewerkers hebben specifieke aandacht binnen dit project.</p>	<p>Binnen het project Antwoord © wordt gewerkt aan de totstandkoming van een KCC (Klant Contact Centrum). Dit moet er toe leiden dat 80% van alle vragen en diensten in één keer volledig en juist worden beantwoord / geleverd.</p> <p>De kwaliteiten en competenties van de KCC-medewerkers hebben specifieke aandacht binnen dit project.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente

** De resultaten van gemeenten op deze vragen worden niet omgerekend naar een rapportcijfer.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening. Het gemeentehuis is goed verzorgd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oordeel bezoeker bereikbaarheid*. Realisatie 2010: 7,8 Realisatie 2011: 8,0 Streefcijfer 2012: 7,6 Streefcijfer 2013: 8,0 • Oordeel bezoeker parkeergelegenheid*. Realisatie 2010: 7,6 Realisatie 2011: 7,3 Streefcijfer 2012: 7,0 Streefcijfer 2013: 7,3 • Oordeel bezoeker overzichtelijkheid*. Realisatie 2010: 7,9 Realisatie 2011: 7,8 Streefcijfer 2012: 7,5 Streefcijfer 2013: 7,8 • Oordeel bezoeker bewegwijzering*. Realisatie 2010: 7,6 Realisatie 2011: 7,7 Streefcijfer 2012: 7,6 Streefcijfer 2013: 7,7 • Oordeel bezoeker wachtruimte*. Realisatie 2010: 7,9 Realisatie 2011: 7,9 Streefcijfer 2012: 7,6 Streefcijfer 2013: 7,9 • Oordeel bezoeker privacy*. Realisatie 2010: 7,3 Realisatie 2011: 7,5 Streefcijfer 2012: 7,0. Streefcijfer 2013: 7,5 	<p>Geen specifieke acties.</p>	<p>Geen specifieke acties.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening.</p> <p>De prijs voor de producten en diensten is redelijk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Oordeel bezoeker over prijs dienstverlening* Realisatie 2010: 6,2 Realisatie 2011: 5,5 Streefcijfer 2012: 6,2 Streefcijfer 2013: 6,2 	<p>Leges worden zo laag mogelijk gehouden. Uiteraard moet het wel kostendekkend blijven.</p>	<p>Leges worden zo laag mogelijk gehouden. Uiteraard moet het wel kostendekkend blijven.</p>
<p>De informatie die de gemeente geeft is voldoende en begrijpelijk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Oordeel burgers over duidelijkheid informatie* Realisatie 2010: 7,2 Realisatie 2011: 7,2 Streefcijfer 2012: 6,9 Streefcijfer 2013: 7,2 Oordeel burgers over toegankelijkheid informatie* Realisatie 2010: 7,0 Realisatie 2011: 7,1 Streefcijfer 2012: 6,9 Streefcijfer 2013: 7,1 Oordeel burgers over gemeentelijke informatie via kranten* Realisatie 2010: 7,4 Realisatie 2011: 7,4 Streefcijfer 2012: 7,4 Streefcijfer 2013: 7,4 Oordeel burgers over informatie via website* Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 6,9 Streefcijfer 2012: 6,9 Streefcijfer 2013: 6,9 	<p>Ook het steeds verder verbeteren van de digitale dienstverlening is een belangrijk onderdeel van het project Antwoord@.</p> <p>De producten- en dienstencatalogus vormt de ruggengraat van de gemeentelijke informatie aan de burger op de website. Deze zal dus steeds actueel worden gehouden.</p>	<p>Het digitale kanaal zal steeds verder worden geprofessionaliseerd en aangepast aan de wensen van de burger. Dit vormt de ruggengraat van de informatievoorziening.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk zijn burgers in staat om deel te nemen aan de maatschappij</p> <p>Degenen die niet (meer) voor zichzelf kunnen zorgen, verlenen wij waar mogelijk ondersteuning en toegang tot noodzakelijke voorzieningen.</p>	<p>Oordeel cliënt over wachtijd tussen aanvraag en verkrijgen van hulp***. (streefcijfer: 85% tevreden)</p> <p>Oordeel cliënt over indicatiestelling***. (streefcijfer: 88% tevreden)</p> <p>Oordeel cliënt over hulp bij huishouden***. Uitkomsten klanttevredenheids-onderzoek Wmo 2010 zijn begin dit jaar beschikbaar gesteld. Realisatie 2009: 7,8. Realisatie 2010: 7,8 Realisatie 2011: 7,9 Streefcijfer 2012: 7,8 Streefcijfer 2013: 7,8</p> <p>Oordeel cliënt over Wmo-hulpmiddelen***. Uitkomsten klanttevredenheids-onderzoek Wmo 2010 zijn begin dit jaar beschikbaar gesteld: Realisatie 2009: 7,3. Realisatie 2010: 7,4 Realisatie 2011: 7,5 Streefcijfer 2012: 7,4 Streefcijfer 2013: 7,5</p> <p>Oordeel cliënt over collectief vervoer***. Uitkomsten klanttevredenheids-onderzoek Wmo 2010 zijn begin dit jaar beschikbaar gesteld. Realisatie 2009: 6,7. Realisatie 2010: 6,4 Realisatie 2011: 6,9 Streefcijfer 2012: 6,7 Streefcijfer 2013: 6,9</p>	<p>Reguliere inzet zodat cliënten binnen de (wettelijk) gestelde termijn antwoord krijgen. Streven daarbij is dat 85% van de cliënten tevreden is.</p> <p>De gekantelde werkwijze wordt ingevoerd binnen de Wijzerplaats. Streven daarbij is dat 88% van de cliënten tevreden is over de indicatie.</p> <p>Op basis van het onderzoek naar de alternatieve mogelijkheden van inzet HH1 en HH2 zullen contract / aanbestedingsafspraken worden gemaakt. Metingen van klanttevredenheid maken onderdeel uit van de contract / aanbestedingsafspraken.</p> <p>Er wordt scherp toegezien op de dienstverlening van de leveranciers om het streefcijfer te behouden.</p> <p>Uitvoering geven aan de aanbesteding van collectief vervoer en leerlingenvervoer. Een contractmanager zal het BAR contractbeheer onder zijn / haar hoede nemen. Afhankelijk van het Rijksbeleid zal het AWBZ vervoer afzonderlijk worden aanbesteed.</p>	<p>Idem 2013.</p> <p>Verdere invoering van de gekantelde werkwijze door integrale aanpak op alle levensdomeinen van de cliënt. Deze werkwijze wordt in BAR-verband uitgevoerd.</p> <p>Uitvoeren wat in 2013 is vastgesteld.</p> <p>Idem 2013</p> <p>Afhankelijk van het Rijksbeleid.</p>

*** bron: Tevredenheidsonderzoek Wmo

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk zijn burgers in staat om deel te nemen aan de maatschappij</p> <p>Degenen die niet (meer) voor zichzelf kunnen zorgen, verlenen wij waar mogelijk ondersteuning en toegang tot noodzakelijke voorzieningen.</p>	<p>Oordeel cliënt over de mate waarin de ondersteuning / het hulpmiddel heeft bijgedragen aan het zelfstandig kunnen blijven wonen*** (streefcijfer: 82% is redelijk tot zeer zelfstandig)</p>	<ul style="list-style-type: none"> De in 2012 gemaakte prestatieafspraken tussen gemeente en Woonvisie zullen een vertaling hebben gekregen in prestatie-indicatoren. De voortgang zal worden gemonitord. Er wordt uitvoering gegeven aan het seniorenwoonadvies door de SWOR. Afhankelijk van het Rijksbeleid. 	<p>Afhankelijk van het Rijksbeleid.</p>
<p>Oordeel cliënt over de mate waarin de ondersteuning / het hulpmiddel heeft bijgedragen aan het kunnen meedoen aan de maatschappij*** (streefcijfer: 71% kan redelijk tot veel meedoen)</p>	<p>Oordeel cliënt over de mate waarin de ondersteuning / het hulpmiddel heeft bijgedragen aan het kunnen meedoen aan de maatschappij*** (streefcijfer: 71% kan redelijk tot veel meedoen)</p>	<p>Het 'kantelingsgericht' werken zal verder worden uitgerold. Om maatwerk te kunnen leveren en het gesprek te kunnen voeren zal ook in 2013 aandacht worden besteed aan verdere professionalisering van de dienstverlening. Waar mogelijk wordt dit in BAR verband gedaan. Bekeken zal worden of het aanbod aan algemene voorliggende voorzieningen de druk op geïndiceerde voorzieningen kan verminderen. N.B. Bij klachten m.b.t. de zorgleveranciers wordt indien nodig direct actie ondernomen.</p>	<p>Afhankelijk van het Rijksbeleid.</p>
<p>Zoveel mogelijk mensen aan het werk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> De ontwikkeling van het lokale bijstandsvolume is beter of gelijk aan het regionale - en/of landelijke volume (bron: gegevens Ministerie, Divosa). De ontwikkeling van het aantal jongeren in het cliëntenbestand is lager of gelijk aan het regionale volume (brongegevens Ministerie, Divosa). Het aantal WSW-cliënten dat doorstroomt naar een 'gewone' werkgever binnen de mogelijkheden van de werknemers is twee (bron: gemeentelijke administratie). Het aantal WSW-werkplekken is gelijk aan de Rijksbijdrage (bron: gemeentelijke administratie). De doorlooptijd van aanvragen neemt met 25% af. 	<ul style="list-style-type: none"> De eerste stappen zijn gezet voor de uitwerking van de Wet Werken naar Vermogen (Wwv). In het verlengde hiervan ligt vergaande samenwerking op sociale zaken in BAR-verband in het verschiet. De regisseurs werk zijn actief bezig met plaatsen van klanten bij werkgevers. Actief wachtlijstbeheer WSW, waarbij de klantmanagers WSW gekeken hebben of het mogelijk was om geïndiceerden bij reguliere werkgevers te plaatsen, zodat deze geïndiceerden niet hoeven te wachten op een WSW-plek. De gemeente is bezig met het herschrijven van de formulieren in Klare Taal, zodat ze beter begrijpbaar zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> De invoering van de Wet Werken naar Vermogen (Wwv) is uitgesteld. De gemeente Ridderkerk gaat door met de vorming van een gemeenschappelijke Sociale Dienst voor de BAR- gemeenten. Herijking nieuwe werkwijze Werk en Inkomen, waarbij de nadruk komt te liggen op de beperking van de instroom. Actief wachtlijstbeheer WSW, waarbij de klantmanagers WSW gekeken hebben of het mogelijk was om geïndiceerden bij reguliere werkgevers te plaatsen, zodat deze geïndiceerden niet hoeven te wachten op een WSW-plek. Door dalende financiële middelen uit het Rijk (Participatiebudget) wordt het aantal gesubsidieerde banen de komende periode teruggebracht. De gemeente is bezig met het herschrijven van de formulieren in Klare Taal, zodat ze beter begrijpbaar zijn.

*** bron: Tevredenheidsonderzoek Wmo

3.4 Bestaand beleid

Het bestaande beleid voor het programma De burger als Klant is voor Ridderkerk vastgelegd in de volgende nota's, notities en besluiten:

- Structuurvisie Ridderkerk (2009)
- Beleidskader Lokaal Sociaal Beleid, (2004)
- Beleidsplan Wmo 2012-2016 (2011)
- Verordening Wet Maatschappelijke Ondersteuning gemeente Ridderkerk (2012)
- Verstrekkingenboek voorzieningen maatschappelijke ondersteuning
- Beleidsnota Wet Werk en Bijstand (WWB) in Ridderkerk (2004)
- Verordeningen behorende bij de WWB (september 2004)
- Offerteaanvraag aanbesteding re-integratietrajecten (2006)
- Projectplan Aanpak Jeugdwerkloosheid gemeente Ridderkerk (2005)
- Projectplan Ridderkerk Werkt, Gesmeerd Werk en Aangesloten Werk (2007)
- Notitie Uitvoering Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) door BAR-gemeenten (2008)
- Startnotitie regionaal arbeidsmarktbeleid (2009)
- Nota WWB in Ridderkerk, (2004)
- Verordening Wet inburgering Samenwerkingsverband Gemeenten Ridderkerk en Albrandswaard (2009)
- Verordening Leerlingenvervoer (2011)
- Samenwerkingsovereenkomst Algemeen Maatschappelijk Werk (2005)
- Nota Ouderenbeleid (2001)
- Notitie Peuterspeelzaalwerk (2004)
- Algemene plaatselijke verordening Ridderkerk
- Legesverordening
- Verordening gemeentelijke basisregistratie personen
- Privacy reglement gemeentelijke basisregistratie personen
- Beheerregeling gemeentelijke basisregistratie personen
- Informatie beveiligingsplan GBA
- Beveiligingsplan Reisdocumenten/rijbewijzen

3.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

3.5.1 Totale lasten en baten

Programma 3	(V)Voordeel + / (N) Nadeel -					
	Rekening 2011	Begroting 2012 na wijz	Primaire Begr. 2013	Meerjarenbegroting		
				2014	2015	2016
Lasten	-14.554.100	-11.411.800	-32.637.800	-32.353.000	-32.343.000	-32.323.900
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
Publiekszaken			-427.100	-391.400	-389.500	-377.100
Inburgering			-457.900	-457.900	-457.900	-457.900
Leerlingenvervoer			-733.000	-733.000	-733.000	-733.000
WMO			-10.128.800	-9.970.700	-9.971.700	-9.983.400
Minimabeleid			-1.891.200	-1.847.700	-1.841.200	-1.822.700
Sociale werkvoorziening			-4.971.500	-4.971.300	-4.971.300	-4.971.300
Uitkeringen			-12.294.600	-12.254.600	-12.254.600	-12.254.600
Uitstroombestemming			-1.529.900	-1.529.900	-1.529.900	-1.529.900
Overige producten			-203.800	-196.500	-193.900	-194.000
Baten	5.331.000	5.693.000	24.746.100	24.628.000	24.643.700	24.642.900
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
Publiekszaken (leges)			804.800	806.300	816.400	799.500
Inburgering			410.000	285.000	285.000	285.000
Leerlingenvervoer			5.800	5.800	5.800	5.800
WMO			3.429.800	3.435.200	3.440.800	3.456.900
Minimabeleid			767.000	767.000	767.000	767.000
Sociale werkvoorziening			4.760.900	4.760.900	4.760.900	4.760.900
Uitkeringen			13.105.700	13.105.700	13.105.700	13.105.700
Uitstroombestemming			1.334.100	1.334.100	1.334.100	1.334.100
Overige producten			128.000	128.000	128.000	128.000
Saldo voor bestemming	-9.223.100	-5.718.800	-7.891.700	-7.725.000	-7.699.300	-7.681.000
Toevoeging reserve	-17.600	-10.300	-9.700	-9.000	-8.300	-7.600
Onttrekking reserve	399.100	90.700	25.000	24.300	23.600	22.900
Totaal reservemutaties	381.500	80.400	15.300	15.300	15.300	15.300
Saldo na bestemming	-8.841.600	-5.638.400	-7.876.400	-7.709.700	-7.684.000	-7.665.700
Verschillen programma 3			2013 t.o.v. 2012	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2016 t.o.v. 2013
Verschil saldo na bestemming			-2.238.000	166.700	192.400	210.700
Aandeel in kosten bedrijfsvoering		-2.937.100	-5.048.900	-5.074.100	-5.032.900	-5.016.500
Totaal saldo programma 3	-8.841.600	-8.575.500	-12.925.300	-12.783.800	-12.716.900	-12.682.200

Voor specificatie toevoeging en onttrekking reserve zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

3.5.1.1 Toelichting verschillen saldo na bestemming tussen begroting 2012 na wijziging en primaire begroting 2013

Omschrijving	2013 t.o.v. 2012	N/V
<p><u>Participatiebudget</u></p> <p>Door de sterke daling van het Participatiebudget van het Rijk probeert de gemeente Ridderkerk de uitgaven op het participatiebudget structureel te verlagen. De twee belangrijkste veranderingen in uitgaven zijn het terugbrengen van het aantal gesubsidieerde banen en de uitgaven op de trajecten.</p> <p>Het aantal gesubsidieerde banen wordt teruggebracht tot 27. Er is voor gekozen om arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd niet te verlengen. In samenwerking met de regisseurs Werk zullen deze klanten zoveel mogelijk van werk naar werk worden begeleid. Daarnaast is een pilot bij Sport en Welzijn gestart, waarbij 10 mensen met een gesubsidieerde baan worden aangevuld met klanten uit de WWB die ouder zijn dan 55 jaar. Zij zullen vrijwilligerswerk doen.</p> <p>Er wordt zowel kritisch gekeken naar de inzet van trajecten als naar het gebruik van de reïntegratiepartners. Afhankelijk van de ontwikkelingen van de middelen van het participatiebudget zullen er eventueel meer trajecten worden ingezet.</p> <p>Ten opzichte van 2012 zijn de lasten € 494.700 lager.</p> <p>De baten zijn ten opzichte van 2012 € 790.500 lager. Oorzaak is dat er in 2012 nog een overschot was op de rijksbijdrage over voorgaande jaren van € 590.500.</p> <p>Daarnaast was het in 2012 eenmalig mogelijk om bijdragen in te zetten voor activiteiten binnen het participatiebudget voor een bedrag van € 200.000.</p> <p>Per saldo is ten opzichte van 2012 sprake van een nadelig saldo van € 295.800.</p> <p>De raad wordt over de acties binnen het Participatiebudget in het derde kwartaal van 2012 verder geïnformeerd met een Raadsinformatiebrief.</p>	295.800	N
<p><u>Uitkeringen</u></p> <p>De lasten voor uitkeringen nemen ten opzichte van 2012 toe met € 156.000. Het gaat hier voornamelijk om de uitkeringen WWB 21-64 jaar. De toename wordt vooral veroorzaakt door het volgende. Door de sterke daling van het participatiebudget is er voor gekozen om de gesubsidieerde banen in 2012 deels af te bouwen. Het resultaat is dat er 16 klanten, met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd, uitstromen uit de gesubsidieerde banen. Afhankelijk van de duur van hun arbeidsverleden zullen zij naar verwachting grotendeels in 2013 instromen in de WWB. Hierover is de raad middels een Raadsinformatiebrief, in het derde kwartaal 2012, geïnformeerd.</p> <p>In 2013 wordt eenmalig een budget geraamd van € 40.000 voor inhuur personeel. Verwacht wordt dat in 2013 een bijgestelde variant van de Wet Werken naar Vermogen zal worden ingevoerd. Daarbij wordt rekening gehouden met een nieuw stelsel van verplichtingen voor het aanvaarden van werk, een verkleining van het bestand WSW-ers en beschermde banen en wellicht een andere regeling voor het bepalen van het recht op een bijstandsuitkering. De invoering van een dergelijke wet vergt zeer veel extra ambtelijke capaciteit om de organisatie in te richten naar de nieuwe werkwijze.</p>	196.000	N
<p><u>Minimabeleid (schuldhulpverlening en bijzondere bijstand)</u></p> <p>Als gevolg van de crisis maken veel mensen gebruik van de schuldhulpverlening. Tot en met medio 2012 zijn er al 70 nieuwe klanten. We gaan er vanuit dat de toename in de eerste helft van 2012 zich in de rest van 2012 en 2013 zal blijven voordoen. Dit vormt een nadeel van € 51.000. De regeling schuldhulpverlening betreft overigens een openeinderegeling.</p> <p>Daarnaast zijn de kosten voor de bijzondere bijstand vanaf 2013 € 100.000 nadeliger. Totaal een nadeel van € 151.000.</p>	151.000	N
<p><u>Samenwerkingsverband Sociale Zaken en Wmo</u></p> <p>Vanaf 2013 is er sprake van een hogere bijdrage in de uitvoeringskosten van het samenwerkingsverband Sociale Zaken en Wmo die wij van de gemeente Albrandswaard ontvangen. Oorzaak van de toename is een toepaste index op de loonkosten en een aangepaste verdeelsleutel.</p>	80.700	V
<p><u>Albrandswaard</u></p> <p>De lasten voor de gemeente Albrandswaard vallen ten opzichte van 2012 € 770.400 lager uit. Hiertegenover staat een lagere bijdrage van de gemeente Albrandswaard.</p>	0	

Omschrijving	2013 t.o.v. 2012	N/V
<p><u>Wmo – huishoudelijke verzorging</u> Op basis van ervarings- en vergrijzingscijfers wordt het budget voor Huishoudelijke verzorging (natura) structureel verhoogd met € 75.300. Het gaat hierbij om voortzetting van bestaande systematiek aangezien wij tot 1 januari 2014 contractafspraken hebben met onze huidige zorgaanbieders huishoudelijke hulp.</p> <p>De baten vallen per saldo € 51.300 hoger uit. Enerzijds is de inkomst uit terugvordering en verhaal € 60.000 lager doordat in 2012 eenmalig een hogere terugvordering was als gevolg van de PGB-controle 2011. Anderzijds is de opbrengst uit eigen bijdragen ten opzichte van 2012 € 111.300 hoger. Als gevolg van de verhoging van de vermogensbijtelling bij de vaststelling van de eigen bijdragen, kunnen gemeenten een hogere eigen bijdrage van cliënten vragen. Tegenover dit voordeel staat een verlaging van de algemene uitkering uit het gemeentefonds.</p>	24.000	N
<p><u>Gegevensbeheer</u> Voor de Modernisering GBA is in 2013 eenmalig € 54.000 budget benodigd. Deze modernisering van de gemeentelijke basisadministratie wordt landelijk tot 2015 ingevoerd. Voor de BAR-gemeenten zal de aansluiting waarschijnlijk in 2013 / 2014 plaatsvinden. Er zullen kosten gemaakt worden voor de implementatie en opleidingen. Vanuit KING zal ondersteuning geboden worden bij de invoering. Deze ondersteuning zal deels gratis zijn, maar naar verwachting zullen er ook instructiekosten voor het personeel voor rekening van de gemeente komen. Aan de Algemene uitkering gemeentefonds is in 2013 een extra bedrag van ruim € 88.000 toegevoegd voor de Modernisering GBA.</p>	54.000	N
<p><u>Verschuiving van programma 5 naar 3 en vice versa</u> Alle onderdelen m.b.t. Werk & Inkomen zijn m.i.v. de begroting 2013 overgebracht van programma 5 naar dit programma 3. Het onderdeel Vergunning & Handhaving is overgebracht van dit programma naar programma 5.</p>	1.400.700	N
<p><u>Overige diverse mutaties</u></p>	197.200	N
Saldo verschil	2.238.000	N

3.5.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo na bestemming

De belangrijkste mutaties in dit meerjarenperspectief zijn de volgende:

Omschrijving	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2016 t.o.v. 2013
<u>Gegevensbeheer</u> Vanaf 2014 vervallen de eenmalige lasten voor de Modernisering GBA.	54.000 (V)	54.000 (V)	54.000 (V)
<u>Inburgering (via participatiebudget)</u> Vanaf 2014 vervalt de rijksbijdrage voor inburgering via het participatiebudget. De lasten voor Inburgering blijven in onze begroting ongewijzigd.	125.000 (N)	125.000 (N)	125.000 (N)
<u>Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)</u> Vanaf 2014 zijn de lasten voor huishoudelijke verzorging (natura) € 150.000 lager. Dit betreft de bezuinigingstaakstelling voor huishoudelijke hulp (loslaten Zeeuws model) uit de kadernota 2011. De bezuiniging is één jaar uitgesteld. Per 1 januari 2014 zal huishoudelijke hulp anders georganiseerd worden aangeboden.	150.000 (V)	150.000 (V)	150.000 (V)
<u>Overige diverse mutaties</u>	87.700 (V)	113.400 (V)	131.700 (V)
Saldo verschil	166.700 (V)	192.400 (V)	210.700 (V)

3.6 Trends en ontwikkelingen

Dienstverlening

Antwoord© is de herkenbare benaming van het meervoudige dienstverleningsconcept van BZK, AZ, VNG en de Vereniging Directeuren Publieksdiensten (VDP) dat gemeenten helpt de contacten met burgers professioneler af te handelen.

Het cluster BAR dienstverlening heeft eind 2011 de contouren geschetst van de dienstverlening door de BAR gemeenten in de toekomst. Kern van dit toekomstplaatje vormt de landelijke visie op dienstverlening: Antwoord©. Centraal in Antwoord© staat het Klant Contact Centrum (KCC). Het KCC is de plek waar burgers, bedrijven en instellingen terecht kunnen voor alle producten en diensten van de gemeente en daarmee samenhangende producten en diensten van ketenpartners. Het KCC handelt zoveel mogelijk eenvoudige vragen en aanvragen direct af. Dat ontlast de vakafdelingen van de gemeente en maakt dat de klant beter en sneller wordt geholpen. Sommige vragen kunnen niet door het KCC worden afgehandeld omdat ze specialistisch kennis vragen van de vakafdelingen. Het KCC zorgt er dan voor dat in de gaten wordt gehouden dat de (aan)vraag van de burger niet uit het oog wordt verloren en dat de burger tijdig een goed antwoord krijgt.

In het uiteindelijke plaatje is het de ambitie een BAR KCC in te richten voor alle vier de dienstverleningskanalen (balie, post/e-mail, internet en het callcenter). Dit is een grote stap en staat gepland voor 2014/2015. Daarbij is een belangrijke randvoorwaarde dat de lokale identiteit blijft gehandhaafd en dat burgers voor producten aan de balie (ook) in hun eigen gemeente terecht kunnen.

Bedrijfsvoering De Wijzerplaats

In 2013 zal gewerkt worden aan het afstemmen van onze werkwijze, processen en systemen met gemeente Barendrecht. Het doel is om bij de te vormen sociale dienst uniforme werkwijzen te hanteren. De Kanteling en het denken in resultaten zijn hierbij leidend.

Naast de vorming van één sociale dienst wordt in BAR-verband ook onderzocht hoe het eerste integrale klantcontact moet worden ingericht. Dit heeft uiteraard consequenties voor de huidige inrichting en werkwijze van de Wijzerplaats. De BAR-gemeenten zullen bij de uitwerking van het eerste integrale klantcontact de maatschappelijke partners betrekken.

Compensatiebeginsel Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en vergrijzing

Met het ouder worden nemen vaak de gebreken en daarmee ook de (ervaren) beperkingen van mensen toe. Een stijging van het aantal 75-plussers vertaalt zich daarom door een toename van het aantal Wmo-clients en daarmee de Wmo-uitgaven voor voorzieningen. Gezien de bovengemiddelde

toename van 75-plussers in onze gemeente, dient er rekening gehouden te worden met een toenemende druk op de Wmo budgetten. Het rapport Grijs zilver en goud: de demografische toekomst van Ridderkerk is verschenen en aan de raad aangeboden. Dit rapport laat in breed perspectief zien welke effecten de vergrijzing heeft voor Ridderkerk.

Werk en inkomen

Ook in 2013 zal de jeugdwerkloosheid blijven toenemen doordat schoolverlaters niet direct werk kunnen vinden. Door de wetswijziging WWB 2012 zijn de spelregels voor jongeren tot 27 jaar veranderd. Jongeren dienen eerst zelf vier weken lang werk te zoeken. Na vier weken kan de gemeente pas hun aanvraag in behandeling nemen. Daarnaast geldt ook dat studiefinanciering vóór een (gemeentelijke) uitkering gaat. Jongeren krijgen ook te maken met de ingevoerde huishoudstoets. Als de jongeren thuis wonen en hun ouders verdienen boven een bepaald niveau, dan kunnen de jongeren geen aanspraak maken op een inkomensvoorziening.

Het regeerakkoord Rutte/Verhagen heeft voor de portefeuilles Sociale zaken en Werkgelegenheid grote gevolgen omdat er bezuinigingen staan ingeboekt. Tegelijkertijd is de verbinding tussen de tekst van het regeerakkoord en de financiële paragraaf nog (steeds) niet volledig uitgewerkt waardoor de financiële consequenties voor de gemeente Ridderkerk nog onduidelijk zijn. Duidelijk is in ieder geval dat de gemeente substantieel minder middelen vanuit het Rijk zal ontvangen én tegelijkertijd een aantal nieuwe doelgroepen (waaronder Wajong'ers) overgedragen krijgt. De uitwerking van deze 'taakstelling' wordt in BAR-verband opgepakt.

De gemeente Ridderkerk werkt nauw samen met de BAR-partners bij de uitwerking en invoering van de Wet Werken naar Vermogen (WWNV). De ingangsdatum van deze wet is nog onbekend. De Wet Werken naar Vermogen houdt in dat er een ontschotting plaatsvindt in de regelingen WWB, WIJ, deel Wajong en deel WSW. De middelen die nu nog geoormerkt zijn en bestemd zijn voor de verschillende regelingen worden samengevoegd. Een deel van de Wajong, die nu nog wordt uitgevoerd door het UWV, zal naar de gemeente komen. Een groot deel van de WSW klanten zal naar alle waarschijnlijkheid uitstromen naar een meer reguliere werkplek. Met de raad is afgesproken, dat zij intensief bij het traject wordt betrokken. Tijdens elke commissievergadering Samen Leven is een korte toelichting gegeven van de stand van zaken. De invoering van de Wet Werken naar Vermogen wordt ook aangegrepen om een gemeenschappelijke Sociale Zaken voor de BAR-gemeenten te organiseren.

Rijksmiddelen Werk en Inkomen (geoormerkt en niet geoormerkt)

De geoormerkte rijksmiddelen die de gemeente ontvangt zijn het Participatiebudget (dit bestaat uit de delen Inburgering, Reïntegratie en Educatie), de Rijksbijdrage Wet Sociale Werkvoorziening, en het Bijstand Besluit Zelfstandigen (BBZ). De niet-geoormerkte rijksbijdrage die de gemeente van het Rijk ontvangt is de gebundelde uitkering. De gebundelde uitkering bestaat uit de bekostiging van WWB, WIJ, IOAW en IOAZ en krediethypotheek en BBZ levensonderhoud.

Participatiebudget (Werkdeel)

In onze Raadsinformatiebrief over de ontwikkelingen van het Participatiebudget gaven wij begin van dit jaar aan, dat het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid onze rijksbijdrage met ruim 50% verlaagt.

Het kalenderjaar 2012 zal worden gebruikt om de uitgaven op het Participatiebudget structureel te verlagen. Een sprekend voorbeeld zijn de uitgaven op gesubsidieerde arbeid. Bij de medewerkers wordt gekeken wat hun loonwaarde is. Op basis van die loonwaarde wordt beoordeeld of de huidige subsidievoet aangepast dient te worden. In sommige gevallen is het begeleiden van werk naar werk een uitstekend alternatief. Daarnaast wordt de werkwijze van het team Werk aangepast, waarbij centraal is komen te staan dat, wat de gemeente zelf kan uitvoeren gaan we zelf ook uitvoeren. De uitstroom zal door een strakkere regie toenemen en de uitgaven zullen dalen.

De bezuinigingsmaatregelen vanuit het Rijk (verlaging van het Participatiebudget) dwingt ons tot het maken van beleidskeuzes die er uiteindelijk voor moeten zorgen dat er een budgettair sluitende begroting voor dit onderdeel komt. Wij informeren de raad hierover via een Raadsinformatiebrief.

Participatiebudget (inburgering en educatie)

Vanaf 2013 zal het Rijk zeer waarschijnlijk VAVO (Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs) gaan inkopen. Het budget voor VAVO wordt dan uit het educatiebudget gehaald. Dit heeft zeer waarschijnlijk tot gevolg dat het educatiebudget wordt gehalveerd. Vanaf 2013 worden nieuwkomers

verantwoordelijk voor hun inburgering. Dit heeft tot gevolg dat 2013 een overgangsjaar wordt voor de gemeenten, waarin het inburgeringsbudget wordt afgebouwd. Vanaf 2014 ontvangen de gemeenten hiervoor geen budget meer.

Modernisering GBA (mGBA)

Na een periode van relatieve stilte is het overheidsproject Modernisering GBA nieuw leven ingeblazen. In de periode tot 2015 zal de modernisering, in samenhang met de invoering van het stelsel van basisregistraties, ingevoerd gaan worden. Dit betekent dat het bijhouden van persoonsgegevens binnen de overheid anders georganiseerd gaat worden. Waar de gegevens nu decentraal zijn opgeslagen zal dit centraal ingericht gaan worden. Dit betekent aanpassing van de informatiearchitectuur. Verkennende gesprekken worden in BAR-verband gevoerd. Na de zomer van 2012 wordt een startnotitie opgesteld voor de gemeente Ridderkerk.

Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)

Uit de beleidsdoelstellingen van het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport blijkt dat de regering van plan is taken uit de AWBZ over te hevelen naar de gemeente. De minister ziet de gemeente – de eerste overheid – als de poortwachter voor de ondersteuning die mensen nodig hebben om te participeren in de maatschappij. In dat kader worden taken uit de AWBZ gefaseerd overgedragen. Meer informatie hierover is te vinden in het programma De burger als Partner.

Wmo-vervoer

Het contract met Connexxion is verlengd tot 1 augustus 2013. In 2012 is gestart met een nieuwe aanbesteding. Hierbij wordt bekeken of er een synergie-effect kan worden behaald uit het gezamenlijk aanbesteden van Wmo vervoer, leerlingenvervoer en vervoer in het kader van de overheveling van AWBZ taken naar de gemeenten. Door de val van het kabinet zal de aanbesteding van het vervoer Begeleiding niet plaatsvinden. De aanbesteding zal conform de planning plaatsvinden als combinatie van het Wmo vervoer en het leerlingenvervoer.

Huishoudelijke hulp

De contracten met de acht leveranciers voor huishoudelijke hulp zijn verlengd tot 1 januari 2014 op basis van de huidige uurtarieven. Per 1 januari 2014 zal huishoudelijke hulp anders georganiseerd worden aangeboden. Er vindt momenteel deskresearch plaats waarbij een aantal varianten huishoudelijke hulp wordt uitgewerkt. Ook de zorgaanbieders worden bij dit onderzoek betrokken. De uitkomsten worden eind dit jaar verwacht.

4. Programma De burger als (Wijk)bewoner

4.1 Inleiding

Bij het programma De burger als (Wijk)bewoner gaat het om prettig wonen, werken en verblijven in wijken in Ridderkerk. Daarvoor werkt de gemeente samen met burgers, bedrijven en instellingen aan:

- Het behouden en verbeteren van de kwaliteit van de wijk voor (en waar mogelijk samen met) de bewoners.
- De beheer- en realisatietaken adequaat uitvoeren.
- De wijken steeds aanpassen aan de eisen van de tijd.
- De wijken en gebouwen (milieuhygiënisch) duurzaam maken.

Het onderhouden van veel en goede contacten met bewoners, bedrijven en instellingen is van belang, waarbij wij inspelen op hun vragen en behoeften.

4.2 Algemeen

De tevredenheid van de inwoners wordt in hoge mate bepaald door de beleving van de eigen woonomgeving. Zij moeten zich thuis voelen in die eigen woonomgeving. Het karakter van Ridderkerk en de eigen sfeer van de wijken worden zoveel mogelijk gehandhaafd. Tussen de wijken liggen ruime groenbuffers die dat gevoel versterken. Bewoners, jong en oud, dienen zich veilig over straat te kunnen bewegen, ook als zij minder mobiel zijn.

Het behoud en verder ontwikkelen van de leef- en werkomgeving vraagt veel aandacht. Het woongenot wordt mede bepaald door de kwaliteit van de directe leefomgeving. Wij handhaven de kwaliteit van de woonomgeving op een aanvaardbaar niveau, al zal het onderhoud (als gevolg van de noodzakelijke bezuinigingen) soberder worden. Het aanzien van de openbare ruimte neemt in kwaliteit toe wanneer burgers zich mede verantwoordelijk voelen voor een goed gebruik van de woonomgeving en bereid zijn daarin zelf te investeren. Daarom is een goed samenspel tussen burgers en gemeente belangrijk.

De kwaliteit van de leefomgeving wordt ook bepaald door de milieuomstandigheden, de groen- en watervoorzieningen en de recreatieve mogelijkheden, zowel binnen de bebouwing als daarbuiten. Deze kwaliteit van de leefomgeving moet wel bewaakt en waar mogelijk verbeterd worden. Het is daarom van belang dat de gestelde beleidsdoelen regelmatig geëvalueerd worden en dat regelgeving die aan deze kwaliteit bijdraagt, nageleefd c.q. gehandhaafd wordt.

Eisen van (milieuhygiënische) duurzaamheid bepalen mede de inrichting en structuur van de openbare ruimte in het belang van toekomstige generaties. Vermindering van de milieubelasting blijft nodig, zodat (toekomstige) bewoners van Ridderkerk in een schone, duurzame omgeving kunnen wonen. Dit heeft ook een relatie met het water- en afvalbeleid.

Van belang is ook een adequate infrastructuur zodat men zich kan verplaatsen tussen woning, werk en voorzieningen zoals winkels, scholen en ruimtes voor cultuur en ontspanning. Voor de korte afstand om lopend of fietsend door Ridderkerk te kunnen gaan, voor de langere afstanden een snel doorrijdend busvervoer en het gebruik van de auto. Naast een ruim aanbod aan hoogwaardige voorzieningen in het centrum is een goed voorzieningenniveau op wijkniveau daarbij essentieel.

4.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 4 De burger als (wijk)bewoner

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk betrekken we de burger bij beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering.</p> <p>De gemeente betreft burgers in voldoende mate bij de uitvoering van beleid.</p>	<p>Oordeel burger betrekken bij de uitvoering van plannen*</p> <p>Realisatie 2009: 5,0 Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 5,6 Streefcijfer 2012: 6,0 Streefcijfer 2013: 6,3 Streefcijfer 2014: 6,3</p>	<p>Projectmatig werken volgens het principe van lean management en projectmatig werken waarbij de participatie wordt vormgegeven in het planproces en uitvoering en gericht communiceren over uitvoering.</p>	<p>Projectmatig werken volgens het principe van lean management en projectmatig werken, waarbij de participatie wordt vormgegeven in het planproces en uitvoering en gericht communiceren over uitvoering.</p>
	<p>Oordeel burgers hebben voldoende invloed op wat gemeente doet*</p> <p>Realisatie 2009: 4,5 Realisatie 2010: 4,9 Realisatie 2011: 5,8 Streefcijfer 2012: 6,0 Streefcijfer 2013: 6,1 Streefcijfer 2014: 6,1</p>	<p>Op basis van signalen uit o.a. de wijkoeverleggen worden daar waar mogelijk kleine aanpassingen aangebracht in de inrichting van de buitenruimte. Twee maal per jaar wordt met bewoners de buitenruimte geschouwd, waarbij tevredenheidsscores worden gegeven. Om de deelname te vergroten wordt onderzocht of de schouw gekoppeld kan worden aan de dagen van wijkoeverleggen incl. deelname wijkagent/winkeliers.</p>	<p>Op basis van signalen uit o.a. de wijkoeverleggen worden daar waar mogelijk kleine aanpassingen aangebracht in de inrichting van de buitenruimte. Twee maal per jaar wordt met bewoners de buitenruimte geschouwd, waarbij tevredenheidsscores worden gegeven. Evalueren of de schouw gekoppeld aan de dagen van wijkoeverleggen heeft bijgedragen aan een toename van de deelname.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken. Er zijn voldoende voorzieningen in de directe omgeving van de wijk.</p>	<p>Oordeel burger directe woonomgeving* Realisatie 2009: 7,4 Realisatie 2010: 7,4 Realisatie 2011: 7,5 Streefcijfer 2012: 7,4 Streefcijfer 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,5</p>	<p>Bewoners zijn tevreden over de voorzieningen (scholen, speeltuinen, groenvoorzieningen, winkels, sport e.d.) in de directe woonomgeving en de wijk. De uitdaging is dat de voorzieningen gehandhaafd kunnen blijven bij de huidige economische omstandigheid. De voorzieningen waar we als gemeente voor verantwoordelijk zijn worden sober en doelmatig onderhouden.</p>	<p>Bewoners zijn tevreden over de voorzieningen (scholen, speeltuinen, groenvoorzieningen, winkels, sport e.d.) in de directe woonomgeving en de wijk. De uitdaging is dat de voorzieningen gehandhaafd kunnen blijven bij de huidige economische omstandigheid. De voorzieningen waar we als gemeente voor verantwoordelijk zijn worden sober en doelmatig onderhouden.</p>
<p>Voldoende en hoogwaardig groen in en rond de wijken.</p>		<p>Daar waar het nodig is worden er in de wijken plantvakken gevormd naar duurzaam groen (aantrekkelijk groen met minder onderhoudsinspanning). Daarbij worden ook zoveel als mogelijk de wensen van bewoners en wijkoverleggen meegenomen. Op basis van het bomenplan en de meerjarige planning die daarin opgenomen is worden bomen aan het einde van hun leeftijd vervangen door nieuwe bomen.</p>	<p>Daar waar het nodig is worden er in de wijken plantvakken gevormd naar duurzaam groen (aantrekkelijk groen met minder onderhoudsinspanning). Daarbij worden ook zoveel als mogelijk de wensen van bewoners en wijkoverleggen meegenomen. Op basis van het bomenplan en de meerjarige planning die daarin opgenomen is worden bomen aan het einde van hun leeftijd vervangen door nieuwe bomen.</p>
<p>Bewoners ervaren hun leefomgeving als heel en veilig.</p>	<p>Oordeel burger leefbaarheid buurt* Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,3 Realisatie 2011: 7,4 Streefcijfer 2012: 7,3 Streefcijfer 2013: 7,4 Streefcijfer 2014: 7,4</p>	<p>De verlichting en het straatmeubilair worden regulier, zij het minimaal, onderhouden. Prullenbakken worden geleegd en zwerfvuil wordt verwijderd. In samenwerking met diverse scholen binnen de gemeente wordt getracht het beeld van de woonomgeving te verbeteren. Ook particuliere initiatieven worden zoveel als mogelijk ondersteund. De actie vuurwerkatval opruimen van 2012 zal, mede door het grote succes, dit jaar ook weer uitgevoerd worden. De halfjaarlijkse analyses van de schouwen worden ingezet om onderhoud gericht in te zetten.</p>	<p>De verlichting en het straatmeubilair worden regulier, zij het minimaal onderhouden. Prullenbakken worden geleegd en zwerfvuil wordt verwijderd. In samenwerking met diverse scholen binnen de gemeente wordt getracht het beeld van de woonomgeving te verbeteren. Ook particuliere initiatieven worden zoveel als mogelijk ondersteund. De actie vuurwerkatval opruimen van 2012 zal, mede door het grote succes, dit jaar ook weer uitgevoerd worden. De halfjaarlijkse analyses van de schouwen worden ingezet om onderhoud gericht in te zetten.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken. De waterkwaliteit en -kwaliteit verbeteren.</p>		<p>In het waterbeheer wordt door de wijze van onderhoud (kroosvissen, oevers maaien) een betere waterkwaliteit verkregen. Verder worden de mogelijkheden aangegrepen voor de aanleg van extra water. De vuilwater - overstorten aan de Waal worden gesaneerd.</p>	<p>In het waterbeheer wordt door de wijze van onderhoud (kroosvissen, oevers maaien) een betere waterkwaliteit verkregen. Verder worden de mogelijkheden aangegrepen voor de aanleg van extra water. De vuilwateroverstorten aan de Waal worden gesaneerd.</p>
<p>Wateroverlast beperken en oplossen bestaande knelpunten.</p>		<p>Nu de bekende wateroverlastproblemen zijn aangepakt en de risico's op overlast sterk zijn verminderd beperkt de inspanning zich tot monitoren van de voorzieningen.</p>	<p>Nu de bekende wateroverlastproblemen zijn aangepakt en de risico's op overlast sterk zijn verminderd beperkt de inspanning zich tot monitoren van de voorzieningen.</p>
<p>Kinderen hebben kwantitatief en kwalitatief voldoende ruimte om te spelen in de eigen wijk.</p>	<p>Oordeel burger speelmogelijkheden* Realisatie 2009: 6,9 Realisatie 2010: 7,0 Realisatie 2011: 7,3 Streefcijfer 2012: 6,9 Streefcijfer 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,6</p>	<p>Uitvoering van het uitvoeringsprogramma speelbeleid, zoals upgraden van bestaande speelterreinen, aanleg nieuwe speelterreinen. Openstellen van schoolterreinen en speelplaatsen van Woonvisie.</p>	<p>Uitvoering van het uitvoeringsprogramma speelbeleid, zoals upgraden van bestaande speelterreinen, aanleg nieuwe speelterreinen. Openstellen van schoolterreinen en speelplaatsen van Woonvisie.</p>
<p>De kwaliteit van de buitenruimte in stand houden en indien mogelijk aanpassen aan wensen gebruikers.</p>	<p>Oordeel burger straatverlichting* Realisatie 2009: 6,9 Realisatie 2010: 7,0 Realisatie 2011: 7,4 Streefcijfer 2012: 7,5 Streefcijfer 2013: 7,2 Streefcijfer 2014: 7,2</p>	<p>Op basis van het Openbare Verlichting Beleidsplan de verlichting onderhouden en daar waar nodig vervangen. Uitgangspunt is een minimaal onderhoudsniveau.</p>	<p>Op basis van het Openbare Verlichting Beleidsplan de verlichting onderhouden en daar waar nodig vervangen. Uitgangspunt is een minimaal onderhoudsniveau.</p>
	<p>Oordeel burger wegen, paden, pleintjes* Realisatie 2009: 6,7 Realisatie 2010: 6,8 Realisatie 2011: 6,9 Streefcijfer 2012: 6,7 Streefcijfer 2013: 6,8 Streefcijfer 2014: 6,8</p>	<p>De wegen, paden en pleinen ondergaan een technische inspectie waarbij gekeken wordt naar de vlakheid en stabiliteit. Op basis van de inspectie wordt het onderhoudsprogramma opgesteld waarbij het onderhoudsniveau het minimale niveau gaat benaderen. De ingrepen kunnen zijn: klein onderhoud, groot onderhoud of rehabilitatie. Het moment waarop wordt ingegrepen ligt lager dan het niveau dat in het verleden werd nagestreefd.</p>	<p>De wegen, paden en pleinen ondergaan een technische inspectie waarbij gekeken wordt naar de vlakheid en stabiliteit. Op basis van de inspectie wordt het onderhoudsprogramma opgesteld waarbij het onderhoudsniveau het minimale niveau gaat benaderen. De ingrepen kunnen zijn: klein onderhoud, groot onderhoud of rehabilitatie. Het moment waarop wordt ingegrepen ligt lager dan het niveau dat in het verleden werd nagestreefd.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.</p> <p>De wegen en fietspaden binnen de gemeente zijn goed onderhouden.</p>	<p>Oordeel burger over onderhoud wegen en fietspaden*</p> <p>Realisatie 2009: 7,1</p> <p>Realisatie 2010: 6,9</p> <p>Realisatie 2011: 7,2</p> <p>Streefcijfer 2012: 7,0</p> <p>Streefcijfer 2013: 6,9</p> <p>Streefcijfer 2014: 6,9</p>	<p>De fietspaden ondergaan een technische inspectie waarbij gekeken wordt naar de vlakheid en stabiliteit. Op basis van de inspectie wordt het onderhoudsprogramma opgesteld waarbij ingegrepen wordt wanneer het onderhoudsniveau het minimale niveau gaat benaderen. De ingrepen kunnen zijn: klein onderhoud, groot onderhoud of rehabilitatie. Het moment waarop wordt ingegrepen ligt lager dan het niveau dat in het verleden werd nagestreefd.</p>	<p>De fietspaden ondergaan een technische inspectie waarbij gekeken wordt naar de vlakheid en stabiliteit. Op basis van de inspectie wordt het onderhoudsprogramma opgesteld waarbij ingegrepen wordt wanneer het onderhoudsniveau het minimale niveau gaat benaderen. De ingrepen kunnen zijn: klein onderhoud, groot onderhoud of rehabilitatie. Het moment waarop wordt ingegrepen ligt lager dan het niveau dat in het verleden werd nagestreefd.</p>
<p>Zorgdragen voor adequate huisvesting van maatschappelijke activiteiten.</p>	<p>Oordeel burger voorzieningen voor jongeren*</p> <p>Realisatie 2009: 5,1</p> <p>Realisatie 2010: 5,3</p> <p>Realisatie 2011: 5,5</p> <p>Streefcijfer 2012: 5,3</p> <p>Streefcijfer 2014: 5,3</p>	<p>Voor de voorzieningen van Sport en Welzijn wordt een nieuw Meerjaren Onderhoudsplan opgesteld. In afwachting van dit plan wordt, naast het reguliere onderhoud, alleen niet uitstelbaar groot onderhoud uitgevoerd. De resultaten van het MOP worden verwerkt in de begroting vanaf 2014.</p>	<p>Toezicht houden op de uitvoering door Sport en Welzijn van het Meerjarig Onderhoudsplan 2014 - 2019 voor de gemeentelijke sportaccommodaties.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken. Er zijn voldoende voorzieningen in de gemeente.</p>	<p>Oordeel burger winkels in de gemeente* Realisatie 2009: 8,1 Realisatie 2010: 8,2 Realisatie 2011: 8,1 Streefcijfer 2012: 8,1 Streefcijfer 2013: 8,1 Streefcijfer 2014: 8,1</p>	<p>Ondanks de economisch mindere situatie bevorderen dat er in alle wijken voldoende winkelveorzieningen zijn. In stand houden van weekmarkt en de winkelgebieden aantrekkelijk houden voor ondernemers door zorg te dragen dat deze goed onderhouden worden. Informatie uit koopstromenonderzoek gebruiken om accenten te kunnen leggen.</p>	<p>Ondanks de economisch mindere situatie bevorderen dat er in alle wijken voldoende winkelveorzieningen zijn. In stand houden van weekmarkt en de winkelgebieden aantrekkelijk houden voor ondernemers door zorg te dragen dat deze goed onderhouden worden. Informatie uit koopstromenonderzoek gebruiken om accenten te kunnen leggen.</p>
<p>Oordeel burger uitgaansmogelijkheden, horeca*. Realisatie 2009: 6,7 Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 6,5 Streefcijfer 2012: 6,7 Streefcijfer 2013: 6,7 Streefcijfer 2014: 6,7</p>	<p>Via Sport en Welzijn wordt het stedelijk podium de Loods structureel ondersteund. Particulier initiatief tot het verzorgen van uitgaansgelegenheden wordt daar waar passend in de omgeving ondersteund. Belangrijk aandachtspunt daarbij is het voorkomen van overlast. Daarnaast worden evenementen ondersteund op basis van het evenementenbeleid. Uitgaansgebieden en evenementen kunnen rekenen op aandacht in de sfeer van school en heel.</p>	<p>Via Sport en Welzijn wordt het stedelijk podium de Loods structureel ondersteund. Particulier initiatief tot het verzorgen van uitgaansgelegenheden wordt daar waar passend in de omgeving ondersteund. Belangrijk aandachtspunt daarbij is het voorkomen van overlast. Daarnaast worden evenementen ondersteund op basis van het evenementenbeleid. Uitgaansgebieden en evenementen kunnen rekenen op aandacht in de sfeer van school en heel.</p>	<p>Via Sport en Welzijn wordt het stedelijk podium de Loods structureel ondersteund. Particulier initiatief tot het verzorgen van uitgaansgelegenheden wordt daar waar passend in de omgeving ondersteund. Belangrijk aandachtspunt daarbij is het voorkomen van overlast. Daarnaast worden evenementen ondersteund op basis van het evenementenbeleid. Uitgaansgebieden en evenementen kunnen rekenen op aandacht in de sfeer van school en heel.</p>
<p>Zorgdragen voor goede accommodaties voor scholen, gemeentelijke en maatschappelijke activiteiten.</p>	<p>Oordeel burger sportvoorzieningen* Realisatie 2009: 7,6 Realisatie 2010: 7,6 Realisatie 2011: 7,6 Streefcijfer 2012: 7,6 Streefcijfer 2013: 7,6 Streefcijfer 2014: 7,6</p>	<p>Uitvoeren onderhoud op basis van het Meerjarig Onderhoudsplan 2012-2017. Waaronder bouw van de school en de vergrote gymzaal van de Reijer.</p>	<p>Uitvoeren onderhoud op basis van het Meerjarig Onderhoudsplan 2012-2017. Realisatie van de uitbreiding Farel College.</p>

Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.</p> <p>Zorgdragen voor adequate huisvesting van scholen.</p>	<p>Oordeel burger basisonderwijs* Realisatie 2009: 8,1 Realisatie 2010: 7,8 Realisatie 2011: 8,0 Streefcijfer 2012: 8,0 Streefcijfer 2013: 8,0 Streefcijfer 2014: 8,0</p>	<p>Uitvoering geven aan het Integraal Huisvestings- en Accommodatieplan 2010-2014 en het jaarlijkse onderwijshuisvesting.</p>	<p>Uitvoering geven aan het Integraal Huisvestings- en Accommodatieplan 2010-2014 en het jaarlijkse programma onderwijshuisvesting.</p>
	<p>Oordeel burger onderwijs* Onderwijs in het algemeen: Realisatie 2009: 7,4 Realisatie 2010: 7,4 Realisatie 2011: 7,3 Streefcijfer 2012: 7,3 Streefcijfer 2013: 7,3 Streefcijfer 2014: 7,3</p>	<p>Uitvoering geven aan het Integraal Huisvestings- en Accommodatieplan 2010-2014 en het jaarlijkse programma onderwijshuisvesting.</p>	<p>Uitvoering geven aan het Integraal Huisvestings- en Accommodatieplan 2010-2014 en het jaarlijkse programma onderwijshuisvesting.</p>
<p>Zorgdragen voor goede accommodaties voor scholen, gemeentelijke en maatschappelijke activiteiten.</p>	<p>Oordeel burger welzijnsvoorzieningen* Realisatie 2009: 5,9 Realisatie 2010: 6,1 Realisatie 2011: 6,4 Streefcijfer 2012: 6,0 Streefcijfer 2013: 6,5 Streefcijfer 2014: 6,5</p>	<ul style="list-style-type: none"> Maatregelen en onderhoud uitvoeren volgens actueel beheerplan gemeentelijke gebouwen. Uitvoering geven aan het Integraal Huisvestings- en Accommodatieplan 2010-2014. Toezicht houden op de uitvoering door Sport en Welzijn van het Meerjarig Onderhoudsplan 2014 - 2019 voor de gemeentelijke sportaccommodaties. Concretiseren efficiëntievoordelen van een accommodatiebeheerder voor alle accommodaties (gemeente, scholen en Sport en Welzijn). 	<ul style="list-style-type: none"> Maatregelen en onderhoud uitvoeren volgens actueel beheerplan gemeentelijke gebouwen. Uitvoering geven aan het Integraal Huisvestings- en Accommodatieplan 2010-2014. Toezicht houden op de uitvoering door Sport en Welzijn van het Meerjarig Onderhoudsplan 2014 - 2019 voor de gemeentelijke sportaccommodaties. Concretiseren efficiëntievoordelen van een accommodatiebeheerder voor alle accommodaties (gemeente, scholen en Sport en Welzijn).

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we verbindend groen. Het openbaar groen in de wijk is goed onderhouden.</p>	<p>Oordeel burger onderhoud groenvoorzieningen in de buurt* Realisatie 2009: 7,0 Realisatie 2010: 6,8 Realisatie 2011: 7,2 Streefcijfer 2012: 6,8 Streefcijfer 2013: 7,0 Streefcijfer 2014: 7,0</p>	<ul style="list-style-type: none"> Het duurzaam in stand houden van het gemeentelijke bomenbestand door het uitvoeren van maatregelen en onderhoud, voortkomend uit het bomenplan. Inrichten / herinrichten van bestaande groenvakken in duurzaam groen, zodat met relatief weinig onderhoud kan worden volstaan. Uitvoeren van regulier groenonderhoud op basis van beeldkwaliteit standaard (minimaal bij industrieterrein). 	<ul style="list-style-type: none"> Het duurzaam in stand houden van het gemeentelijke bomenbestand door het uitvoeren van maatregelen en onderhoud, voortkomend uit het bomenplan. Inrichten / herinrichten van bestaande groenvakken in duurzaam groen, zodat met relatief weinig onderhoud kan worden volstaan. Uitvoeren van regulier groenonderhoud op basis van beeldkwaliteit standaard (minimaal bij industrieterrein).
<p>De wijk ziet er in het algemeen schoon en opgeruimd uit.</p>	<p>Oordeel burger schoonhouden van de buurt*. Realisatie 2009: 6,8 Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 7,0 Streefcijfer 2012: 6,8 Streefcijfer 2013: 7,1 Streefcijfer 2014: 7,2</p>	<ul style="list-style-type: none"> In samenwerking met diverse scholen en organisaties worden er regelmatig acties gehouden om de buurt schoon te maken en te houden. Hierbij wordt vanuit de gemeente ondersteuning gegeven in de vorm van materialen en gereedschappen. Initiatieven vanuit wijkoverleggen of bewoners worden zoveel als mogelijk ondersteund. De actie vuurwerkafval was in 2012 een groot succes en zal dit jaar ook weer uitgevoerd worden. De uit de wijkoverleggen ontvangen meldingen worden waar mogelijk direct meegenomen tijdens geplande onderhoudswerkzaamheden. 	<ul style="list-style-type: none"> In samenwerking met diverse scholen en organisaties worden er regelmatig acties gehouden om de buurt schoon te maken en te houden. Hierbij wordt vanuit de gemeente ondersteuning gegeven in de vorm van materialen en gereedschappen. Initiatieven vanuit wijkoverleggen of bewoners worden zoveel als mogelijk ondersteund. De actie vuurwerkafval was in 2012 een groot succes en zal dit jaar ook weer uitgevoerd worden. De uit de wijkoverleggen ontvangen meldingen worden waar mogelijk direct meegenomen tijdens geplande onderhoudswerkzaamheden.

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk is het voorzieningenniveau op peil. De afvalinzameling in de gemeente is goed verzorgd.</p>	<p>Oordeel burger over afvalinzameling*: Realisatie 2009: 7,7 Realisatie 2010: 7,6 Realisatie 2011: 7,6 Streefcijfer 2012: 7,7 Streefcijfer 2013: 7,7 Streefcijfer 2014: 7,7</p>	<ul style="list-style-type: none"> Het vastgesteld beleid wordt uitgevoerd. De inzameling en verwerking van huishoudelijk afval wordt op efficiënte, effectieve en milieuverantwoordelijke wijze uitgevoerd. Het beschikbaar hebben van een milieustraat voor het brengen van huishoudelijk afval. De verwerking van restafval, GFT en oud papier en karton wordt aanbesteed om de kosten marktconform te houden. De samenwerking met NV MAR wordt gecontinueerd. 	<ul style="list-style-type: none"> Voortzetting van de werkzaamheden uit 2013. In 2014 wordt een aantal uitbreidingslocaties voorzien van ondergrondse containers. De afvalinzameling vindt plaats volgens vastgesteld beleid in samenwerking met de BAR-gemeenten.
<p>Adequate afvoer van afvalwater.</p>		<p>Uitvoeren van vastgesteld beleid in het GRP5, waaronder sanering overstorten de Waal in Oostendam en aanleg vernieuwd rioolgemaal P01. Vervolg onderzoek samenwerking afvalwaterketen met BAR-gemeenten en Waterschap Hollandse Delta.</p>	<p>Uitvoeren van vastgesteld beleid in het GRP5, waaronder sanering overstort de Waal in Oostendam.</p>
<p>Kerdoel: Ridderkerk is duurzaam en milieubewust. Duurzame mobiliteit.</p>	<p>Oordeel burger leefbaarheid buurt* Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,3 Realisatie 2011: 7,4 Streefcijfer 2012: 7,3 Streefcijfer 2013: 7,4 Streefcijfer 2014: 7,4</p>	<ul style="list-style-type: none"> Aanschaf milieuvriendelijk materieel van gemeentelijke diensten en NV MAR bij noodzakelijke vervanging materieel. Bevorderen van langzaam verkeer. Aandacht voor onveilige verkeerssituaties en uitvoeren van verbeteringen zoals kruising Rijsingel / Kievitsweg. 	<ul style="list-style-type: none"> Aanschaf milieuvriendelijk materieel van gemeentelijke diensten en NV MAR bij noodzakelijke vervanging materieel. Bevorderen van langzaam verkeer Aandacht voor onveilige verkeerssituaties en uitvoeren van verbeteringen zoals kruising Rijsingel / Kievitsweg.

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerndoel: Ridderkerk is duurzaam en milieubewust.</p> <p>Verbeteren afvalscheiding.</p>	<p>Oordeel burger over afvalinzameling*</p> <p>Realisatie 2009: 7,7</p> <p>Realisatie 2010: 7,6</p> <p>Realisatie 2011: 7,6</p> <p>Streefcijfer 2012: 7,7</p> <p>Streefcijfer 2013: 7,7</p> <p>Streefcijfer 2014: 7,7</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uitgangspunt is handhaven van de bestaande infrastructuur voor afvalinzameling (containers, milieustraat, Opnieuw en Co, papierinzameling verenigingen e.d.) maar daarbij streven naar betere scheidingsdoelstellingen. • Het inzamelen van grof huishoudelijk afval en textiel wordt door Opnieuw & Co uitgevoerd om hergebruik mogelijk te maken. • De scheidingsgraad moet verder omhoog door effectieve communicatie. Onder andere door de voortzetting van de afvalscheidingcampagne, afvalscheiding loont. Focus op directe feedback en handelingsperspectief. De campagne loopt tot de zomer van 2013. • Participatie rondom afval wordt verbeterd. De inzameling van oud papier en karton wordt grotendeels door verenigingen en instellingen gedaan. Deze partijen worden uitgedaagd de scheidingsraad te verbeteren door ondersteuning met communicatie en activiteiten. 	<p>Uitvoeren van het vastgestelde beleid in samenwerking met de BAR-gemeenten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plaatsen van schermen langs A15/A16 door Rijkswaterstaat vóór 2015. Inclusief de aanvulling van een laatste open stuk tussen einde scherm en brug, door Rijkswaterstaat en gemeente. • Onderzoek naar en uitvoering van het project Vervoersmanagement. • Uitwerken van de aanbevelingen uit het rapport Groen voor Lucht.
<p>Verbeteren van de luchtkwaliteit.</p>	<p>Oordeel burger leefbaarheid buurt*</p> <p>Realisatie 2009: 7,3</p> <p>Realisatie 2010: 7,3</p> <p>Realisatie 2011: 7,4</p> <p>Streefcijfer 2012: 7,3</p> <p>Streefcijfer 2013: 7,3</p> <p>Streefcijfer 2014: 7,3</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Plaatsen van schermen langs A15/A16 door Rijkswaterstaat vóór 2015. Inclusief de aanvulling van een laatste open stuk tussen einde scherm en brug, door Rijkswaterstaat en gemeente. • Onderzoek naar en uitvoering van het project Vervoersmanagement. • Uitwerken van de aanbevelingen uit het rapport Groen voor Lucht. 	<ul style="list-style-type: none"> • Plaatsen van schermen langs A15/A16 door Rijkswaterstaat vóór 2015. Inclusief de aanvulling van een laatste open stuk tussen einde scherm en brug, door Rijkswaterstaat en gemeente. • Onderzoek naar en uitvoering van het project Vervoersmanagement. • Uitwerken van de aanbevelingen uit het rapport Groen voor Lucht.

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerndoel: Ridderkerk is duurzaam en milieubewust.</p> <p>Verminderen van het aantal geluidsgehinderten.</p>	<p>Oordeel burger leefbaarheid buurt*</p> <p>Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,3 Realisatie 2011: 7,4 Streefcijfer 2012:7,3 Streefcijfer 2013: 7,3 Streefcijfer 2014: 7,3</p>	<p>In 2012 worden de geluidbelastingkaarten opgeleverd. Op deze kaarten is het aantal geluidsgehinderten te zien. Aan de hand van deze uitkomsten moet het actieplan geluid worden herzien. Dit actieplan is gericht op het verminderen van het aantal gehinderden.</p>	<p>Uitvoeren van de acties uit het actieplan geluid.</p>
<p>Vermindering van het klimaatprobleem en stimuleren van het gebruik van duurzame energie.</p>	<p>Oordeel burger leefbaarheid buurt*</p> <p>Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,3 Realisatie 2011: 7,4 Streefcijfer 2012:7,3 Streefcijfer 2013: 7,3 Streefcijfer 2014: 7,3</p>	<p>Aanbrengen van zonnecollectoren op het dak van het gemeentehuis.</p>	<p>In 2014 opnieuw opstellen CO2 footprint.</p>
<p>Het beheersen van de gemeentelijke bodemproblematiek.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek naar mogelijke spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging en de sanering/beheersing van de daadwerkelijk spoedeisende gevallen. • Onderzoek naar en uitvoering van niet spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging. • Actueel bodeminformatiesysteem. • Inzicht verkrijgen en houden in de gemeentelijke bodemproblematiek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek naar mogelijke spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging en de sanering/beheersing van de daadwerkelijk spoedeisende gevallen. • Onderzoek naar en uitvoering van niet spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging.
<p>Verlagen risico's bij productie, vervoer, opslag en gebruik van gevaarlijke stoffen.</p>		<p>Implementatie van de Externe Veiligheidsvisie in de gemeentelijke processen. Toepassen van de uitgangspunten bij ruimtelijke ordening, vergunningverlening en rampenbestrijding.</p>	<p>Implementatie van de Externe Veiligheidsvisie in de gemeentelijke processen. Toepassen van de uitgangspunten bij ruimtelijke ordening, vergunningverlening en rampenbestrijding.</p>
<p>Wijken bereikbaar voor hulpdiensten.</p>	<p>Oordeel burger veiligheid in de buurt*</p> <p>Realisatie 2009: 6,5 Realisatie 2010: 6,8 Realisatie 2011: 6,9 Streefcijfer 2012:6,5 Streefcijfer 2013: 7,0 Streefcijfer 2014: 7,0</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie van de maatregelen in Drievliet gericht op de doorgang van nood- en hulpdiensten. • Inventariseren van nieuwe knelpunten, zodat hulpdiensten geen onnodige vertraging hebben in wijken ten gevolge van foutparkeren en de inrichting van de infrastructuur. 	<p>Uitgevoerde maatregelen monitoren.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk bieden we mobiliteit op maat.</p> <p>De gemeente is goed bereikbaar met de auto en met het openbaar vervoer.</p>	<p>Oordeel burger over bereikbaarheid buurt met de auto*.</p> <p>Realisatie 2009: 7,9 Realisatie 2010: 8,0 Realisatie 2011: 8,0 Realisatie 2012: 7,9 Streefcijfer 2013: 8,0 Streefcijfer 2014: 8,0</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verbeteren van het kruispunt Rijsingel met de Rotterdamseweg. • Uitvoeren van onderdelen uit het verkeerscirculatieplan voor het Centrum. • Aanleg van de rotondes in de Populierenlaan en kruising Donkerslootweg met de Vlietlaan. 	<p>Uitvoeren van onderdelen uit het verkeerscirculatieplan voor het Centrum.</p>
<p>Verbeterde fietsinfrastructuur.</p>	<p>Oordeel burger over bereikbaarheid buurt met fiets*.</p> <p>Realisatie 2010: 8,4 Realisatie 2011: 8,4 Streefcijfer 2012: 8,0 Streefcijfer 2013: 8,5 Streefcijfer 2014: 8,5</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren maatregelen van de module langzaam verkeer. Dit wordt indien mogelijk via regulier onderhoud en bij nieuwe projecten meegenomen. • Er wordt samengewerkt met rijk, stadsregio en buurgemeenten t.a.v. aanleg F16 (snelle fietsverbinding Rotterdam-Dordrecht v.v.). Subsidie is zowel door het Rijk als de Stadsregio toegezegd. • Er wordt samengewerkt met het waterschap en de Stadsregio t.a.v. fietstunnel Rotterdamseweg. <p>Verbeteren fietskruising Kievitsweg met de Rijsingel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren maatregelen van de module langzaam verkeer. Dit wordt indien mogelijk via regulier onderhoud en bij nieuwe projecten meegenomen. • Afronding van de werkzaamheden aan de snelfietsroute F16 Rotterdam-Dordrecht.
<p>Verbeterde positie OV (ook tussen wijken onderling) .</p>	<p>Oordeel burger over openbaar vervoer in de wijk* .</p> <p>Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,2 Realisatie 2011: 7,2 Streefcijfer 2012: 7,3 Streefcijfer 2013: 7,2 Streefcijfer 2014: 7,2</p>	<p>Met de Stadsregio wordt periodiek overleg gevoerd over de maximaal te behalen kwaliteit. Bij het opstellen van vervoerplannen wordt geparticipeerd.</p> <p>Regionaal vindt onderzoek plaats naar de mogelijkheden om maatwerkvervoer (buurtbus c.a.) duurzaam te integreren in het regulier openbaar vervoer. Niet eerder dan in 2014 kan daar sprake van zijn.</p>	<p>Met de Stadsregio wordt periodiek overleg gevoerd over de maximaal te behalen kwaliteit. Bij het opstellen van vervoerplannen wordt geparticipeerd.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk bieden we mobiliteit op maat. Er is voldoende parkeergelegenheid in de buurt.</p>	<p>Oordeel burger over parkeermogelijkheden in gemeente*. Realisatie 2009: 6,7 Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 6,7 Streefcijfer 2012: 6,9 Streefcijfer 2013: 6,9 Streefcijfer 2014: 6,9</p>	<p>Onderzoek wordt vervolgd naar verbeteren vrachtautoparkeren, uitbreiden betaald parkeren en parkeernormering.</p>	<p>Zo mogelijk (capaciteit, financiën) uitvoeren van onderzoeksresultaten naar verbeteren vrachtautoparkeren en uitbreiden betaald parkeren. Toepassen parkeernormering bij beoordelen plannen.</p>
<p>De verkeersveiligheid in de gemeente is goed.</p>	<p>Oordeel burger over verkeersveiligheid gemeente en buurt*. Realisatie 2009: 6,9 Realisatie 2010: Gemeente 6,8 - Buurt 6,3 Realisatie 2011: Gemeente 7,2 - Buurt 6,9 Streefcijfer 2012: 6,9 Streefcijfer 2013: Gemeente 7,2 - Buurt 7,0 Streefcijfer 2014: Gemeente 7,2 - Buurt 7,0</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van signalen uit de buurt, wijkoverleggen en eigen waarneming, kleine maatregelen treffen die de verkeersveiligheid bevorderen. • Actief communiceren over het gedrag van de weggebruiker o.a. met de snelheidsmeters. • Ingrijpende veiligheidsknelpunten opnemen in de investeringslijst. 	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van signalen uit de buurt, wijkoverleggen en eigen waarneming, kleine maatregelen treffen die de verkeersveiligheid bevorderen. • Actief communiceren over het gedrag van de weggebruiker o.a. met de snelheidsmeters. • Ingrijpende veiligheidsknelpunten opnemen in de investeringslijst.

* Bron: Waarstaatjegemeente

4.4 Bestaand beleid

- Structuurvisie Ridderkerk (2009)
- Woningbouwstrategie (2012)
- Wijkontwikkelingsprogramma Centrum (2008)
- Wijkontwikkelingsprogramma Oost (2008)
- Wijkontwikkelingsprogramma West (2008)
- Wijkontwikkelingsprogramma Rijsoord/Oostendam (2006)
- Wijkontwikkelingsprogramma Slikkerveer (2004)
- Wijkontwikkelingsprogramma Drievliet / Het Zand (2011)
- Wijkontwikkelingsprogramma Bolnes (2011)
- Woningbouwstrategie (2011)
- Nota "De toekomst van het Grondbedrijf" (2003)
- Milieuprogramma (2011-2014)
- Actieplan Geluid (2008)
- Actieplan Lucht (2011-2014)
- Bodemkwaliteitskaarten en bodembeheerplan (2007)
- Notities 'Beheer en onderhoud' en 'Stedelijk water'
- Waterplan Ridderkerk 2008-2012 (WPR2)
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2008-2011 (GRP4) en verlenging (2012)
- Landelijk Afval Plan 2: 'Naar een materiaal ketenbeleid' (2009-2021)
- De uitvoering van afvalinzameling volgens het Samenwerkingsovereenkomst Ridderkerk-AVR-NV MAR (2001)
- Project Mechanisering en ondergrondse containers (2004)
- De uitvoering van een milieustraat volgens de Samenwerkingsovereenkomst Ridderkerk-Netwerk NV (2007)
- Nota Wegbeheer (1997)
- Verkeersplan (1995) De module zijn (met jaar van realisatie):
 - * Openbaar vervoer (2003)
 - * Verkeersveiligheid (2004)
 - * Langzaam verkeer (2009)
 - * Parkeren (2011)
- Verkeerscirculatieplan centrum (2011)
- Beleidskader Duurzaam Beheer (Beeldkwaliteit) (2009)
- Groenbeleidsstrategie (1994) en actieplan Hoofdgroenstructuur (1997)
- Bomenplan (2012)
- Nota Ridderkerk Poepschoon (2001)
- Groene Kaart (2012)
- Begraafplaatsverordening (2004)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Ridderkerk (2007)
- Integraal Huisvestingsplan en Accommodatiebeleid (2010)

4.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

4.5.1 Totale lasten en baten

Programma 4	(V) Voordeel + / (N) Nadeel -					
	Rekening 2011	Begroting 2012 na wijz.	Primaire Begr. 2013	Meerjarenbegroting		
				2014	2015	2016
Lasten	-29.878.300	-21.318.900	-18.215.700	-18.241.600	-18.663.400	-19.247.000
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
<i>Afval</i>			-3.934.000	-3.942.600	-3.950.100	-3.949.900
<i>Huisvesting onderwijs</i>			-3.870.000	-3.807.600	-3.755.200	-3.614.500
<i>Wegen, verkeer en verlichting</i>			-3.256.900	-3.357.200	-3.307.900	-3.396.200
<i>Gebouwen</i>			-899.500	-662.500	-618.400	-638.000
<i>Milieu</i>			-254.100	-204.700	-204.600	-198.500
<i>Riool en water</i>			-2.468.100	-2.766.000	-2.934.800	-2.967.200
<i>Wijkgericht onderhoud</i>			-2.360.600	-2.370.200	-2.440.500	-2.453.700
<i>Overige producten</i>			-1.172.500	-1.130.800	-1.451.900	-2.029.000
Baten	3.009.300	2.281.700	2.591.500	2.053.600	2.055.800	2.057.400
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
<i>Verhuurde gebouwen</i>			1.200.500	720.500	720.500	720.500
<i>Overige producten, waaronder baten begraafplaatsen, straatmeubilair en volkstuinen.</i>			1.391.000	1.333.100	1.335.300	1.336.900
Saldo voor bestemming	-26.869.000	-19.037.200	-15.624.200	-16.188.000	-16.607.600	-17.189.600
Toevoeging reserve	-1.202.800	-663.600	-1.050.200	-624.600	-641.300	-576.100
Onttrekking reserve	997.900	1.076.100	716.400	509.000	565.400	872.200
Totaal reservemutaties	-204.900	412.500	-333.800	-115.600	-75.900	296.100
Saldo na bestemming	-27.073.900	-18.624.700	-15.958.000	-16.303.600	-16.683.500	-16.893.500
Verschillen programma 4			2013 t.o.v. 2012	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2016 t.o.v. 2013
Verschil saldo na bestemming			2.666.700	-345.600	-725.500	-935.500
Aandeel in kosten bedrijfsvoering		-10.285.800	-10.141.700	-10.091.400	-10.114.700	-10.038.000
Totaal saldo programma 4	-27.073.900	-28.910.500	-26.099.700	-26.395.000	-26.798.200	-26.931.500

Voor specificatie toevoeging en onttrekking reserve zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

4.5.1.1 Toelichting verschillen saldo na bestemming tussen begroting 2012 na wijziging en primaire begroting 2013

Omschrijving	2013 t.o.v. 2012	N/V
<p><u>Kinderboerderij</u> In 2012 wordt uit een nalatenschap € 80.000 ontvangen. Deze gelden zijn bestemd voor de kinderboerderij. Het uitvoeringsplan betreft de jaren 2012: € 38.000 en 2013: € 42.000. Het gaat om een budgettair neutrale mutatie.</p>	0	
<p><u>Buurtbus</u> De bijdrage aan de buurtbus Rijsoord is voor 2013 nog noodzakelijk. Dit gaat om € 50.000. Hiertegenover wordt een bijdrage van de Stadsregio Rotterdam verwacht van € 15.500. Vanaf 2014 krijgt het maatwerkvervoer, waaronder de buurtbus, mogelijk een duurzamere plaats in het regulier openbaar vervoer. Op welke wijze en tegen welke kosten wordt waarschijnlijk in de loop van 2013 duidelijk.</p>	34.500	N
<p><u>Afval</u> In totaal wordt de uitgavenkant bij het onderdeel afval verlaagd met afgerond € 1,3 miljoen. De belangrijkste mutaties zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een voordelig verschil bij de verwerkingskosten als gevolg van de bezuinigingen uit de Kadernota 2011 (zoals een nieuwe contractvorm verwerking restafval en vermindering hoeveelheid restafval). 514.000 V - Een nadelig verschil bij de verwerkingskosten door een hoger tonnage restafval. 101.300 N - Een voordeel bij de verwerkingskosten door voordelige nieuwe prijsafspraken voor 2013 en een evaluatie van de zero-base raming. 275.000 V - De samenwerking met de BAR gemeenten is voor de huisvuilinzameling uitgesteld tot 1 januari 2014. Daarom is de samenwerking met van Gansewinkel in de N.V. MAR met een jaar verlengd. Dit heeft een korting op het budget en een korting op de huur van locatie Touwslagerstraat met zich meegebracht. 265.000 V - Indexering van het budget N.V. MAR 45.000 N - Vanwege nieuwe tariefafspraken met Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC) kunnen de kosten voor de milieustraat en de verwerkingskosten van restafval door HVC worden verlaagd. 106.000 V <p>Het begrotingsonderdeel Afval is kostendekkend. Deze mutaties aan de uitgavenkant worden verrekend met de opbrengststraming van de afvalstoffenheffing. Zie hiervoor programma 5.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ten opzichte van 2012 vervalt de inhuur van een beleidsmedewerker afval. 59.500 V - Ten opzichte van 2012 vervalt de nabetalingsaan de verenigingen voor oud papier over de periode 2006 – 2011. 178.100 V <p>Deze 2 mutaties worden verrekend met de reserve afvalstoffenheffing waardoor het per saldo budgettair neutraal uitwerkt. Zie voor de reserveverrekening programma 5.</p>		
<p><u>Energiekosten</u> Bij de energiekosten vervalt in 2013 ten opzichte van 2012 de voordelige afrekening over voorgaande jaren. 57.400 N</p>		
<p><u>Wegens, straten en pleinen</u> Bij wegen, straten en pleinen is sprake van lagere kapitaallasten. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de projecten aanleg van de Rotterdamseweg en de aanpassing van bushaltes voor mensen met een beperking. 48.800 V</p> <p>In 2013 vervallen ten opzichte van 2012 de incidentele lasten in verband met de aanpassing van bushaltes voor mensen met een beperking. 267.500 V</p> <p>Ten opzichte van 2012 vervalt in 2013 een aantal subsidies van de stadsregio. Die voor het project haltetogankelijkheid voor mensen met een beperking en voor de projecten tweerichting fietspad Vondellaan en fietsparkeren bij OV 2009 222.000 N</p> <p>Ten opzichte van 2012 vervallen de incidenteel geraamde kosten voor het herstel van de Damwand De Schans / Transferium Slikkerveer. 325.000 V</p> <p>Ten opzichte van 2012 vervallen de budgetten voor de reconstructie Pruiwendijk deel Tarwestraat-Boekweitstraat en het fietspad Brücknerstraat 63.000 V</p> <p>In 2013 vervalt de subsidie voor het project verkeersveiligheid schoolomgeving en routes. 23.000 N</p>		

Omschrijving	2013 t.o.v. 2012	N/V
<u>Watergangen</u> Ten opzichte van 2012 vervallen de incidentele lasten voor verbreding watergang Reijerweg Dukdalf, aanleg droge berging, onderzoek baggerdepot en communicatiekosten waterplan. Hiertegenover vervallen de bijdragen van het Waterschap in deze kosten.	82.200 80.300	V N
<u>Riolering</u> Bij het onderdeel Riolering is sprake van hogere kapitaallasten 2013 t.o.v. 2012. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de vervangingen van rioleringsbuizen en gemalen. Dit betreft een budgettair neutrale mutatie omdat de hogere kapitaallasten worden verrekend met de tariefegalisatiereserve riolering. Dit gebeurt op programma 5.	166.200	N
<u>Exploitatie begraven</u> Lagere kapitaallasten onder andere door het vervallen van de kapitaallasten van de kredieten voor de aanleg en uitbreiding van de begraafplaats en van het ruimen van graven.	61.700	V
<u>Wijkgericht onderhoud, openbaar groen</u> In 2013 vervalt er ten opzichte van 2012 een aantal incidentele lasten en baten: - Kosten voor meerwerk van het onderhoudsbestek Openbaar Groen. - Kosten voor de oplevering van de Griend aan het Zuid Hollands Landschap. - De incidentele bezuiniging in 2012 op aankoop beplanting. (dit was ter gedeeltelijke dekking van de meerkosten van het onderhoudsbestek Openbaar Groen.)	118.000 30.000 50.000	V V N
<u>Wijkgericht onderhoud, straatreinigen en zwerfafval</u> In 2013 vervallen de voor 2012 geraamde kosten voor meerwerk van het onderhoudsbestek Openbaar Groen. Bij Wijkgericht onderhoud zijn hogere kapitaallasten door investeringen in buurtspeelruimten en speelelementen.	97.500 55.800	V N
<u>Tijdelijke huisvesting van schoolgebouw De Reijer</u> De kosten van de tijdelijke huisvesting en sloop van De Reijer zijn in 2013 € 65.000 lager dan in 2012. De kosten worden gedekt uit de algemene reserve. De onttrekking aan de reserve wordt geraamd op hoofdstuk 7.	65.000	V
<u>Sloop Ursinusschool</u> In 2013 vervalt het incidenteel in 2012 geraamde budget voor sloop en afschrijving van de Ursinusschool.	580.200	V
<u>Groot onderhoud buitenkant Openbaar en Bijzonder Basisonderwijs</u> In 2011 is voor de schoolgebouwen van het basisonderwijs een meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Dit heeft gevolgen voor de benodigde hoogte van de onderhoudsreserves, die moet omhoog. In de kadernota 2013 zijn 2 scenario's uiteengezet. De tweede variant is verwerkt in de programmabegroting. Dit heeft een negatief budgettair effect van: De geraamde onderhoudslasten, gebaseerd op het programma onderwijshuisvesting 2013, vallen € 273.000 lager uit ten opzichte van 2012. Dit is een incidenteel voordeel. Daartegenover staat een lagere aanwending van de reserve. Dit heeft geen budgettair effect voor de begroting.	67.000 0	N
<u>Kapitaallastenreserve fietshighway Kievitsweg en groenbufferzone Donkersloot Noord</u> De investeringen in de fietshighway Kievitsweg en groenbufferzone Donkersloot Noord staan gepland in 2013. Om de afschrijvingslasten van deze investeringen te dekken worden kapitaallastenreserves gevormd. Daartegenover staat een onttrekking uit de vrije reserve (zie de toelichting op hoofdstuk 7). Voor de begroting verloopt dit dus budgettair neutraal.	370.000	N
<u>Verkoop Anjerstraat 4 en 6</u> De verkoop van de panden Anjerstraat 4 en 6 zal plaatsvinden in 2013. Dit betekent dat een incidenteel voordeel ontstaat in 2013 van € 480.000. Bij de verkoop van de panden dient ook extra afgeschreven te worden. Daartegenover staat een aanwending van kapitaallastenreserves. Voor de begroting werkt dit budgettair neutraal.	480.000	V
<u>Overige diverse mutaties</u>	322.700	V
Saldo verschil	2.666.700	V

4.5.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo na bestemming

De belangrijkste mutaties in meerjarenperspectief zijn de volgende:

Omschrijving	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2016 t.o.v. 2013
<u>Buurtbus</u> Vanaf 2014 vervalt de bijdrage aan de buurtbus Rijsoord.	34.500 (V)	34.500 (V)	34.500 (V)
<u>Wegen, straten en pleinen</u> Hogere kapitaallasten die vooral het gevolg zijn van de 2 rotondes aan de Populierenlaan, de kwaliteitsverbetering van het centrumgebied en de fietshighway Kievitsweg.	113.900 (N)	101.800 (N)	71.500 (N)
<u>Riolering:</u> Hogere kapitaallasten vanwege de voorgenomen investeringen in het gemeentelijk rioleringsplan. (NB: in deze begroting wordt nog uitgegaan van het GRP4. Tijdens het opstellen van de begroting was een nieuw GRP in voorbereiding. Dit betreft een budgettaire neutrale mutatie omdat hogere kapitaallasten leiden tot een hogere onttrekking aan de tariefegalisatiereserve riolering. Dit gebeurt op programma 5.	289.100 (N)	459.100 (N)	519.400 (N)
<u>Tijdelijke huisvesting van schoolgebouw De Reijer</u> De verwachting is dat vanaf 2014 geen kosten meer worden gemaakt voor de tijdelijke huisvesting van De Reijer. Daartegenover vervalt ook de aanwending van de vrije reserve voor deze kosten. De verrekening met de reserve vindt plaats op hoofdstuk 7.	65.000 (V)	65.000 (V)	65.000 (V)
<u>Groot onderhoud en baggeren haven</u> In 2016 staat het baggeren van de haven gepland. De lasten bedragen € 259.600. Deze lasten worden gedekt vanuit de reserve onderhoud en baggeren haven. Het budgettaire effect is daarom neutraal.	0	0	0
<u>Kapitaallastenreserves fietshighway Kievitsweg en groenbufferzone Donkersloot Noord</u> De vorming van de kapitaallastenreserves geeft een incidenteel nadeel voor 2013. Voor 2014 en verder levert dat ten opzichte van 2013 een voordeel op.	370.000 (V)	370.000 (V)	370.000 (V)
<u>Verkoop Anjerstraat 4 en 6</u> In 2013 treedt een incidenteel voordeel op door de verwachte verkoop van Anjerstraat 4 en 6. In 2014 en verder is dit een nadeel ten opzichte van 2013.	480.000 (N)	480.000 (N)	480.000 (N)
<u>Overige diverse mutaties</u>	67.900 (V)	154.100 (N)	334.100 (N)
Saldo verschil	345.600 (N)	725.500 (N)	935.500 (N)

4.6 Trends en ontwikkelingen

Voor de burger zijn de volgende trends en ontwikkelingen van belang:

Meldingen openbare ruimte

Er is een lichte stijging merkbaar van het gebruik van moderne communicatiemiddelen zoals I-Phone en Smart-Phone. Voor een goede verwerking van deze vorm van meldingen zal ons systeem daarop nog beter ingericht moeten worden. De samenwerking tussen de diverse partijen die in de openbare ruimte werken is aan het verbeteren. Als meldingen bij ons terecht komen zorgen wij ervoor dat deze naar de juiste partijen doorgezet worden, zodat de melder dit niet meer zelf hoeft te doen.

Beeldkwaliteitsniveau

In 2007 is de beeldlat voor het onderhoud buitenruimte vastgesteld. Of er aan het beeld voldaan zou worden werd door schouwgroepen 2 maal per jaar vastgesteld. De laatste tijd is het aantal deelnemers aan de schouwploegen verminderd. Merkbaar is een lichte verschuiving van fysieke inzet van bewoners ten opzichte van de visuele inzet. Door de wijkshow aansluitend te organiseren op de wijkoverleggen wordt gekeken of de groep bewoners die mee schouwen kan worden vergroot.

Waterberging

Er is steeds meer sprake van korte en hevige regenval. In bepaalde buurten is niet altijd voldoende ruimte voor waterberging. Er zal ook meer verantwoordelijkheid bij de burgers worden neergelegd ten aanzien van de waterketen (afkoppelen en gevolgen daarvan). Bij nieuwe ontwikkelingen zal steeds beter gekeken worden naar ruimte voor waterberging. Conform de nieuwe Waterwet wordt er meer gekeken naar de aanpak van de totale waterketen. Er vindt samenwerking en kennisuitwisseling plaats met buurgemeenten en Waterschap. Al zou dat laatste wellicht onder druk komen te staan vanwege de bezuinigingen bij de waterschappen.

Afval

De marktsituatie t.a.v. afvalverwerking is in de afgelopen jaren veranderd. Vroeger hadden we een tekort aan verbrandingscapaciteit en werd afval nog gestort op de vuilnishoop. Inmiddels beschikt Nederland over een overcapaciteit aan vuilverbranding. Er wordt zelfs afval uit het buitenland geïmporteerd om de capaciteit van de vuilverbrandingsovens optimaal te benutten.

De plasticinzameling is in Nederland zo'n succes dat de importeurs en producenten van verpakkingen ruimschoots voldoen aan hun scheidingsdoelstellingen. Hoe de financiering van de inzameling van plastic er in de toekomst uit zal zien is nu nog niet bekend. Ook is er nog geen duidelijkheid over statiegeldregelingen.

Wereldwijd zijn grondstoffen schaars en is het noodzakelijk om grondstoffen uit het afval te halen. Dit alles heeft een gunstige invloed op de verwerkingstarieven. De omvang van dit voordeel zal bekend worden na de aanbesteding van de vuilverwerking die plaats zal vinden in BAR-verband.

De restwaarde c.q. lagere verwerkingstarieven van afvalstoffen heeft effect op de exploitatie van de milieustraat. Van Gansewinkel wil het management van de MAR voor een jaar verlengen en is bereid tot een forse verlaging van hun bij de MAR in rekening te brengen kosten, wat voor ons een financiële besparing oplevert.

Asbest

De afgelopen jaren is er herhaaldelijk overlast geweest door het onverwacht aantreffen van asbest tijdens onderhoud en renovatiewerkzaamheden aan gemeentelijke gebouwen. Dit zal zich in de toekomst ook kunnen voordoen, immers in het bebouwingstype van Ridderkerk is veel asbest verwerkt. In werk- en besteksvoorbereiding en in informatieverstrekking aan onze maatschappelijke partners wordt hier extra aandacht aan gegeven. Wel is te zien dat steeds meer beheerders zich bewust zijn van de risico's.

Rouwcentrum Vredehof

De exploitatieovereenkomst voor het gebruik van de keuken is met ingang van 1 januari 2013 met de huidige exploitant opgezegd. De mogelijkheid om het rouwcentrum met 24-uurs kamers (rouwhuiskamers) uit te breiden wordt eind 2012 begin 2013 onderzocht. Vanuit burgers en uitvaartorganisaties ontvangen wij vragen of de gemeente de mogelijkheid heeft van 24-uurs kamers.

Vervoer over water

Op het niveau van de Stadsregio vindt onderzoek plaats naar kansen voor meer vervoer over water in het kader van "Beter Benutten". Hierbij is onder andere het oplossen van verkeersinfarcten op de Brienoord- en Algeracorrider van grote invloed. Concreet streeft de stadsregio naar een autoveerverbinding tussen Nederlek en Ridderkerk.

Volkstuinen

In 2011 is het overleg gestart met de contactpersonen van diverse volkstuincomplexen.

Doel van het overleg is de mogelijkheden om te komen tot één volkstuinvereniging te onderzoeken.

Naar verwachting zal de gemeentelijke bemoeienis met de volkstuinen in 2013 beperkt worden tot het uitsluitend verhuren van de gronden waarop volkstuinders hun hobby mogen en kunnen uitoefenen.

Bedrijfsvoering

Vier elektrische voertuigen zijn in 2012 in bedrijf genomen. In 2012 is de procedure voor de aanschaf van nog een aantal dienstvoertuigen opgestart. In BAR-verband wordt gekeken naar het vervangen van meer voertuigen/ machines van traditionele brandstof naar elektrisch. In BAR-verband wordt uitwisseling van voertuigen / machines geïntensiveerd.

Openbaar vervoer

Met de Stadsregio, als concessieverlener van het openbaar vervoer, wordt periodiek overleg gevoerd over het maximaal te behalen kwaliteitsniveau. Door Rijksbezuinigingen staat de kwaliteit van het openbaar busvervoer in toenemende mate onder grote druk. Specifieke wensen kunnen daardoor niet of nauwelijks worden gehonoreerd. Bij de uitvoering van projecten wordt nagegaan op welke manier het openbaar vervoer kan worden gefaciliteerd (binnen de beschikbare financiële middelen). Vanaf december 2012 zal de RET de exploitatie van het busvervoer overnemen van Qbuzz.

De buurtbus Rijsoord, geëxploiteerd door de Stichting Rijsoord Bereikbaar, vervoert ca. 12.000 passagiers per jaar. Hierbij wordt vooral bijgedragen aan het sociaal aspect van het openbaar vervoer. De gemeente Ridderkerk en particuliere sponsors ondersteunen de exploitatie financieel. Ondanks de grote bezuinigingsdruk wordt er momenteel aan gewerkt om vanaf 2014 de buurtbus als maatwerkvervoer, waar mogelijk als Wmo-vervoer, te integreren in het regulier openbaar busvervoer. Er moet echter rekening mee worden gehouden dat, ondanks deze optie, het nodig kan zijn de buurtbus structureel financieel te blijven steunen. Dit kan gebeuren als blijkt dat het gewenst is om zogenaamde "witte vlekken" in het busnetwerk, die kunnen ontstaan door de bezuinigingen, af te dekken met de inzet van maatwerkvervoer. In 2013 ontstaat meer duidelijkheid. Vooralsnog moet er dus van worden uitgegaan dat, net zoals in 2012, ook in 2013 financiële steun aan de buurtbus noodzakelijk is.

Het driehoeksveer trekt nog steeds een groot aantal passagiers (ruim 60.000 per jaar). Dit toont aan dat het veer nog steeds voorziet in een grote behoefte. De gemeente Ridderkerk ondersteunt, - met andere gemeenten, de Provincie en maatschappelijke partners, - de exploitatie financieel. Per 1 januari 2014 zal de exploitatie opnieuw moeten worden aanbesteed, het contract met de huidige exploitant loopt dan af.

BAR-samenwerking

Naast de algemene verkenning op het gebied van de BAR-samenwerking zijn er ook inmiddels concrete projecten die spelen binnen dit raadsprogramma. De samenwerking met het Waterschap in het kader van de afvalwaterketen. De samenwerking op het gebied van de afvalinzameling en de daaraan verbonden afvalverwerking. Verder wordt een onderzoek gedaan naar de samenwerkingsmogelijkheid van de buitendiensten. Op kleine schaal wordt er al wederzijds ondersteuning gegeven.

Afvalscheiding en communicatie

De N.V. MAR heeft ons geadviseerd over de mogelijkheden ten aanzien van afvalscheiding. Dit op basis van de bewonersenquête uit 2011 en de sorteeraanlyse. Naast het feit dat een beter afvalscheidinggedrag goed is voor het milieu heeft het ook positieve gevolgen voor de totale afvalkosten. Vanaf mei 2012 zijn we dan ook gestart met extra communicatie om de bewoners te bewegen tot een verbeterd scheidinggedrag.

Winkelcentra Bedrijfsgebouwen

Tot nu toe is de landelijke trend t.a.v. leegstaande winkel- en bedrijfspanden in Ridderkerk minder te merken.

5. Programma De burger als Onderdaan en Belastingbetaler

5.1 Inleiding

De burger heeft in dit programma de rol van 'onderdaan'. Dit betekent dat de gemeente hier gebruik maakt van haar verticale bevoegdheden. De gemeente (c.q. overheid) doet dit enerzijds door het stellen van regels – om een zekere ordening aan te brengen in het maatschappelijke verkeer – en anderzijds door de handhaving van deze regels, om daarmee de collectieve of individuele belangen te beschermen. Handhaving van de regels doet de overheid door de toepassing van bestuursrechtelijke, strafrechtelijke en privaatrechtelijke middelen. Handhaving van regels doet de overheid overigens niet alleen om te sanctioneren, maar bestaat nadrukkelijk ook uit activiteiten om het sanctioneren te voorkomen (preventie).

Het vertrouwen van de burger in de overheid kan vaak direct gerelateerd worden aan activiteiten binnen het programma: De burger als Onderdaan en Belastingbetaler. Veel burgers klagen over de vele, onnodige en soms tegenstrijdige regels en de bijbehorende bureaucratie en op het niet consequent handhaven van regels. Bestuurlijk (zowel landelijk als lokaal) is daarom prioriteit gegeven aan deregulering en vermindering van de administratieve lastendruk. Tegelijkertijd dienen de kaders waarbinnen de overheid mag en moet optreden wel duidelijk te zijn én te blijven. Centraal binnen het programma De burger als Onderdaan staat dan ook de vraag: wat kan de burger als onderdaan van de regelgevende en handhavende overheid verwachten?

- a. De gemeente beperkt het aantal regels en de daaruit voortvloeiende administratieve lasten tot het strikt noodzakelijke.
- b. De gemeente spreekt burgers en bedrijven aan op hun eigen verantwoordelijkheid onder meer door uit te gaan van zelfregulering.
- c. Regels zijn helder en transparant waardoor naleving en handhaving zo eenvoudig mogelijk wordt.
- d. Nalevingsgedrag wordt bevorderd door goede voorlichting over nut en noodzaak van regels en preventief toezicht.
- e. De gemeente beperkt de toezichtlast tot een minimum, bijvoorbeeld door geïntegreerd toezicht en controle.
- f. De gemeente is consequent bij het toepassen en handhaven van regels; gelijke gevallen worden gelijk behandeld en bestraft.
- g. Burgers en bedrijven worden direct betrokken bij toezicht en handhaving.

Onder dit programma vallen vijf deelprogramma's:

1. Belastingen
2. Openbare orde, veiligheid en crisisbeheersing
3. Regelgeving
4. Vergunningen
5. Toezicht en handhaving (inclusief leerplicht)

5.2 Algemeen

Belastingen

Belastingheffing dient met voldoende waarborgen te zijn omkleed. De belastingbetaler mag erop vertrouwen dat de bevoegdheid van de gemeente om belastinggelden te heffen en te innen begrensd wordt door een zorgvuldige uitvoering van belastingwet- en regelgeving en een transparante kostenonderbouwing van geleverde diensten. Hiermee wordt bereikt dat de belastingbetaler weet waarvoor hij belasting betaalt.

Een wisselwerking tussen heffende overheid en belastingbetaler bevordert het vertrouwen in de gemeente bij de uitvoering van de wet- en regelgeving. Van de belastingbetaler mag worden verwacht dat hij de gemeente controleert bij de uitvoering van wet- en regelgeving. Hiertoe maakt de belastingbetaler gebruik van de geboden mogelijkheden om in contact te treden met de gemeente met het doel dat belastingaanslagen worden gebaseerd op juiste gegevens. Toegang tot relevante gegevens en duidelijke informatie met betrekking tot belastinggegevens moeten dit mogelijk maken.

De heffing van belastingen zal ook worden gebruikt als instrument om een veiligere en aantrekkelijkere bedrijfsomgeving te realiseren. Bij het investeren in duurzaamheid en de kwaliteit van bedrijventerreinen of winkelcentra wordt indien mogelijk naast het bestaande model van parkmanagement ook de Bedrijven Investeringszone als instrument ingezet. Een Bedrijven Investeringszone (kortweg BI-zone of BIZ) maakt het voor ondernemers mogelijk om gezamenlijk te investeren in een veiligere en aantrekkelijkere bedrijfsomgeving. Een BIZ is een door de gemeente aangewezen gebied waarbinnen van alle ondernemers een bestemmingsheffing (BIZ-bijdrage) wordt geheven ter financiering van door de ondernemers in dat gebied gewenste voorzieningen.

De BIZ-bijdrage is formeel een gemeentelijke belasting. Hiermee kan aan de ondernemers een heffing opgelegd worden, die terugvloeit naar de vereniging, coöperatie of stichting die de activiteiten namens de ondernemers uitvoert.

De burger als belastingbetaler mag eisen dat het belastinggeld niet over de balk gesmeten wordt. Dat wil zeggen: de overheid moet efficiënt en effectief werken en bijvoorbeeld niet meer mensen in dienst hebben dan nodig is. De gemeente moet haar zaken dus financieel goed op orde hebben, inclusief de bedrijfsvoering. De financiële vertaling van het onderdeel Belastingen van dit programma is opgenomen in *paragraaf 8 Lokale Heffingen*.

Openbare orde, veiligheid en crisisbeheersing

De zorg voor een veilige woon-, leef- en werkomgeving is één van de belangrijkste taken van de overheid en dus ook van de gemeente Ridderkerk. Veiligheid is echter een containerbegrip, dat talrijke aspecten kent. Denk aan veiligheid op het gebied van verkeer, water, ruimtelijke ordening en crisisbeheersing. Daarnaast wordt in het veiligheidsdebat gewerkt met diverse 'soorten' veiligheid, zoals objectieve, subjectieve, sociale en fysieke veiligheid.

Onder objectieve veiligheid wordt de feitelijke of berekende kans om slachtoffer te worden van een ramp of criminaliteit verstaan. Subjectieve veiligheid betreffen de gevoelens van veiligheid.

Daarnaast bestaat het verschil tussen sociale en fysieke veiligheid. Sociale veiligheid is direct of indirect het gevolg van het doen of laten van menselijk handelen. Fysieke veiligheid is de veiligheid die direct of indirect het gevolg is van de inrichting of het beheer van de openbare ruimte. De diverse 'soorten' van veiligheid vragen ieder een eigen aanpak.

De brandweer richt zich met name op de 'objectieve' bedreigingen van de veiligheid door fysieke omstandigheden. De brandweer voorkomt, beperkt en bestrijdt brand, ongevallen en rampen, met als doel het minimaliseren van schadelijke effecten voor mens, dier en omgeving. De brandweertzorg is - evenals de ambulancezorg - ondergebracht bij de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR). De gemeenteraad besluit jaarlijks over de financiële bijdrage aan deze gemeenschappelijke regeling.

De programma's *Community Safety* en *Veiligheid Voorop*: Het programma *Community Safety* heeft de ambitie dat mensen zelf de risico's op brand verminderen en dat zij zichzelf beter kunnen redden in geval van een brand. Het programma *Veiligheid Voorop* hangt hier nauw mee samen. In dit programma gaat het erom dat de burgers op de eerste plaats zelf er voor zorgen dat de kans op incidenten kleiner wordt. De brandweerorganisatie gaat daarop inzetten door het veiligheidsbewustzijn van de burgers te vergroten en door meer de nadruk te leggen op preventie. Daarnaast wordt er op ingezet de repressie (het daadwerkelijke bestrijden van onveiligheid en de inzet van de daarbij behorende hulpverlening) slimmer te organiseren.

Het voorkomen, beperken en bestrijden van grootschalige incidenten en rampen, coördinatie van de multidisciplinaire samenwerking van hulpverleners bij incidenten van grote omvang en het beheer van de gemeenschappelijke alarmcentrale en het sirenenet ligt in handen van de VRR. De gemeente Ridderkerk heeft voor wat betreft de gemeentelijke rampenorganisatie een eigen verantwoordelijkheid. Medewerkers worden hiervoor jaarlijks geschoold en er wordt gezorgd dat het rampenplan actueel en adequaat is. Voor wat betreft de inrichting van de bereikbaarheidsdiensten wordt er intensief samengewerkt binnen de BAR-gemeenten.

Gemeenten zijn de afgelopen jaren een steeds actiever veiligheidsbeleid gaan voeren. Zij maken daarbij in toenemende mate gebruik van bestuurlijke bevoegdheden om openbare ordeverstoringen te voorkomen. Openbare orde en opsporing liggen in elkaars verlengde en de grens tussen sociale - en fysieke veiligheid vervaagt steeds meer. Om de lokale veiligheid (nog) verder te kunnen verbeteren moet de samenwerking tussen gemeente en politie worden

gemoderniseerd. Gemeenten moeten bindende afspraken kunnen maken over wat de politie levert. Zowel landelijk als in het Regionaal College (waaraan alle burgemeesters uit de regio Rotterdam-Rijnmond deelnemen) zal deze ontwikkeling aandacht krijgen.

Om de bestrijding van georganiseerde criminaliteit te verbeteren zijn er in Nederland in de periode 2010 – 2011, 11 Regionale Informatie - en Expertisecentra (RIEC) ingericht. Het zwaartepunt van een RIEC ligt bij informatieverzameling en het adviseren over maatregelen aan het openbaar bestuur. Het RIEC is erop gericht te voorkomen dat criminelen door de overheid worden 'gefaciliteerd' en er vermenging van onder- en bovenwereld ontstaat. Het RIEC probeert ook - door verspreiding en uitwisseling van informatie - de economische machtsposities te doorbreken die zijn opgebouwd met kapitaal dat met criminele activiteiten is verdiend. De belangrijkste onderwerpen zijn: georganiseerde hennepcultuur, mensenhandel, witwassen, vastgoedgerelateerde criminaliteit en andere vormen van financieel-economische criminaliteit. Mogelijk dat ook de Bibob-expertise bij het RIEC wordt ondergebracht. In 2010 en 2011 wordt de financiering gedragen door het Rijk. Vanaf 2012 dienen de deelnemende gemeenten voor de financiering te zorgen. Vanaf 2012 is hiervoor vooralsnog een pm-post opgenomen.

In 2009 is tijdens een bestuurlijke bijeenkomst met de burgemeesters van de regio Rotterdam-Rijnmond, de korpschef regiopolitie Rotterdam-Rijnmond en de Hoofdofficier van Justitie van het arrondissementsparket Rotterdam, in aanwezigheid van de minister en de staatssecretaris van Justitie een intentieverklaring 'Ontwikkeling Veiligheidshuizen' ondertekend. Met de ondertekening van deze intentieverklaring dragen de burgemeesters uit dat zij van mening zijn, dat een gemeenschappelijke zorg- en strafbenadering (= Veiligheidshuis) op de thema's jeugd, veelplegers, nazorg na detentie en huiselijk geweld, toegevoegde waarde heeft en positieve maatschappelijke effecten zal sorteren. In 2011 is in het Regionaal College besloten dat er maar één Veiligheidshuis voor de regio Rotterdam-Rijnmond komt en dat dit 'huis' zoveel mogelijk moet aansluiten c.q. de verbinding moet leggen tussen - en met de deelnemende gemeenten. In juli en augustus 2011 zijn in BAR-verband hierover afspraken gemaakt met het Veiligheidshuis.

In 2010 is een start gemaakt met de ontwikkeling van een 'integraal veiligheidsbeleid' volgens de kernbeleidmethode van de VNG. Bij de uitwerking is expliciet aandacht besteed aan reeds behaalde successen en de noodzakelijke borging van deze resultaten. Denk hierbij aan de nazorg voor ex-gedetineerden, het lokale zorgnetwerk en de ketenaanpak, huiselijk geweld, jeugd en veiligheid, buurtpreventie en de ontwikkelingen rondom het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). Uitwerking van het veiligheidsbeleid vindt plaats onder regie van de gemeente en in coproductie met het OM, politie en de Veiligheidsregio. Het integraal veiligheidsbeleid is in 2011 vastgesteld.

Regelgeving

Onder het deelproces regelgeving vallen alle regels die de gemeente Ridderkerk op basis van wettelijke - of eigen verplichtingen moet uitvoeren. Hierbij kan worden gedacht aan verordeningen, bestemmingsplannen en beleidsregels.

Doordat er de laatste jaren veel veranderd is voor overheidsorganisaties, zowel juridisch, maatschappelijk, organisatorisch als verzekeringstechnisch, wordt het inbedden van de juridische kwaliteit steeds belangrijker. Juridische kwaliteitszorg is het geheel van maatregelen en voorzieningen dat moet worden getroffen om de juridische kwaliteit van de gemeentelijke producten en diensten te waarborgen en waar nodig te verbeteren.

Om tot een goed systeem van juridische kwaliteitszorg binnen de gemeente te komen moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Deze voorwaarden zijn:

- checklists ontwikkelen voor standaard procedures en werkwijzen;
- systeem van termijnbewaking ontwikkelen;
- juridische kennis van medewerkers op peil brengen;
- medewerkers moeten zich bewust worden van de (juridische) gevolgen van het handelen;
- zo veel mogelijk gebruik maken van (juridisch getoetste) standaarden.

Het voldoen aan deze voorwaarden leidt er toe dat de juridische kwaliteit van het handelen binnen de gemeente verbeterd wordt en claims en dergelijke voorkomen kunnen worden. In dit kader zijn er sinds 2010 twee cursussen georganiseerd voor een groot aantal medewerkers. Het betrof de cursus Actualisering Algemeen Bestuursrecht en de cursus Helder Schrijven/Klare Taal. Daarnaast is aan een groot aantal medewerkers, dat regelmatig klantcontacten heeft op beleids-,

vergunningsniveau - en handhavingniveau, een training mediationvaardigheden aangeboden. En verder krijgt iedere medewerker na zijn aanstelling ook de cursus 'Wat en Hoe bij de gemeente Ridderkerk'. Hierdoor zal het aantal klachten-, bezwaar- en beroepsprocedures naar verwachting afnemen.

Onder het deelproces regelgeving valt ook de afhandeling van aansprakelijkstellingen en ingebrekestellingen. Wanneer burgers of organisaties menen door handelen of nalaten van de gemeente schade te hebben geleden, kunnen zij de gemeente hiervoor aansprakelijk stellen of een ingebrekestelling indienen.

Als burgers het niet eens zijn met een besluit van de gemeente Ridderkerk kunnen zij, indien de mogelijkheid daartoe openstaat, een bezwaarschrift indienen bij het bestuursorgaan dat het besluit genomen heeft. De afhandeling van deze bezwaarschriften valt ook onder het deelproces regelgeving.

Vergunningen

Voor veel activiteiten heeft de burger een vergunning of ontheffing nodig. Deze activiteiten kunnen in 2 groepen worden ingedeeld. De Omgevingsvergunning voor alle fysieke projecten (bouwen, slopen, enz.) en de vergunningen op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening en bijzondere wetten (evenementen, horeca enz.). Het Loket Bouwen & Wonen/Vergunningen geeft informatie over deze producten en behandelt alle aanvragen. Het doel daarbij is de burgers snel en gemakkelijk in staat te stellen hun activiteit uit te voeren.

Toezicht en Handhaving (inclusief leerplicht)

Op 1 oktober 2010 is de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO) in werking getreden. Met de komst van de WABO worden 25 verschillende vergunningsstelsels geïntegreerd tot één nieuwe vergunning, de Omgevingsvergunning. Dit betekent één aanvraag, één besluit, één bezwaar- en beroepsprocedure etc. Met de invoering van deze wet zal intensievere samenwerking tussen alle betrokken disciplines nog meer noodzakelijk zijn. Invoering van de wet heeft ook consequenties voor handhaving. Afhankelijk van degene die het 'bevoegd gezag' heeft zal handhaving door één van de bevoegde instanties plaatsvinden.

In 2010 is in BAR-verband besloten om Vergunningverlening en Handhaving (voor wat betreft de backoffices) te centraliseren. Dit besluit moet in 2013/2014 leiden tot één Centrale BAR-VTH. Deze vergaande vorm van samenwerking is vooral ingegeven doordat de individuele gemeenten op termijn niet de continuïteit en het gewenste kwaliteitsniveau kunnen bieden om de veiligheid van woningen, gebouwen en de ruimtelijke kwaliteit te borgen. De samenwerking in BAR-verband geeft hiervoor wel de mogelijkheden, doordat o.a. het ketenbeheer op het gewenste kwaliteitsniveau ingericht kan worden. Onder ketenbeheer wordt hier verstaan de gewenste balans tussen vergunningverlening, controle op de afgegeven beschikking en juridische handhaving. De gemeente zorgt ervoor dat wet- en regelgeving wordt nageleefd. Dat is nodig voor de veiligheid, het bestrijden van overlast en het voorkomen van ongewenste situaties. De gemeente houdt toezicht op het gebied van milieu (in samenwerking met de politie en de Milieudienst DCMR) en afval, openbare ruimte, bouwen, slopen, het gebruik van gebouwen en gronden, recreatie, huisvesting, bewoning en brandveiligheid. Om aan deze taak te voldoen heeft de gemeente speciale medewerkers in dienst, de zogenaamde toezichthouders. Zij onderzoeken namens het college of de wettelijke regels worden nageleefd. Omdat toezichthouders hun werk voornamelijk buiten de muren van het gemeentehuis doen, zijn zij 'de oren en ogen' van de gemeente. De bevoegdheden van de toezichthouders zijn vastgelegd in de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB). In verband met het kunnen bieden van continuïteit en het garanderen van kwaliteit zijn met de gemeente Rotterdam afspraken gemaakt over de uitvoering van het toezicht. Met ingang van 2010 is er een nieuw instrument 'de bestuurlijke strafbeschikking' bijgekomen.

Iedereen in Nederland moet van zijn vijfde tot zijn achttiende verjaardag naar school. Deze leerplicht is vastgelegd in de Leerplichtwet. De wet zorgt ervoor dat ieder kind tot zijn 18^e verjaardag naar school gaat en op een school staat ingeschreven. Ouders en verzorgers zijn er verantwoordelijk voor dat dit ook daadwerkelijk gebeurt. De leerplichtambtenaar controleert of de leerplicht wordt nageleefd. Ook geven de leerplichtambtenaren voorlichting aan jongeren over het belang van naar school gaan en de gevolgen van het overtreden van de Leerplichtwet. Over de resultaten van leerplicht vindt tweejaarlijks verslaglegging plaats.

5.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 5 De burger als Onderdaan en Belastingbetaler

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we veilige wijken.</p> <p>Risico's die tot een inbreuk op de veiligheid kunnen leiden beperken en beheersen (pro-actie en preventie). Subdoelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • risico's in de openbare ruimte beperken en beheersen; • risico's in bouwwerken beperken en beheersen; • risico's bij het gebruik van bouwwerken, inrichtingen en openbare ruimte beperken en beheersen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oordeel inwoners over veiligheid in de buurt*. Realisatie 2010: 6,8 Realisatie 2011: 6,9 Streefcijfer 2012: 7,0 Streefcijfer 2013: 7,0 • Oordeel inwoners over informatie over de aanpak van leefbaarheid en veiligheid*. Realisatie 2010: 6,3 Realisatie 2011: 6,5 Streefcijfer 2012: 6,5 Streefcijfer 2013: 6,5 • Oordeel betrekken burger bij aanpak sociale veiligheid*. Realisatie 2010: 6,4 Realisatie 2011: 6,5 Streefcijfer 2012: 6,5 Streefcijfer 2013: 6,5 • Oordeel burgers handhaven regels*. Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 6,1 Streefcijfer 2012: 6,0 Streefcijfer 2013: 6,0 • Oordeel burgers duidelijkheid regels*. Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 6,9 Streefcijfer 2012: 6,9 Streefcijfer 2013: 6,9 • Oordeel burger ontbreken regels*. Realisatie 2010: 5,3 Realisatie 2011: 5,8 Streefcijfer 2012: 5,6 Streefcijfer 2013: 5,6 	<ul style="list-style-type: none"> • Verdere uitwerking c.q. implementatie van BAR-VTH. • Reguliere uitvoering Integraal Veiligheidsplan. • Verdere uitwerking c.q. implementatie van BAR-Veilig. • Ontwikkelen beleid huisvesting MOE-landers (Migranten uit Midden – en Oost-Europa). • Overleg gemeente / politie / woonvisie om onrechtmatig wonen aan te pakken. • Uitwerking businesscase sluitende aanpak in BAR-verband. • Burgernet middels pers bekend maken en bij burgers stimuleren. • Politiekeurmerk Veilig Wonen stimuleren. 	<ul style="list-style-type: none"> • Verdere uitwerking c.q. implementatie van BAR-Veilig.

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk hebben we veilige wijken.</p> <p>Goed voorbereid zijn op het bestrijden van eventuele daadwerkelijke inbreuken op veiligheid (preparatie). Subdoelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • actuele informatie over risicovolle objecten en locaties beschikbaar hebben. • de gemeentelijke crisisorganisatie is adequaat opgeleid, geoefend en geschikt over de vereiste materiële en personele slagkracht. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het Regionaal Crisisplan wordt door de VRR als voldoende beoordeeld (bron: VRR). 	<ul style="list-style-type: none"> • Reguliere uitvoering Opleidingsplan Crisisbeheersing. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reguliere uitvoering Opleidingsplan Crisisbeheersing.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<ul style="list-style-type: none"> • Kerndoel: In Ridderkerk hebben we veilige wijken. <p>Adequaat optreden bij daadwerkelijke inbreuken op de veiligheid (repressie en nazorg). Subdoelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inbreuken op de veiligheid worden snel en adequaat bestreden. • nazorg wordt snel en adequaat verleend. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oordeel inwoners over veiligheid in de buurt*. Realisatie 2010: 6,8 Realisatie 2011: 6,9 Streefcijfer 2012: 7,0 Streefcijfer 2013: 7,0 • Oordeel bereikbaarheid voor meldingen en klachten over onveiligheid en overlast*. Realisatie 2010: 6,6 Realisatie 2011: 6,1 Streefcijfer 2012: 6,8 Streefcijfer 2013: 6,8 • Oordeel reactie gemeente op meldingen en klachten*. Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 6,1 Streefcijfer 2012: 6,2 Streefcijfer 2013: 6,2 • Het percentage burgers dat nazorg ontvangt na een incident. Norm Slachtofferhulp = 90 % (bron: slachtofferhulp). • Het percentage burgers dat > 1 maal een tijdelijk huisverbod opgelegd krijgt (bron: gemeentelijke administratie). • Het bereik van kwetsbare personen (incl. zorgwekkende zorgmijders) via LZN is minimaal gelijk aan de Rotterdamse norm: 5% (bron: GGD Rotterdam Rijnmond). • Het aantal meldingen over Multi-probleemgezinnen is minimaal gelijk aan de Rotterdamse norm: 0,45% (45 meldingen per 10.000 inwoners, bron: GGD Rotterdam Rijnmond). 	<ul style="list-style-type: none"> • Continue verbetering samenwerking Meldpunt Huiseijk Geweld, Lokale Zorgnetwerk, GOSA-regisseur, CJG-coördinator en Veiligheidshuis Rotterdam. • Uitwerking vindt plaats van de businesscase sluitende aanpak in BAR-verband. • Het actief gebruik maken van de BAR-gemeenten, van de coördinerende overleggen in het Veiligheidshuis van risicojeugd, huiseijk geweld, veelplegers en ex-gedetineerden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Continue verbetering samenwerking Meldpunt Huiseijk Geweld, Lokale Zorgnetwerk, GOSA-regisseur, CJG-coördinator en Veiligheidshuis Rotterdam.

* Bron: Waarstaatjegemeente

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk wordt de burger serieus genomen in het kader van de beleidsuitvoering van de gemeente.</p> <p>De in de gemeente geldende verordeningen en andere regels zijn nodig, helder en niet in strijd met elkaar.</p>	<p>Oordeel burger duidelijkheid regels*: Realisatie 2009: 6,7 Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 6,9 Streefcijfer 2012: 6,7 Streefcijfer 2013: 6,7</p> <p>Oordeel burger ontbreken regels*. Realisatie 2009: 5,6 Realisatie 2010: 5,3 Realisatie 2011: 5,8 Streefcijfer 2012: 5,6 Streefcijfer 2013: 5,6</p>	<ul style="list-style-type: none"> Inbedding van juridische kwaliteitszorg in de reguliere bedrijfsvoering. 	
<p>De gemeente controleert en handhaaft regels voldoende.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Oordeel burger handhaving regels*. Realisatie 2009: 5,8 Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 6,2 Streefcijfer 2012: 5,8 Streefcijfer 2013: 5,8 	<ul style="list-style-type: none"> Verdere uitwerking en mogelijk implementatie van BAR-VTH samenwerking. Implementatie BAR-Handhavingbeleidsplan. 	
<p>De woonlasten in de gemeente zijn in verhouding met de kwaliteit van wonen in de gemeente.</p>	<ul style="list-style-type: none"> De burger oordeelt dat hij voldoende terugkrijgt voor zijn belastinggeld (bron: KING + PON, Deloitte en BMC)**. De burger oordeelt dat de gemeente zijn belastinggeld waard is (bron: PON, Deloitte en BMC)**. Woonlasten meerpersoonshuishoudens in verhouding tot vergelijkbare andere gemeenten én de regio (bron: KING)**. 	<ul style="list-style-type: none"> Verdere uitwerking mogelijkheden uitvoering gemeentelijke belastingen in BAR-verband. 	
<p>De gemeente heeft de zaken financieel goed op orde.</p>	<p>Weerstandsvermogen versus omzet (bron: PON, Deloitte en BMC)**. (Rekeningresultaat versus algemene middelen) (PON, Deloitte en BMC)**.</p>	<ul style="list-style-type: none"> AO-beschrijvingen van het proces belastingen zijn geactualiseerd. 	

* Bron: Waarstaatjegemeente

** De resultaten van gemeenten op deze vragen worden niet omgerekend naar een rapportcijfer.

5.4 Bestaand beleid

Het bestaande beleid voor het programma De burger als Onderdaan en Belastingbetaler is voor Ridderkerk vastgelegd in de volgende nota's, notities en besluiten:

- Structuurvisie Ridderkerk (2009)
- Handhavingbeleidsplan
- Welstandsnota (2004)
- Bestemmingsplannen
- Actualiseringschema bestemmingsplannen (april 2011)
- Crisisbeheersingsplan gemeente Ridderkerk (2005)
- Beleidsplan Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR) (2008-2012)
- Handhavingarrangement horeca (2008)
- Verordening inzake de commissie Beeldende Kunst (1990)
- Beleidsregel bekostiging gymnastiekruimte (2007)
- Belastingenverordeningen (jaarlijks opnieuw vastgesteld)
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO) (voor wat betreft handhaving)
- APV (voor wat betreft handhaving en toezicht)
- Startnotitie kostenonderbouwing gebonden heffingen (2010) (uitwerking daarvan via jaarlijkse transparantiemodellen)
- Notitie Optimalisatie Objectkenmerken WOZ (2009)
- Nota Belastingen (2011)
- Afstemmingsverordening WWB, IOAZ, BBZ 2004, IOAW (2011)
- Bestuurlijke aanpak hennepcultuur (2009, 2010)
- Nota Evenementenbeleid (2011)
- Verordening lijkbezorgingrechten
- Bouwverordening Ridderkerk

5.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden - met uitzondering van de belastingenopbrengsten - de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

5.5.1 Totale lasten en baten

Programma 5	(V)Voordeel + / (N)Nadeel -					
	Rekening 2011	Begroting 2012 na wijz.	Primaire Begr. 2013	Meerjarenbegroting		
				2014	2015	2016
Lasten	-29.806.100	-24.840.100	-2.859.100	-2.870.500	-2.847.600	-2.856.800
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
<i>Veiligheid</i>			-2.170.800	-2.185.200	-2.167.600	-2.181.500
<i>Lijkbezorging</i>			-157.500	-162.900	-159.300	-155.700
<i>Vergunningverlening en handhaving</i>			-106.100	-106.100	-106.100	-106.100
<i>Belastingen</i>			-185.500	-177.500	-177.500	-177.500
<i>Overige producten</i>			-239.200	-238.800	-237.100	-236.000
Baten	31.064.100	32.271.400	10.824.100	10.837.700	10.900.000	10.933.700
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
<i>Afvalstoffenheffing</i>			5.131.200	5.120.800	5.132.700	5.125.700
<i>Rioolheffing</i>			3.530.900	3.541.200	3.570.000	3.606.600
<i>Parkerengelden</i>			449.500	449.500	449.500	449.500
<i>Lijkbezorging</i>			686.900	686.900	686.900	686.900
<i>Vergunningverlening en handhaving</i>			907.200	906.400	911.200	915.200
<i>Overige producten</i>			118.400	132.900	149.700	149.800
Saldo voor bestemming	1.258.000	7.431.300	7.965.000	7.967.200	8.052.400	8.076.900
Toevoeging reserve	-591.000	-715.100	-398.100	-116.400	-80.300	-84.300
Onttrekking reserve	524.900	698.800	268.500	268.500	371.100	393.300
Totaal reservemutaties	-66.100	-16.300	-129.600	152.100	290.800	309.000
Saldo na bestemming	1.191.900	7.415.000	7.835.400	8.119.300	8.343.200	8.385.900
Verschillen programma 5			2013 t.o.v. 2012	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2016 t.o.v. 2013
Verschil saldo na bestemming			420.400	283.900	507.800	550.500
Aandeel in kosten bedrijfsvoering		-4.144.900	-2.263.100	-2.254.300	-2.266.100	-2.264.300
Totaal saldo programma 5	1.191.900	3.270.100	5.572.300	5.865.000	6.077.100	6.121.600

Voor specificatie toevoeging en onttrekking reserve zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

5.5.1.1 Toelichting verschillen saldo na bestemming tussen begroting 2012 na wijziging en primaire begroting 2013

Omschrijving	2013 t.o.v. 2012	N/V
<u>Afvalstoffenheffing</u> Het begrotingsonderdeel afvalinzameling is een kostendekkend geheel. De opbrengst afvalstoffenheffing wordt gelijk gesteld aan de uitgaven. Als gevolg van voordelige mutaties aan de uitgavenkant neemt de opbrengst afvalstoffenheffing af met € 1.158.000. Zie voor deze mutaties programma 4. De belangrijkste wijzigingen zijn: doorvoeren van bezuinigingen uit de kadernota 2011, een voordeel bij de verwerkingskosten door voordelige nieuwe prijsafspraken voor 2013 en een korting op het te betalen budget aan de N.V. MAR.	1.158.000	N
Ieder jaar wordt bij het opstellen van de begroting het saldo van de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing gedurende 4 jaar (in deze begroting 2013-2016) ten gunste van de begroting gebracht. Ten opzichte van 2012 valt deze aanwending lager uit door een lager saldo van de reserve.	158.200	N
<u>Rioolheffing</u> Net als het onderdeel Afvalinzameling is het begrotingsonderdeel Riolen en Gemalen een kostendekkend geheel. De opbrengst rioolheffing wordt gelijk gesteld aan de uitgavenkant. Ten opzichte van 2012 blijven de uitgaven per saldo ongeveer gelijk. De stijging van de opbrengst wordt voornamelijk verklaard door de algemene tariefstijging met 1,75% conform de uitgangspunten bij de begroting.	60.900	V
<u>Tariefegalisatiereserve riolering</u> Ten opzichte van 2012 vervallen in 2013 de incidentele verrekeningen met de tariefegalisatiereserve uit de 1 ^e en 2 ^e monitor	144.200	V
<u>Omgevingsvergunningen</u> Ten opzichte van 2012 is sprake van een hogere opbrengst leges omgevingsvergunningen. Verwacht wordt dat vanaf 2013 diverse grote bouwplannen tot ontwikkeling zullen komen.	196.600	V
<u>Tariefegalisatiereserve lijkbezorging</u> In de paragraaf lokale heffingen van de begroting 2013 wordt voor de lijkbezorging voorgesteld een nieuwe tariefegalisatiereserve in te stellen. De storting in deze reserve in 2013 is een nadeel ten opzichte van de begroting 2012.	78.100	N
<u>Verschuiving van programma 3 naar 5 en vice versa</u> Het onderdeel Vergunning & Handhaving is m.i.v. de begroting 2013 overgebracht van programma 3 naar dit programma 5. Alle onderdelen m.b.t. Werk & Inkomen zijn overgebracht van dit programma 5 naar programma 3.	1.400.700	V
<u>Overige diverse mutaties</u>	12.300	V
Saldo verschil	420.400	V

5.5.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo na bestemming

De belangrijkste mutaties in dit meerjarenperspectief zijn de volgende:

Omschrijving	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2016 t.o.v. 2013
<u>Tariefegalisatiereserve rioolheffing</u> Als gevolg van de toename van kapitaallasten uit geraamde investeringen voor riolen en gemalen wordt jaarlijks minder aan de tariefegalisatiereserve gedoteerd. Vanaf 2015 wordt aan de reserve onttrokken.	276.300 (V)	418.500 (V)	465.700 (V)
<u>Overige diverse mutaties</u>	7.600 (V)	89.300 (V)	84.800 (V)
Saldo verschil	283.900 (V)	507.800 (V)	550.500 (V)

5.6 Trends en ontwikkelingen

Voor de burger zijn de volgende trends en (mogelijke) knelpunten van belang:

- Gebonden heffingen die de Gemeente Ridderkerk heft zoals leges, rioolheffing en afvalstoffenheffing dienen conform de wettelijke bepalingen niet hoger dan kostendekkend te zijn. In de in januari 2010 geactualiseerde "Handreiking kostentoe rekening" van het Ministerie van Binnenlandse zaken zijn voorschriften en richtlijnen opgenomen met betrekking tot de doorberekening van de kosten in de kostendekkende tarieven. Met de vaststelling en de uitvoering van de Startnotitie kostenonderbouwing gebonden heffingen wordt transparantie in de berekening van tarieven nagestreefd. In 2010 en 2011 is met behulp van de zgn. Transparantiemodellen hiermee een start gemaakt. Met ingang van het belastingjaar 2012 zijn voor alle gebonden heffingen (Afvalstoffenheffing, Rioolheffing, Lijkbezorgingsrechten en Leges) transparante kostenonderbouwingen voor de tarieven vastgesteld door het College.
- Op 1 oktober 2009 is de Wet op de Dwangsom aangenomen. Ingevolge deze wet hebben burgers in bepaalde gevallen recht op een vergoeding (dwangsom) als de overheid te laat een besluit neemt op hun aanvraag of bezwaarschrift. Bovendien kunnen zij dan via de rechter een besluit afdwingen. De ervaring leert dat burgers ook steeds meer deze weg weten te vinden.
- Per 1 april 2012 is het Bouwbesluit 2012 (Algemene Maatregel van Bestuur) in werking getreden. Het nieuwe Bouwbesluit integreert het oude Bouwbesluit met het Gebruiksbesluit. Ook worden diverse onderwerpen uit de Gemeentelijke Bouwverordening nu geregeld in het Bouwbesluit 2012. Daarmee zijn zowel de bouwkundige - als brandpreventieve bouw- en gebruiksregels op één plaats bij elkaar gezet. Tevens voorziet het nieuwe Bouwbesluit in een doorontwikkeling van deze regels. Een belangrijke wijziging is ook de afschaffing van de Omgevingsvergunning voor het slopen van bouwwerken. Daarvoor in de plaats is een meldingsplicht opgenomen.

6. Programma Bedrijfsvoering

6.1 Inleiding

Het raadsprogramma Bedrijfsvoering is een nieuw programma. Het is ingevoerd met ingang van 2013. Hiervoor is gekozen om meer inzicht in de (kosten van) bedrijfsvoering te geven. Op een centrale plek wordt invulling gegeven aan de doelen die we aan de bedrijfsvoering stellen en gerapporteerd over de verbetering van de bedrijfsvoering. Beschreven worden de activiteiten die de organisatie onderneemt om beter te presteren, welke instrumenten daarbij worden ingezet en met welk resultaat.

6.2 Algemeen

Missie en visie

We willen het beste voor onze gemeente! We zijn trots op onze gemeente en willen dat onze gemeente trots is op ons.

Daarom werken we, in opdracht van het bestuur, continu samen met bestuur, partners en inwoners aan het nog beter dienen van het welzijn van onze inwoners, tegen zo laag mogelijke kosten.

Dat doen we vanuit betrokkenheid, vertrouwen en respect.

De missie en ontwikkelvisie worden geconcretiseerd in strategische doelstellingen op organisatieniveau. Deze zijn in de doelen en prestatietabel opgenomen (zie onderdeel 6.3).

Deze missie komt uit het organisatieplan en sluit naadloos aan op de geformuleerde collegevisie waarbij de burger centraal staat, open en transparant gehandeld wordt, doelgericht en efficiënt.

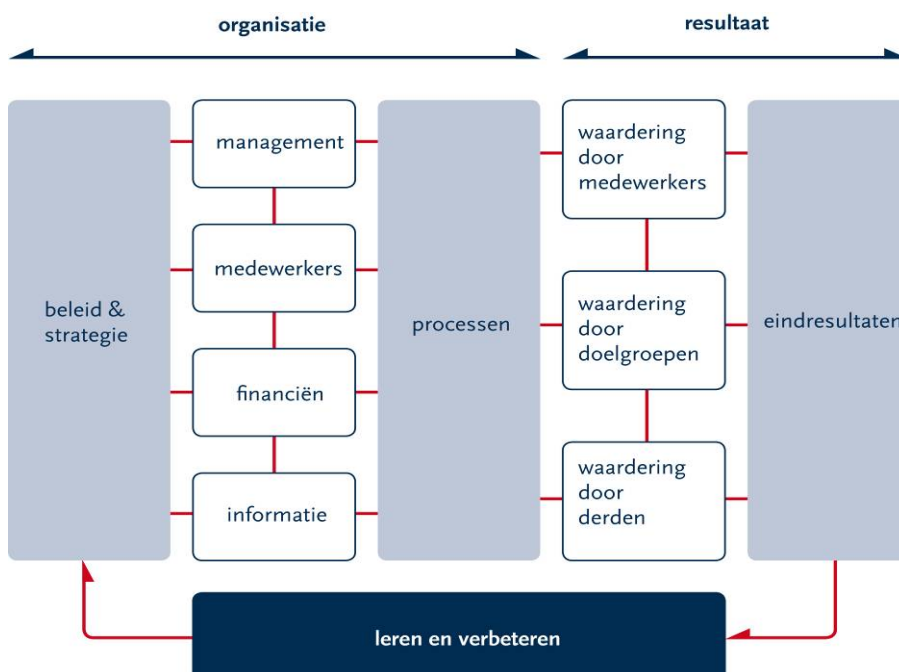
Bij deze visie past een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering. Een bedrijfsvoering met oog voor de medewerkers, samenhang en een integrale benadering. Uiteraard gaat het ook om de allocatie van middelen, de planning- en controlcyclus en het kwaliteitssysteem. Hoe de organisatie invulling geeft aan deze aspecten komt tot uitdrukking in het organisatieplan en meer specifiek in de afdelingsplannen.

Organisatieontwikkeling

De verhouding tussen lokale overheid en de samenleving is in beweging en zal altijd in beweging blijven. Wij kiezen daarom voor een organische manier van ontwikkelen. Onze manier van werken is informeel, open, persoonlijk en vooral samen.

Om onze vorderingen in ontwikkeling te kunnen volgen maken we gebruik van verschillende instrumenten. Zo gebruiken we het Overheidsontwikkelmodel als 'kapstok' om onze vorderingen op verschillende gebieden (beleid en strategie, management, medewerkers, financiën, informatie en processen) in beeld te brengen en te meten.

Overheidsontwikkelmodel:

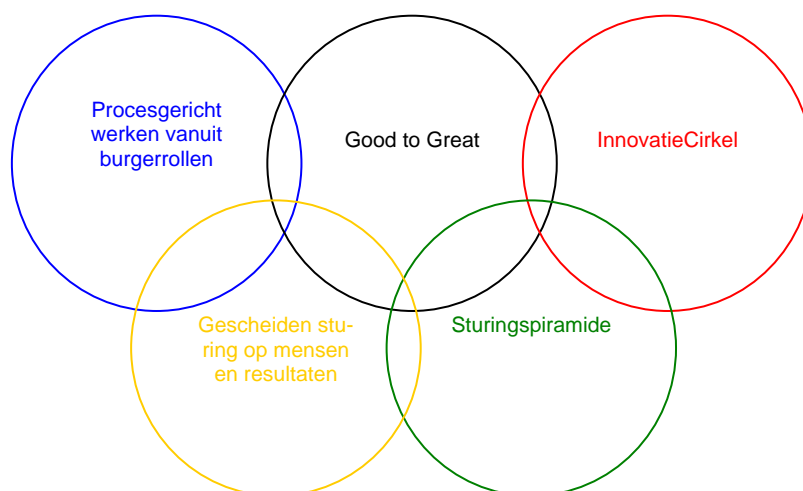

Door de verschillende gebieden te onderscheiden kunnen eventuele verbetervoorstellen gericht worden ingezet en kan aan een voortdurend proces van leren en verbeteren vorm gegeven worden. Bij het proces van leren en verbeteren wordt een aantal instrumenten gebruikt die in de kwaliteitskaart van Ridderkerk zijn uitgewerkt. Onder 'trends en ontwikkelingen' wordt een aantal van deze onderwerpen beschreven.

Olympische ringen

In het organisatieplan wordt uitgelegd wat onze uitgangspunten zijn en hoe zij zich tot elkaar verhouden. De uitgangspunten zijn verwerkt in de vijf Olympische ringen.

De vijf Olympische ringen:

De eerste ring: Burgerrollen

In Ridderkerk is gekozen om te werken vanuit het perspectief van de burger. De verhouding van de lokale overheid met burgers is divers. De burger heeft verschillende rollen. Soms is de burger een kiezer, soms een klant en soms een partner. Door procesgestuurd te werken kunnen we aandacht geven aan de deskundigheid die nodig is om bepaalde problemen op te lossen maar ook aan de benadering die de specifieke rol van de burger vraagt.

De tweede ring: Good to Great

Wat maakt een organisatie tot een excellente organisatie. Na empirisch onderzoek van bedrijven die opvallend beter presteren dan hun concurrenten, zijn 7 factoren gedefinieerd die zorgen voor deze opvallende prestaties. Wij willen, door in te zetten op deze 7 factoren, als organisatie groeien van goed naar geweldig.

De derde ring: InnovatieCirkel

Hoe kun je deze principes in de organisatie verwerven en toepassen?

De innovatiecirkel is een methodische ondersteuning van vernieuwings- en veranderingsprocessen waarbij individuele talenten en competenties van doorslaggevende betekenis zijn voor succes. De innovatiecirkel laat zien en ervaren wat het betekent om competenties bewust te innoveren, te veranderen en beschikbaar talent tot ontplooiing te laten komen.

Dit is van belang voor samenwerking in het algemeen maar vooral in het continue proces van leren en verbeteren.

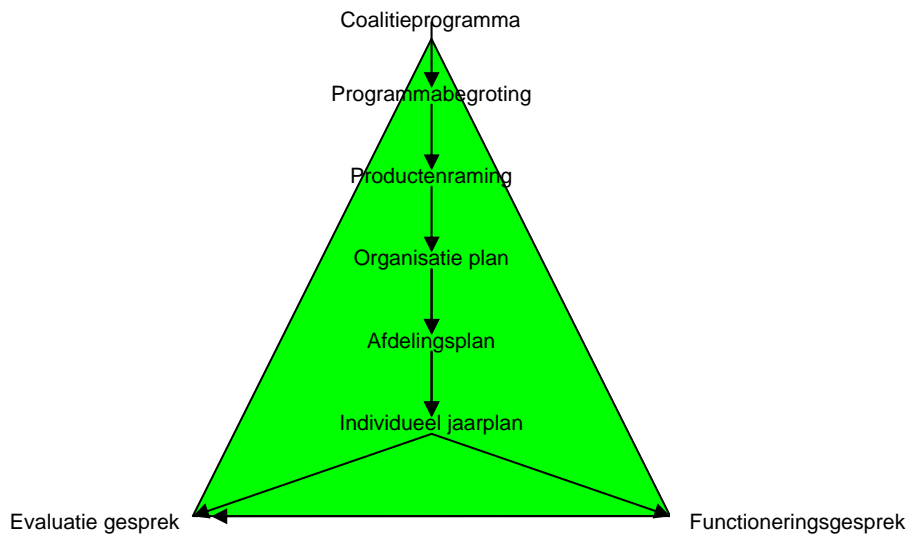
De vierde ring: HR management en resultatenmanagers

Om goed te kunnen samenwerken, moet je inzicht hebben in jezelf maar ook oog hebben voor wat anderen beweegt. Om de samenwerking in de organisatie te borgen hebben we leidinggevend met als specifieke aandachtsgebied de resultaten en leidinggevend met als specifiek aandachtsgebied Human Resources. Hiermee komen we tegemoet aan specifieke competenties van mensen maar garanderen ook de nodige aandacht voor zowel de resultaten als de medewerkers. Deze manier van organiseren blijkt te werken.

De vijfde ring: Sturingspiramide

Om de samenhang in sturing te borgen wordt in Ridderkerk de sturingspiramide gebruikt.

De sturingspiramide:

6.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 6 Bedrijfsvoering

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
Kerndoel: Ondersteuning Bestuur en Afdelingen Tevredenheid gemeente bestuur.	Zowel college als gemeenteraad waarden het presteren van de organisatie met minimaal een 8 (jaarlijkse peiling door directie bij college en griffie).	Meting organiseren.	
Tevredenheid interne klanten.	De interne klanten beoordelen de interne dienstverlening met een 8.	<ul style="list-style-type: none"> Meting tevredenheid over interne dienstverlening. Ontwikkelopgaven en acties noemen uit het afdelingsplan. 	
	Wat ga je doen voor interne klanten ---->	<p>HR</p> <p>Ontwikkelopgaven en acties nog te formuleren.</p> <p><u>Informatievoorziening.</u></p> <p>Ontwikkelopgaven en acties nog te formuleren.</p> <p>Financiën.</p> <p>Ontwikkelopgaven en acties nog te formuleren.</p> <p><u>Faciliteit.</u></p> <p>Ontwikkelopgaven en acties nog te formuleren.</p> <p>Juridische zaken.</p> <p>Ontwikkelopgaven en acties nog te formuleren.</p> <p><u>Communicatie.</u></p> <p>Ontwikkelopgaven en acties nog te formuleren.</p>	
Effectieve samenwerking.	Per 1-1-2015 is de BAR-samenwerking zover ontwikkeld dat het grootste deel van de BAR code 'staat'.	In 2013 wordt uitvoering gegeven aan de BAR - code. De voorbereidingen worden getroffen om de samenwerking verder te organiseren. De samenwerkingrelatie met partners wordt hierbij niet uit het oog verloren en wordt verder doorontwikkeld.	
Tevredenheid burgers en partners over de website.	Een plaats in de top 10 op de ranglijst van beste gemeentelijke websites.	<ul style="list-style-type: none"> Ranglijst gemeentelijke websites. Verder doorontwikkelen website o.a. Feiten en Cijfers etc. Actualiseren van de informatie op de website. 	

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2013	Wat daarvoor doen in 2014 en verder
<p>Kerndoel: Innovatie en leren</p> <p>Permanent leren en verbeteren</p>		<p>Permanent leren en verbeteren draagt bij aan een flexibele organisatie die op elk moment in staat is de burger te bedienen. Permanent leren doen we door in te zetten op het ontwikkelen van mensen en het verbeteren van processen. Hierbij is een passende vorm van sturing ingevoerd. Genoemde instrumenten ondersteunen deze werkwijze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lean management. • Innovatiecirkel. • Overheidsontwikkelmodel – kwaliteitskaart. • Jaarlijkse SWOT analyse in organisatieplan. • Onderzoeken en evaluaties (overzicht Auditcommissie). • Rekenkamercommissie. • Planning- en Controlcyclus. • Evaluatie collegevisie, organisatieplan, afdelingsplannen. • Prestatie- en managementinformatie. • Feiten en cijfers. • WAT en HOE. • Persoonlijke ontwikkelingsgesprekken/ Individuele jaarplannen medewerkers. • Coaching. • Juridische kwaliteitszorg. 	

6.4 Bestaand beleid

Het bestaande beleid voor het programma Bedrijfsvoering is voor Ridderkerk vastgelegd in de volgende nota's, notities en/of besluiten:

- Organisatieplan 2011-2015 van Ridderkerk, september 2011.
- Diverse afdelingsplannen.

6.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden totale lasten en baten op een rij gezet.

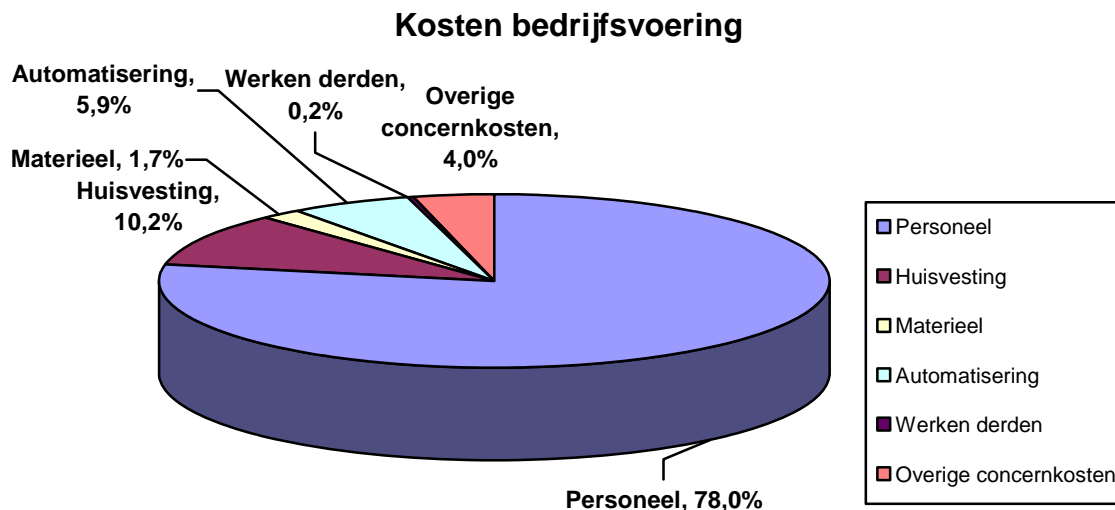
Tabel - Totale lasten en baten programma

Programma 6 Bedrijfsvoering	(V)Voordeel + / (N) Nadeel -					
	Rekening	Begroting na wijz.	Primaire Begroting	Meerjarenbegroting		
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lasten						
Te specificeren als volgt:						
a. Personeel	-19.038.900	-19.779.200	-20.161.600	-20.215.800	-20.261.400	-20.348.400
b. Huisvesting	-2.704.800	-2.595.700	-2.636.800	-2.653.000	-2.613.200	-2.503.200
c. Materieel	-397.300	-394.300	-449.900	-440.700	-433.500	-402.500
c. Informatie- en automatisering	-1.400.700	-1.541.200	-1.584.000	-1.519.100	-1.556.200	-1.447.000
d. Werken voor derden	-99.200	-59.600	-61.800	-61.800	-61.800	-61.800
e. Overige concernkosten	-1.396.000	-1.341.700	-1.021.500	-971.700	-964.000	-975.500
Totaal lasten	-25.036.900	-25.711.700	-25.915.600	-25.862.100	-25.890.100	-25.738.400
Baten						
Te specificeren als volgt:						
a. Personeel	211.000	256.200	183.500	178.500	178.500	178.500
b. Huisvesting	4.100	7.000	6.000	6.000	6.000	6.000
c. Materieel	7.700	0	0	0	0	0
c. Informatie- en automatisering	37.000	37.000	37.000	37.000	37.000	37.000
d. Werken voor derden	122.200	146.900	80.000	80.100	80.100	80.200
e. Overige concernkosten	216.400	173.400	240.700	240.700	240.800	210.500
Totaal baten	598.400	620.500	547.200	542.300	542.400	512.200
Netto lasten van bedrijfsvoering	-24.438.500	-25.091.200	-25.368.400	-25.319.800	-25.347.700	-25.226.200
Doorbelasting naar raads-programma's en investeringen:	24.438.500	25.091.200	25.368.400	25.319.800	25.347.700	25.226.200
Saldo van dit raadsprogramma	0	0	0	0	0	0
Verschillen programma 6			2013 t.o.v. 2012	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2016 t.o.v. 2013
Verschil saldo na bestemming			-277.200	48.600	20.700	142.200

Voor specificatie toevoeging en onttrekking reserve zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

Verschillen programma 6 Bedrijfsvoering (volgens huidig model + verloop in mjr)	2013 t.o.v. 2012	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2016 t.o.v. 2013
<u>Lasten</u>				
Vervallen eenmalige kosten van inhuur in 2012	85.200(V)			
Er zijn lagere lasten door vermindering van de personeelsformatie ten opzichte van 2012. Daar tegenover staan echter hogere lasten door gevolgen van de CAO gemeentepersoneel, hogere pensioenpremies en premies sociale lasten en jaarlijkse periodieke verhogingen.	-449.600(N)	-61.000(N)	-186.500(N)	-293.200(N)
Besparing personeelsformatie volgens Kadernota 2011 door één uitvoeringsorganisatie van de BAR-gemeenten voor verstrekking Huishoudelijke Hulp en voorzieningen.			75.000(V)	75.000(V)
Lager kapitaallasten huisvesting wegens reguliere afschrijving van investeringen.		55.800(V)	110.200(V)	180.000(V)
Incidentele uitgaven onderhoud gemeentehuis.		-68.000(N)	-83.800(N)	
Lagere uitgaven wegens onderhoud, uitbesteed werk en aanschaf hard- en software	64.100(V)	63.200(V)		
Hogere kapitaallasten tov 2012 ivm investeringen en lagere kapitaallasten in 2015 wegens reguliere afschrijving van investeringen.	-159.200(N)			100.000(V)
Diverse overige verschillen	255.000(V)	58.600(V)	105.800(V)	80.400(V)
<u>Baten</u>				
Lagere bijdrage gemeente Albrandswaard voor participatiebudget.	-72.700(N)			
Verschil saldo na bestemming	-277.200	48.600	20.700	142.200

Grafische weergave van de lasten en de baten

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat de kosten van bedrijfsvoering voor het grootste gedeelte bestaan uit personeelskosten (78%).

6.6 Trends en ontwikkelingen

In de komende jaren zijn onderstaande ontwikkelingen van belang binnen de bedrijfsvoering. De meeste daarvan zijn onderwerpen die betrokken zijn in het proces van leren en verbeteren.

BAR-samenwerking

In 2012 heeft de samenwerking o.a. verder vorm gekregen in BAR beter. In december 2012/ januari 2013 zal het vervolgdocument met de naam BAR Code aan de gemeenteraden ter besluit-

vorming worden voorgelegd. Ambtelijk worden voorbereidingen getroffen om de samenwerking na besluitvorming mogelijk te maken.

Er is een koepelproject gestart waar diverse onderwerpen worden bestudeerd. Er zullen adviezen worden opgesteld over de organisatievorm(en), de manier van sturen en de verdere inrichting van de organisatie. Ook op het gebied van personeel (arbeidsvoorwaarden, proces van overgang oude organisatie naar de nieuwe) volgen adviezen.

De samenwerking is verder geclusterd in de onderdelen Dienstverlening, Fysiek, Veiligheid, Sociaal en Bedrijfsvoering. Binnen de clusters wordt bekeken wat er nodig is om de samenwerking tot stand te brengen en wat dit kan opleveren. Dit zal worden uitgewerkt in businesscases op basis waarvan besluitvorming kan plaatsvinden.

Bestuurlijke informatie en management informatie

Enige tijd geleden is er een proces in gang gezet om te komen tot bestuurlijke informatie en managementinformatie binnen de gemeente Ridderkerk. De verbetering richt zich met name op het cyclische proces van leren en verbeteren.

De managementinformatie wordt op het niveau van het college en directie en management tweemaal maandelijks bijgewerkt en besproken. Het komende jaar wordt gewerkt aan een verbetering van de set gegevens (incl. de normen) en een betere analyse. We verwachten door gerichte verbeteracties beter te kunnen sturen op de resultaten.

De bestuurlijke planning/organisatie planning

De bestuurlijke planning is een goed instrument gebleken om inzicht en overzicht te krijgen van de 'productie' naast de reguliere taken. Inmiddels is het een planning geworden waar niet alleen de bestuurlijke acties in verwerkt zijn, maar ook alle overige (afdelings) acties.

De bestuurlijke planning wordt maandelijks besproken in het portefeuillehouderoverleg daar waar het gaat om de bestuurlijke actiepunten. De planning als totaal maakt onderdeel uit van de gesprekken tussen het afdelingshoofd met resultaatverantwoordelijkheid en de directeur.

De organisatie planning wordt ook in 2013 gebruikt om te sturen op de gemaakte afspraken. De planning wordt dan ook periodiek besproken tijdens diverse (werk)overleggen. Aandachtspunt blijft ook het komende jaar de planning te gebruiken bij het stellen van prioriteiten.

Ook in 2013 blijft u als gemeenteraad de bestuurlijke planning ontvangen. Daarbij blijft het voor de organisatie belangrijk de bestuurlijke planning zo actueel mogelijk te houden en van de juiste informatie te voorzien.

Lean management

De gemeente Ridderkerk is gestart met het invoeren van lean management. Lean management is er op gericht een cultuur te laten ontstaan waarin het voor alle medewerkers mogelijk is continu vaardigheden en werkprocessen te verbeteren. De grote kracht van lean management is dat de medewerkers en het management continu gezamenlijk hun ideeën voor wat betreft procesverbetering uitwerken en invoeren. Tijdens het verbeteren van de processen worden niet alleen lean instrumenten ingezet maar wordt er breder naar het proces gekeken. Risico's, fraudegevoeligheid, interne controle, functiescheiding en managementinformatie worden hierbij ook betrokken.

De invoering is gestart met een project 'Lean management'. Het project is gestart met een voorlichtingsbijeenkomst voor management en betrokken medewerkers. Daarna is er voor elke afdeling een proces doorgelicht tijdens een vijftal workshops. De workshops hebben geleid tot veel concrete verbetervoorstellen per proces. De verbeterprocessen zijn ingedeeld in een korte en lange termijn planning en worden dit jaar en komende jaren ingevoerd. Het project eindigt met het opleiden van een aantal medewerkers. Die medewerkers gaan met de geleerde lean technieken de afdelingen ondersteunen met het continue doorlichten van hun processen op efficiëntie en effectiviteit.

De kans bestond om voor externe begeleiding van procesverbetering een ESF (Europees Sociaal Fonds) subsidie aan te vragen. De kans hebben we gegrepen! De subsidie is besteedt aan het extern begeleiden van: een voorlichtingsbijeenkomst, startgesprekken met de afdelingen, workshops doorlichting processen, evaluatie van het project en het verankeren van kennis in de organisatie. Het doorlichten van de processen is goed ontvangen en heeft geleid tot enthousiaste verbeteracties. Lean management wordt dan ook gebruikt om structureel door te gaan met het verbeteren van processen.

7. Hoofdstuk Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen

7.1 Algemeen

In dit hoofdstuk worden de algemene dekkingsmiddelen op een rij gezet. De belangrijkste zijn de algemene uitkering en de lokale heffingen. Het hoofdstuk heeft dus een verzamelfunctie. Specifieke (beleids)doelen aangaande de hier verzamelde cijfers zijn te vinden in de paragrafen lokale heffingen, financiering en bedrijfsvoering.

7.2 Bestaand beleid

- Verordening Onroerende Zaakbelasting (wordt jaarlijks vastgesteld)
- Verordening Precariobelasting (wordt jaarlijks vastgesteld)
- Verordening Hondenbelasting (wordt jaarlijks vastgesteld)
- Verordening Baatbelasting (1996)
- Financiële Verordening (1ste wijziging: aanpassing afschrijvingsbeleid, vastgesteld op 19 december 2005)
- Nota reserves en voorzieningen (2011)
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
- Gemeentewet

7.3 Financiële consequenties

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

7.3.1 Totale baten en lasten

Financiering en Alg.dekkingsmiddelen	voordeel + / nadeel -					
	Rekening 2011	Begroting				
		2012 na wijz.	2013	2014	2015	2016
Lokale heffingen						
Lasten	-513.300	-52.400	-52.500	-16.000	-15.900	-16.100
Baten	7.254.900	7.503.700	8.018.300	7.976.300	8.001.200	8.069.100
<i>Saldo</i>	6.741.600	7.451.300	7.965.800	7.960.300	7.985.300	8.053.000
Algemene uitkeringen						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	42.456.400	42.427.200	41.838.300	41.835.100	40.915.200	41.781.400
<i>Saldo</i>	42.456.400	42.427.200	41.838.300	41.835.100	40.915.200	41.781.400
Dividend						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	1.072.000	1.350.100	1.122.500	1.122.500	1.122.500	1.122.500
<i>Saldo</i>	1.072.000	1.350.100	1.122.500	1.122.500	1.122.500	1.122.500
Financiering						
Lasten	-66.300	-16.600	-16.800	-12.700	-12.700	-12.700
Baten	3.069.900	2.914.200	3.193.400	3.172.700	3.198.500	3.191.000
<i>Saldo</i>	3.003.600	2.897.600	3.176.600	3.160.000	3.185.800	3.178.300
Onvoorzien						
Lasten	0	-113.000	-114.000	-114.000	-114.000	-114.000
Baten	0	0	0	0	0	0
<i>Saldo</i>	0	-113.000	-114.000	-114.000	-114.000	-114.000
Stelposten						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
<i>Saldo</i>	0	0	0	0	0	0
Algemene lasten en baten/ overige						
Lasten	-691.000	-928.600	-537.100	-291.600	-219.500	-259.400
Baten	20.200	0	0	0	0	0
<i>Saldo</i>	-670.800	-928.600	-537.100	-291.600	-219.500	-259.400
Kostenplaatsen						
Lasten	767.700	-504.700	-500.000	-500.000	-500.000	-500.000
Baten	0	1.201.200	46.000	79.600	242.800	316.100
<i>Saldo</i>	767.700	696.500	-454.000	-420.400	-257.200	-183.900
Saldo voor bestemming	53.370.500	53.781.100	52.998.100	53.251.900	52.618.100	53.577.900
Toevoeging reserve	-30.010.700	-1.873.300	-1.588.300	-1.736.500	-1.310.900	-1.254.600
Onttrekking reserve	25.951.700	3.796.100	2.115.400	4.653.400	810.900	802.600
Totaal reserve mutaties	-4.059.000	1.922.800	527.100	2.916.900	-500.000	-452.000
Saldo na bestemming	49.311.500	55.703.900	53.525.200	56.168.800	52.118.100	53.125.900
Verschillen hoofdstuk 7			2013 t.o.v. 2012	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2016 t.o.v. 2013
Verschil saldo na bestemming			-2.178.700	2.643.600	-1.407.100	-399.300
Aandeel in kosten bedrijfsvoering		-707.000	-809.800	-802.700	-805.400	-804.400
Totaal saldo programma 7	0	54.996.900	52.715.400	55.366.100	51.312.700	52.321.500

Voor een specificatie van toevoeging en onttrekking reserves: zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

7.3.1.1 Toelichting verschillen saldo na bestemming tussen begroting 2012 na wijziging en primaire begroting 2013

Omschrijving	2013 t.o.v. 2012	N/V
<u>Dividend</u> In de kadernota 2011 is de raming voor dividend N.V. MAR tot 2013 (restant contractduur) verhoogd met € 60.000 tot € 80.000. Ook is in de 2 ^e monitor € 13.400 bijgeraamd in verband met een hoger dividend over 2011 dan geraamd. Vanaf 2013 vervalt deze verhoogde opbrengstraming (deze lagere opbrengst is verrekend in de opbrengstraming afvalstoffenheffing op programma 5). De winstverwachting van Eneco over 2012 is lager dan de gerealiseerde winst in 2011. Dit betekent dat een lagere dividenduitkering in 2013 wordt geraamd.	73.400 154.200	N N
<u>Onroerende Zaakbelasting (OZB)</u> De opbrengst OZB neemt ten opzichte van 2012 toe met € 560.000. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door toepassing van de jaarlijkse indexering (voor 2013 1,75%). Daarnaast is de opbrengst verhoogd conform de kadernota 2011 (gelijktijdig is de opbrengst afvalstoffenheffing verlaagd). In 2013 is de opbrengst hondenbelasting gehalveerd ten opzichte van 2012 in verband met de geleidelijke afschaffing ervan.	560.000 46.900	V N
<u>Algemene uitkering gemeentefonds</u> De ontwikkeling van de uitkeringsbasis (o.a. toename aantal bijstandontvangers) en de afname van de accessen leiden tot een neerwaarts effect van de algemene uitkering van € 575.000. Daarnaast zijn de autonome aantallen (inwoners, woningen e.d.) neerwaarts aangepast, wat resulteert in een gering nadeel van € 13.900.	588.900	N
<u>Financiering</u> De boekwaarde van reserves en voorzieningen per 1 januari 2013 is naar verwachting hoger dan de boekwaarde per 1 januari 2012. Daardoor is er een hogere bespaarde rente van reserves en voorziening in 2013.	279.200	V
<u>Algemene lasten en baten</u> In 2013 vervalt het incidentele frictiebudget bezuinigingen.	469.700	V
<u>Saldi kostenplaatsen</u> In de 1 ^e en 2 ^e monitor 2012 zijn er diverse wijzigingen op intern producten die op de post saldi kostenplaatsen worden verantwoord. De grootste post betreft een voordeel van € 1.072.400 op de kostenplaats kapitaallasten. Inclusief enkele kleinere saldi is er per saldo in de 2 ^e monitor 2012 een incidenteel voordeel. In de begroting 2013 zijn de interne producten vrijwel volledig toegerekend, zodat er ten opzichte van de monitor een nadeel is.	1.145.000	N
<u>Algemene reserve</u> In 2013 is de afdracht aan de vrije reserve van de toeslag stadsuitbreiding bij grondverkoop hoger dan in 2012. In 2013 zijn lagere baten aangezien in 2012 voor € 271.200 is beschikt over de vrije reserve ter dekking van de vorming van een verliesvoorziening voor grondbedrijfcomplex Transferium Slikkerveer. De onttrekking uit de vrije reserve valt in 2013 € 65.000 lager uit. Dit komt omdat de kosten voor de tijdelijke huisvesting van schoolgebouw De Reijer met hetzelfde bedrag afnemen. In 2012 is de reserve parkeergarage De Riedertoren gevormd vanuit de vrije reserve. Deze onttrekking uit de vrije reserve vervalt in 2013. De investeringen in de fietshighway Kievitsweg en de groenbufferzone Donkersloot Noord staan gepland in 2013. Er vinden onttrekkingen plaats uit de vrije reserve ter vorming van kapitaallastenreserves voor deze investeringen. In 2012 is een aanwending van de algemene reserve geraamd ter dekking van het incidentele frictiebudget bezuinigingen. In 2013 vervalt de aanwending van de algemene reserve voor diverse projecten. In 2013 vervalt de aanwending van de algemene reserve voor de bij de rekening 2011 doorgeschoven prestaties. Door een hogere boekwaarde per 1 januari van het saldo van de algemene reserve is er in 2013 een hogere storting van bespaarde rente.	238.100 596.200 65.000 256.000 370.000 469.700 383.400 74.800 474.300	N N N N V N N N N

Omschrijving	2013 t.o.v. 2012	N/V
<u>Dekkingsreserve 2004</u> De dekkingsreserve 2004 wordt volgens een vast verloop als algemeen dekkingsmiddel ingezet. In 2013 is er per saldo een lagere aanwending van deze reserve.	92.300	N
<u>Dekkingsreserve 2011</u> In de begroting 2012 is een storting (nadeel) in de dekkingsreserve 2011 geraamd voor het saldo van de 1 ^e programmamonitor 2012. In de ontwerpbegroting 2013 is er nog geen mutatie van de Dekkingsreserve 2011 opgenomen omdat dit bij het dekkingsplan bepaald wordt.	929.800	V
<u>Overige diverse mutaties</u>	129.200	N
Saldo verschil	2.178.700	N

7.3.1.2 Ontwikkelingen in meerjarenperspectief van het saldo na bestemming

Omschrijving	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2016 t.o.v. 2013
<u>Onroerende Zaakbelasting (OZB)</u> De opbrengst neemt toe door areaaluitbreidingen (nieuwe woningen) en gewijzigde WOZ-waardes.	8.500 (V)	33.400 (V)	90.900 (V)
<u>Hondenbelasting</u> De hondenbelasting wordt gefaseerd afgeschaft. Vanaf 2014 is er geen opbrengst meer.	50.500 (N)	50.500 (N)	50.500 (N)
<u>Algemene uitkering gemeentefonds</u> Het kleine nadeel in 2014 t.o.v. 2013 komt door geplande investeringen van het Rijk, die leiden tot een hogere uitkeringsfactor (+ 6 punten). Het grote nadeel in 2015 t.o.v. 2013 komt door een lagere uitkeringsfactor (-15 punten). Daarnaast wordt de zgn. kasschuif van het Nationaal Uitvoeringsprogramma (NUP) in één keer teruggehaald. Ook het aantal inwoners is lager geraamd (-277). Het nadeel in 2016 t.o.v. 2013 is o.a. het gevolg van een verlaging van de uitkeringsfactor met 3 punten.	3.200 (N)	923.100 (N)	56.900 (N)
<u>Lasten voormalig personeel</u> De lasten van FPU-uitkeringen en WW-uitkeringen van voormalig personeel nemen in de planperiode geleidelijk af.	213.200 (V)	394.000 (V)	447.300 (V)
<u>Investeringsvolume</u> De stelpost investeringsvolume verloopt cumulatief omdat er elk jaar investeringen zijn. In de planperiode nemen daardoor elk jaar de kapitaallasten van het investeringsvolume toe.	108.700 (N)	201.900 (N)	388.900 (N)
<u>Kapitaallasten</u> In de begroting wordt met een vooraf bepaald gemiddeld rentepercentage voor kapitaallasten gerekend (omslagrente). De te ramen rentelasten wijken daarvan af. Het verschil wordt verrekend met de post saldo kostenplaatsen. De omslagrente is bepaald op 4,5%, de rentelasten komen in de jaren 2013 t/m 2016 lager uit.	33.600 (V)	196.800 (V)	270.100 (V)

Omschrijving	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2016 t.o.v. 2013
<u>Algemene reserve</u> Het verschil betreft met name de afdracht aan de algemene reserve van de toeslag fonds stadsuitbreiding bij grondverkopen. Ten opzichte van 2013 is in 2014 de afdracht hoger, in 2015 en 2016 is ten opzichte van 2013 de afdracht lager.	191.600 (N)	184.800 (V)	213.700 (V)
De vorming van kapitaallastenreserves voor de investeringen in de fietshighway Kievitsweg van € 250.000 en de groenbufferzone Donkersloot van € 120.000 is eenmalig. Dit betekent dat de vrije reserve in 2014 en verder hiervoor niet aangewend hoeft te worden.	370.000 (N)	370.000 (N)	370.000 (N)
In 2014 en volgende jaren vervalt de incidentele aanwending van de algemene reserve voor de tijdelijke huisvesting van De Reijer.	65.000 (N)	65.000 (N)	65.000 (N)
Vanaf 2014 en volgende jaren vervalt de afroming van de voormalige bufferreserve (4x € 4 ton t/m 2013)	400.000 (N)	400.000 (N)	400.000 (N)
In 2014 wordt de algemene reserve aangewend voor de vorming van de kapitaallastenreserve voor de nieuwbouw van de sporthal in Drievliet Het Zand.	3.257.700(V)	0	0
<u>Dekkingsreserve 2004</u> Volgens het verloop van de dekkingsreserve 2004 is er vanaf 2014 een lagere aanwending van deze reserve.	267.600 (N)	267.600 (N)	267.600 (N)
<u>Kapitaallasten reserve (gymzalen en sporthal Drievliet)</u> In 2014 wordt de restant boekwaarde van de te slopen sporthal Drievliet ineens afgeschreven. Daardoor vervallen vanaf 2015 de geraamde kapitaallasten van deze sporthal. Deze lasten worden gedekt uit de desbetreffende kapitaallastenreserve.	485.800 (V)	30.300 (N)	33.000 (N)
<u>Overige verschillen</u>	101.400(V)	92.300(V)	210.600 (V)
Saldo verschil	2.643.600(V)	1.407.100(N)	399.300 (N)

7.4 Trends en ontwikkelingen Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Meerjarenbegroting structureel sluitend maken

De wereldwijde economische crisis zorgt voor een beperkte financiële ruimte. Met een concrete invulling van bezuinigingsmaatregelen en de inzet van de dekkingsreserve 2011 voor incidentele tekorten wordt de meerjarenbegroting structureel sluitend gemaakt. Het college doet de raad hiertoe een voorstel in het dekkingsplan zoals in hoofdstuk 17. Financiële positie is opgenomen.

Algemene uitkering

De algemene uitkering is gekoppeld aan de rijksuitgaven. De begroting 2013 is gebaseerd op de junicirculaire 2012. De maatregelen uit het Lenteakkoord zijn verwerkt. Mede vanwege de demissionaire status van het kabinet is de junicirculaire 2012 beleidsarm.

De vooral negatieve ontwikkeling van de accressen is de belangrijkste financiële mutatie in de circulaire. Het accres is de jaarlijkse groei / krimp van het gemeentefonds als gevolg van de ontwikkelingen van de rijksuitgaven (de zogenaamde trap op, trap af - methode). De nullijn voor de salarissen van de rijksambtenaren werkt o.a. negatief door in het accres vanaf 2012.

Omdat de maatregelen van het Lenteakkoord vooral zijn gezocht in lastenverzwaringen voor de burgers, vallen de kortingen op het Gemeentefonds relatief mee. Men verwacht dat het nieuwe kabinet de lastenverzwaringen uit het Lenteakkoord zal inwisselen voor verlagingen aan de uitgavenkant. Dit zal dus (negatief) doorwerken naar het Gemeentefonds. In de jaren 2014 en verder valt het weer mee. Dit komt vooral door een stijging van de uitgaven van het Rijk door investeringen in de infrastructuur.

PARAGRAFEN

8. Paragraaf Lokale Heffingen

8.1 Inleiding

De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op de heffing waarvan de besteding is gebonden (niet vrij aanwendbaar, bijv. afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges) en op de heffing waarvan de besteding niet gebonden is (vrij aanwendbaar, bijv. onroerende-zaakbelastingen(OZB), hondenbelasting, precariobelasting).

In deze paragraaf treft u informatie aan over de geraamde lokale heffingen en kostendekkendheid van gebonden heffingen, het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, een berekening van de tarieven, een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid en de lokale lastendruk.

Beleidsuitgangspunten

In de Belastingnota 2011 en de Kadernota zijn de (beleids-)uitgangspunten vastgesteld voor het heffen van belastingen en het tarievenbeleid. Deze uitgangspunten worden als richtlijn gebruikt bij de jaarlijkse vaststelling van de tarieven, de paragraaf lokale heffingen en de programmabegroting.

De belangrijkste uitgangspunten zijn onder andere:

- Voor de belastingtarieven geldt dat de lokale lasten niet meer dan trendmatig zullen stijgen (inflatiecorrectie). De raad is vrij om indien de financieel-economische situatie daartoe noopt, van dit uitgangspunt af te wijken;
- Voor het bepalen van de hoogte en de samenstelling van de tarieven voor (gebonden) heffingen geldt dat deze tarieven maximaal kostendekkend (100%) moeten zijn;
- Bij de tariefsberekeningen kunnen bijdragen van bepaalde producten / diensten in mindering worden gebracht op de kosten van het product. Daaronder vallen ook ten aanzien van producten opgebouwde bestemmingsreserves. Hiermee wordt bereikt dat de tariefberekening op de netto kosten wordt gebaseerd;
- De kosten van oninbare vorderingen en de kosten voor de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid worden binnen de gemeente Ridderkerk in principe doorberekend in de tarieven;
- Evenals voor 2012 zijn wij uitgegaan van het tot nu toe geldende uitgangspunt dat de hogere bedragen die aan BTW mogen worden toegerekend niet méér zijn dan wat aan overhead minder kan worden toegerekend.

Tarievenbeleid: Kostentoerekening en kostenonderbouwing

De tarieven van de gebonden heffingen moeten in principe maximaal kostendekkend zijn. Om deze tarieven vast te kunnen stellen, worden alle kosten die samenhangen met het betreffende product / dienst daaraan toegerekend. Hierbij worden de richtlijnen en kostentoerekeningsmethoden uit de *handreiking kostentoerekening leges en tarieven* van het Ministerie van Binnenlandse Zaken toegepast. Toepassing van de handreiking moet leiden tot een inzichtelijker kostenopbouw van de tarieven van de gebonden heffingen. Daartoe wordt gebruik gemaakt van de door de VNG ontwikkelde zogenaamde "transparantiemodellen".

Uitgangspunten voor de begroting 2013

Volgens het tarievenbeleid moet de koopkracht van de eigen inkomsten worden gehandhaafd. Deze eigen inkomsten dienen ter dekking van de uitgaven van de gemeente. De inflatoire ontwikkeling van deze uitgaven betreffen salariscorrecties volgens de CAO en prijscorrecties. Voor de compensatie van salaris- en prijscorrecties wordt uitgegaan van prognoses van het Centraal Plan Bureau voor overheidsconsumptie. De correctie van de tarieven voor 2013 wordt berekend op basis van de verhouding tussen de loonstijgingen en de prijsstijgingen. De trendmatige groei 2013 ten opzichte van 2012 is 1,75 %.

8.2 Overzicht geraamde belastingen en lokale heffingen

Hierna treft u een totaal overzicht aan van in de begroting geraamde opbrengsten van de ongebonden heffingen en de gebonden heffingen. Voor de gebonden heffingen zijn ook de kosten van de dienstverlening en het dekkingspercentage opgenomen. De gebonden heffingen zijn, zoals hiervoor is vermeld, wettelijk gehouden aan de norm van maximaal 100% kostendekkendheid incl. toe te rekenen compensabele BTW en mutaties in reserves.

Ongebonden heffingen

Voordeel + / nadeel -

Ongebonden heffingen	Rekening	Begroting				
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hoofdstuk 7						
Financiering / alg. dekkingsmiddelen						
Onroerende-zaakbelastingen	6.949.000	7.315.800	7.875.800	7.884.300	7.909.200	7.977.100
Hondenbelasting	148.500	97.400	50.500	-	-	-
Precariobelasting	110.200	87.200	88.700	88.700	88.700	88.700
Baatbelasting	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300
Aanwending res. baatbelasting	11.100	25.000	25.000	25.000	25.000	-
Toeristenbelasting	44.000	45.000	-	-	-	-
Programma 5						
Burger als Onderdaan en Belastingbetaler						
Parkeerbelasting/-boetes	445.200	448.900	449.500	449.500	449.500	449.500

Toelichting

OZB

Voor het begrotingsjaar 2013 is er een extra bedrag (conform Kadernota 2011) geraamd dat in de begrote opbrengst OZB is inbegrepen. Dit is een verhoging van de OZB-opbrengst naast de verhoging met inflatiecorrectie. Deze verhoging gaat gepaard met een gelijktijdige verlaging van de kosten voor de afvalstoffen en riolering en dus een verlaging van de opbrengst uit afvalstoffenheffing en rioolheffing.

In het dekkingsvoorstel bij deze begroting wordt voorgesteld om een compensatie OZB (verhoging) door te voeren wegens de doorgevoerde verlaging van de Afvalstoffenheffing.

Dit voorstel is nog niet in bovenstaande cijfers opgenomen, maar wordt pas na een akkoord van de raad op het dekkingsplan in de begroting en de belastingverordening meegenomen.

Hondenbelasting

Het belastingjaar 2013 is het laatste jaar dat de hondenbelasting wordt geheven.

Baatbelasting

Conform de nota reserves en voorzieningen 2011 loopt de reserve afkoopsommen baatbelasting versneld af gedurende de jaren 2012-2015.

Toeristenbelasting

In de raadsvergadering van 28 juni 2012 heeft het college een voorstel om de toeristenbelasting af te schaffen, ingetrokken. Bij de intrekking van dit voorstel heeft de raad aan het college in overweging meegegeven om eventueel gebruik te maken van haar bevoegdheid om de heffing en inning van toeristenbelasting bij van der Valk achterwege te laten. Het college heeft op 14 augustus 2012 besloten om van deze bevoegdheid gebruik te maken. Aangezien Van der Valk-hotel in de praktijk en op dit moment de enige belastingplichtige is voor de toeristenbelasting, komt dit erop neer dat er feitelijk geen opbrengst toeristenbelasting gerealiseerd wordt.

Gebonden heffingen

Voordeel + / nadeel -

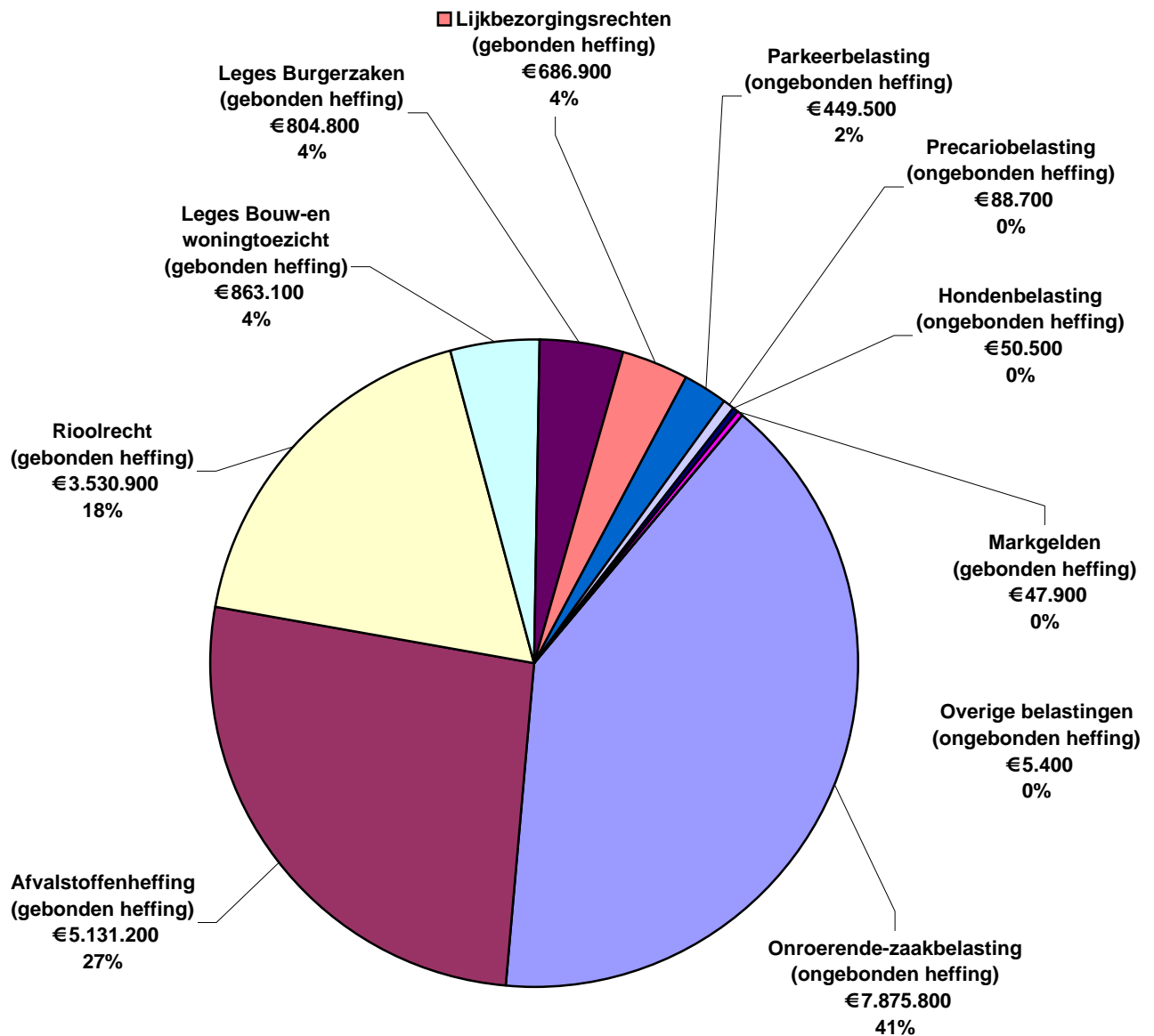
Gebonden heffingen	Progr.	Rekening 2011	Begroting					
			2012	2013	%	2014	2015	2016
Kosten markt	4	-52.000	-55.800	-50.100		-49.700	-49.500	-49.100
Marktgeden	4	42.500	47.100	47.900	96%	47.900	47.900	47.900
Kosten haven- en kadegelden	4	-1.200	-1.200	-1.200		-1.200	-1.200	-1.200
Haven- en kadegelden	4	1.200	1.200	1.200	100%	1.200	1.200	1.200
Kosten burgerzaken	3	-825.600	-806.700	-804.800		-806.300	-810.600	-799.500
Leges burgerzaken	3	804.100	806.300	804.800	100%	806.300	810.600	799.500
Kosten afval	4	-5.802.200	-6.290.300	-5.132.400		-5.122.100	-5.134.000	-5.127.500
Afvalstoffenheffing	5	5.802.200	6.289.700	5.131.200	100%	5.120.800	5.132.700	5.125.700
Kosten riolering en gemalen	4	-3.386.300	-3.473.100	-3.531.500		-3.542.600	-3.572.800	-3.607.200
Rioolheffing	5	3.386.300	3.470.000	3.530.900	100%	3.541.200	3.570.000	3.606.600
Kosten bouwregelgeving	5	-884.300	-879.500	-863.100		-862.300	-867.100	-871.100
Leges bouwregelgeving	5	410.400	670.100	863.100	100%	862.300	867.100	871.100
Kosten expl. begraafplaatsen	4	-664.800	-688.600	-686.900		-686.900	-686.900	-686.900
Lijkbezorgingrechten	5	663.500	686.900	686.900	100%	686.900	686.900	686.900

Gemeente Ridderkerk

Lokale heffingen 2013

Totaal-inkomsten aan belastingen en retributies:

€ 19,5 miljoen

8.3 Beleidskader en beleidsontwikkelingen

Beleidsprogramma

Algemeen

Een algemeen uitgangspunt is dat de lokale lasten niet meer dan trendmatig stijgen en dat voor dienstverlening kostendekkende tarieven worden gerekend.

Specifiek volgens coalitieakkoord 2010 -2014

De hondenbelasting is een belasting die wordt geheven voor een specifieke doelgroep. De opbrengsten komen echter in de algemene middelen. Om deze reden dient in de raadsperiode t/m 2014 de hondenbelasting afgeschaft te worden.

Verhoging van de onroerende-zaakbelasting met meer dan het inflatiepercentage is pas aan de orde als alle andere mogelijkheden zijn uitgeput. Daarnaast moet de mogelijkheid tot kwijtschelding van gemeentelijke belasting voor burgers met een laag inkomen in stand blijven.

Macronorm onroerende zaakbelastingen (OZB)

Van de zijde van de Rijksoverheid wordt de opbrengststijging voor de OZB landelijk beperkt. Daartoe is een macronorm ingesteld die de maximale opbrengststijging voor een bepaald jaar aangeeft. De macronorm voor het begrotingsjaar 2013 is vastgesteld op 3%. Dat betekent dat in 2013 voor *alle gemeenten samen* de opbrengst van de onroerende zaakbelasting (OZB) 3% meer mag zijn dan in 2012. Het percentage van 3,0% is opgebouwd uit een reële trendmatige groei van het Bruto Binnenlandse Product (BBP) van 1,25% en een inflatiepercentage van 1,75% (prijsontwikkeling Nationale Bestedingen op basis van het Centraal Economisch Plan 2012).

Transparante kostenonderbouwingen voor tarieven gebonden heffingen

Voor het berekenen van de kosten, het bepalen van de tarieven en het bepalen van de kostendekkendheid van de tarieven op basis van de VNG transparantiemodellen worden de volgende stappen doorlopen:

1. Het bepalen van de diensten of zorgplichten waarvoor leges of heffing in rekening wordt gebracht;
2. Het inventariseren en in kaart brengen van de activiteiten ter nakoming van de zorgplicht of verlening van de dienst;
3. Het in beeld krijgen van de in de productbegroting opgenomen activiteiten;
4. Het bepalen van de mate van de toerekening van de kosten aan de verhaalbare activiteit;
5. Het toevoegen van toerekenbare overige kosten zoals perceptiekosten en/of compensabele BTW;
6. Onderzoek naar bijzonderheden zoals beleidskeuzes, wettelijke regelingen enzovoorts;
7. Opstelling van de kosten in meerjarig perspectief.

Bij de berekening van de tarieven van de gebonden heffingen zijn deze stappen gevolgd om te komen tot transparante onderbouwingen van de tarieven.

Afvalfonds

Op 27 juli 2007 is tussen het toenmalige VROM, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het verpakkende bedrijfsleven overeengekomen dat er een afvalfonds wordt opgericht. Dit is een fonds waaruit vergoedingen aan gemeenten worden uitgekeerd voor de inzameling van verpakkingsafval. Ridderkerk ontvangt in 2013 een vergoeding uit het afvalfonds voor het apart inzamelen van leeg plastic verpakkingsmateriaal. De vergoeding wordt niet lumpsum aan de gemeenten uitgekeerd, maar op basis van de ingezamelde tonnages. Om inzicht te krijgen in de bereidheid van de inwoners, de hoeveelheid, de kwaliteit, de beste inzamelmethode en de vergoeding die aan de gemeenten moet worden uitbetaald zijn sinds 2007 pilots gestart. Op basis van een landelijke evaluatie van de proeven heeft de gemeente Ridderkerk in 2009 de keuze gemaakt voor een "haalsysteem". Deze keuze heeft geen invloed op de hoogte van de afvalstoffenheffing.

Invoering riool(bestemmings)heffing

Bij de invoering van de rioolheffing per 1 januari 2009 is besloten om voor wat de tariefstructuur betreft in het eerste jaar van de invoering van deze nieuwe heffing aan te sluiten bij de tariefstructuur van het (oude) rioolrecht. Op grond van artikel 4.22 van de Wet milieubeheer dienen gemeenten in hun gemeentelijke rioleringsplan (GRP), naast de reeds bestaande planverplichting voor de riolering, ook expliciet aandacht te besteden aan de nieuwe zorgplicht voor hemelwater en grondwater. In 2012 wordt een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan Ridderkerk (GRP) vanaf 2013 opgesteld. Dit gebeurt in samenspraak met het waterschap en in BAR-verband. In dit nieuwe GRP zal naast de inzameling etc. van huishoudelijk afvalwater, ook het beleid en uitvoering van afvloeiend hemelwater en grondwater worden opgenomen. Vanaf 2013 kan er gesproken worden over een *verbreed GRP*. Bij de implementatie van dit *verbreed GRP* kan dus rekening worden gehouden met de mogelijkheid om naast rioolheffing met betrekking tot afvalwater ook een rioolheffing voor de taken met betrekking tot het hemelwater en het grondwater in te voeren.

Wet wijziging kwijscheldingsnormen

Op 29 maart 2011 is er een wetsvoorstel tot verruiming van de kwijscheldingsnormen (kamerstukken 32315) goedgekeurd door de Tweede Kamer. Naar aanleiding hiervan is in september 2011 de startnotitie Wetswijziging verruiming kwijscheldingsnormen vastgesteld om uit te zoeken in hoeverre deze wetswijziging in BAR-verband kan worden vertaald in een gemeentelijk beleid.

De wetswijziging voorziet in een verruiming van de vermogensnorm tot maximaal de normen zoals deze gelden op grond van artikel 34 Wet werk en bijstand (WWB). Daarnaast is de beleidsruimte voor gemeenten verruimd met betrekking tot de volgende onderwerpen:

- Kwijschelding voor ondernemers die op bijstandsniveau leven;
- Kosten kinderopvang als uitgave;
- Kwijscheldingsnorm 65+.

De conclusie op dit moment is dat er in BAR-verband (nog) geen aanleiding is om de nieuwe regelgeving te vertalen in gemeentelijk beleid.

Wetsvoorstel afvalstoffenheffing en kamerbewoning

Het kabinet heeft een wetsvoorstel ingediend waarin de problematiek bij het heffen van de afvalstoffenheffing in het geval van kamerbewoning wordt opgelost. Met dit wetsvoorstel wordt niet meer de verhuurder in de heffing betrokken, maar de afzonderlijke huurders.

8.4 Tarieven 2013

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

De OZB wordt berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak. De vastgestelde waarde (WOZ-waarde) geldt onder andere als grondslag voor de heffing van de OZB. Voor het begrotingsjaar 2013 worden de onroerende zaken opnieuw gewaardeerd naar de waardepeildatum 1 januari 2012.

Omdat de uitkomsten van de hertaxatie voor de begroting 2013 nog niet bekend zijn, wordt in deze begroting nog met de (geactualiseerde) waardegegevens van 2012 gerekend. Hiervan uitgaande is de totale waarde van alle onroerende zaken (woningen en niet-woningen) in 2012 geschat op € 5.230.124.000.

Door het vervallen van de limitering van de onroerende-zaakbelastingen per 1 januari 2008 is het mogelijk de tarieven met meer dan de inflatiecorrectie te verhogen. Voor de OZB-tarieven geldt dat de totale opbrengst in eerste instantie maximaal wordt verhoogd met de inflatiecorrectie van 1,75%. Gezien de huidige economische situatie wordt conform de besluitvorming bij de Kadernota 2011, naast de inflatiecorrectie een verhoging van de opbrengst voorgesteld als zijnde compenserende heffing. Deze compenserende heffing gaat gepaard met een verlaging van de opbrengst uit de afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Dit betekent dat, uitgaande van de actuele cijfers van 2012 vermeerderd met autonome groei door nieuwbouw en verbouwingen, de totale opbrengst in 2013 maximaal € 7.875.800 zou bedragen (dit is nog zonder verwerking van ons dekkingsvoorstel bij de aanbieding van de begroting 2013).

Compensatie OZB wegens verlaging Afvalstoffenheffing (voorstel in dekkingsplan)

In ons dekkingsplan 2013 stellen wij het volgende voor ten aanzien van de OZB-tarieven:

- Niet woningen/ bedrijven worden ontzien – alleen gemiddelde stijging met de inflatiecorrectie van 1,75%;
- Huishoudens met een huurwoning betalen geen OZB en zij worden dus ontzien omdat voor hen het voordeel op de Afvalstoffenheffing niet kan worden gecompenseerd;
- Huishoudens met een koopwoning gaan meer OZB betalen, maar genieten daarentegen wel van het voordeel op de Afvalstoffenheffing. Per saldo zullen zij gemiddeld een stijging van rond het inflatiecorrectiepercentage van 1,75% ondervinden.

De macronorm van 3%, zoals deze door de Rijksoverheid voor de opbrengststijging voor de OZB landelijk wordt gehanteerd, zal gezien de praktijk (landelijk) geen formele gevolgen hebben op ons voorstel.

In ons voorstel om de tarieven OZB 2013 vast te stellen (aan de gemeenteraad aan te bieden in de raadsvergadering van december 2012) zullen wij de tarieven herberekenen op basis van een percentage van de waarde van de onroerende zaak gecorrigeerd voor afrondingsverschillen en leegstand. Op basis van de hiervoor vermelde cijfers zien de tarieven er als volgt uit (exclusief uitkomst hertaxatie 2013).

Onroerende zaakbelastingen(OZB) <i>(als percentage van de waarde)</i>	2012	2013*
Eigenaren woningen	0,0947%	0,1025%
Gebruikers niet-woningen	0,1729%	0,1861%
Eigenaren niet-woningen	0,2169%	0,2335%

* voorlopig percentage

Vaststelling definitieve tarieven OZB

Na het bekend worden van de uitkomsten van de hertaxatie 2013 mag een stijging of een daling van de waarde ten opzichte van de vorige peildatum in beginsel niet tot hogere inkomsten c.q. minder inkomsten uit de OZB leiden en zal dus gecompenseerd worden door een verlaging c.q. verhoging van de OZB-tarieven (herberekening bij voorstel OZB-tarieven in december).

Voorbeeld *stijging* WOZ-waarden

Stel dat de actuele totale WOZ-waarde € 500.000.000 is en het tarief 0,100%. De opbrengst uit OZB bedraagt dan € 500.000. Stel vervolgens dat de totale WOZ-waarde na hertaxatie € 550.000.000 (stijging met 10%) is. Het definitieve tarief wordt dan vastgesteld op 0,09%. De opbrengst blijft zo gelijk: € 550.000.000 x 0,09% = € 500.000.

Voorbeeld *daling* WOZ-waarden

Stel dat de actuele totale WOZ-waarde € 500.000.000 is en het tarief 0,100%. De opbrengst uit OZB bedraagt dan € 500.000. Stel vervolgens dat de totale WOZ-waarde na hertaxatie € 450.000.000 (daling met 10%) is. Het definitieve tarief wordt dan vastgesteld op 0,111%. De opbrengst blijft zo gelijk: € 450.000.000 x 0,111% = € 500.000.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing (AFV) wordt geheven om de kosten te betalen die de gemeente maakt voor het (laten) inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. De opbrengsten worden gebruikt voor het ophalen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen.

De in de afvalstoffenheffing te dekken kosten zijn als volgt bepaald:

Omschrijving	2012	2013	%	2014	2015	2016
Totale kosten Afvalinzameling	6.221.800	4.886.700		4.872.100	4.882.400	4.870.000
bij: kwijtschelding/oninbaar	154.700	133.800		133.800	133.800	133.800
bij: compensabele btw	818.000	780.600		780.800	783.200	784.000
af: aanwending best. res. afval	-380.300	-243.500		-243.500	-243.500	-243.500
af correctie concernoverhead	-427.800	-389.100		-385.000	-385.800	-380.700
af: overige inkomsten	-96.100	-36.100		-36.100	-36.100	-36.100
Netto te verhalen kosten	6.290.300	5.132.400		5.122.100	5.134.000	5.127.500
Opbrengst afvalstoffenheffing	6.289.700	5.131.200	100%	5.120.800	5.132.700	5.125.700

Daarbij ontstaat dan de volgende tariefontwikkeling:

Afvalstoffenheffing	2012	2013	2014	2015	2016
Eenpersoonshuishouden	244,32	200,88	199,80	198,36	195,84
Meerpersoonshuishouden	339,36	279,00	277,44	275,52	271,92
Minicontainer	111,48	91,56	90,96	90,24	89,04
Dekkingspercentage	100%	100%	100%	100%	100%

Toelichting

In de tarieven zijn de bezuinigingen/mutaties op afval uit de kadernota 2011 verwerkt. Ten opzichte van de begroting 2012 – 2015 dalen de tarieven verder voornamelijk door:

- Lagere verwerkingskosten door voordelige nieuwe prijsafspraken voor 2013 en een evaluatie van de zerobase raming.
- Verlenging van de samenwerking met van Gansewinkel in de N.V. MAR met een jaar. Dit heeft een korting op het budget en een korting op de huur van locatie Touwslagerstraat tot gevolg.
- Nieuwe tariefafspraken met Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC) waardoor de kosten voor de milieustraat en de verwerkingskosten van restafval door HVC kunnen worden verlaagd.

Anderzijds stijgen de tarieven t.g.v. inflatiecorrectie. Per saldo heeft dit een daling tot gevolg.

Rioolheffing

Het uitgangspunt van de rioolheffing is om gemeenten in staat te stellen de kosten te verhalen die gepaard gaan met de gemeentelijke wateropgave. De gemeentelijke watertaken die uit de heffing bekostigd mogen worden, zijn de taken die betrekking hebben op:

- de inzameling, de berging en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater en op de zuivering van huishoudelijk afvalwater door middel van kleinere individuele installaties voor de behandeling van afvalwater (IBA);
- de inzameling en de verdere verwerking van afvloeiend hemelwater: de inzameling, de berging, het transport, de nuttige toepassing of het al dan niet na zuivering brengen in het oppervlaktewater of op of in de bodem van afvloeiend hemelwater; en
- het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming: de inzameling, de berging, het transport, de nuttige toepassing of het terugbrengen in het oppervlaktewater of op of in de bodem van grondwater, alsmede de verbetering van het waterdoorlatend vermogen van de bodemtoplaag of de hydrologische compartimentering van de bodem.

De in de rioolheffing te dekken kosten zijn als volgt bepaald.

Omschrijving	2012	2013	%	2014	2015	2016
Totale kosten Riolen/Gemalen	3.036.700	3.058.900		3.339.600	3.512.500	3.610.600
bij: kwijtschelding/oninbaar	47.400	47.700		47.700	47.700	47.700
bij: compensabele btw	377.600	377.600		377.600	377.600	377.600
bij/af: storting/aanwending tariefegalisatiereserve	293.400	315.900		39.600	-102.600	-149.800
af: correctie concernoverhead	-237.300	-219.300		-217.000	-217.500	-214.700
af: kosten beleidsvorming	0	0		0	0	-19.300
af: overige inkomsten	-44.700	-49.300		-44.900	-44.900	-44.900
Netto te verhalen kosten	3.473.100	3.531.500		3.542.600	3.572.800	3.607.200
Opbrengst Rioolrechten	3.470.000	3.530.900	100%	3.541.200	3.570.000	3.606.600

Toelichting

De raming van 2013 is gebaseerd op de uitgangspunten van het in 2008 door de raad geactualiseerde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP-4), waarbij de invoering van een tariefegalisatiereserve is gekoppeld aan het bepaald maximumtarief voor de rioolheffing. Dit maximum tarief wordt vanaf 2013 verhoogd met inflatie conform het uitgangspunt voor de begroting 2013.

Tot en met 2014 is er sprake van een storting. Vanaf 2015 slaat dit om in een aanwending.

In de ramingen is rekening gehouden met een leegstandspercentage van respectievelijk 2% voor woningen en 6% voor niet woningen.

De rioolheffing kent een eigenarenbelasting en een gebruikersbelasting, waarbij voor gebruikers met een waterverbruik tot en met 500m³ een vast tarief geldt. Voor grootverbruikers met een waterverbruik boven de 500m³ geldt een variabel tarief afhankelijk van het werkelijke waterverbruik. In onderstaande tabel zijn de vastgestelde tarieven voor 2012 opgenomen en de berekende tarieven voor 2013 en volgende jaren:

Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016
Eigenaar/gebruiker tot 500 m ³	73,80	75,12	75,12	75,12	75,12
Grootverbruik 1 ^e tariefschijf	78,72	80,16	80,16	80,16	80,16
Kostendekkendheid	100%	100%	100%	100%	100%

Toelichting

Ten opzichte van 2012 is het toegestaan tarief voor 2013 e.v., conform het uitgangspunt voor de begroting 2013, met 1,75% inflatiecorrectie verhoogd. In 2012 zal het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) worden geactualiseerd.

Verloop tariefegalisatiereserve riolering

Als gevolg van jaarlijkse investeringen is er bij het GRP-4 sprake van een voortdurende toename van kapitaallasten. De kostprijs bij aanvang van het GRP-4 (2008) is laag en neemt jaarlijks reëel toe. Om te voorkomen dat er daardoor jaarlijks reële verhogingen van het rioolrecht ontstaan is besloten om voor een periode van de eerste 20 jaar van het GRP-4 het rioolrecht te baseren op de gemiddelde kostprijs. Daardoor ontstaan er aanvankelijke overschotten die bij het toenemen van de kapitaallasten omslaan in tekorten in de exploitatie van de riolering. Door deze overschotten en tekorten met een reserve te verrekenen ontstaat er voor de meerjarenbegroting een budgettair neutraal verloop.

Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016
Werkelijke kostprijs	73,80	75,12	75,12	75,12	75,12
Tarief bij gemiddelde kostprijs	67,56	68,40	74,28	77,28	78,24
Verschil	6,24	6,72	0,84	- 2,16	- 3,12
Geraamde storting in reserve	293.400	315.900	39.600	- 102.600	- 149.800

Verloop tariefegalisatiereserve riolering

Boekwaarde 31 dec.	2008	2012	2016	2020	2024	2027
Bij vaststelling GRP-4	3.191.300	5.102.100	5.174.400	4.155.900	2.297.000	187.600
In begroting 2013	2.949.200	6.341.400	6.444.500	5.142.600	2.822.100	391.700

Lijkbezorgingrechten

Ontwikkelingen en trends

De exploitatieovereenkomst voor het gebruik van de keuken van Rouwcentrum Vredenhof is met ingang van 1 januari 2013 met de huidige exploitant opgezegd. Een nieuwe overeenkomst wordt opgesteld en zal meer aan de wensen van gebruikers tegemoet komen. De inkomsten uit de overeenkomst worden gecompenseerd door een vast gemeentelijk tarief te rekenen voor het gebruik maken van de keuken.

De in de lijkbezorgingrechten te dekken kosten zijn als volgt bepaald

Omschrijving	2012	2013	%	2014	2015	2016
Totale kosten Lijkbezorging	1.475.800	1.390.700		1.395.300	1.394.700	1.391.100
af: saldo dotatie/aanwending reserves	-40.400	37.700		33.600	38.400	43.900
af: correctie concernoverhead	-71.700	-66.200		-65.500	-65.700	-64.800
af: bespaarde rente	-185.800	-187.400		-188.600	-189.900	-191.100
af: vrijval onderhoudsvoorziening	-489.300	-487.900		-487.900	-490.600	-492.200
Netto te verhalen kosten	688.600	686.900		686.900	686.900	686.900
Opbrengst Grafrechten	686.900	686.900	100%	686.900	686.900	686.900

Toelichting

De eerst komende jaren is sprake van een afname van de kapitaallasten, maar in de verdere toekomst worden de kapitaallasten hoger als gevolg van de noodzakelijke uitbreiding van de begraafplaats. Toch is het saldo van deze kapitaallasten zodanig dat er bij ongewijzigde tariefstelling sprake zal zijn van een overdekking. Omdat een overdekking in de begroting niet is toegestaan wordt voorgesteld de volgende maatregelen te treffen:

- geen indexatie van de tarieven in de huidige begroting 2013;
- voorstel tot invoering van een tariefegalisatiereserve (met onderbouwing van het verloop) bij de vaststelling van de verordening in december 2012.

In de begroting 2013 is hiermee reeds rekening gehouden.

Marktgeden

Voor het gebruik of genot van een standplaats voor het uitstellen, aanbieden of verkopen van goederen of voorwerpen, op het krachtens de "Marktverordening van de gemeente Ridderkerk" aangewezen marktterrein, wordt onder de naam van "marktgeld" een recht geheven. De markt is voorzien van elektra-aansluitingen van 16 ampère respectievelijk 32 ampère. Voor het gebruik van deze voorziening zijn er afzonderlijke tarieven in de verordening opgenomen. Hiermee worden de energiekosten kostendekkend verhaald op de gebruikers.

De in de marktgeden te dekken kosten zijn als volgt bepaald.

Omschrijving	2012	2013	%	2014	2015	2016
Totale kosten Weekmarkt	59.800	52.600		52.200	52.100	51.600
af: correctie concernoverhead	-4.000	-2.500		-2.500	-2.600	-2.500
Netto te verhalen kosten	55.800	50.100		49.700	49.500	49.100
Opbrengst Marktgeden	47.100	47.900	96%	47.900	47.900	47.900

Leges burgerzaken

In verband met Europese regelgeving is vanaf 26 juni 2012 de mogelijkheid om kinderen in de paspoorten van de ouder(s) of voogd bij te schrijven vervallen. De geldigheid van alle bijschrijvingen en kinderstickers is op deze datum vervallen. Vanaf dat moment dient iedere burger die naar het buitenland reist in het bezit te zijn van een persoonlijk reisdocument. Ondanks een hogere verkoop in het voorjaar van 2012 is de verwachte grote toeloop uitgebleven. Naar verwachting zal in 2013 de verkoop van reisdocumenten op het gebruikelijke niveau uitkomen.

In 2013 zal de afname van afgifte van uittreksels en afschriften verder doorzetten. Door een verregaande samenwerking met de woningcorporatie, gebruik van de zorgpas bij scholen en efficiëntere samenwerking tussen gemeenten (nieuwe digitale mogelijkheden, GBA-V) zal in 2013 de verkoop van uittreksels en afschriften verder afnemen.

De in de leges burgerzaken te dekken kosten zijn als volgt bepaald.

Omschrijving	2012	2013	%	2014	2015	2016
Totale kosten Burgerzaken	863.600	854.900		856.200	858.900	848.800
bij: compensabele btw	11.300	13.300		12.900	14.600	12.800
af: correctie concernoverhead	-68.200	-63.400		-62.800	-62.900	-62.100
af: overige inkomsten	0	0		0	0	0
Netto te verhalen kosten	806.700	804.800		806.300	810.600	799.500
Opbrengst leges Burgerzaken	806.300	804.800	100%	806.300	810.600	799.500

Toelichting

De opbrengst van het gemeentelijk deel van de leges is gebaseerd op het indexeren van de tarieven in 2012. Hiermee zijn de kosten voor 100% gedekt. Het nog vast te stellen transparantiemodel 'Leges Publiekszaken/Burgerzaken' kan als toelichting en onderbouwing dienen.

Leges Omgevingsvergunning, APV en bijzondere wetten

Het overgrote deel van de inkomsten uit leges voor het in behandeling nemen van aanvragen voor omgevingsvergunning komen voor rekening voor bouwactiviteiten. Juist de bouwproductie is een groot slachtoffer van de thans heersende eurocrisis. Voor de komende jaren staan diverse grote bouwprojecten op stapel (Nieuw Reijerwaard, Cornelisland, div. woningbouwprojecten). Mits deze projecten daadwerkelijk tot uitvoering komen betekent dit een breuk in de dalende trend van de legesinkomsten omgevingsvergunning.

Bij het formuleren en vaststellen van een nieuw beleid ten aanzien van de hoogte van de tarieven dient rekening te worden gehouden met de hoogte van de vergelijkbare tarieven in de gemeenten Barendrecht en Albrandswaard (BAR-verband).

De in de leges Omgevingsvergunning te dekken kosten zijn als volgt bepaald.

Omschrijving	2012	2013	%	2014	2015	2016
Totale kosten Bouwen/APV	1.131.800	1.133.100		1.131.300	1.137.400	1.141.600
bij: compensabele btw	8.200	12.300		12.300	12.300	12.300
af: Handhaving excl. 1 ^e controle	-203.100	-224.500		-223.800	-225.100	-225.600
af: correctie concernoverhead	-57.400	-57.800		-57.500	-57.500	-57.200
Netto te verhalen kosten	879.500	863.100		862.300	867.100	871.100
Opbrengst leges Bouwen/APV	670.100	863.100	100%	862.300	867.100	871.100

Toelichting

Kosten van handhaving mogen niet in de tariefberekening worden opgenomen, behoudens de eerste controle na vergunningverlening. De eerste controle maakt 1/3 deel uit van de urenbelasting. Het restant is begrepen in de vermindering van de kosten van handhaving.

8.5 Kwijtscheldingsbeleid

De uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid is gebonden aan wetgeving van het rijk. Binnen de gemeente Ridderkerk is het huidige kwijtscheldingsbeleid erop gericht om de wettelijke kwijtscheldingsnormen optimaal te benutten. Daarnaast heeft de gemeente de bevoegdheid om de verruiming van de kwijtscheldingsnormen wel of niet toe te passen.

Het huidige kwijtscheldingsbeleid kent een gedeeltelijke kwijtschelding voor belastingaanslagen. Een verzoek tot kwijtschelding kan worden gedaan door particuliere huishoudens voor de onroerende zaakbelastingen, de eerste hond voor de hondenbelasting, de afvalstoffenheffing behalve voor extra minicontainers (exclusief een drempelbedrag) en de rioolheffing gebruikersdeel (exclusief drempelbedrag). De afvalstoffenheffing en de rioolheffing worden dus niet volledig kwijtgescholden. Reden hiervoor is het feit dat in de uitkeringen een bedrag is opgenomen om deze rechten te voldoen. Daartoe gelden drempelbedragen. Deze drempelbedragen worden ten opzichte van 2012 gecorrigeerd voor het percentage van de tariefontwikkeling voor 2013.

Aan circa 70% van de cliënten van de sociale dienstverlening wordt zonder meer ambtshalve kwijtschelding verleend. Aan de overige 30% wordt verzocht om een formulier in te vullen om te toetsen of de ambtshalve kwijtschelding juist is toegekend. Alle nieuwe cliënten van het Loket Werk en Inkomen worden verzocht om een kwijtscheldingsformulier in te vullen.

De kosten voor de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid worden doorberekend in de tarieven van de verschillende heffingen. Deze bedragen worden jaarlijks verhoogd of verlaagd met de tariefsontwikkeling van de desbetreffende belastingheffing.

In de begroting zijn de volgende bedragen geraamd voor de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid.

Lokale heffing	Rekening 2011	Begroting	
		2012	2013
Onroerende-zaakbelastingen	300	2.500	2.500
Hondenbelasting	3.400	8.000	8.000
Rioolheffing	35.800	45.000	45.000
Afvalstoffenheffing	130.000	150.000	130.000

8.6 Lokale lastendruk

Zoals gebruikelijk worden de woonlasten die uit de gemeentebegroting voortvloeien voor woningen in een aantal categorieën huishoudens inzichtelijk gemaakt.

Er worden de volgende modelhuishoudens toegepast:

- Model 1: Eenpersoonshuishouden met een huurwoning van een gemiddelde waarde;
- Model 2: Eenpersoonshuishouden met een koopwoning van een gemiddelde waarde;
- Model 3: Meerpersoonshuishouden met een huurwoning van een gemiddelde waarde;
- Model 4: Meerpersoonshuishouden met een koopwoning van een gemiddelde waarde.

Voor het bepalen van de maximale woonlastendruk is als model een eenpersoonshuishouden genomen met een koopwoning van een gemiddelde WOZ-waarde van € 233.000 (bron: COELO-atlas (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden)).

P.S. In onderstaande overzichten is ons voorstel in het dekkingsplan over de OZB-compensatie wegens verlaging van de Afvalstoffenheffing reeds verwerkt. Met dit voorstel worden niet-woningen/ bedrijven ontzien (gemiddelde stijging is de inflatiecorrectie van 1,75%) en gaan huishoudens met een koopwoning meer OZB betalen, maar genieten daarentegen wel van het voordeel op de Afvalstoffenheffing (per saldo een stijging van rond de inflatiecorrectie van 1,75%).

Overzicht lastendruk **woningen** 2013 per modelgezin

Omschrijving	2011	2012	2013	Afwijking	
				Absoluut.	In %
<i>A: Eénpersoonshuishouden met een huurwoning</i>					
Rioolgebruik	73,92	73,80	75,12	1,32	1,79%
Afval	241,32	244,32	200,88	-43,44	-17,78%
Totaal*	315,24	318,12	276,00	-42,12	-13,24%
<i>B: Meerpersoonshuishouding met een huurwoning</i>					
Rioolgebruik	73,92	73,80	75,12	1,32	1,79%
Afval	335,16	339,36	279,00	-60,36	-17,79%
Totaal*	409,08	413,16	354,12	-59,04	-14,29%
<i>C: Eénpersoonshuishouding met een koopwoning met een WOZ-waarde van € 233.000</i>					
Rioolgebruik	73,92	73,80	75,12	1,32	1,79%
Afval	241,32	244,32	200,88	-43,44	-17,78%
OZB-eigendom	208,54	220,65	272,61	51,96	23,55%
Riooleigendom	73,92	73,80	75,12	1,32	1,79%
Totaal*	597,7	612,57	623,73	11,16	1,82%
<i>D: Meerpersoonshuishouding met een koopwoning met een WOZ-waarde van € 233.000</i>					
Rioolgebruik	73,92	73,80	75,12	1,32	1,79%
Afval	335,16	339,36	279,00	-60,36	-17,79%
OZB-eigendom	208,54	220,65	272,61	51,96	23,55%
Riooleigendom	73,92	73,80	75,12	1,32	1,79%
Totaal*	691,54	707,61	701,85	-5,76	-0,81%

* absoluut en gewogen%

Met ingang van deze begroting zijn ook de lasten die uit de gemeentebegroting voortvloeien voor niet-woningen/ bedrijven inzichtelijk gemaakt.

Overzicht lastendruk niet-woningen/bedrijven 2013

Omschrijving	2011	2012	2013	Afwijking	
				Abs.	In %
<i>E: Niet-woning/bedrijf in eigendom met een WOZ-waarde van € 200.000</i>					
Rioolgebruik	73,92	73,80	75,12	1,32	1,79%
OZB-eigendom	410,40	433,80	441,40	7,60	1,75%
Riooleigendom	73,92	73,80	75,12	1,32	1,79%
Totaal*	558,24	581,4	591,64	10,24	1,76%
<i>F: Niet-woning/bedrijf in gebruik met een WOZ-waarde van € 200.000</i>					
Rioolgebruik	73,92	73,80	75,12	1,32	1,79%
OZB-gebruik	327,20	345,80	351,80	6	1,74%
Riooleigendom	73,92	73,80	75,12	1,32	1,79%
Totaal*	475,04	493,4	502,04	8,64	1,75%

* absoluut en gewogen%

9. Paragraaf Weerstandsvermogen

9.1 Doel

Algemeen doel: Genereren van stuurinformatie, met andere woorden: met de informatie uit deze paragraaf kan de gemeenteraad beleidslijnen vast- en bijstellen.

Het weerstandsvermogen laat zien in hoeverre een gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen zonder dat de uitvoering van de gemeentelijke taken in het gedrang komt.

Het weerstandsvermogen is het saldo van de weerstandscapaciteit en de financiële gevolgen van de risico's. De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden waarover een gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken. Een risico is het gevaar voor schade of verlies als gevolg van interne en/of externe omstandigheden.

Specifieke doelen:

- Inzicht krijgen in risico's en risicobewustzijn binnen de organisatie stimuleren;
- Beheersen van processen met als doel de organisatie gezond te houden;
- Zorgen dat optredende risico's zo weinig mogelijk effect hebben op bestaand beleid en normale bedrijfsvoering;
- Optimaliseren risicokosten (preventie, verzekering en eigen schades);
- Beoordeling en optimalisering weerstandsvermogen.

9.2 Inventarisatie van risico's

Om een goed inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen wordt periodiek een risico-inventarisatie uitgevoerd. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend.

Om de risico's van onze gemeente in kaart te brengen is in samenwerking met de afdelingen een risicoprofiel opgesteld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de diensten van NAR (Nederlands Adviesbureau Risicomanagement). Uit de inventarisatie zijn circa 70 risico's naar voren gekomen. Hieronder sommen wij de 10 grootste risico's op.

De top 10 van grootste risico's

1. Budgetkortingen op door het rijk gedecentraliseerde taken (bijvoorbeeld AWBZ, jeugdzorg en de Wet Werken naar Vermogen)

Decentralisatie van taken naar de gemeente zonder toereikende financiële middelen voor de uitvoering kan leiden tot aanzienlijke financiële risico's.

De komende jaren worden op het gebied van Werk, Zorg en Jeugdzorg decentralisaties in werking gezet. Dit betekent dat er de komende jaren financiële onzekerheid is over de hiermee gemoeide uitvoeringskosten. In het bestuursakkoord is afgesproken dat een gemeente – voor alle herverdelingsoperaties samen – met een negatief herverdeeleffect van maximaal € 15 per jaar per inwoner te maken krijgt. Dit is voor Ridderkerk een risico van maximaal € 675.000 structureel.

2. Risico's binnen de grondexploitatie

Aan het in exploitatie brengen van gronden door de gemeente zijn financiële risico's verbonden. Zowel aan de kostenkant (grondverwerving, bouw- en woonrijpmaken, bodemsaneringen en financieringskosten) als aan de opbrengstenkant (grondverkoop woningbouw en bedrijventerreinen) zijn risicofactoren verbonden waarmee rekening moet worden gehouden. Ten aanzien van de lopende grondexploitaties is het totaal te verwachten saldo € 18.213.400. Daarvan is € 11.019.200 nog te realiseren. Gelet op de risico-inschatting van de lopende exploitaties is het reëel om 10% risico te ramen. Dat komt neer op een bedrag van € 1.100.000.

3. Asbest

De gemeente kan geconfronteerd worden met opruimingskosten en/of aansprakelijk gesteld worden voor een asbestsanering. Denk hierbij aan illegale dumping of het aantreffen van asbest in gemeentelijke gebouwen. Als maatregel zullen hiervoor clausules in contracten worden opgenomen.

4. De ISV-2 bijdrage wordt mogelijk door de Stadsregio lager vastgesteld

De stadsregio is van mening, dat te veel prestaties nog niet zijn gerealiseerd en herstel nog niet in alle gevallen zeker is. Als de prestaties niet vóór 31 december 2014 zijn gerealiseerd, kan de Stadregio besluiten de ISV-2 bijdrage € 951.716 lager vast te stellen.

5. Budgetrisico's in open eind regelingen

Door toename van het aantal aanvragen om bijdragen, uitkeringen of vergoedingen op grond van regelingen met een zogenaamd open einde (zoals Wmo en leerlingenvervoer), kan de gemeente behoorlijke financiële risico's lopen. Dit risico wordt nog eens versterkt wanneer de vergoeding van het rijk achterblijft bij de werkelijk gemaakte kosten.

6. Schade door water

Op het gebied van de gemeentelijke watertaken doen zich tal van risico's voor. Te denken valt hierbij aan: uitval van watergemalen, instroom van vervuild water, lekkage van hoofdpersleidingen, gevolgschade door vervuild rioolwater en wateroverlast door hevige regenval.

Om wateroverlast zoveel mogelijk te voorkomen is een standaardprocedure bij hevige neerslag in werking gesteld. Preventiemaatregelen kunnen daarbij snel worden bepaald, denk bijvoorbeeld aan het uitdelen van zandzakken.

7. Financiële- en imago-risico's door disfunctioneren van door gemeente gesubsidieerde instellingen

Er is een aantal (grote) gesubsidieerde instellingen in de gemeente, dat zonder subsidie geen bestaansrecht heeft. De taken die deze instellingen verrichten zijn van groot belang voor de Ridderkerkse samenleving. Wanneer een dergelijke instelling niet goed functioneert of niet goed wordt bestuurd, zou dit bijvoorbeeld tot grote (financiële) problemen of zelfs een faillissement kunnen leiden. Hoewel de gemeente daar juridisch misschien niet voor aansprakelijk is, kan het zijn dat de gemeente hier om bijvoorbeeld morele of ethische redenen toch in betrokken raakt.

Een van de maatregelen is het sturen op aanwezige reserves en voorzieningen binnen de instellingen. Daarnaast is accountmanagement doorontwikkeld, zodat risico's meer tijdig gesignaleerd kunnen worden.

8. Onvoldoende kwalitatief en kwantitatief personeel

Bij de uitvoering van nieuwe gemeentelijke taken kan onvoldoende en/of niet gekwalificeerd personeel beschikbaar zijn. Mede als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt kan dit leiden tot extra tijdelijke inhuur van personeel van derden.

9. Onbeheersbaarheid gemeenschappelijke regelingen

Bij het aangaan van gemeenschappelijke regelingen zijn taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden (afhankelijk van de inhoud van de gemeenschappelijke regeling) overgedragen. In een gemeenschappelijke regeling is opgenomen op welke wijze besluitvorming plaatsvindt en welke kaders zijn meegegeven. Ondanks deze (budgettaire) kaders kan het voorkomen dat de kosten voor gemeenschappelijke regelingen hoger zijn. De oorzaken kunnen divers zijn, zoals minder inkomsten, wetswijzigingen, slechte bedrijfsvoering, onvoorziene omstandigheden e.d. Indien dit risico zich voordoet zullen de meerkosten evenredig worden verdeeld over de deelnemende partijen en wordt ook de gemeente Ridderkerk geconfronteerd met onvoorziene kosten. Dit risico kan verkleind worden door meer sturing op de verbonden partijen (doel nota verbonden partijen) en binnen het Algemeen Bestuur/Dagelijks Bestuur van de gemeenschappelijke regeling voldoende aandacht te hebben voor tussentijdse rapportages. Op die manier kan bij afwijkingen tijdig worden ingegrepen.

10: Fraude

Door ongeoorloofde samenwerking tussen medewerkers kan schade ontstaan.

Nieuwe risico's buiten de top 10:

De Gemeenschappelijke Regeling Nieuw-Reijerwaard (GRNR)

Vanaf 1 januari 2012 is de gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard (GRNR) van kracht geworden. Er is een sluitende grondexploitatie opgesteld, maar zoals elke grondexploitatie brengt ook deze risico's met zich mee. Omdat de exploitatie nog maar net is aangevangen zijn de risico's nog niet goed in te schatten. Voor de begroting 2013 wordt daarom vooralsnog met een pro memorie post rekening gehouden. Het is raadzaam om kosten van activiteiten die in de grondexploitaties van de

GRNR zijn opgenomen kritisch te bezien. De sluitende grondexploitatie komen anders onder druk te staan. Eventueel mogelijke kostenbesparingen dienen te worden aangewend om de risico's te verkleinen en niet om aanvullende nieuwe activiteiten te financieren.

Wachtgeldregeling college door tussentijdse (politieke) ontwikkelingen

Bij tussentijdse wijzigingen in het college heeft het collegelid recht op wachtgeld vanaf het moment van ontslag tot de pensioengerechtigde leeftijd. Ook na wijziging van het college na verkiezingen.

Arbeidsongeschiktheid van het (voltallige) college.

Het college heeft recht op een arbeidsongeschiktheidsuitkering tot hun pensioengerechtigde leeftijd.

Contractbreuk

In de huidige crisistijd vallen steeds meer partijen om. Nieuwe aanbestedingen kunnen hierbij tot een kostenverhoging leiden (gemiddeld 10%).

De nieuwe wet Schuldhulpverlening

Met de ingang van de nieuwe wet Schuldhulpverlening (per 1 juli 2012) mogen gemeenten geen klanten meer weigeren. Deze wet is daarmee een zgn. open eind regeling. Door de crisis komen er echter steeds meer mensen in de schulden. Daarbij gaat het niet alleen om minima, maar ook om tweeverdieners met een hypotheek. Hierdoor komen er steeds meer aanvragen voor schuldhulpverlening binnen. Het (eerder begrote) budget voor schuldhulpverlening (binnen minimabeleid) wordt hierdoor overschreden. Door grote toename van het aantal aanvragen is het moeilijk aan te geven hoe hoog de uitgaven precies zullen zijn. De nieuwe wet in combinatie met de huidige crisis genereert daarmee wel nieuwe risico's.

Dubieuze debiteuren

Mede in deze tijd van crisis komt het voor dat de gemeente geld misloopt door schuldenaars die niet kunnen/willen voldoen aan hun financiële verplichtingen. Schuldenaars voldoen niet aan hun financiële verplichtingen ten opzichte van de gemeente, derhalve hogere derving van inkomsten.

Openbare orde en veiligheid; er wordt onvoldoende alert gereageerd

Op signalen vanuit de openbare orde en veiligheid wordt onvoldoende alert gereageerd. Geen adequate aanpak waar de openbare orde en veiligheid dit vereist. Het gemeentelijk handelen kan daardoor mogelijk in diskrediet raken. De overheid kan als 'bevoegd gezag' de gemeente daarvoor aansprakelijk stellen.

Crisisbeheersing en rampenbestrijding

Verkeerde inzet van personeel en middelen tijdens crisis en ramp waardoor schade aan mens en materiaal kan optreden. Het risico wordt voor een groot deel afgedekt met een algemene verzekering voor Wettelijke Aansprakelijkheid (WA).

Gebruiksmeldingen en gebruiksvergunningen

Het initiatief voor het indienen van de gebruiksmelding ligt bij de aanvrager. De overheid is echter 'bevoegd gezag'. De overheid kan in geval van calamiteiten de gemeente aanspreken op de actualiteit van gegevens.

Hacken

Hacken is het gebruik maken van een computerprogramma waarvan de maker het gebruik van dit computerprogramma niet gemaakt of bedoeld heeft.

Het binnendringen van een computer en ongeautoriseerd bekijken/bewerken van gegevens kan mogelijk leiden tot (vervolg)schade.

9.3 Weerstandsvermogen

Aanwezige weerstandscapaciteit (A)

Met de vaststelling van de Nota Reserves en voorzieningen (20 april 2011) heeft de raad besloten de ondergrens van de Vrije reserve te bepalen op € 20.000.000. Gelijktijdig is besloten om de Bufferreserve en de reserve Risico's bij grondexploitatie op te heffen en toe te voegen aan de Vrije reserve.

Inclusief de jaarlijkse post voor onvoorziene uitgaven van afgerond € 114.000 wordt de aanwezige weerstandscapaciteit per 1-1-2013 bepaald op € 20.114.000.

Benodigde weerstandscapaciteit (B)

De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend aan de hand van gewogen individuele risico's (risico-inventarisatie via geautomatiseerd systeem NARIS). Voor het jaar 2013 is de benodigde capaciteit voor risico's bepaald op € 4.400.000.

Resultaat weerstandsvermogen (C)

Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de weerstandscapaciteit minus de risico's.

Een positief weerstandsvermogen geeft aan dat de gemeente in staat is *zonder beleidswijzigingen risico's af te kunnen dekken*. Zoals in onderstaande tabel te zien is, is dit voor de gemeente Ridderkerk het geval. Met andere woorden: het weerstandsvermogen is ruim voldoende.

Schematisch als volgt samen te vatten:

Omschrijving	Bedrag totaal
A. Aanwezige weerstandscapaciteit (A) per 1-1-2013	€ 20.114.000
B. Benodigde weerstandscapaciteit op basis van risico-inventarisatie NARIS (B)	- € 4.400.000
C. Resultaat weerstandsvermogen (positief = ruim voldoende)	€ 15.714.000

10. Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

10.1 Doel

- Algemeen doel: genereren van stuurinformatie voor de raad, met andere woorden: met de informatie uit deze paragraaf kan de raad beleidslijnen vast- en bijstellen.
- Specifiek doel: het inzichtelijk maken van onderhoud in de openbare ruimte en de gemeentelijke gebouwen zowel in financieel als in kwalitatief opzicht zodat de raad kaders kan stellen.
- Achtergrond informatie: gezien de duurzaamheid van kapitaalgoederen in de openbare ruimte vraagt de daarbij behorende onderhoudstaak om een flink deel van de beschikbare middelen. Om dit te beheersen zijn actuele beheerplannen nodig. Wil de raad een goede afweging kunnen maken van het te voeren beleid, dan moet hij inzicht krijgen in het verband tussen de kwaliteit (en achterliggende functie/doel) en de totale onderhoudskosten van de kapitaalgoederen. Een inhoudelijke samenvatting van de meest relevante beleidskaders, zoals kwaliteitscriteria of prestatie-indicatoren is daarbij gewenst. Eventueel worden er nog verantwoorde onderhoudsalternatieven aangegeven zodat de raad tijdens het begrotingsproces of later nog kan bijsturen.

10.2 Beleids- en beheerkader van de belangrijkste onderhoudsactiviteiten die plaatsvinden in openbare ruimte

In 2013 wordt gewerkt met beheerplannen voor de diverse activiteiten in de openbare ruimte en gebouwen. Daarbij zijn de uitgangspunten: het actuele beleidskader en het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (de gemeentelijke boekhoudvoorschriften). De provincie hecht voor het financieel toezicht grote waarde aan actuele beheerplannen voor beheer van kapitaalgoederen. De beheerplannen zijn in de begroting verwerkt.

Nr.	Onderhouds-Activiteit	Beleidskader	Beheerplan	Beschikking over reserve (ja/nee)	Korte toelichting (o.a. jaar van herziening nota en/of plan)
1.	Openbare verlichting	- Verlichtingsstructuurplan (1992) - Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011 (2008)	Beheerplan Openbare Verlichting 2009-2013	Ja	In 2012 is het Beleidsplan Openbare Verlichting geactualiseerd.
2.	Civiele kunstwerken (bruggen, viaducten, ed.)	- Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011 (2008)	Beheerplan Civiele Kunstwerken 2009-2013	Nee	Plan wordt herzien in 2013 voor de periode 2014-2018.
3.	Openbaar Groen (Wijkgericht Onderhoud)	- Groen, chemie en Alternatieven (1985) - Groenbeleidsstrategie (1994) - Actieplan hoofdgroenstructuur (1997) - Besluit invoering wijkgericht onderhoud (2001) - Kadernota Wijkgericht werken (2004). - Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011 (2008)	Beheerplan Openbaar Groen 2009-2013	Nee	- In februari 2012 is de Groene Kaart vastgesteld. - In juni 2012 is het Bomenplan vastgesteld. - Op basis van de Flora-Faunawet wordt in 2012 de gedragscode 'Bestendig Beheer' opgesteld. - Herziening beleidskader Duurzaam Beheer.
4.	Recreatiegebieden (Wijkgericht Onderhoud)	- Groenbeleidsstrategie (1994) - Actieplan hoofdgroenstructuur (1997) - Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011 (2008)	Beheerplan Recreatiegebieden 2009-2013	Nee	- In 2012 volgt de toekomstvisie Reyerpark. - Op basis van de Flora-Faunawet wordt in 2012 de gedragscode 'Bestendig Beheer' opgesteld.
5.	Speelreinen (Wijkgericht Onderhoud)	- Beleidsuitgangspunten speelbeleid (2009) - Uitvoeringsprogramma Speelbeleid (2010)	Beheerplan Speelreinen 2009-2013	Nee	- Juni 2012 besluit Natuurlijk spelen. - Juni 2012 besluit Openstellen schoolpleinen.

Nr.	Onderhouds-Activiteit	Beleidskader	Beheerplan	Beschikking over reserve (ja/nee)	Korte toelichting (o.a. jaar van herziening nota en/of plan)
6. 6A 6B 6C 6D	Gebouwen - Gemeentelijk - Onderwijs - Sport en Welzijn - Gemeentehuis	- Algemeen: voor alle gebouwen is het beleid duurzaam beheer, wettelijke Arbo en veiligheidsvoorschriften. - Onderwijs: Integraal Accommodatiebeleid 2010-2014 - Sport en Welzijn: Integraal Accommodatiebeleid 2010-2014 - Productafspraken	Beheerplan Gemeentelijke Gebouwen 2010-2014 - Onderwijs: Verordening voorziening huisvesting onderwijs Gemeente Ridderkerk (2007) - Meerjaren onderhoudsplan Onderwijsgebouwen Sport en Welzijn: Uitvoering Meerjaren Onderhoudsplannen Sport & Welzijn 2007-2010.	Ja Nee Ja	In 2012 wordt een nieuw Meerjarig Onderhoudsplan (MOP) opgesteld door Sport&Welzijn in overleg met afdeling B&U.
7.	Wegen (verhardingen)	- Nota onkruidbestrijding op verhardingen (1999) - Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011 (2008)	Beheerplan Wegbeheer 2009-2013	Ja	Beheerplan is in 2012 aangepast op basis van aanpassing norm standaard naar minimaal. Het beheerplan wordt in 2013 herzien voor de periode 2014-2018.
8.	Riolering en gemalen	- Gemeentelijk Riolering Plan (GRP4) 2008-2011 (2008) - Verlenging GRP4 2012 - Aansluitvoorwaarden riolering (2006)	Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP4) 2008-2011 Verlenging GRP4 2012	Ja	Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2008-2011 is in 2011 verlengd voor één jaar. Het vervolg na 2012 wordt in samenspraak met waterschap en BAR-gemeenten opgepakt. Dit gebeurt in samenhang met het Waterplan Ridderkerk.
9.	Waterhuishouding	- Waterplan Ridderkerk (WPR2) 2008-2012 (2008) - Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011 (2008)	Beheerplan Waterhuishouding 2009-2013	Ja	Het waterplan loopt af in 2012. Het vervolg na 2012 wordt in samenspraak met waterschap en BAR-gemeenten opgepakt.
10.	Afvalinzameling	- Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011 (2008)	Beheerplan Afval (ondergrondse betonbakken en infrastructuur in de openbare ruimte) 2013-2017	Ja	Het beheerplan Afval (ondergrondse bakken en infrastructuur) is in 2012 opgesteld.
11.	Haven	Havenverordening (2007)	Beheerplan Haven 2009-2013	Ja	Herziening in 2013.

10.3 Kwaliteitscriteria en/of prestatie-indicatoren

Onderhoud openbare ruimte

Algemeen

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor het beheer van de openbare ruimte en gemeentelijke gebouwen. Deze openbare ruimte bestaat uit kapitaalgoederen (wegen, openbare verlichting, riolering, civiele kunstwerken, water, groen, gebouwen) die onderhouden dienen te worden om een veilig gebruik te kunnen waarborgen. De tendens is dat er sprake is van een steeds hoger verwachtingspatroon ten aanzien van de kwaliteit van de openbare ruimte.

Het beheer van de openbare ruimte binnen de gemeente Ridderkerk is veelal gebaseerd op technische beheerplannen. Diverse beheerplannen zijn uit 2009 en worden in 2013 geactualiseerd.

Door de toenemende spanning tussen maatschappelijke wensen en ambities enerzijds en financiële mogelijkheden anderzijds heeft in 2008 een uitgebreide kwaliteitsdiscussie over de openbare ruimte op bestuurlijk niveau plaatsgevonden. Met als resultaat dat eind 2008 het "Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011" voor het beheer in de openbare ruimte werd vastgesteld.

De in deze paragraaf genoemde cijfers betreffen risicovolle ramingen en bevatten niet alleen het onderhoud/beheer maar zijn inclusief alle overige kosten (zoals overheadkosten, personeels- en kapitaallasten). Verder zijn de calculaties gebaseerd op de huidige marktsituatie.

De Raad is betrokken in het project Duurzaam Beheer Openbare Ruimte. Hierin is een kwaliteitssysteem vastgesteld. In 2012 wordt het beleidskader geëvalueerd. Enerzijds behelst het beleidskader een technische benadering, anderzijds gaat het in op de beeldkwaliteiten.

1. Openbare verlichting

Kerncijfers

Het areaal lichtmasten, in totaal 7.365, verschilt in leeftijd en uitvoering (excl. 573 masten in eigendom van Waterschap Hollandse Delta). Qua materiaal komen met name aluminium masten voor, van oudsher ook masten van staal.

Actueel beheerplan

Het beheerplan Openbare Verlichting is in 2012 geactualiseerd. Dat is met name gedaan op basis van het in november 2008 vastgestelde "Beleidskader Duurzaam Beheer".

Het gemeentelijk beleid en beheer is gebaseerd op uitgangspunten die zijn vastgelegd in het verlichtingsstructuurplan 1992. Het Verlichtingsstructuurplan is in 2011 geactualiseerd.

In Ridderkerk zijn, naast de gemeente, andere beheerders verantwoordelijk voor de openbare ruimte met openbare verlichting. De gemeente verreken energie- en transportkosten met deze beheerders.

Budget 2013

Omschrijving	Budget
<u>Openbare verlichting</u>	
Regulier beheer en (klein) onderhoud	€ 348.500
Groot onderhoud en vervanging	€ 44.800
Saldo van de dotatie en aanwending reserve onderhoud openbare verlichting	€ 67.600
Totaal beheer openbare verlichting	€ 460.900

Voor dit onderdeel Openbare Verlichting is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand per 1 januari 2013	€ 560.200
Toevoeging	€ 112.400 (+)
Onttrekking	€ 44.800 (-)
Stand per 31 december 2013	€ 627.800

2. Civiele kunstwerken

Kerncijfers

In gemeentelijk beheer zijn 265 civiele kunstwerken, waarvan 200 ten laste van het product Civiele Kunstwerken. Het betreft bruggen, viaducten, keermuren en kades, geluidwerende constructies en diverse kleinere objecten zoals dijktrappen, vissteigertjes en gefundeerde duikers.

Actueel beheerplan

In het "Beheerplan Civiele Kunstwerken 2009-2029" is een meerjaren groot onderhoud- en investeringsprogramma opgenomen. Tevens zijn de jaarlijkse kosten voor klein onderhoud zichtbaar gemaakt. In 2013 wordt het beheerplan herzien voor de periode 2014 - 2018 en wordt per kunstwerk functioneel onderhoud ingepland.

Vastgesteld kwaliteitsniveau.

Er wordt gewerkt met een veiligheidsurgentie en economische urgentie. Per kunstwerk en per situatie worden deze bepaald, waarbij de urgentie van uitvoering kan worden vastgesteld. Indien blijkt dat de middelen niet toereikend zijn om op basis van de urgentie uit te voeren dient de begroting te worden bijgesteld. Onveilige situaties worden altijd direct opgelost. Daarnaast dient als uitgangspunt het "Beleidskader Duurzaam Beheer".

Budget 2013

Omschrijving	Budget
<u>Civiele kunstwerken</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 108.000
Groot onderhoud	€ 70.200
Vervangingsinvesteringen	€ 0
Totaal beheer civiele kunstwerken	€178.200

3. Openbaar Groen incl recreatiegebieden

Kerncijfers groen

Plantsoenen, heesters etc.	ca.	46 ha
Grasoppervlak	ca.	79 ha
Verhardingen	ca.	1 ha
Bomen	ca.	17.000 stuks

Actueel beheerplan groen

Het beheerplan Groen (inclusief bomen) is in 2009 geactualiseerd. Dat is met name gedaan op basis van het in november 2008 vastgestelde "Beleidskader Duurzaam Beheer".

Andere beleidsplannen die van belang zijn voor het beheerplan zijn: Besluitvorming wijkgericht onderhoud, Kadernota wijkgericht werken 2005, Groenbeheerplan 1992, Groenbeleidsstrategie 1994, Actieplan hoofdgroenstructuur 1997.

In 2012 heeft de raad het Bomenplan vastgesteld.

Kerncijfers recreatiegebieden

De gemeente beheert 2 recreatiegebieden, namelijk de Gorzen/Ridderhaven en het Reijerpark. Per 1 januari 2011 is de Griend overgedragen aan het Zuid-Hollands Landschap. De Donckse Velden, het Oosterpark en Strevelszicht zijn in beheer bij het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde. Het Waalbos (fase 1) valt nog onder de Dienst Landelijk Gebied. Het Donckse Bos valt onder de Stichting "Het Huys Ten Donck".

Actueel beheerplan recreatiegebieden

Het beheerplan Recreatiegebieden is in 2009 geactualiseerd. Dat is met name gedaan op basis van het in november 2008 vastgestelde "Beleidskader Duurzaam Beheer". Andere beleidsplannen die van belang zijn voor het beheerplan zijn: Groenbeleidsstrategie 1994 en Actieplan hoofdgroenstructuur 1997.

Budget 2013

Omschrijving	Budget
<u>Openbaar groen incl recreatiegebieden</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 1.218.600
Groot onderhoud	€ 200.700
Investeringen	€ 81.300
Totaal beheer groen	€ 1.500.600

4. Speel terreinen

Kerncijfers

De gemeente telt 137 speel terreinen (per 1 juni 2012):

86 bloklocaties (0-6 jaar)

19 buurtlocaties (6-12 jaar)

24 blok/buurtlocaties (0-12 jaar)

8 wijklocaties (0-100 jaar), waaronder de wijk sportlocaties Bolnes en Slikkerveer.

Dit is inclusief 28 trapvelden (18 gras, 3 verhard en 7 kunstgras).

Daarnaast zijn er zes jongerenontmoetingsplekken:

- wijk sportlocatie Bolnes
- wijk sportlocatie Slikkerveer
- wijklocatie Vlasstraat Rijsoord
- Huygensplantsoen
- Boelewerf
- Oosterpark.

Actueel beheerplan

Het beheerplan Speel terreinen is in 2009 geactualiseerd. Dat is met name gedaan op basis van het in november 2008 vastgestelde "Beleidskader Duurzaam Beheer".

Een nationaal wettelijk beleidskader van groot belang is het 'Attractiebesluit' van 1996. Hierin zijn veiligheidseisen geformuleerd waaraan de gemeente moet voldoen.

Het college heeft in juni 2012 besluiten genomen over "natuurlijk spelen Ridderkerk" en "openstellen schoolpleinen".

Beleid

Het college heeft in 2009 de 'Beleidsuitgangspunten Speelbeleid' en het 'Uitvoeringsplan Speelruimte' vastgesteld.

Budget 2013

Omschrijving	Budget
<u>Speel terreinen</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 140.300
Groot onderhoud	€ 25.000
Investeringen	€ 0
Saldo van dotatie en aanwending reserve onderhoud speel terreinen	€ 45.700
Totaal beheer Speel terreinen	€ 211.000

Voor dit onderdeel Speel terreinen is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand per 1 januari 2013	€ 0
Toevoeging	€ 70.700 (+)
Onttrekking	€ 25.000 (-)
Stand per 31 december 2013	€ 45.700

5. Gebouwen

Algemeen

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het goed beheer/onderhoud van gebouwen/ accommodaties ten behoeve van onderwijs en sport en welzijn ligt volledig bij de besturen van de scholen en van Sport en Welzijn. De budgetten voor beheer/onderhoud van de gebouwen/ accommodaties voor onderwijs, Sport en Welzijn zijn in de begroting opgenomen.

Intern worden de werkzaamheden ten aanzien van het beheer van gemeentelijke-, onderwijs- en Sport en Welzijn-gebouwen beter afgestemd.

5a. Gemeentelijke Gebouwen

Kerncijfers

Er zijn 28 gemeentelijke gebouwen, waarvan 7 gebouwen ten behoeve van de gemeentelijke organisatie en 21 gebouwen voor diverse toepassingen zoals peuterspeelzaal, kinderdagverblijf, rouwcentrum/aula, bedrijfsruimten en enkele woningen.

Actueel beheerplan

In 2009 is het actueel Meerjarig OnderhoudsPlan (MOP) Gemeentelijke Gebouwen opgesteld. Voor deze gebouwen is het beleid: het toepassen van duurzaam beheer en voldoen aan de arbo- en veiligheidsvoorschriften. In dit MOP zijn de kwaliteitscriteria voor de gebouwen die van strategisch belang zijn vastgesteld. De algemene conditie van onze gebouwen is tussen 5 (matig) tot 3 (voldoende).

In 2012 heeft een doorlichting van de gebouwen en het MOP plaatsgevonden voor het duurzaam en efficiënt beheren van de gemeentelijke gebouwen.

Voor de verhuurde gebouwen was dit nodig voor het vaststellen van de dotatie voor de reserve. Omdat de verhuur voor een aantal gebouwen niet kostendekkend is wordt een beleidsnotitie opgesteld ter bepaling wat in de nabije toekomst met een aantal leeg komende gebouwen te doen.

Budget 2013

Omschrijving	Budget
<u>Gemeentelijke gebouwen</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 3.136.400
Groot onderhoud	€ 265.500
Vervangingsinvesteringen	€ 0
Saldo van dotatie en aanwending reserve onderhoud verhuurde gebouwen	-€ 172.800
Totaal beheer Gem. Gebouwen	€ 3.229.100

Voor de verhuurde gebouwen is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand per 1 januari 2013	€ 249.800
Toevoeging	€ 92.700 (+)
Onttrekking	€ <u>265.500 (-)</u>
Stand per 31 december 2013	€ 77.000

5b. Onderwijs gebouwen

Het beleidskader voor de middellange termijn is vastgelegd in het Integraal Accommodatiebeleid. Daarnaast wordt er jaarlijks, op basis van aanvragen door schoolbesturen, een jaarprogramma vastgesteld waarin alle onderhoudswerkzaamheden, uitbreidingen, aanpassingen en nieuwbouw van schoolgebouwen zijn opgenomen inclusief de financiële consequenties. De aanvragen voor het Programma Huisvesting worden getoetst aan de *Verordening Voorziening Huisvesting Onderwijs Gemeente Ridderkerk 2007*. Naast deze verordening wordt ter beoordeling van onderhoudsaanvragen gebruik gemaakt van een Meerjaren Onderhoudsplan Onderwijsgebouwen, dat in 2011 geactualiseerd is.

In 2011 is een notitie Overcapaciteit Onderwijshuisvesting Ridderkerk vastgesteld. Deze notitie wordt met de schoolbesturen besproken en kan leiden tot aanpassing van het huisvestingsbeleid.

5c. Sport en Welzijn gebouwen

Er zijn productafspraken gemaakt met Sport en Welzijn voor de exploitatie, het beheer en het onderhoud van de gemeentelijke sportaccommodaties en -velden. In de Nota Sport, Spel en Bewegen Ridderkerk (2005) is het onderhoudsniveau van de sportaccommodaties vastgesteld op niveau 3 (voldoende). Voor het onderhoud wordt in 2012 een nieuw meerjarig onderhoudsprogramma opgesteld.

Budget 2013 Sport en Welzijn gebouwen

Met ingang van 2013 wordt de subsidie voor onderhoud niet meer aan het begin van het jaar uitgekeerd. De uitkering vindt plaats op basis van het werkelijk uitgevoerde en geplande onderhoud. In de begroting is een mogelijke bezuiniging op het niveau van onderhoud van de sportaccommodaties opgenomen. Het mogelijk te bezuinigen bedrag kan worden bepaald op basis van het nieuwe meerjarig onderhoudsprogramma dat in 2012 wordt ontwikkeld.

6. Wegen (verhardingen)

Kerncijfers

Alle harde ondergronden zoals voet- en fietspaden, rijbanen e.d. (23 juli 2012) 2.120.419 m²

Verhardingssoorten

Asfaltverhardingen 439.435 m²
Elementen verhardingen 1.680.984 m²

Actueel beheerplan

In het "Beheerplan Wegen 2009-2029" is een meerjaren groot onderhoud- en investeringsprogramma opgenomen. Tevens zijn de jaarlijkse kosten zoals voor klein onderhoud zichtbaar gemaakt. Dit beheerplan is in 2009 opgesteld.

Vastgesteld kwaliteitsniveau

Naast landelijk geldende uitgangspunten voor onderhoud aan wegen is rekening gehouden met de vastgestelde minimale kwaliteitsniveaus.

Met ingang van 2011 is het onderhoudsniveau van de verhardingen van woonstraten verlaagd van basis naar minimaal. Tevens is het onderhoudsniveau van de verhardingen winkelcentra verlaagd van exclusief naar standaard. Dit kan leiden tot meer klachten. In 2012 is het Beheerplan geactualiseerd op basis van de beheernormen en de beschikbare weginspecties.

Budget 2013

Omschrijving	Budget
<u>Wegen</u>	
Klein onderhoud	€ 919.600
Groot onderhoud	€ 1.440.200
Vervangingsinvesteringen	€ 1.026.700
Saldo van dotatie en aanwending reserve onderhoud verharding	€ 22.500
Totaal beheer Wegen (verhardingen)	€ 3.409.000

De genoemde budgetten voor groot onderhoud zijn bepaald aan de hand van het actuele beheerplan en onderhoudsniveaus. Uitvoering van het programma wordt beïnvloed door plannen voor rioolverbetering, onderhoud, verkeersplannen, herinrichtingen en projectontwikkelaars. Bij asfaltwerken dient vertraging van het noodzakelijk onderhoud voorkomen te worden in verband met kapitaalvernietiging.

Hierbij wordt met kapitaalvernietiging bedoeld dat als het onderhoud aan het asfalt wordt uitgesteld er zwaardere c.q. duurdere maatregelen moeten worden genomen. Elementenverharding kent geen kapitaalvernietiging; alleen zal door uitstel de beeldkwaliteit terug lopen.

Voor dit onderdeel Wegen is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand per 1 januari 2013	€ 6.337.700
Toevoeging	€ 1.679.700 (+)
Onttrekking	€ 1.657.200 (-)
Stand per 31 december 2013	€ 6.360.200

7. Riolering

Kerncijfers (basis eind 2010)

257.500 m1 te beheren riolering vrijverval, drukriolering en persleiding;

20.977 rioolaansluitingen;

15.358 trottoir- en straatkolken;

11 eindgemalen;

31 ondergemalen;

94 drukgemalen (excl. 8x Oudelande, 10x Waalweg, 7x Oostmolendijk);

7 bergbezinksystemen (9 leidingen);

2 bergingsriolen Slikkerveer.

Actueel beheerplan

In 2008 is het actuele beleids-/beheersplan, het Gemeentelijk Rioleringsplan 2008-2011 (GRP4) door de Raad vastgesteld. In het GRP4 zijn alle maatregelen, vervangingen, beheer en onderzoeken voor 4 jaar benoemd. Het GRP4 is in 2011 verlengd met een jaar (2012) om in samenspraak met waterschap en in BAR-verband een gezamenlijke aanpak over de komende jaren te beoordelen. Het GRP5 is in voorbereiding en wordt eind 2012 gepresenteerd aan de Raad.

Binnen het GRP4 is (door nieuwe inzichten en knelpunten) een beoordeling van diverse bestaande rioolsystemen en bemalinggebieden noodzakelijk gebleken. Belangrijke aspecten hierbij zijn de knelpunten wateroverlast in diverse gebieden in Ridderkerk, de Europese Kader Richtlijn Water (kwalitatief) en het Nationale Water Beleid 21^e Eeuw (kwantitatief).

Het GRP4 is in samenhang met het Waterplan 2008-2012 ontwikkeld, maar is apart uitgewerkt om met de financiële gegevens het rioolrecht (nu rioolheffing) te berekenen.

Budget 2013

Omschrijving	Budget
<u>Riolering</u>	
Onderhoud (klein en groot)	€ 3.058.900
Vervangingsinvesteringen	€ 2.485.400
Totaal beheer Riolering	€ 5.544.300

8. Waterhuishouding

Kerncijfers (basis eind 2010)

39 ha oppervlaktewater, waarvan 18 ha in beheer bij gemeente en 21 ha bij het waterschap;
32 km gemeentelijke watergangen (sloten en singels);
26 km hoofdwatergangen waterschap;
Circa 50 km Beschoeiing;
Circa 10 km Natuurlijke oevers.

Actueel beheerplan

In 2009 is een beheerplan Waterhuishouding opgesteld. De basis van dit plan zijn het "Beleidskader Duurzaam Beheer" voor de openbare ruimte en het Waterplan Ridderkerk 2008-2012 (WPR2).

In 2008 is het WPR2 door de Raad vastgesteld. Dit plan vervangt voorgaande plannen. In het WPR2 zijn maatregelen, vervangingen, beheer en onderzoeken voor de komende 5 jaar benoemd. Het WPR2 is een samenwerking tussen de gemeente Ridderkerk, het waterschap Hollandse Delta en de Natuurvereniging Ridderkerk.

Binnen het WPR2 is door nieuwe inzichten en knelpunten een beoordeling van de bestaande watergangen gemaakt. Belangrijke aspecten hierbij zijn de knelpunten van wateroverlast en waterkwaliteit in diverse gebieden in Ridderkerk, de Europese KaderRichtlijnWater (kwalitatief), het Nationale WaterBeleid 21^e Eeuw (kwantitatief) en het effect op het gebruik van de openbare en particuliere ruimte.

Vanwege meerdere verbanden is het WPR2 in samenhang met het GemeentelijkRioleringsplan 2008-2011 ontwikkeld.

Er wordt in 2013 geen nieuw waterplan in samenwerking met het Waterschap opgesteld echter het platform waterplan wordt in de toekomst wel gebruikt om projecten uit te werken.

Met ingang van 2011 is bezuinigd op het kroos- en bladvisseren. De mate van bezuiniging wordt beïnvloed door extra baggerwerk. Tevens is, binnen het "Beleidskader Duurzaam Beheer", het onderhoud aan beschoeiingen van het eerder vastgestelde kwaliteitsniveau standaard verlaagd naar minimaal.

Budget 2013

Omschrijving	Budget
<u>Waterhuishouding</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 204.400
Groot onderhoud	€ 245.400
Vervangingsinvestering	€ 0
Saldo van dotatie en aanwending reserve onderhoud watergangen	-€ 44.700
Totaal beheer waterhuishouding	€ 405.100

Voor dit onderdeel Waterhuishouding is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand per 1 januari 2013	€ 444.700
Toevoeging	€ 200.700(+)
Onttrekking	€ 245.400(-)
Stand per 31 december 2013	€ 400.000

9. Afvalinzameling

Kerncijfers

Aantal huisaansluitingen: 20.564 (per 1-1-2012)

Aantal ondergrondse containers: 280 (per 1-1-2012)

Actueel beheerplan

In 2012 is het Beheerplan Afval (ondergrondse betonbakken en infrastructuur in de openbare ruimte) opgesteld. Dit beheerplan heeft uitsluitend betrekking op de ondergrondse containers voor het inzamelen van restafval bij de hoogbouw en ondergrondse containers milieuparkjes (voor papier en glas). Dit zijn in totaal 280 containers.

De betonbakken worden onderdeel van de openbare ruimte (onroerende goederen) en komen als investering ten laste van de gemeente. De NV MAR investeert in de roerende goederen, zijnde de containers zelf en de inzamelwagens.

Voor uitvoering van de afvalinzameltaken geldt de SamenwerkingsOvereenkomst van 29 mei 2001 tussen gemeente Ridderkerk, Van Gansewinkel Milieuservices Overheidsdiensten B.V. en NV Milieuservices AVR Ridderkerk (NV MAR). Deze overeenkomst eindigde op 31 december 2012, maar is voor 1 jaar tot 31 december 2013 verlengd.

10. Haven

Kerncijfers

De haven van Ridderkerk, langs De Noord, bestaat uit het waterdeel, kaden, steigers en terrein. Met uitzondering van de locatie bij de passantensteiger is het haventerrein volledig verhuurd.

Actueel beheerplan

Het beheerplan Haven is in 2009 geactualiseerd.

Binnen het Groot Onderhoud (reserve) wordt gerekend met het eens in de acht jaar baggeren van de haven. Dit is in 2008 voor het laatst uitgevoerd en staat voor 2016 weer op de planning. Jaarlijks wordt een dotatie aan de reserve gedaan.

Voor het vervangen van de constructies is het uitgangspunt dat dit pas op zeer lange termijn (> 30 jaar) aan de orde is. Derhalve worden er nu geen middelen voor gereserveerd.

Budget 2013

Omschrijving	Budget
<u>Haven</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 3.000
Groot onderhoud	€ 0
Vervangingsinvesteringen	€ 0
Saldo van dotatie en aanwending reserve onderhoud haven	€ 15.100
Totaal beheer Haven	€18.100

Het verloop van de reserve Haven in 2013 is als volgt:

Stand per 1 januari 2013	€ 199.100
Toevoeging	€ 15.100 (+)
Onttrekking	€ 0 (-)
Stand per 31 december 2013	€ 214.200

11. Paragraaf Financiering

11.1 Doel

- *Algemeen doel:* genereren van stuurinformatie voor de raad, met andere woorden: met de informatie uit deze paragraaf kan de raad beleidslijnen vast- en bijstellen.
- *Specifiek doel:* inzicht geven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens om daarmee de financieringsfunctie te kunnen sturen, beheersen en controleren.
- *Achtergrond informatie:* deze paragraaf is bedoeld om de uitvoering van de treasuryfunctie te volgen. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Deze functie omvat de financiering van beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden. Het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, waarbij een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement wordt belegd en het daarbij afdekken van de renterisico's.

11.2 Inleiding

In deze paragraaf worden de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille beschreven.

Financieringsbeleid

Het beleid van Ridderkerk voor de financieringsfunctie is vastgelegd in het Financieringsstatuut 2009. Het statuut is het kader voor de uitvoering van de financieringsfunctie. De doelstellingen van het statuut zijn:

- Het verkrijgen en handhaven van de toegang tot de (Europese) financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het zorg dragen voor een permanente beschikbaarheid van bancaire en financiële diensten, zo mogelijk tegen een vooraf overeengekomen kwaliteit en prijs;
- Het beheersen van financiële risico's zoals renterisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het optimaliseren van het rendement van de beschikbare liquiditeiten met als doelstelling een zo optimaal mogelijk (rente)resultaat op bestaande en geprognosticeerde liquiditeitsposities tegen aanvaardbare risico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en de financiële posities (rentekosten);
- Het aantrekken van vreemd vermogen tegen zo laag mogelijke kosten en aanvaardbare risico's.

Hoofdelementen financieringsstatuut

Het statuut is vooral gericht op risicobeheersing. Enkele belangrijke punten uit het statuut zijn de volgende:

- Uitzettingen moeten een prudent karakter hebben;
- Het gebruik van derivaten kan uitsluitend na toestemming vooraf door de raad;
- Tegenpartijen dienen minimaal een AA-rating te hebben;
- Het college is gemandateerd om gelden aan te trekken en uit te zetten.

Onderwerpen financieringsparagraaf

Bij de begroting en de jaarstukken doet het college in deze paragraaf in ieder geval verslag van:

- De rentevisie;
- De rentekosten en renteopbrengsten verbonden aan de financieringsfunctie;
- De kasgeldlimiet;
- De renterisico-norm;
- De liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte voor de komende drie jaar;
- De omvang en samenstelling van het vreemd vermogen;
- De omvang en samenstelling van de uitzettingen;
- Schuldenratio's.

11.3 Belangrijkste ontwikkelingen

Rentevisie, rentekosten en renteopbrengsten verbonden aan de financieringsfunctie

Zowel de korte als de lange rente zijn het afgelopen jaar gestegen. De tendens is dat de rente het komende jaar enigszins zal stijgen. De inflatie voor 2013 wordt geraamd op 2,2%. Wij baseren ons hierbij op rapportages uit de geld- en kapitaalmarkt van juli/augustus 2012.

De rentevisie voor de gemiddelde geldmarktrente over 12 maanden is 0,63% (thans 0,68%). De gemiddelde kapitaalmarktrente over 12 maanden is 2,5% (thans 2,06%). Onder invloed van een beperkte economische groei zullen de financieringskosten voor de gemeente enigszins kunnen toenemen. Ter beperking van de rentekosten hanteren wij het volgende beleid: In de financieringsbehoefte wordt zoveel mogelijk voorzien met kort geld, omdat dat minder rentelasten geeft dan vaste geldleningen. De kasgeldlimiet (zie paragraaf 11.4) is hiervoor het plafond.

Verwachte financieringspositie voor de komende jaren

De financieringspositie wordt bepaald door diverse factoren, zoals de ontwikkeling van het investeringsniveau en –tempo, wisselende baten in de grondexploitaties en mutaties in de geldleningenportefeuille. Het gaat hierbij om aspecten die tot het ‘going concern’-principe behoren. Door meer structuur aan te brengen in de verwachte inkomsten en uitgaven door middel van een liquiditeitsbegroting wordt meer inzicht verkregen in de kansen en bedreigingen bij de uitvoering van de begroting. Bijvoorbeeld pieken in de investeringsuitgaven en geraamde grondopbrengsten in het jaar van uitvoering van de begroting. Volgens de renteomslag berekening is in 2013 het verwachte tekort aan financieringsmiddelen €26,1 miljoen. In 2014 bedraagt het tekort €24,7 miljoen. In de jaren 2015 en 2016 is er naar verwachting een financieringstekort van respectievelijk €11,9 miljoen en €6,3 miljoen.

11.4 Beleidsvoornemens ten aanzien van Risicobeheer

Algemeen

Dit onderdeel geeft een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de gemeente. Onder risico's worden o.a. verstaan renterisico's en liquiditeitsrisico's. Het gaat hierbij om risico's die goed kwantificeerbaar zijn. Voor de financieringsrisico's kan op voorhand in principe worden aangegeven welke bedragen maximaal met elk risico gemoeid zijn.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het maximumbedrag waarmee de gemeente haar uitgaven mag financieren met kortlopende financieringsmiddelen (vlottende schuld). Voor het jaar 2013 bedraagt deze kasgeldlimiet afgerond €10 miljoen (wettelijk percentage van 8,5% over de begrotingsuitgaven). De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar). Het niveau van de korte leningen is gelimiteerd tot 8,5% van de totale omvang van de begroting per 1 januari 2013.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze norm uit hoofde van de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) is om te voorkomen dat bij de herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die de gemeente moet betalen. De norm beperkt de financiële risico's. De renterisiconorm houdt in dat maximaal 20% van het begrotingstotaal (bij aanvang van het jaar) per jaar afgelost kan worden. De norm beoogt een evenwichtige opbouw van de leningen in de tijd. In het overzicht van het onderdeel 'Leningenportefeuille en uitzettingen' bij par. 11.5 is de renterisiconorm voor de periode 2013-2017 in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de norm niet wordt overschreden.

Verwacht risicoprofiel van de gemeente (bedragen x € 1.000)

Afgegeven garanties	Bedrag
Stand gewaarborgde leningen per 1-1-2013	€ 100.033

Toelichting

Als gevolg van aflossingen op de gewaarborgde leningen neemt het risico jaarlijks af.

11.5 De liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte voor de komende drie jaar

Algemeen

Om te voorkomen dat de kasgeldlimiet wordt overschreden, kan worden gestreefd naar een liquiditeitssaldo van 90% van de limiet. Voor 2013 zou dit betekenen € 9 miljoen. Onvoorziene tegenvallers in de liquiditeitsprognose kunnen zo nog worden opgevangen. Het gemiddelde liquiditeitssaldo wordt gedurende een kwartaal vergeleken met de kasgeldlimiet, zodat een incidentele overschrijding van de limiet met enkele dagen geen consequenties heeft.

Leningportefeuille en uitzettingen

Overzicht opgenomen geldleningen en renterisiconorm en renterisico's (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	1-1-2013	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017	Gem. rente
Stand leningen	39.162	35.942	32.721	29.501	26.980	4,42
Nieuwe leningen						
Reguliere aflossingen	3.220	3.220	3.220	3.220	3.220	
Renterisiconorm	23.774	25.220	22.306	21.299	20.077	
Aflossingen in % renterisiconorm	13,54%	12,77%	14,44%	15,12%	16,03%	
Renterisico op vaste schuld	0	0	0	0	0	

Toelichting

De renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal. De jaarlijkse aflossingen mogen niet meer zijn dan 100% van de renterisiconorm.

De renterisiconorm wordt (vanaf 2015) lager in de loop van de jaren. Dit wordt verklaard door een dalend begrotingstotaal. De belangrijkste oorzaken zijn de bezuinigingen en de (op termijn) teruglopende activiteiten binnen de grondexploitatie.

Overzicht uitzettingen (bedragen x € 1.000) (> 1 jaar)

Omschrijving vastrente uitzettingen	Bedrag	Gemiddelde rente	Invloed op gem. rente
Beginstand per 1-1-2013	n.v.t.		
Reguliere aflossingen	n.v.t.		
Nieuwe uitzettingen	n.v.t.		
Vervallen uitzettingen	n.v.t.		
Eindstand per 1-1-2014	n.v.t.		

Toelichting

Op dit moment zet de gemeente geen geld uit.

Schuldenratio's

Er zijn 3 schuldenratio's te onderscheiden:

1. Debt ratio of schuldratio.

De uitkomst laat zien welk deel van de bezittingen belast is met schulden.

(= de som van de schulden (kort en lang) en de voorzieningen gedeeld door het balanstotaal.)

2. Solvabiliteitsratio.

Deze uitkomst geeft aan welk deel van de bezittingen is afbetaald.

(= de uitkomst van het getal 1 minus de debt ratio.)

3. Schuld als aandeel van de exploitatie.

Deze uitkomst laat de schuld zien uitgedrukt in een percentage van de exploitatie.

(= de som van de schulden (kort en lang) en de voorzieningen gedeeld door de totale inkomsten.)

De schuldenratio's zijn kengetallen, verhoudingscijfers. Ze vormen nuttige informatie bij het beoordelen van de financiële positie.

Als bijlage 4 bij deze begroting is een Meerjarenbalans 2013-2016 opgenomen. Met behulp van de daarin opgenomen gegevens kunnen de volgende berekeningen worden gemaakt:

	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>Landelijk gemiddelde 2010</u>	<u>Kritische norm</u>
1. Debt ratio / schuldratio	52%	50%	44%	39%	60%	80%
2. Solvabiliteitsratio	48%	50%	56%	61%	niet beschikbaar	
3. Schuld als aandeel van de exploitatie	62%	54%	48%	41%	63%	150%

De kritische normen zijn geformuleerd door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Onze uitkomsten blijven binnen de kritische normen.

12. Paragraaf Bedrijfsvoering

12.1 Doel

- *Algemeen doel:* genereren van stuurinformatie voor de raad, met andere woorden: met de informatie uit deze paragraaf kan de raad beleidslijnen vast- en bijstellen.
- *Specifiek doel:* inzicht geven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens omtrent de bedrijfsvoering.
- *Achtergrond informatie:* De gemeentelijke overheid staat voor een adequate dienstverlening. Om deze goed uit te kunnen voeren dient de bedrijfsvoering goed geregeld te zijn. Deze paragraaf beschrijft de diverse terreinen van de bedrijfsvoering. Op elk van deze terreinen staan ons flinke uitdagingen te wachten. Zo wordt Ridderkerk vanuit de interne - en externe omgeving geconfronteerd met een toenemende vergrijzing en een krapper wordende arbeidsmarkt. Daarnaast is op het gebied van ICT-toepassingen sprake van verder voortschrijdende technologische ontwikkelingen en doen zich op het gebied van wet- en regelgeving nieuwe ontwikkelingen voor.

We gaan in op de volgende terreinen van bedrijfsvoering:

- BAR-samenwerking
- Personeel en organisatie
- Informatievoorziening
- Facilitair bedrijf
- Financiën
- Juridische zaken
- Communicatie

12.1.1 BAR-samenwerking

In 2012 zal de BAR samenwerking verder vorm gaan krijgen. BAR-Inkoop, BAR-ICT en BAR-VTH zijn voorbeelden van processen waar de samenwerking vaste vorm begint te krijgen. Bij alle overige processen zal in 2012 verder aan de slag worden gegaan met de samenwerking.

Dit betekent voor de bedrijfsvoering dat er, naast het reguliere werk, twee aandachtsgebieden bijkomen:

1 Samenwerking met BAR tussen gemeenten

Stapsgewijs zal de samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering vaste vorm gaan krijgen. De planvorming en uiteindelijk het concreet maken van deze plannen zal de komende periode een belangrijke stempel drukken op de afdeling Ondersteuning.

2 Ondersteuning/advisering bij de samenwerking van de overige clusters

Op het gebied van bijvoorbeeld ICT en P&O zullen er voorbereidingen getroffen moeten worden om de samenwerking tussen de drie gemeenten per cluster mogelijk te maken. Ook hiervoor zal de komende periode een beroep gedaan worden op afdeling Ondersteuning.

12.2 Personeel en organisatie

Algemeen

Bij P&O staat ontwikkeling centraal: ontwikkeling van de organisatie en ontwikkeling van de individuele medewerker. Deze staan niet los van elkaar, maar versterken en staan ten dienste van elkaar. Centraal staat de ontwikkeling van de kerncompetenties Verbindend, Ondernemend en Inlevend. Wij werken vanuit de kernwaarden Vertrouwen, Respect en Betrokkenheid.

Organisatie-ontwikkeling, samenwerkingsverbanden

Na de organisatiewijziging van 2011 zijn meer en meer onderdelen van de organisatie bezig met de samenwerking met Albrandswaard en Barendrecht. Beoogd wordt in elk geval de onderdelen vergunningverlening, toezicht en handhaving in 2013 te laten opgaan in een BAR-samenwerkingsverband. Het team P&O heeft bij de samenwerking een adviserende rol.

Strategisch beleid

Vanaf 2007 ontwikkelt P&O HR-instrumenten volgens ons strategisch HR-beleid Talent in Beweging. Ontwikkelingen binnen het strategisch beleid zullen vanaf 2013 nadrukkelijk worden beschouwd vanuit een BAR-perspectief.

Arbo

De arbeidsomstandigheden zijn goed op orde binnen Ridderkerk, zowel wat betreft maatregelen als organisatie. In 2013 wordt de huidige werkwijze voortgezet. Er zijn geen speciale aandachtspunten.

12.3 Informatievoorziening

Algemeen

Goede informatievoorziening is de basis voor de dienstverlening. Samenwerken is daarbij essentieel. In de gemeenschappelijke visie op dienstverlening verwoorden gemeenten, provincies, waterschappen, uitvoeringsorganisatie en het Rijk hun gedeelde ambitie: één overheid die makkelijk toegankelijk is.

In de afgelopen jaren is, op basis van het Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en e-overheid (NUP), geïnvesteerd in het ontwikkelen van een basisinfrastructuur voor de elektronische informatie-uitwisseling intern, tussen overheden onderling en tussen overheid en burgers en bedrijven. In 2011 is de realisatie van de basisinfrastructuur flink gevorderd. Voor de komende jaren komt het erop aan om deze voorziening ook daadwerkelijk en op grote schaal in gebruik te nemen.

Externe ontwikkelingen

De overheidsbrede implementatieagenda dienstverlening e-overheid (i-NUP) beschrijft de plannen voor de komende vier jaar. Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de implementatie en het gebruik van de bouwstenen van de infrastructuur. Voor een aantal bouwstenen geldt een wettelijke verplichting tot aansluiting en gebruik. Voor de overige bouwstenen is een resultaatverplichting tot 2015 afgesproken.

Gemeenten krijgen financiële steun door een stimuleringsimpuls via het Gemeentefonds.

Naast deze financiële ondersteuning wordt door KING (Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten) een algemeen ondersteuningsprogramma opgezet.

De consequenties van het i-NUP zijn meegenomen in de programmabegroting 2013-2016.

Informatiebeveiliging

Het maatschappelijk verkeer vindt steeds vaker over de digitale snelweg plaats en is niet meer weg te denken uit onze samenleving. Niet alleen tussen burgers onderling of tussen burgers en bedrijven, maar ook als het gaat om contacten met de (gemeentelijke) overheid. De voordelen van dit digitale verkeer op het gebied van dienstverlening, efficiency en transparantie zijn groot en onomkeerbaar.

Deze nieuwe manier van 'samenleven', informatie delen en verwerken brengt echter ook risico's met zich mee. Gemeenten kwamen in 2011 uitgebreid in het nieuws rondom de DigiNotar affaire en 'Lektober'. Ook het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) van juli 2012 besteedt ruime aandacht aan de situatie bij gemeenten en roept bestuurders op om meer sturing te geven aan digitale veiligheidszorg. Op het gebied van DigiD, het gebruik van een elektronische identiteit voor het ontsluiten van (gemeentelijke) dienstverlening, worden naar aanleiding van 'Lektober' dan ook ICT-beveiligingsassessments voorbereid en uitgevoerd door gemeenten. Voor gemeenten moet de eerste audit voor het gebruik van DigiD uiterlijk eind 2013 zijn afgerond.

Interne ontwikkelingen

Om de basis van het informatiebeleid verder op orde te krijgen is het van belang te standaardiseren, processen en systemen te implementeren en deze te gebruiken. Vergaande digitalisering van werkprocessen en inzet van ICT-middelen maken dat enerzijds de kwaliteit van de informatievoorziening kan verbeteren en anderzijds processen efficiënter verlopen.

Met de gezamenlijke BAR-ICT-infrastructuur is een basis gelegd voor verdere samenwerking op ICT-gebied. Deze basis biedt mogelijkheden voor besparingen door schaalvergroting en uniforme inzet van ICT, zonder dat dit ten koste gaat van de autonomie van de individuele gemeenten.

De komende jaren zullen in het teken staan van de verdere realisatie van een solide basis voor de informatievoorziening van de gemeente Ridderkerk en de BAR-samenwerking. Een basis waarin digitalisering, geo-informatie, basisregistraties en ICT steeds verder zullen integreren.

12.4 Facilitair

Algemeen

De interne klant zal binnen Facilitair meer centraal komen te staan, rekening houdend met zijn of haar specifieke wensen. Ook zal het standaard facilitaire aanbod duidelijker in beeld gebracht gaan worden om het aanbod voor de interne klant zo duidelijk mogelijk te maken.

Interne ontwikkelingen

In 2012 is begonnen met de uitwisseling van personeel op operationeel niveau met de gemeenten Albrandswaard en Barendrecht. Hiermee kan de personele bezetting afgestemd worden op de vraag. Het voornemen is dit in 2013 voort te zetten.

Externe ontwikkelingen

De BAR-samenwerking wordt verder uitgebouwd. Ontwikkelingen, zoals Het Nieuwe Werken (HNW), zijn volop in beeld en vanuit Facilitair wordt een bijdrage geleverd met betrekking tot de werkplekken en huisvesting.

12.5 Financiën

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Sinds de invoering van de dualisering (maart 2003) hebben colleges van burgemeester en wethouders de verplichting om periodiek onderzoek te doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid (controleren of de beleidsuitvoering door de ambtelijke organisatie binnen de gestelde kaders plaatsvindt) krachtens art. 213a van de Gemeentewet.

Omdat vele colleges en raden nog steeds moeite hebben om dit instrument een plaats in het lokale bestel te geven vond De Lokale Rekenkamer het de hoogste tijd dat de plaatselijke rekenkamers zich hiermee zouden gaan bezighouden. Eind 2007 programmeerde De Lokale Rekenkamer een DoeMee-onderzoek met als onderwerp "Collegeonderzoek in het kader van artikel 213a Gemeentewet". Evenals de rekenkamers van 11 andere gemeenten heeft de Rekenkamercommissie Ridderkerk hieraan mee gedaan.

Rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie ondersteunt de gemeenteraad in zijn controlerende, kaderstellende en volksvertegenwoordigende rollen en geeft hieraan invulling door:

- De uitkomsten van het beleid en de beleidsuitvoering te toetsen op rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid;
- De raad te voorzien van op onderzoek gebaseerde informatie over de beleidsuitkomsten en beleidsuitvoering;
- Waar nodig en mogelijk aanbevelingen voor verbeteringen te doen;
- Te streven naar bruikbare producten van hoge kwaliteit en betrouwbaarheid;
- Haar werkzaamheden te verrichten in onafhankelijkheid en op objectieve, heldere en integere wijze.

Rechtmatigheid

Vanaf 2004 geeft de accountant bij de jaarrekening van de gemeente niet alleen een oordeel over de juistheid van de cijfers, maar ook of die cijfers rechtmatig tot stand zijn gekomen. Met andere woorden: voldoet de gemeente aan externe- en interne wet- en regelgeving waarbij financiële beheershandelingen aan de orde zijn.

Om voor een goedkeurende accountantsverklaring in aanmerking te (blijven) komen dient de inhoud van verordeningen en beleidsregels op orde te zijn én te blijven. In het najaar vindt jaarlijks een interimcontrole plaats als voorloper op de volledige accountantscontrole van de jaarrekening in het voorjaar.

Met behulp van steekproeven (interne controle) doet onze gemeente jaarlijks onderzoek naar een juiste uitvoering van de financiële beheershandelingen. Voor de uitvoering van interne controles is een 'centraal' Team Interne Controle (TIC) gevormd, waaraan elke afdeling een medewerk(st)er afvaardigt. Gespreid over het jaar (per 4 maanden) en ter afsluiting bij de jaarrekening worden de controleactiviteiten uitgevoerd. Na afloop van elke onderzoeksperiode worden waar nodig aanbevelingen ter verbetering gedaan en/of fouten hersteld.

Er is begin 2009 in BAR-verband een start gemaakt met het uitvoeren van gezamenlijke audits. Vooralsnog betreft het kleinschalige onderzoeken.

Risicomanagement

Voor de registratie en beheersing van risico's wordt van de diensten van NAR (Nederlands Adviesbureau Risicomanagement) gebruik gemaakt. De uitkomsten hiervan worden meegenomen in de P&C-cyclus voor de bepaling van het gemeentelijke weerstandsvermogen. In de paragraaf Weerstandsvermogen elders in deze begroting worden de risico's en de weerstandscapaciteit in beeld gebracht.

Andere manier van kostentoerekening

In juni 2012 is met de raad afgesproken vanaf 2013 een apart raadsprogramma Bedrijfsvoering in te voeren onder gelijktijdige afschaffing/sterke vereenvoudiging van de kostenverdeling over de verschillende raadsprogramma's.

De voordelen van het nieuwe raadsprogramma Bedrijfsvoering zijn de volgende:

- Er ontstaat een transparanter inzicht in de kosten van bedrijfsvoering op één centrale plaats in de programmabegroting (deze zgn. indirecte kosten waren voorheen door de hele begroting verspreid opgenomen en daarom niet in een oogopslag zichtbaar).
- Er ontstaat inzicht in de informatie (beleid en prestaties) en analyse van kosten met betrekking tot de bedrijfsvoering.
- Het totale bedrag aan lasten/baten wordt per raadsprogramma nader gespecificeerd. Voor de raad betekent dit een uitbreiding van financiële informatie. Het autorisatieniveau van de raad blijft echter ongewijzigd, dat wil zeggen op het totaal lasten/batenniveau per raadsprogramma.
- Meer inzicht op de kostprijsberekeningen voor gemeentelijke heffingen en tarieven. De kostprijzen van de belangrijkste gemeentelijke producten worden zichtbaar gemaakt via 'transparantiemodellen' en afzonderlijk aan de raad voorgelegd via de betreffende gemeentelijke heffingsverordeningen.

Financieel is een en ander als volgt verwerkt:

- De totale lasten (en baten) van bedrijfsvoering zijn op het nieuwe raadsprogramma verantwoord (en daar dus op een plaats in de begroting zichtbaar gemaakt);
- Vervolgens zijn de totale kosten van bedrijfsvoering toegerekend/gekoppeld aan de andere raadsprogramma's (en investeringen). Daarmee komt het totale raadsprogramma Bedrijfsvoering op saldo nul uit.

Schematisch ziet dat er als volgt uit:

Nieuwe situatie: toerekening/koppeling met raadsprogramma's wordt in stand gehouden:

						Nieuw
<u>Progr. 1</u>	<u>Progr. 2</u>	<u>Progr. 3</u>	<u>Progr. 4</u>	<u>Progr. 5</u>	<u>Hfd. 7</u>	<u>Prog. 6</u> <u>Bedrijfsvoering</u> <u>(= verzameling</u> <u>indir.kn.)</u>
Directe kn.	Directe kn.	Directe kn.	Directe kn.	Directe kn.	Directe kn.	Totale lasten Bedrijfsvoering
<i>Indir. kn.</i>	<i>Indir. kn.</i>	<i>Indir. kn.</i>	<i>Indir. kn.</i>	<i>Indir. Kn.</i>	<i>Indir. kn.</i>	Toerek./koppeling = doorbelasting naar programma's
Totale kn.	Totale kn.	Totale kn.	Totale kn.	Totale kn.	Totale kn.	Saldo nul

In bovenstaand schema is de nieuwe situatie weergegeven. Voor de programma's 1 t/m Hoofdstuk 7 betekent dit t.o.v. de oude situatie dat er financieel niets veranderd. Een vergelijking tussen de oude en de nieuwe situatie maakt duidelijk dat er geen informatie verloren is gegaan. Wel krijgt de raad meer inzicht in de totale lasten van bedrijfsvoering met behulp van het nieuwe programma.

12.6 Juridische zaken

Juridische kwaliteitszorg

Veel werkprocesbeschrijvingen bevatten een juridische component of zouden die moeten bevatten. In het kader van de juridische kwaliteitszorg worden de procesbeschrijvingen gescreend op juridische elementen. Op basis van deze inventarisatie ondernemen wij actie: daar waar nodig in overleg met de proceseigenaar of -beheerder alsnog juridische elementen inbrengen of deze verbeteren. Ten minste eenmaal per jaar wordt het mandaatregister geactualiseerd. Hiermee wordt voorkomen dat er onbevoegd besluiten worden genomen.

Lex Silencio Positivo (LSP)

Met het in werking treden van de Dienstenrichtlijn is een overgangstermijn van twee jaar vastgesteld welke eind 2011 eindigt. Gedurende de overgangstermijn moesten decentrale overheden expliciet in het vergunningstelsel opnemen dat de LSP van toepassing was op dat stelsel anders gold deze niet. Na de overgangstermijn moet de LSP expliciet van toepassing worden uitgesloten, anders is deze van toepassing op elk vergunningstelsel dat onder de Dienstenrichtlijn valt. Voor 2012 moet dus nog voor expliciete uitsluiting van de LSP gezorgd worden, wanneer deze door dwingende redenen van algemeen belang niet kan gelden.

Nieuwe wetgeving

Er is een wetsvoorstel aanpassing bestuursprocesrecht aanhangig. Dit wetsvoorstel heeft versobering en modernisering van het bestuursprocesrecht ten doel. Dit wetsvoorstel bevat een overvloed aan wijzigingen van en aanvullingen op het bestuursprocesrecht van de Algemene wet bestuursrecht.

Bezwaarschriften

Op 1 oktober 2009 is de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen in werking getreden. Met deze wet hebben de burgers de mogelijkheid gekregen de overheid in gebreke te stellen wanneer deze niet op tijd een beslissing heeft genomen. In het verleden zijn door verscheidene oorzaken herhaaldelijk de termijnen voor de beslissing op een bezwaarschrift overschreden. Afdoening binnen de beslistermijn krijgt daarom de voortdurende aandacht.

12.7 Communicatie

Algemeen

De inspanning vanuit de communicatiespecialisten in de afdeling Ondersteuning richt zich op het versterken van het communicatief vermogen in de organisatie. Dit wordt gerealiseerd door individuele ondersteuning en coaching, (hulp bij) het formuleren van een strategische aanpak van communicatie en het aanbieden van organisatiebrede media zoals het gemeentejournaal en een internet- en intranetomgeving. Daarnaast vindt monitoring plaats van algemene ontwikkelingen op het gebied van communicatie binnen en buiten de organisatie.

Social media

Het gebruik van media is sterk aan het veranderen. Naast de traditionele zendmedia verschijnen steeds meer media die horen bij de huidige netwerksamenleving, zgn. social media. Het team communicatie werkt samen met de diverse organisatieonderdelen aan werkwijzen om zo goed mogelijk in te spelen op deze media.

13. Paragraaf Verbonden Partijen

13.1 Doel

- *Algemeen doel:* genereren van stuurinformatie voor de raad, met andere woorden: met de informatie uit deze paragraaf kan de raad beleidslijnen vast- en bijstellen.
- *Specifiek doel:* het in beeld brengen en beheersen van de bestuurlijke én financiële belangen in deelnemingen.
- *Achtergrond informatie:* door de paragraaf verbonden partijen heeft de raad invloed op deelnemingen doordat hij kaders stelt. Die invloed is nu niet zo zeer gericht op individuele gevallen, maar veel meer op het totaalbeeld. De paragraaf geeft aan wat de visie van de raad is op de verbonden partijen in relatie tot de doelstellingen uit de programma's en wat de (beleids)voornemens zijn. Het gaat om vragen als: Wat willen we met de verbonden partijen? (visie/doel). Welke rol spelen ze in programma's? (Beleidsvoornemens). Vervolgens kan er op toegezien worden of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds corresponderen met die van de gemeente(raad) en of de gewenste beleidsvoornemens van de gemeente(raad) via de verbonden partijen gerealiseerd zijn. In deze paragraaf is de informatie opgenomen conform de nota Verbonden Partijen (raadsbesluit 23 april 2009).

13.2 Ramingen op de raadsprogramma's

In het volgende overzicht zijn de verbonden partijen opgenomen met de geraamde bijdrage van de gemeente, c.q. het te ontvangen dividend.

Nr.	Omschrijving	voordeel +, nadeel -				
		Begroting				
		2012 na wijz.	2013	2014	2015	2016
1	Oasen NV	0	0	0	0	0
2	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijmond	-2.025.000	-2.002.500	-2.002.500	-2.002.500	-2.002.500
3	Halt	-26.800	-11.800	-11.800	-11.800	-11.800
4	Stadsregio Rotterdam	-216.400	-216.400	-216.400	-216.400	-216.400
5	OLIVER (volwasseneneducatie)	-110.600	0	0	0	0
6	Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde	-321.400	-339.100	-349.800	-359.400	-359.400
7	Koepelschap buitenstedelijk groen	0	0	0	0	0
8	NV MAR	93.400	20.000	20.000	20.000	20.000
9	DCMR	-747.900	-747.900	-747.900	-747.900	-747.900
10	OGZRR	-263.800	-264.500	-264.500	-264.500	-264.500
11	BNG NV	102.500	102.500	102.500	102.500	102.500
12	Eneco NV	1.154.200	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
13	SoZa Albrandswaard/Ridderkerk	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
14	Nieuw-Reijerwaard	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting

1. Oasen NV

Aan het aandeelhouderschap van Oasen NV zijn geen kosten verbonden. Ook wordt geen dividend uitbetaald over de winst.

2. Veiligheidsregio Rotterdam-Rijmond

Ten opzichte van 2012 is de bijdrage, door verwerking van de derde tranche van de primaire bezuinigingstaakstelling, in 2013 € 43.900 lager. Na de toepassing van een indexering van 0,9% (nadeel € 17.500) en verhoging van de inwonersbijdrage (nadeel € 2.400) en de verhoging van de bijdrage aan Community Safety (nadeel € 1.500) door deze indexering en verhoging van het aantal inwoners, blijft hier een voordeel van € 22.500 over.

3. Halt

In 2013 wordt Halt – Rotterdam opgenomen in één landelijke Halt-organisatie. Dit wordt een kleine compacte organisatie. De Halt-organisatie beseft dat gemeenten moeten bezuinigen en hebben hier rekening mee gehouden met de inschaling van de inwonersbijdrage. Was deze in voorgaande jaren

€0,60 per inwoner, deze wordt voor de jaren 2013 – 2016 €0,26 per inwoner. Dit betekent een voordeel van € 15.000 ten opzichte van de begroting 2012.

5. OLIVER (volwasseneneducatie)

De gemeenschappelijke regeling 2011-2014 is in september 2011 aan de raad voorgelegd. In deze regeling wordt gemeenten de mogelijkheid geboden om per 1 januari 2013, (de verwachte einddatum van de verplichte winkelnering) kosteloos en zonder gevolgen uit de gemeenschappelijke regeling te stappen. Het is ook het voornemen om vanaf 1 januari 2013 uit de regeling te stappen.

8. NV Milieu Services AVR-Ridderkerk (NV MAR)

Het in 2012 te ontvangen dividend over 2011 is €93.400. Het contract met Van Gansewinkel-AVR over de management-/directievoering van NV MAR eindigt op 31 december 2012. Vanaf 2013 is daarom de omvang van het te verwachten dividend onzeker. Vanaf 2013 is een dividend van €20.000 geraamd.

10. Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Rotterdam Rijnmond (OGZRR)

De bijdrage van Ridderkerk voor 2013 is nu begroot op €264.500. Het Algemeen Bestuur (AB) heeft besloten om de wettelijke taak GGD Rampen Opvang Plan, in het basistakenpakket op te nemen. In 2013 zal de gemeenschappelijke regeling van de GGD een wijziging ondergaan. Dit is het gevolg van de concernontwikkelingen van de gemeente Rotterdam. De wijziging is technisch van aard, er verandert niets aan de bevoegdheden van en de aansturing door het Algemeen Bestuur.

12. Eneco NV

De gemeente ontvangt jaarlijks dividend op basis van de door Eneco NV gerealiseerde winst in het voorafgaande jaar. In 2011 was de winst hoger dan in voorgaande jaren. Dit heeft geleid tot een relatief hogere dividenduitkering in 2012. Voor de komende jaren kan worden uitgegaan van een dividenduitkering van €1.000.000 per jaar. Dit bedrag is gebaseerd op het gemiddelde van de voorgaande jaren.

13. SoZa Albrandswaard / Ridderkerk

De gemeente Ridderkerk werkt nauw samen met de BAR-partners bij de uitwerking en invoering van de Wet Werken naar Vermogen (WWNV). De ingangsdatum van de WWNV is door de val van het kabinet uitgesteld. Net zoals de meeste gemeenten in Nederland gaat ook Ridderkerk uit van een invoering van de WWNV, wellicht in aangepaste vorm. Hierdoor gaat Ridderkerk door met de samenwerking in BAR-verband en de vorming van een gemeenschappelijke sociale dienst voor de drie BAR-gemeenten.

14. Gemeenschappelijke regeling Nieuw-Reijerwaard

Ter uitvoering van de bestuursovereenkomst van 12 november 2009, met als doel te komen tot realisering van ongeveer 90ha bedrijfsterrein in de polder Nieuw Reijerwaard, is door de deelnemende partners geopteert voor de entiteit van een gemeenschappelijke regeling. Deze gemeenschappelijke regeling, waarin Barendrecht, Rotterdam en Ridderkerk participeren, is op 1 januari 2012 in werking getreden.

13.3 Overzicht van verbonden partijen

1. Naam:	Oasen NV
Vestigingsplaats:	Gouda
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Zorg dragen voor de watervoorziening binnen het voorzieningsgebied.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van deze instelling voor nutsvoorzieningen, omdat deze nut heeft voor de inwoners van de gemeente (zie openbaar belang), en dus niet uit een oogpunt van geldbelegging.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	In Oasen wordt voor 6,28% in het totale aandelenkapitaal deelgenomen. Door deze deelname kan invloed op het beleid van deze instellingen worden uitgeoefend door middel van een vertegenwoordiging in de aandeelhoudersvergaderingen.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	Aandeelhouder (portefeuillehouder Financiën)
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Niet van toepassing.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Ridderkerk bezit 6,28% van het aandelenkapitaal. Er wordt geen dividend uitgekeerd.
Bedrag per inwoner:	Niet van toepassing.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Geen ontwikkelingen.

2. Naam:	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	(Brand)veiligheid, vervoer van zieken en ongevalslachtoffers, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing met inbegrip van de multidisciplinaire samenwerking en de Gemeenschappelijke meldkamer.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	De vorming van veiligheidsregio's heeft als doelstelling de versterking van de bestuurlijke aansturing van de rampenbestrijding en crisisbeheersing op regionaal en nationaal niveau, alsmede de versterking van de geneeskundige hulpverlening en het regionale beheer van de brandweer. <u>(Brand)veiligheid</u> Het onder alle omstandigheden bewerkstelligen van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde uitvoering van werkzaamheden ter zake van het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt, het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand, het beperken en bestrijden van rampen en het bevorderen van een goede hulpverlening bij ongevallen en rampen. <u>Hulpverlening</u> Het doelmatig organiseren en coördineren van het vervoer van zieken en ongevalslachtoffers, de registratie daarvan en het bevorderen van adequate opname van zieken en ongevalslachtoffers in ziekenhuizen of andere instelling voor intramurale zorg. <u>Rampenbestrijding</u> Het voorbereiden en bewerkstelligen van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen. Het invulling geven aan de regionale taken ten aanzien van de organisatie en voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing en de hiermee verbandhoudende multidisciplinaire samenwerking.

2. Naam:	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Met deze regeling wordt (deels) invulling gegeven aan de doelstelling in raadsprogramma 5 De burger als onderdaan en belastingbetaler, namelijk het verkleinen en beheersen van de veiligheidsrisico's. Hoe hoger de kans op een inbreuk van de veiligheid, hoe hoger de feitelijke aantasting van de veiligheid zal zijn. Daarom moet – door middel van pro-actieve en preventieve maatregelen – zo mogelijk de slachtofferkans omlaag worden gebracht. Tevens is het van belang om geprepareerd te zijn voor grootschalig optreden in het geval van een ramp of zwaar ongeluk.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	1 lid Algemeen bestuur (+1 plaatsvervangend lid) Bij het nemen van besluiten door het algemeen bestuur brengen de leden voor de gemeente die zij vertegenwoordigen ieder één stem uit, met uitzondering van de leden die een gemeente vertegenwoordigen met een inwonertal boven 50.000. Zij brengen voor elk volgend 50.000-tal, of gedeelte daarvan, één stem meer uit tot een maximum van elf stemmen per gemeente.
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	€ 123.857.000
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Regionale bijdrage € 323.900 Basis brandweezorg € 1.594.500 Community safety € 84.100
Bedrag per inwoner:	Regionale bijdrage € 7,16 Basis brandweezorg n.v.t. Community safety € 1,86
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Financieel gezien is in de begroting rekening gehouden met de door de gemeenten toegewezen indexering van 0,9%. De primaire bezuinigings-taakstelling 2011 – 2015 uit het bestuurlijk vastgestelde document 'VRR in breder perspectief' is in de begroting 2013 als derde van de primaire taakstelling verwerkt. Door deze derde tranche van de eerste bezuinigingstaakstelling valt de bijdrage 2013 voordeliger uit.

3. Naam:	Halt
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Alternatieve straffen voor jongeren voor kleine delicten.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Bureau Halt (Het Alternatief) houdt zich bezig met repressie, voorlichting en preventie om jeugdcriminaliteit tegen te gaan. De gemeenschappelijke regeling is ingesteld met als doel de kwaliteit van de samenwerking van de Halt-bureaus in de regio te verbeteren. Hiervoor worden werkafspraken gemaakt met partners en de werkprocessen geüniformeerd.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Met het treffen van deze gemeenschappelijke regeling wordt (deels) invulling gegeven aan de doelstelling uit raadsprogramma 5 De burger als onderdaan en belastingbetaler. Bureau Halt levert een bijdrage aan de veiligheidsgevoelens van burgers. Jeugdcriminaliteit wordt ook op deze wijze aangepakt. Jongeren ervaren een repressieve aanpak en verwacht wordt dat dit ook preventief werkt.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	1 lid Algemeen bestuur (+ 1 plaatsvervangend lid)
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	€ 11.800
Bedrag per inwoner:	€ 0,26

3. Naam:	Halt
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Landelijk is een stuur- en projectgroep aan het werk om één landelijke Halt-organisatie vorm te geven. Er is gekozen voor een kleine, compacte organisatie, die centraal zal worden aangestuurd en waarin de medewerkers van de teams de professionele ruimte hebben om vanuit kwaliteit het lokale maatwerk te kunnen bieden. De landelijke Halt-organisatie krijgt een stichting als rechtsvorm en bestaat uit 10 regio's. Eén regiomanager stuurt de regio's Haaglanden, Rotterdam – Rijnmond en Zuid-Holland Zuid aan. Er wordt gewerkt aan de vormgeving van de financiële uitgangspunten. Het is de wens de activiteiten minimaal op het zelfde niveau te houden en waar mogelijk uit te breiden. Omdat de Haltorganisatie beseft dat er bezuinigd moet worden, stelt zij voor om inwonersbijdrage voor de jaren 2013 – 2016 te stellen op € 0,26. Dit is in 2012 nog € 0,60 en betekent een voordeel van € 15.000.

4. Naam:	Stadsregio Rotterdam
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Regionaal Bestuur (WGR).
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Deze regeling behartigt de gezamenlijke belangen van 18 gemeenten en hun inwoners op het gebied van de ruimtelijke ordening, wonen, stedelijke vernieuwing, economie, verkeer en vervoer, milieu, groen, jeugdzorg, arbeidsmarkt.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	In programma 1 De burger als Partner, hebben wij als doelstelling het volgende geformuleerd: het realiseren, onderhouden en waar nodig verstevigen van samenwerkingsverbanden om regionale en/of gezamenlijke vraagstukken die de reikwijdte van Ridderkerk te boven gaan, op te lossen op een zodanige wijze, dat rekening wordt gehouden met de Ridderkerkse belangen en de eigen identiteit van Ridderkerk. Uitgaande van een handhaving van de huidige taakverdeling tussen de regio en de gemeenten en de geformuleerde doelstelling zijn wij een voorstander van continuering van de huidige regeling.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	2 leden AB
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	€ 461.000.000
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	0,047% De gemeente Ridderkerk draagt € 216.400 bij aan deze regeling.
Bedrag per inwoner:	€ 4,78
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Belangrijke ontwikkeling is het wetsvoorstel tot opheffing van de WGR regio's. Oorspronkelijk zou de stadsregio per 1 januari 2013 formeel ophouden te bestaan. Met de val van het kabinet is het wetsvoorstel daartoe voorlopig uitgesteld. Ondertussen gaat het denken over de nieuw te vormen Metropoolregio wel gewoon door. Maar de uitkomst daarvan staat zeker nog niet vast.

5. Naam:	Gemeenschappelijke regeling Volwasseneneducatie Rijnmond (OLIVER)
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Door de gezamenlijke inkoop van scholingstrajecten bij de ROC's kan er efficiënter en dus goedkoper ingekocht worden.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Een goed scholingsaanbod voor de Ridderkerkse risicjongeren van 18 jaar en ouder (tot 23 jaar met een afgebroken vooropleiding).
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Er zorg voor dragen dat Ridderkerkse (risico)jongeren alsnog via deze weg een startkwalificatie kunnen behalen.

5. Naam:	Gemeenschappelijke regeling Volwasseneneducatie Rijnmond (OLIVER)
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	1 lid t.b.v. het Algemeen Bestuur. Dat is tevens in het Dagelijks Bestuur.
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	OLIVER heeft geen eigen budget. De gezamenlijke gemeenten zetten gemiddeld 25% van hun rijksbijdrage educatie (vanuit het Participatiebudget) in, op basis van het gemiddelde gebruik van de afgelopen jaren.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Ridderkerk zet in 2012 € 110.600 in. Voor de eerstvolgende schooljaren zal dit bedrag ongeveer gelijk blijven, indien de verplichte winkelnering niet komt te vervallen. Vanaf 2013 zal dit zeer waarschijnlijk het geval zijn. Het Rijk gaat dan trajecten voor Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs inkopen. De gemeenten ontvangen hiervoor dan geen budget meer van het Rijk.
Bedrag per inwoner:	Een bedrag per inwoner is bij het OLIVER nauwelijks van toepassing (€ 0,01 per inwoner). Het gaat om een bijdrage (ten behoeve van een gerichte doelgroep), op basis van het gemiddelde gebruik van de afgelopen jaren.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	De gemeenschappelijke regeling 2011-2014 is in september 2011 aan de raad voorgelegd. In deze regeling wordt gemeenten de mogelijkheid geboden om per 1 januari 2013 (de verwachte einddatum van de verplichte winkelnering) kosteloos en zonder gevolgen uit de gemeenschappelijke regeling te stappen. Hiermee komt deze gemeenschappelijke regeling te vervallen.

6. Naam:	Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en Recreatiegebied IJsselmonde
Vestigingsplaats:	Schiedam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Ontwikkelen en in stand houden van intergemeentelijke buitenstedelijke recreatie en bescherming van natuur en landschap.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Op 15 juni 2012 heeft het Algemeen Bestuur het nieuwe schapsplan vastgesteld.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	De activiteiten van de regeling dragen bij tot het realiseren van de doelstellingen uit programma 1 De burger als Partner. De komende jaren zullen meerdere projecten voortvloeiende uit het Landinrichtingsplan mede op het grondgebied van Ridderkerk worden gerealiseerd en in beheer worden overgedragen aan het Natuur- en Recreatieschap.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	2 Algemeen bestuursleden waarvan 1 in het Dagelijks Bestuur.
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	€ 3.252.800
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	De financiële bijdrage van de gemeente bedraagt € 339.100. Dit is 9,5% ten opzichte van het jaarbudget.
Bedrag per inwoner:	€ 6,93 per inwoner
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Niet van toepassing.

7. Naam:	Gemeenschappelijke regeling Koepelschap Buitenstedelijk Groen
Vestigingsplaats:	Schiedam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Financiering en programmering buitenstedelijk groen.

7. Naam:	Gemeenschappelijke regeling Koepelschap Buitenstedelijk Groen
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Deze regeling is in de plaats gekomen van het oude Financieel Koepelschap. De gemeenschappelijke regeling Koepelschap Buitenstedelijk groen werkt feitelijk als een vereveningsinstrument. Alle kosten die de deelnemers maken ten behoeve van de realisering en in standhouding van de buitenstedelijke openlucht recreatieprojecten worden bij elkaar opgeteld en op basis van de in 1987 vastgestelde verdeelsleutel naar rato van het aantal inwoners over de gemeenten herverdeeld. De gemeenten betalen rechtstreeks aan de schappen waarin zij deelnemen. Als blijkt dat een gemeente meer betaalt aan een schap dan de kosten van de gemeente op basis van de verdeelsleutel, dan ontvangt deze gemeente geld terug van het koepelschap. Daarnaast heeft deze nieuwe regeling tot doel op basis van een rijks, provinciaal en regionaal programma/beleid in onderlinge samenhang een evenwichtige ontwikkeling en instandhouding van het buitenstedelijk groen te bevorderen.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	1 lid AB (portefeuillehouder Buitenstedelijk groen)
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Niet van toepassing.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Aan het koepelschap is geen rechtstreekse bijdrage verschuldigd. Wij leveren onze financiële bijdrage via de gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en Recreatiegebied IJsselmonde.
Bedrag per inwoner:	De norm voor de verevening via het koepelschap Buitenstedelijke groen is € 6,93 per inwoner.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Ten opzichte van de gemeentelijke bijdrage aan het recreatieschap IJsselmonde moet Ridderkerk een aanvullende bijdrage betalen van € 53.800 in 2012 oplopend naar € 67.900 in 2015. Oorzaak van de ontwikkeling naar een betalende gemeente zijn de gewijzigde verhoudingen tussen de deelnemende gemeenten in de afgelopen jaren en de voorziene groei de komende jaren van met name de begrotingen van de schappen Midden-Delfland en Rottemeren.

8. Naam:	NV Milieu Services AVR-Ridderkerk (NV MAR)
Vestigingsplaats:	Ridderkerk
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Uitvoering en advisering afvalinzameling.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	De NV MAR is op 1 juli 2001 opgericht om in opdracht van de gemeente de afvalinzameling uit te voeren. Er is een samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen de gemeente en de AVR met een looptijd tot en met 31 december 2012. De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal, omdat het nut heeft voor de inwoners van Ridderkerk.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	De gemeente bezit 100% van de aandelen van deze NV maar kan, op basis van genoemde overeenkomst, 49% van de aandelen aanbieden aan de AVR. Door deze deelname kan invloed op het beleid van de NV worden uitgeoefend.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	Aandeelhouder (portefeuillehouder Financiën)
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	In de begroting 2012 is rekening gehouden met een dividenduitkering van € 93.400. Het contract met Van Gansewinkel-AVR over de management-/directievoering van NV MAR eindigt op 31 december 2012. Vanaf 2013 is daarom de omvang van het te verwachten dividend onzeker. Vanaf 2013 is een dividend van € 20.000 geraamd.

8. Naam:	NV Milieu Services AVR-Ridderkerk (NV MAR)
Bedrag per inwoner:	
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Positieve resultaten komen voor 50 % ten goede aan de gemeente en voor 50% ten goede aan Van Gansewinkel-AVR. Negatieve resultaten zijn geheel voor rekening van Van Gansewinkel-AVR.

9. Naam:	Gemeenschappelijke regeling Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR)
Vestigingsplaats:	Schiedam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Advisering en ondersteuning van gemeentelijke milieutaken.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	De DCMR heeft een algemene adviestaak met betrekking tot milieu, adviseert ten aanzien van vergunningverlening en handhaving in het kader van de wettelijke taken als gevolg van de Wet Milieubeheer en ondersteunt de gemeente t.a.v. de uitvoering van het Bouwstoffenbesluit.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Ieder jaar wordt een werkplan opgesteld.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	1 lid Algemeen Bestuur
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Ruim € 58.000.000
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	€ 747.900 (1,3 %)
Bedrag per inwoner:	€ 16,60
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Het streven is erop gericht per 1 januari 2013 als regionale uitvoeringsdienst (RUD) te functioneren, hoewel deze datum naar verwachting niet zal worden gehaald. Vanaf 1 januari 2013 zullen in het kader van de RUD-vorming alle taken voor de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving voor de gemeenten Goeree Overflakkee door de DCMR worden verzorgd. De DCMR is per 1 januari 2013 voor de provincies Zuid-Holland en Zeeland de gespecialiseerde RUD voor de industriële bedrijven met grote veiligheidsrisico's (de zogenaamde BRZO-bedrijven).

10. Naam:	Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Rotterdam Rijnmond (OGZRR)
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Gezamenlijke uitvoering wettelijke verplichtingen van gemeenten in het kader van de Wet Publieke Gezondheid.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Een evenwichtig productenaanbod zoveel mogelijk gericht op lokale problematiek. In zijn algemeenheid het verbeteren van de volksgezondheid van de Ridderkerkse bevolking.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Eenzijds het uitvoeren van wettelijke verplichtingen zoals infectieziektebestrijding, informatie- en adviesfunctie en doen van periodieke gezondheidsonderzoeken onder de bevolking. Anderzijds het ondersteunen van gemeentelijke speerpunten zoals het bevorderen van een gezonde leefstijl en depressiepreventie.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	De gemeente heeft bestuurlijke inbreng als lid van het Algemeen Bestuur (AB).
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Voor 2013 is het jaarbudget nog niet definitief bekend.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	De Ridderkerkse bijdrage is 3,4% van de totale gemeentelijke bijdragen voor het basistakenpakket (19 deelnemende gemeenten).
Bedrag per inwoner:	€ 5,85

10. Naam:	Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Rotterdam Rijnmond (OGZRR)
Overige ontwikkelingen / veranderingen: Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis (art 69 BBV):	De bijdrage van Ridderkerk voor 2013 is begroot op € 264.500. Het AB heeft besloten om de wettelijke taak GGD Rampen Opvang Plan, in het basistakenpakket op te nemen. In 2013 zal de gemeenschappelijke regeling van de GGD een wijziging ondergaan. Dit is het gevolg van de concernontwikkelingen van de gemeente Rotterdam. De wijziging is technisch van aard, er verandert niets aan de bevoegdheden van en de aansturing door het Algemeen Bestuur.

11. Naam:	Bank Nederlandse Gemeenten NV
Vestigingsplaats:	Den Haag
Openbaar belang: (doel van de regeling)	De BNG is een bank voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van de BNG, omdat deze instelling een zeker nut heeft voor de gemeente, en dus niet primair uit een oogpunt van geldbelegging.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	De Algemene Vergadering van Aandeelhouders is het orgaan waarin de aandeelhouders hun zeggenschapsrechten ten aanzien van de BNG uitoefenen. Gelet op de structuur van deze instelling kunnen de aandeelhouders nauwelijks invloed op het beleid van deze NV uitoefenen. De meest betrokken portefeuillehouder vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	Aandeelhouder.
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Aandelenkapitaal € 139.226.800.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	In de begroting 2013 is rekening gehouden met een dividenduitkering van € 102.500. Dit is het werkelijk ontvangen dividend in 2012 na halvering van de winstuitkering aan de aandeelhouders.
Bedrag per inwoner:	Geraamde inkomsten uit dividend € 2,27 per inwoner.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Als gevolg van de vereisten voor banken, waaronder de (verplichte) verhoging van het eigen vermogen, is de dividenduitkering lager geworden. In de aandeelhoudersvergadering van 23 april 2012 is besloten de winstuitkering over 2011 te halveren van 50% naar 25%. Dit houdt dus in dat de dividenduitkering voor Ridderkerk ook is gehalveerd. De eventuele invoering van schatkistbankieren kan gevolgen hebben voor het dividend.

12. Naam:	Eneco NV
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Zorg dragen voor de gas- en elektriciteitsvoorziening binnen het voorzieningsgebied.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van deze instelling voor nutsvoorzieningen, omdat deze nut heeft voor de inwoners van de gemeente (zie openbaar belang), en dus niet uit een oogpunt van geldbelegging.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	In Eneco wordt voor 1,08% in het totale aandelenkapitaal deelgenomen. Door deze deelname kan invloed op het beleid van deze instelling worden uitgeoefend door middel van een vertegenwoordiging in de aandeelhoudersvergaderingen.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	Aandeelhouder (portefeuillehouder Financiën)
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Niet van toepassing.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Ridderkerk bezit 1,08% van het aandelenkapitaal. In de begroting 2013 is rekening gehouden met een dividenduitkering van € 1.000.000.

12. Naam:	Eneco NV
Bedrag per inwoner:	In 2012 bedroegen de inkomsten uit dividend € 1.154.200. Dat is ongeveer € 25,60 per inwoner. De verwachting is, dat de dividenduitkering de komende jaren iets lager ligt. Uitgegaan wordt van ca. € 22 per inwoner.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Geen ontwikkelingen.

13. Naam:	Regionale Samenwerking Soc. Zaken Albrandswaard en Ridderkerk
Vestigingsplaats:	Ridderkerk
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Inwoners van Albrandswaard en Ridderkerk die niet in hun bestaan kunnen voorzien, helpen met inkomensondersteunende maatregelen, eventueel een WWB-uitkering en Wmo-voorzieningen.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Inwoners van Albrandswaard en Ridderkerk zijn in staat een financieel zelfstandig bestaan te voeren.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	De beleidsvoornemens staan verwoord in de in 2011 vastgestelde beleidsnotitie regionaal arbeidsmarktbeleid Albrandswaard – Ridderkerk.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	De wethouders Sociale Zaken van Albrandswaard en Ridderkerk overleggen gezamenlijk over het te voeren beleid. Voor het ontwikkelen van het arbeidsmarktbeleid en een visie op eventuele verdergaande samenwerking binnen een intergemeentelijke sociale dienst, zal ook de gemeente Barendrecht deelnemen in het bestuurlijk overleg.
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Niet van toepassing.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Niet van toepassing.
Bedrag per inwoner:	Niet van toepassing.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Ondanks de uitgestelde Wet Werken naar Vermogen worden ook de afdelingen Sociale Zaken van de BAR-gemeenten samengevoegd.

14. Naam:	Nieuw Reijerwaard
Vestigingsplaats:	Ridderkerk
Openbaar belang: (doel van de regeling)	De GR Nieuw Reijerwaard heeft tot doel casu quo als belang het binnen diens rechtsgebied ontwikkelen en realiseren van minimaal 90 hectare bedrijventerrein op de locatie Nieuw Reijerwaard met de daarbij horende ontsluiting en het daarbij horende groen.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Zie hiervoor bij Openbaar belang.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Niet van toepassing.

14. Naam:	Nieuw Reijerwaard
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	Het Algemeen Bestuur bestaat uit tien leden, de voorzitter inbegrepen. De raden van Barendrecht en Ridderkerk wijzen uit hun midden, de voorzitter van de raad inbegrepen, en uit de wethouders, elk vier leden en twee plaatsvervangend leden aan. Van deze vier leden respectievelijk twee plaatsvervangend leden dienen ten minste twee leden respectievelijk één plaatsvervangend lid deel uit te maken van het college van burgemeester en wethouders. De raad van Rotterdam wijst uit de voorzitter van de raad en uit de wethouders, twee leden en twee plaatsvervangende leden aan. Het voorzitterschap rouleert jaarlijks.
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	€ 63.000.000
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Alle drie de deelnemende gemeenten dragen 1/3 van de risico's verbonden aan de grondexploitatie.
Bedrag per inwoner:	Niet van toepassing.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	De GR heeft inmiddels een groot aantal ha grond verworven. Het inpassingsplan wordt waarschijnlijk begin 2013 door Provinciale Staten vastgesteld. Na vaststelling kan met de benodigde werkzaamheden worden begonnen. Nu het stedenbouwkundigplan nagenoeg vastligt kunnen ook nauwkeuriger ramingen worden opgesteld, hetgeen zal leiden tot een meer nauwkeuriger grondexploitatie.

14. Paragraaf Grondbeleid

14.1 Doel

- Algemeen doel: genereren van stuurinformatie voor de raad, met andere woorden: met de informatie uit deze paragraaf kan de raad beleidslijnen vast- en bijstellen.
- Specifiek doel: het kunnen geven van sturing aan het grondgebruik ter realisatie van ruimtelijke doelstellingen uit de programma's in relatie tot de financiële mogelijkheden van de gemeente.
- Achtergrond informatie: via grondbeleid kan een nadere invulling aan het uitvoeren van bepaalde programma's worden gegeven. Gedacht kan worden aan groen, water, wonen, werken en recreëren. Tegelijkertijd kan het grondbeleid tot (extra) baten voor de gemeente leiden, maar ook tot (extra) lasten. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's van het grondbeleid zijn van groot belang voor de totale financiële positie van de gemeente.

14.2 Inleiding

Aan het in exploitatie brengen van gronden door de gemeente zijn financiële risico's verbonden. Zowel aan de kostenkant (grondverwerving, bouw- en woonrijp maken, bodemsaneringen en financieringskosten) als aan de opbrengstenkant (grondverkoop woningbouw en bedrijventerreinen) zijn risicofactoren verbonden waarmee bij het in exploitatie brengen van grond rekening moet worden gehouden.

Niet alleen de gemeente kan grond in exploitatie brengen. Ook marktpartijen die grond bezitten en bereid en in staat zijn de gewenste bestemming daarop te realiseren kunnen grond in exploitatie brengen. Bij exploitatie door marktpartijen kan de gemeente alleen de kosten van de openbare voorzieningen op de exploitant verhalen. Niet alle kosten kunnen dan worden verhaald, waardoor er dus ook risico's voor de gemeente ontstaan bij de exploitatie van grond door marktpartijen.

Hieronder wordt een actueel beeld gegeven van het te verwachten eindresultaat van de in exploitatie genomen complexen en de risico's die er zijn ten aanzien van het behalen van deze eindresultaten.

14.3 Visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen uit de programma's

Ridderkerk voert een actief grondbeleid. Dat wil zeggen dat de gemeente actief locaties (her)ontwikkelt om zodoende de gewenste ruimtelijke ontwikkeling te bewerkstelligen. In situaties waarin de gemeente wil meewerken aan ontwikkelingen, maar zelf niet beschikt over de grond, wordt met derden een overeenkomst ex artikel 6.24 Wro afgesloten, soms in combinatie met een samenwerkingsovereenkomst. Regie op de gewenste ruimtelijke ontwikkeling, zowel inhoudelijk als financieel, staat centraal in het grondbeleid. Dit leidt tot:

- een verantwoorde strategie voor aankoop van grond;
- een verantwoord financieel beheer over de grond die de gemeente in bezit heeft;
- een actieve rol in de planontwikkeling in samenwerking met marktpartijen;
- uitgifte van grond na realisatie, meestal door verkoop, incidenteel door erfpacht.

Strategische aankopen

Het aankopen van gronden is een bevoegdheid van de raad. Maar het kan voorkomen dat hierbij snelle actie geboden is en een raadsbesluit niet afgewacht kan worden. In dat geval is het college gemachtigd de gronden aan te kopen. Maar wel wordt hier dan eerst overleg over gevoerd met het Presidium.

14.4 Financiële risico's

Op basis van het huidige uitvoeringsstadium zijn de risico's van de diverse complexen die in exploitatie zijn genomen hieronder als volgt schematisch aan te geven. Het gaat daarbij niet om het feit of een complex al dan niet verlies zal opleveren, maar om de risico's die er zijn ten aanzien van het bereiken van het hieronder aangegeven te verwachten eindresultaat.

14.5 Risicoanalyse van de complexen in exploitatie

Prognose van resultaten van in exploitatie genomen complexen

Complex	Verwacht saldo (+ of -)	Vaststellings-jaar (herziene exploitatieopzet)	Prognose afsluiting sjaar	Korte toelichting/stand van zaken (o.a. inzake winstneming of verlies)
Centrumplan	€ 1.900.000 (-)	2004	2016	Verliesneming bij afsluiting complex via voorziening Centrumplan ter hoogte van € 1.705.800. Project is wederom vertraagd. De voorziening is verhoogd met € 194.200 naar € 1.900.000 vooral in verband met oplopende financieringskosten. Exploitatieopzet zal in 2012 worden herzien.
Van Riebeekstraat	€ 531.700 (+)	2011	2015	Bouw eerste fase is voltooid. Bouw tweede fase is vertraagd. Exploitatieopzet is in maart 2011 door de raad vastgesteld.
Het Zand	Het resultaat wordt aanzienlijk lager dan in 2008 was voorzien, maar blijft naar verwachting wel positief.	2008	Ca. 2017	Stedenbouwkundig plan is gereed. Er is tevens een advies uitgebracht over de verkoopprijzen van de grond. Op basis hiervan zal in 2012 een herziene exploitatieopzet aan de raad ter vaststelling worden aangeboden.
Nieuwbouw Piramide	€ 100.000 (+)	2011	2014	Er is in 2012 een realiseringsovereenkomst gesloten met een projectontwikkelaar. De verwachting is, dat er in 2012 of 2013 overeenstemming over de uitvoering van het project wordt bereikt. Op dat moment zal ook de exploitatieopzet worden herzien. Verwacht wordt een klein positief eindresultaat.
Lagendijk	€ 1.657.900 (+)	2011	2014	Project loopt conform verwachting.
Cornelisland	€ 12.966.000 (+)	2012	2018	Exploitatieopzet is in maart 2012 door de raad vastgesteld.
Zorgwoningen Gen. Smutsstraat	€ 345.900 (+)	2011	2014	Vertraging in verband met aanpassing bouwplan door Woonvisie.
Transferium Slikkerveer	€ 271.200 (-)	2012	2014	Verliesneming bij afsluiting complex via voorziening Transferium Slikkerveer ter hoogte van € 271.200. Project is gestart met het herstellen van de damwand.
Totaal	€ 13.430.300 (+) (exclusief Het Zand)			Voor geraamd verlies is een voorziening getroffen van € 1.900.000 voor complex Centrumplan en € 271.200 voor complex Transferium Slikkerveer. Vanaf 2013 nog te behalen voordelig resultaat dus € 15.601.500 positief, exclusief Het Zand.

14.5.1 Centrumplan

- Stand van zaken project

In 2011 was er in principe overeenstemming met een ontwikkelaar over het project. Op basis hiervan is ook de grondexploitatie intern geactualiseerd. Er dienen nog enkele zaken geregeld te worden voordat een definitief besluit genomen kan worden.

- Risico's

Alle eigendommen in het Centrumplan zijn sinds 2011 ondergebracht in het grondbedrijfcomplex. In principe is er ook overeenstemming met een ontwikkelaar over de realisering van het plan, inclusief de verkoop van bouwgrond.

Een punt van zorg was de in het plan opgenomen herontwikkeling van de Dr. Kuyperschool, waarvoor verschillende varianten zijn uitgewerkt, soms met aanzienlijke negatieve gevolgen voor de grondexploitatie. Op basis hiervan is besloten dat de voormalige school gesloopt kan worden. Dit besluit heeft een gunstig effect op het risicoprofiel van het project. Er is echter nog geen duidelijkheid over de concrete stedenbouwkundige invulling van het na sloop beschikbaar komende bouwterrein.

De vertraging die in 2011 is ontstaan leidt tot een langere doorlooptijd van het project. Dit heeft tot gevolg dat de financieringskosten toenemen. Ook voor de komende jaren. De voor dit verliesgevende complex gevormde voorziening is daarom niet meer toereikend en is daarom verhoogd (zie hierna onder Grondexploitatie). De verwachting is, dat er in 2012 definitief overeenstemming kan worden bereikt over de realisering van het project. Daarmee zou een verdergaande stijging van de financieringskosten kunnen worden voorkomen.

In mei 2011 is in het kader van de actualisatie van de grondexploitatie een doorrekening gemaakt van de kosten van bouw- en woonrijp maken. Dit zal in 2012 weer gebeuren, zodra er een definitief stedenbouwkundig plan is vastgesteld en er overeenstemming is bereikt met de ontwikkelaar. De genoemde kosten zijn na de doorrekening in 2011 echter al vrij goed in beeld.

- Grondexploitatie

Per saldo werd een verlies op deze exploitatie voorzien van € 1.705.800. Hiervoor is de Voorziening verliesgevend complex Centrumplan gevormd. Aangezien het project een jaar vertraging heeft opgelopen, is nu de verwachting dat deze voorziening niet meer voldoende is. De genoemde vertraging heeft namelijk geleid tot een aanzienlijke toename van de financieringskosten. De voorziening is daarom verhoogd met € 194.200 naar € 1.900.000.

Zodra duidelijkheid bestaat over de definitieve stedenbouwkundige invulling van de laatste fase van het Centrumplan en er een overeenkomst kan worden gesloten met de ontwikkelaar over de realisering van het project, inclusief de verkoop van de bouwgrond (naar verwachting in 2012) zal de exploitatieopzet van het grondbedrijfcomplex Centrumplan worden geactualiseerd.

14.5.2 Van Riebeekstraat

- Stand van zaken project

Het project bestaat uit de bouw van 54 woningen. In 2010 is gestart met de eerste fase van dit woningbouwproject, namelijk de bouw van 26 eengezinswoningen. De bouw van de tweede fase, bestaande uit 14 eengezinswoningen en 14 appartementen, is nog niet gestart. De voorbelasting van de aan te leggen waterpartij in het openbaar gebied moet langer duren dan aanvankelijk gepland. Hierdoor kan ook nog niet worden gestart met de tweede fase. De verwachting is dat in 2013 met de bouw van de eengezinswoningen wordt begonnen en dat in 2014 wordt gestart met de bouw van de appartementen.

- Risico's

De boekwaarde is eind 2012 negatief, zodat er geen risico's meer zijn ten aanzien van de financieringskosten. Bijna alle kosten voor bouwrijp maken zijn al gemaakt. Er resteert alleen nog een deel van het woonrijp maken. De grond voor de tweede fase is nog niet afgenomen, dus hierin zit nog een risico.

- Grondexploitatie

Een actuele exploitatieopzet voor dit complex is in maart 2011 vastgesteld door de gemeenteraad. Er wordt een positief eindresultaat voorzien van €531.700. Op basis van de huidige inzichten is dit nog haalbaar.

14.5.3 Het Zand

- Stand van zaken project

Er is thans een redelijk concrete stedenbouwkundige visie voor Het Zand. Ook is er een advies ingewonnen over de te hanteren grondprijzen in Het Zand. In 2012 zal worden gestart met het contracteren van partijen voor de bouw van de eerste fase van dit woningbouwproject. In 2013 zou dan gestart kunnen worden met de bouw van de eerste fase.

Onderdeel van het plangebied is ook de zogenoemde Driehoek Het Zand. Over dit project is op hoofdlijnen overeenstemming bereikt met Woonvisie, inclusief verkoop van de grond. De bouw zou eind 2012 kunnen starten. De daadwerkelijke realisatie is wel afhankelijk van de voortgang en planning bij Woonvisie.

- Risico's

Alle grond in het plangebied is eigendom van de gemeente, dus is er geen risico meer ten aanzien van de grondverwerving.

De boekwaarde van dit complex is thans erg hoog. Er is daarom sprake van hoge financieringskosten. Deze zullen de komende jaren ook nog hoog zijn en vormen een belangrijk risico. Dit betekent dat het van groot belang is om zo snel mogelijk te starten met woningbouw in Het Zand. Zo kan de boekwaarde van het complex worden verlaagd en daarmee ook de financieringskosten.

In verband met het voorgaande is het natuurlijk ook van belang dat marktpartijen belangstelling hebben voor het woningbouwproject. Op dit moment is de verwachting dat er voldoende belangstelling zal zijn voor de bouwgrond. Hierover bestaat echter geen zekerheid. De verkoopbaarheid van de grond is daarom op dit moment ook nog een risico.

De kosten van bouw- en woonrijp maken zijn redelijk in beeld, maar vormen nog wel een risico, aangezien hier sprake is van een aanzienlijk bedrag.

- Grondexploitatie

Vooralsnog is in 2011 afgezien van een woningbouwscenario met de bouw van veel goedkope (huur-)woningen in Het Zand. Dit heeft een gunstig effect op het te behalen exploitatieresultaat. Begin 2^e kwartaal 2012 zijn externe adviezen gevraagd over de grondprijzen die in Het Zand gehanteerd kunnen worden en over de nog te maken kosten van bouw- en woonrijp maken. Op basis van de nieuwe stedenbouwkundige opzet en de grondprijzadviezen zal de grondexploitatie zo spoedig mogelijk, in ieder geval in 2012, worden geactualiseerd. Uiteraard zal daarbij ook een nieuwe berekening van de kosten van bouw- en woonrijp maken worden meegenomen. In 2012 hebben gesprekken plaatsgehad met ontwikkelaars ten behoeve van de aanbesteding van de eerste fase van de woningbouw in Het Zand (ca. 75 woningen). Voor de Driehoek Het Zand is intussen overeenstemming bereikt met Stichting Woonvisie. De opbrengst van de grond voor deze locatie (€3,2 mln.) staat daarmee vast.

Op basis van het bovenstaande is de verwachting dat het te behalen eindresultaat aanzienlijk lager zal zijn dan het in de huidige exploitatieopzet geraamde bedrag. Een positief resultaat lijkt echter nog wel mogelijk.

14.5.4 Nieuwbouw Piramide

- Stand van zaken project

Dit project is weer opgepakt. In 2012 is er een realiseringsovereenkomst gesloten met Elan Projectontwikkeling B.V. Uitgangspunt is de sloop en nieuwbouw van het huidige schoolmeestershuis, waarbij de nieuw te bouwen woning qua verschijningsvorm zoveel mogelijk identiek moet zijn aan de gesloopte woning. Pas als met de herbouw van deze woning is gestart, kan ook de grond voor de overige zes woningen op het voormalige schoolterrein worden verkocht. Deze eis is door de gemeente gesteld, vanwege de gewenste zekerheid over de herbouw van het schoolmeestershuis.

- Risico's

Alle benodigde grond is in eigendom van de gemeente. Er bestaat in grote lijnen overeenstemming over de verkoopprijs van de bouwgrond. Een bijzonder aspect is, dat pas kan worden gestart zodra de projectontwikkelaar een koop-aannemingsovereenkomst heeft gesloten met een koper voor de herbouw van het schoolmeestershuis. Dit kan leiden tot vertraging of zelfs beëindiging van de overeenkomst indien er binnen een jaar geen koper voor de woning is gevonden.

De boekwaarde van dit complex is vrij beperkt, waardoor de financieringskosten gering zijn. Het is verder een kleinschalige ontwikkeling, zodat ook de risico's ten aanzien van de kosten van bouw- en woonrijp maken niet erg hoog zijn.

- Grondexploitatie

Op dit moment wordt een klein positief eindresultaat verwacht. Zodra zeker is dat het project doorgaat, zal de exploitatieopzet worden geactualiseerd. Er is een nieuwe kostenraming voor bouw- en woonrijp maken opgesteld.

14.5.5 Lagendijk

- Stand van zaken project

In het tweede kwartaal van 2009 is gestart met de verkoop van de bouwkavels. Er zijn thans 11 van de 27 kavels verkocht. Voor één kavel is een optiecontract gesloten.

- Risico's

De grond is eigendom van de gemeente. Het gehele terrein is voor een groot deel al bouwrijp en woonrijp gemaakt. De boekwaarde is na de verkoop van diverse kavels al gedaald naar ongeveer € 1,8 mln. Niettemin is er nog een klein risico ten aanzien van de financieringskosten, indien de verkoop van kavels ernstig stagneert. In feite is het stagneren van de verkoop van de bouwkavels het enige risico in dit complex. Uit een doorrekening van de grondexploitatie op basis van een somber scenario (zie volgende alinea) blijkt, dat er desondanks met grote waarschijnlijkheid sprake zal zijn van een positief eindresultaat.

- Grondexploitatie

In december 2011 is door de raad voor dit complex een actuele exploitatieopzet vastgesteld. Er wordt een positief exploitatieresultaat verwacht van € 1.657.900. Op basis van een somber scenario, zoals afgesproken in de raadscommissie bestaande uit het verlengen van de looptijd van het complex met 5 jaar als gevolg van tegenvallende verkopen en het verlagen van de grondprijzen met 3% per jaar, bedraagt het eindresultaat € 863.200 positief.

14.5.6 Cornelisland

- Stand van zaken project

Ten behoeve van de grondverwerving in Cornelisland loopt een onteigeningsprocedure. Daarnaast wordt nog steeds geprobeerd om met de grondeigenaren tot minnelijke overeenstemming te komen over de aankoop van de benodigde grond.

In 2012 is gestart met de uitgifte van de eerste fase van Cornelisland. Er is nog steeds veel belangstelling vanuit het bedrijfsleven om zich te vestigen op dit bedrijventerrein.

- Risico's

Met twee grondeigenaren wordt nog gesproken over de aankoop van hun eigendom. Op dit moment is niet te voorzien of dit tot resultaat zal leiden. Daarmee vormt de grondverwerving nog een belangrijk risico in het complex Cornelisland.

Het bouwrijp maken van Cornelisland is vrij ver gevorderd. De kosten zijn goed in beeld.

De boekwaarde van het complex is hoog (bijna € 14 mln.) en daardoor dus ook de financieringskosten. Dit zal de komende jaren ook het geval zijn. In 2012 is echter gestart met de verkoop van grond, zodat de verwachting is dat de boekwaarde de komende jaren sterk zal afnemen. Gezien de hoogte van de boekwaarde en de financieringskosten is er wel sprake van een risico.

Er is veel belangstelling voor bouwgrond op Cornelisland. Op basis hiervan worden geen problemen verwacht met betrekking tot de verkoop van de grond. Er is een uitgifteprotocol voor de verkoop van de grond vastgesteld.

Eind 2011 is een advies ingewonnen over de te hanteren grondprijzen op Cornelisland. Op basis van dit advies kan de prijs voor de grond hoger worden vastgesteld dan de prijs waarmee tot nu toe indicatief werd gerekend.

- Grondexploitatie

Een geactualiseerde exploitatieopzet Cornelisland is in maart 2012 door de raad vastgesteld. De grondprijzen bleken aanzienlijk te kunnen worden verhoogd. Op basis hiervan wordt thans een positief eindresultaat verwacht van € 12.966.000. Doorrekening met een somber scenario, zoals hierboven bij het complex Lagendijk is beschreven, heeft echter als resultaat dat de exploitatie net sluitend zal zijn.

14.5.7 Zorgwoningen Gen. Smutsstraat

- Stand van zaken project

Voor dit bouwproject, bestaande uit de bouw van 28 zorgwoningen, is met Woonvisie een koopovereenkomst gesloten. De grond zou uiterlijk begin 2012 worden geleverd aan Woonvisie. Echter, Woonvisie wil de levering nu uitstellen met ongeveer een half jaar. Het bouwplan moet worden aangepast als gevolg van gewijzigde regelgeving ten aanzien van de bouw van zorgwoningen.

- Risico's

Het bouwperceel is eigendom van de gemeente en is intussen bouwrijp gemaakt. Het betreft een klein project, met een lage boekwaarde. De financieringskosten zijn daarom ook laag. Er is nauwelijks sprake van risico's. Alleen als het project niet doorgaat en Woonvisie de grond niet zou afnemen, zou er nog een verlies kunnen ontstaan.

- Grondexploitatie

In mei 2011 is door de raad een exploitatieopzet vastgesteld voor dit complex. Er wordt een positief exploitatieresultaat verwacht van € 345.900.

14.5.8 Transferium Slikkerveer

- Stand van zaken project

Er is gestart met het herstellen van de damwand bij het Transferium. Daarna kan de locatie verder bouwrijp worden gemaakt en kan de grond worden overgedragen aan Kreko voor de bouw van een transferium.

- Risico's

De grondaankoop voor het transferium is volledig gesubsidieerd door de Stadsregio Rotterdam. Er zijn daarom geen verwervingskosten. In 1999 is er een bodemsanering uitgevoerd. De kosten van het bouw- en woonrijp maken van dit complex zijn goed in beeld. Het is een redelijk kleinschalig project. Voor de te maken kosten is subsidie toegezegd door Rijkswaterstaat en is een bijdrage beschikbaar gesteld uit de ISV-gelden.

Als gevolg van de noodzakelijke herstelkosten voor de damwand is er sprake van een verliesgevend complex. Deze kosten zijn nu goed in beeld. Het betreft bovendien een kortlopend project, met een lage boekwaarde. De financieringskosten zijn daarom ook laag. Er is nauwelijks sprake van risico's.

- Grondexploitatie

In mei 2012 is door de raad een exploitatieopzet vastgesteld voor dit complex. Er wordt een negatief exploitatieresultaat verwacht van €271.200. Er is een voorziening voor dit verliesgevende complex getroffen.

14.6 Inschatting van resultaten van nog niet in exploitatie genomen complexen

Complex	Verwacht saldo (+ of -) *	Vaststellings- jaar (herziene) exploitatieopz et	Prognose afsluiting sjaar	Korte toelichting/stand van zaken (o.a. inzake winstneming of verlies)
Pilon Slikkerveer	€0	onbekend	onbekend	Nog geen duidelijkheid over voortgang project. Sluitende exploitatie verwacht.

14.7 Onderbouwing winstneming of verlies

Het nemen van winst of verlies vindt in principe plaats bij afsluiting van grondbedrijfcomplexen. Tussentijdse winstneming is aan de orde zodra de boekwaarde van een grondcomplex zodanig negatief is (hogere baten dan lasten), dat de in totaal nog te verwachten kosten in het betreffende complex niet kunnen leiden tot een positieve boekwaarde.

Het verschil tussen de (negatieve) boekwaarde en de in totaal nog te verwachten kosten kan als winst worden genomen. Het moet dan wel een substantieel bedrag betreffen, waarbij als indicatieve ondergrens een bedrag van €250.000 wordt aangehouden, en er wordt ten aanzien van de nog te verwachten kosten een veilige marge aangehouden. Voorts wordt bij tussentijdse winstnemingen geen rekening gehouden met nog te verwachten maar nog niet gerealiseerde opbrengsten uit grondverkoop.

Winst wordt in principe aan het einde van een boekjaar genomen, in het kader van het opstellen van de Rekening. Op dat moment wordt tevens aan de raad een voorstel gedaan voor de bestemming van de winst.

14.8 Overige complexen

Het gaat hierbij om grondexploitaties door derden, namelijk:

- Terrein Bakker Staal;
- Drie Rivieren;
- Scheepswerflocatie;
- Oostendam;
- Slikkerveer Zuid-Oost;
- Van Hoornestraat;
- Riederborgh.

Deze complexen zullen naar verwachting allen worden afgesloten met een voor de gemeente minimaal sluitende exploitatie. Er zijn nauwelijks risico's verbonden aan deze complexen.

DEEL II

FINANCIËLE BEGROTING

OVERZICHT BATEN EN LASTEN EN DE GRONDEN WAAROP DE RAMINGEN ZIJN GEBASEERD

15. Overzicht Baten en Lasten

15.1 Inleiding

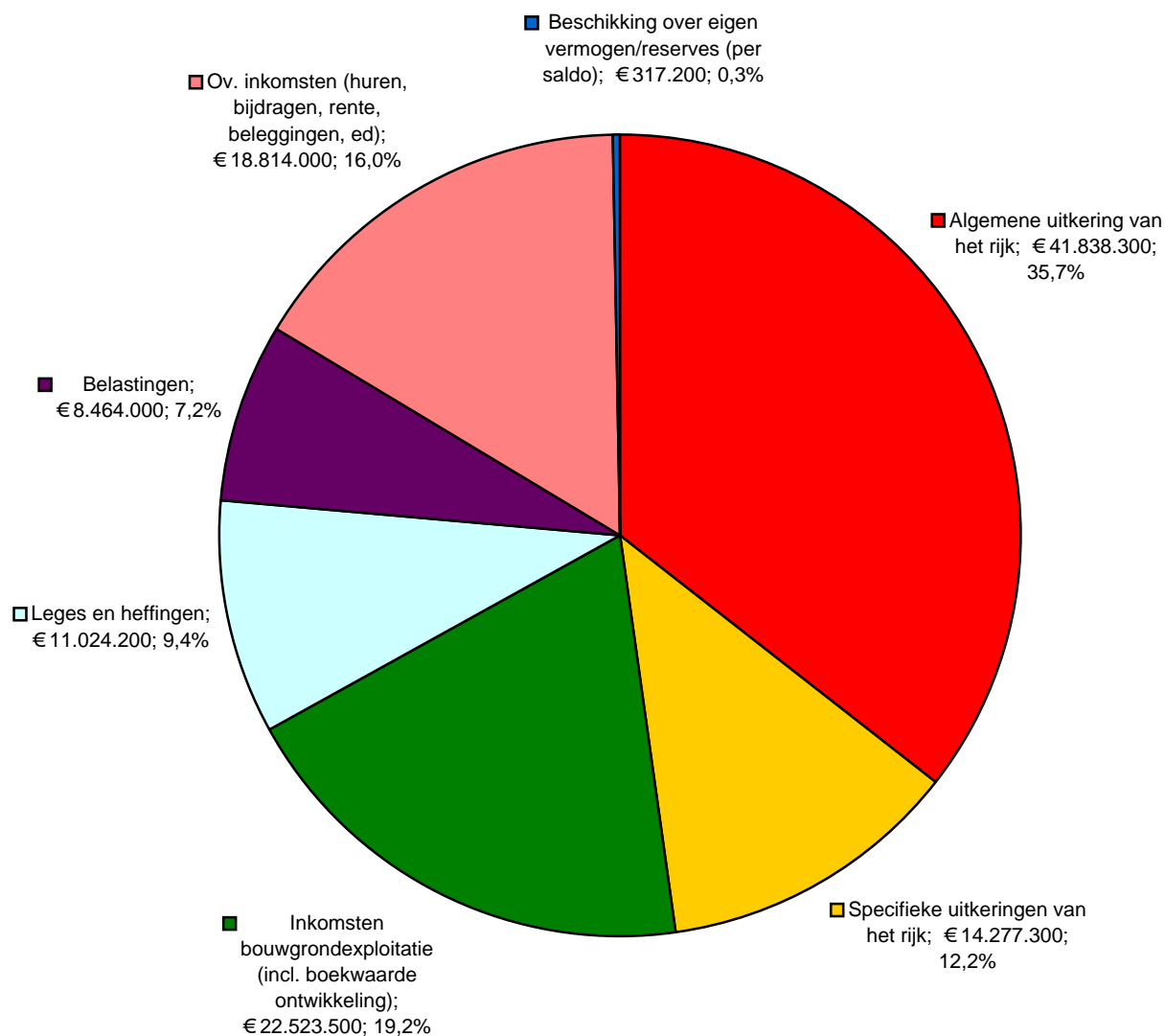
Dit overzicht is gebaseerd op bestaand beleid inclusief bezuinigingen. Voor nadere informatie verwijzen wij u naar de uiteenzetting van de financiële positie.

15.2 Overzicht van lasten en baten

Programma	voordeel + / nadeel -						
	Rekening	Begroting	Meerjarenbegroting 2011				
	2011	2012 na wijz.	2013	2014	2015	2016	
1	Burger als Partner						
	Lasten	-29.743.900	-27.577.200	-37.735.100	-45.466.700	-30.642.600	-25.195.900
	Baten	18.311.500	14.862.200	24.461.800	32.236.900	17.486.100	11.963.600
	saldo	-11.432.400	-12.715.000	-13.273.300	-13.229.800	-13.156.500	-13.232.300
2	Burger als Kiezer						
	Lasten	-3.231.200	-1.936.400	-1.748.000	-1.831.400	-1.743.300	-1.664.200
	Baten	1.466.200	185.700	0	300.600	83.800	0
	saldo	-1.765.000	-1.750.700	-1.748.000	-1.530.800	-1.659.500	-1.664.200
3	Burger als Klant						
	Lasten	-14.554.100	-11.411.800	-32.637.800	-32.353.000	-32.343.000	-32.323.900
	Baten	5.331.000	5.693.000	24.746.100	24.628.000	24.643.700	24.642.900
	saldo	-9.223.100	-5.718.800	-7.891.700	-7.725.000	-7.699.300	-7.681.000
4	Burger als (wijk)bewoner						
	Lasten	-29.878.300	-21.318.900	-18.215.700	-18.241.600	-18.663.400	-19.247.000
	Baten	3.009.300	2.281.700	2.591.500	2.053.600	2.055.800	2.057.400
	saldo	-26.869.000	-19.037.200	-15.624.200	-16.188.000	-16.607.600	-17.189.600
5	Burger als Onderdaan en Belastingbetaler						
	Lasten	-29.806.100	-24.840.100	-2.859.100	-2.870.500	-2.847.600	-2.856.800
	Baten	31.064.100	32.271.400	10.824.100	10.837.700	10.900.000	10.933.700
	saldo	1.258.000	7.431.300	7.965.000	7.967.200	8.052.400	8.076.900
6	Bedrijfsvoering						
	Lasten	0	-25.091.200	-25.368.400	-25.319.800	-25.347.700	-25.226.000
	Waarvan voor investeringen	0	524.700	416.500	418.000	419.700	421.400
	saldo	0	-24.566.500	-24.951.900	-24.901.800	-24.928.000	-24.804.600
	Totaal lasten t/m progr. 6	-107.213.600	-112.175.600	-118.564.100	-126.083.000	-111.587.600	-106.513.800
	Totaal baten t/m progr. 6	59.182.100	55.818.700	63.040.000	70.474.800	55.589.100	50.019.000
	Saldo programma 1 t/m 6	-48.031.500	-56.356.900	-55.524.100	-55.608.200	-55.998.500	-56.494.800
7	Fin. en Alg.dekkingsmidd.						
	Lasten	-503.000	-1.615.400	-1.220.400	-934.200	-862.200	-902.200
	Baten	53.873.500	55.396.400	54.218.500	54.186.200	53.480.200	54.480.100
	saldo	53.370.500	53.781.000	52.998.100	53.252.000	52.618.000	53.577.900
	Totaal lasten t/m 7	-107.716.600	-113.791.000	-119.784.500	-127.017.200	-112.449.800	-107.416.000
	Totaal baten t/m 7	113.055.600	111.215.100	117.258.500	124.661.000	109.069.300	104.499.100
	Saldo t/m 6 voor bestemming	5.339.000	-2.575.900	-2.526.000	-2.356.200	-3.380.500	-2.916.900
	Reservemutaties						
	Lasten	-33.879.500	-5.224.800	-3.114.300	-6.108.400	-2.330.500	-2.117.400
	Baten	31.205.500	6.524.900	3.431.200	5.772.600	2.367.200	2.669.000
	Saldo reservemutaties	-2.674.000	1.300.100	316.900	-335.800	36.700	551.600
	Saldo na bestemming	2.665.000	-1.275.800	-2.209.100	-2.692.000	-3.343.800	-2.365.300
	Verwerking dekkingsvoorstel (zie hoofdstuk 17)						
	Prijsstijging vlgs Kadernota 2013			-1.100.000	-1.100.000	-1.100.000	-1.100.000
	Nog te verwerken onderwerpen			758.000	758.000	758.000	758.000
	Besparingen uit de organisatie			1.418.000	1.413.000	1.308.000	1.303.000
	Bezuinigen: 1e stap 2013 - concreet voorstel			272.000	433.000	598.000	732.000
	2e stap: te concretiseren uit lijst bezuinigingen/bijlage 9			0	700.000	700.000	700.000
	Dekkingsreserve 2011		1.275.800	861.100	488.000	1.079.800	0
	Begrotingssaldi		0	0	0	0	27.700

Gemeente Ridderkerk Herkomst van middelen 2013 (baten)

Totale inkomsten inclusief saldo reservemutaties € 117.258.500
(waarvan bouwgrondexploitatie € 22.523.500)

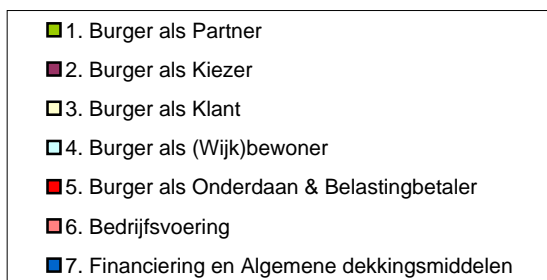
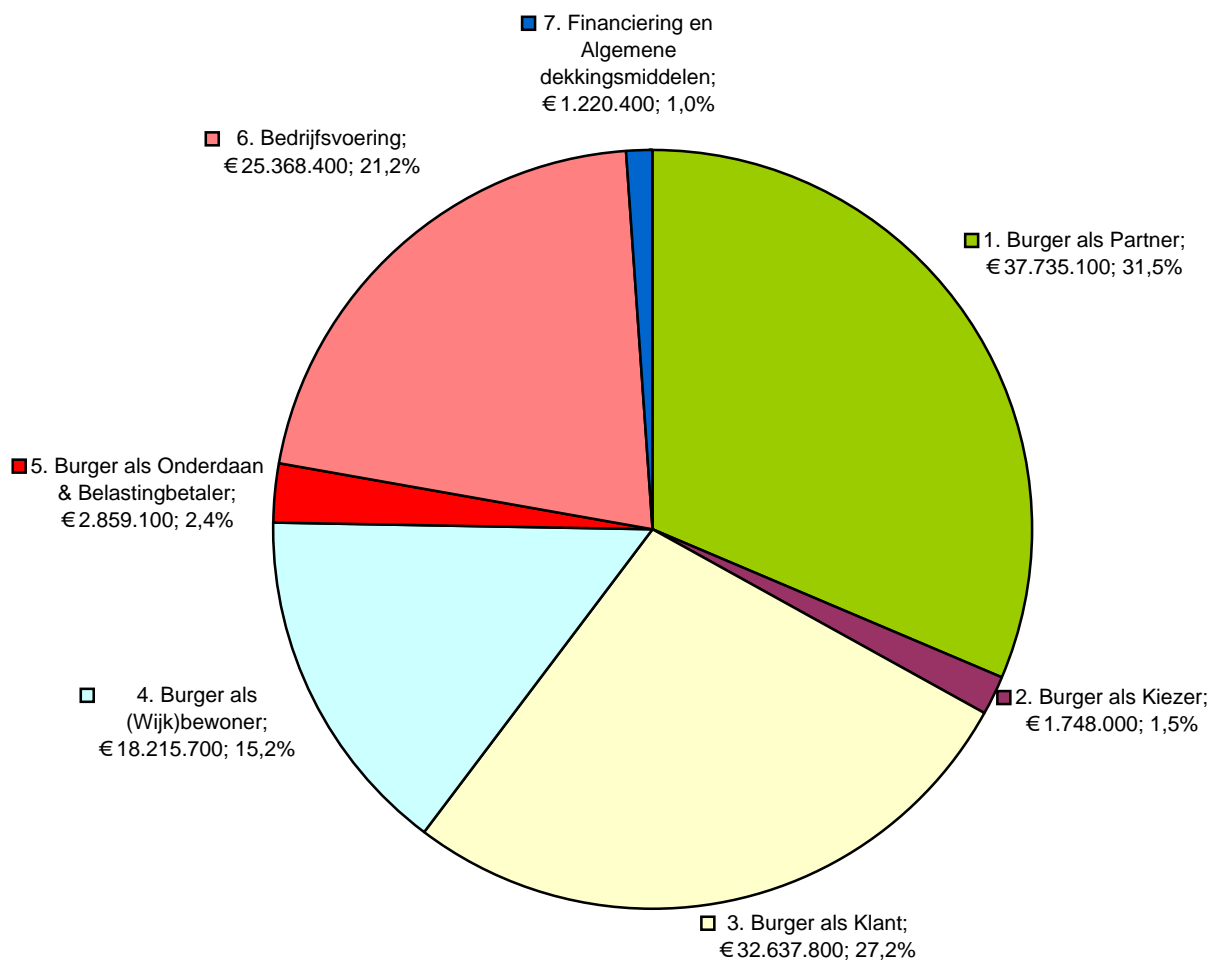

- Algemene uitkering van het rijk
- Specifieke uitkeringen van het rijk
- Inkomsten bouwgrondexploitatie (incl. boekwaarde ontwikkeling)
- Leges en heffingen
- Belastingen
- Ov. inkomsten (huren, bijdragen, rente, beleggingen, ed)
- Beschikking over eigen vermogen/reserves (per saldo)

Gemeente Ridderkerk

Uitgaven 2013 volgens de programma's (lasten)

(Totale lasten € 119.784.500, waarvan bouwgrondexploitatie € 22.203.900)

15.3 Overzicht incidentele lasten en baten

In dit overzicht staan de lasten en baten die naar hun aard éénmalig zijn en groter zijn dan €50.000.

Hieronder vallen ook lasten en baten die over een langere reeks van jaren lopen, maar eindig zijn. Een voorbeeld hiervan is een rijksbijdrage voor zes jaar en daarna vervalt. Onderstaand overzicht is gebaseerd op de notitie van de commissie BBV van januari 2012, waarin nieuwe criteria voor het onderscheid in structurele en incidentele mutaties zijn gegeven.

Onderhoudslasten zijn structurele lasten. De met onderhoud samenhangende reserves zijn daarom ook als structurele posten beschouwd.

Kapitaallasten zijn structurele lasten. De kapitaallastenreserves ter dekking van investeringen zijn daarom ook als structurele posten beschouwd.

LASTEN

Omschrijving	Toelichting éénmalige lasten of baten	voordeel + / nadeel -			
		2013	2014	2015	2016
Programma 1 Burger als Partner					
Onderwijsachterstanden-beleid	De rijksbijdrageregeling voor het onderwijsachterstandenbeleid loopt tot en met 2014. De lasten van het onderwijsachterstandenbeleid zijn daarom incidentele lasten.	-464.500	-464.500	0	0
Sportaccommodaties	Extra afschrijving te slopen sporthal Drievliet.	0	-548.200	0	0
Invoeringskosten decentralisatie begeleiding	Invoeringskosten zijn naar hun aard eenmalig.	-83.300	0	0	0
Totaal Programma 1 Burger als Partner		-547.800	-1.012.700	0	0
Programma 2 Burger als Kiezer					
Verkiezingen	Raming 2 verkiezingen in 2014 en 1 in 2015	-2.500	-143.900	-72.400	-5.900
Totaal Programma 2 Burger als Kiezer		-2.500	-143.900	-72.400	-5.900
Programma 4 Burger als (Wijk)Bewoner					
Verhuurde gebouwen	Extra afschrijving en opbrengst verkoop Anjerstraat 4 en 6	-60.500	0	0	0
Openbaar basis onderwijs uitsluitend huisvesting	Tijdelijke huisvesting de Reyer, dit wordt gedekt uit de vrije reserve	-65.000			
Totaal Programma 4 Burger als (Wijk)Bewoner		-125.500	0	0	0
Programma 6 Bedrijfsvoering					
Huisvesting ambtelijke organisatie	Vervangen brandblusapparatuur, elektrische liftkabels en tractieschijven gemeentehuis		-68.000		
Huisvesting ambtelijke organisatie	Vervangen regelinstallatie en hydrofoorinstallatie, alsmede NEN-3140-keuring gemeentehuis			-83.800	
Totaal Programma 6 Bedrijfsvoering		0	-68.000	-83.800	0
Hoofdstuk 7 - Financiering en dekkingsmiddelen					
Kosten voormalig personeel	Vervallen FPU-uitkeringen en aanvullende FPU-uitkeringen vanaf 2016	-441.300	-249.500	-96.300	-51.200
Kosten voormalig personeel	Aflopende wachtgeldverplichtingen.	-61.300	-39.900	-12.300	-4.100
Totaal hoofdstuk 7 Financiering en algemene dekkingsmiddelen		-502.600	-289.400	-108.600	-55.300
Reservemutaties					
Kapitaallastenreserves	Storting in reserve Fietshighway Kievitsweg	-250.000			
	Storting in reserve Groenbufferzone Donkersloot	-120.000			
	Storting in reserve sporthal Driehoek Het Zand		-3.257.700		
Reserve wethouders-pensioenen	In de planperiode worden enkele voormalige wethouders pensioengerechtigd. Om de pensioenbetalingen te dekken moet hun opgebouwd doelvermogen in de reserve wethouderspensioenen worden gestort (zie de toelichting bij de baten).		-300.600	-83.800	
Overige bestemmings-reserves	Stortingen in en aanwendingen van diverse reserves	-8.800	-7.600	-6.400	-5.000
Totaal reservemutaties		-378.800	-3.565.900	-90.200	-5.000
TOTAAL EENMALIGE LASTEN		-1.557.200	-5.079.900	-355.000	-66.200

BATEN

Omschrijving	Toelichting éénmalige lasten of baten	voordeel + / nadeel -			
		2013	2014	2015	2016
Programma 1 Burger als Partner					
Onderwijsachterstanden-beleid	De rijksbijdrageregeling loopt af in 2014.	464.500	464.500	0	0
Sportaccommodaties	Bijdrage uit grondbedrijf voor te slopen Sporthal Drievliet.	0	154.500	0	0
Totaal Programma 1 Burger als Partner		464.500	619.000	0	0
Programma 2 Burger als Kiezer					
Bestuursorganen	In de planperiode worden enkele voormalige wethouders pensioengerechtigd. Hun opgebouwd doelvermogen in de voorziening wethouderspensioren moet dan vrijvallen. Om de pensioenbetalingen te dekken moet dit vrij te vallen bedrag in de reserve wethouderspensioren wordeng estort (zie de toelichting bij de lasten).	0	300.600	83.800	0
Totaal Programma 2 Burger als Kiezer		0	300.600	83.800	0
Programma 4 Burger als (Wijk)Bewoner					
Verhuurde gebouwen	Betreft de opbrengst van de te verkopen panden Anjerstraat 4 en 6.	480.000	0	0	0
Totaal Programma 4 Burger als (Wijk)Bewoner		480.000	0	0	0
Programma 5 Burger als Belastingbetaler en Onderdaan					
Inburgering, rijksbijdrage participatiebudget	De oude rijksbijdrageregeling voor inburgering loopt af.	125.000	0	0	0
Totaal Programma 5 Burger als Belastingbetaler en Onderdaan		125.000	0	0	0
Hoofdstuk 7 - Financiering en dekkingsmiddelen					
Baten hondenbelasting	De hondenbelasting wordt gefaseerd afgeschaft, 2013 is het laatste jaar van heffing.	50.000	0	0	0
Totaal hoofdstuk 7 Financiering en algemene dekkingsmiddelen		50.000	0	0	0
Reservemutaties					
Kapitaallastenreserves	Dekking extra afschrijving verkoop Anjerstraat 4 en 6	60.500			
	Dekking extra afschrijving sloop sporthal Drievliet		492.000		
Overige bestemmings-reserves	Stortingen in en aanwendungen van diverse reserves	77.700	77.700	45.000	4.000
Algemene reserve	Dekking tijdelijke huisvesting de Reyer	65.000			
Algemene reserve	Dekking fietshighway Kievitsweg	250.000			
Algemene reserve	Dekking groenbufferzone Donkersloot	120.000			
Algemene reserve	Dekking storting in reserve sporthal Driehoek het Zand		3.257.700		
Totaal reservemutaties		573.200	3.827.400	45.000	4.000
TOTAAL EENMALIGE BATEN		1.692.700	4.747.000	128.800	4.000
Saldo eenmalige lasten en baten		135.500	-332.900	-226.200	-62.200

16. Gronden waarop de (meerjaren)ramingen zijn gebaseerd

Dit betreft de uitgangspunten zoals deze in de Kadernota 2013 van juni 2012 zijn opgenomen.

16.1 Ontwikkeling personeelskosten

Salarissen

Per 1 juni 2011 had er een nieuwe CAO gemeenten moeten zijn. Sinds kort, 20 april 2012, ligt er een principeakkoord met een cao-looptijd van 1 juni 2011 tot 1 januari 2013. In dit principeakkoord staat een structurele loonsverhoging van 1% per 1 januari 2012 en 1% per 1 april 2012. In augustus 2012 volgt nog een eenmalige uitkering van € 400 voor medewerkers tot en met schaal 6 en € 200 voor schaal 7 en hoger. Verder is binnen dit principeakkoord besloten om met ingang van 2013 een individueel loopbaanbudget in te voeren van € 500 per medewerker per jaar voor de komende drie jaar (procentueel vertaald is dit gemiddeld ook nog 1% stijging per jaar).

De salarisontwikkeling voor de begroting moet aansluiten bij het meest recente CAO-akkoord. Dit is het akkoord met de looptijd van 1 juni 2009 tot 1 juni 2011. Uitgangspunt voor het berekenen van de salariskosten is de toegestane formatie met de daarbij behorende salarisoniveaus. Voor 2013 wordt de nullijn toegepast. Ten opzichte van de begroting 2012 zal dit geen verschillen geven. In de begroting 2012 is namelijk al rekening gehouden met de 2% salarisverhoging, omdat dit vorig jaar het eindbod van werkgeverskant was voor de nieuw af te sluiten CAO.

Sociale lasten / pensioenpremies

In de actuele situatie van 2012 zit een lastenstijging, die niet als zodanig in de begroting 2012 is opgenomen. Dit betreft een extra verhoging van 1% naar 3% per 1 april 2012 van de tijdelijke herstelopslag pensioenpremies door het ABP. Dit is een direct gevolg van de financiële positie van het pensioenfonds en bedoeld om de dekkingsgraad te verbeteren. Deze tijdelijke herstelopslag geldt tot en met december 2013. Afhankelijk van de dekkingsgraad eind 2013 kan deze tijdelijke opslag wijzigen/vervallen. De ABP premiepercentages per 1 april 2012 worden automatisch meegenomen in de salarisramingen voor de begroting 2013. Ten opzichte van de begroting 2012 een structurele lastenstijging van € 180.000.

In de Zorgverzekeringswet (ZVW) zijn er per 1 januari 2012 wijzigingen doorgevoerd. De premiegrondslag op jaarbasis is behoorlijk gestegen, van € 33.427 naar € 50.064, maar het premiepercentage is verlaagd van 7,75% naar 7,1%. De huidige grondslag- en premieberekening voor de ZVW wordt automatisch meegenomen in de salarisramingen voor de begroting 2013.

Periodieke verhogingen en gratificatiebudget

De reguliere periodieke verhogingen worden per medewerker bepaald en in de staat van personeelslasten verwerkt. Op basis van ervaringscijfers is het percentage van het gratificatiebudget berekend op afgerond 0,15%. Voor extra periodieke verhogingen wordt 0,25% per jaar gehanteerd. Tezamen worden deze onderdelen in de staat van personeelslasten verwerkt als een verhoging met 0,4%.

16.2 Trendmatige aanpassingen uitgaven en inkomsten

De compensatie voor *prijsstijgingen op uitgavenramingen* wordt door ons (evenals bij het Rijk voor de rijksbegroting en de algemene uitkering) gebaseerd op de prognoses van het Centraal Plan Bureau uit het jaarlijkse Centraal Economisch Plan (CEP maart 2012 - Prijzen overheid).

Het prijsniveau voor de begroting 2013 bedraagt de nacalculatie over 2012 en een prognose voor prijsstijgingen 2013. De prijsstijgingen worden cumulatief berekend naar peildatum 1 januari. De toename voor 2013 ten opzichte van 2012 komt uit op **1,75%**. Een verwachte lastentoename van € 1,1 miljoen. In het dekkingsplan behorende bij deze begroting is een alternatief voorstel gedaan m.b.t. de verwerking van de prijsstijgingen.

Volgens het tarievenbeleid moet de *koopkracht van de eigen inkomsten (belastingen en heffingen)* worden gehandhaafd. Deze eigen inkomsten dienen ter dekking van de uitgaven van de gemeente. Voor de trendmatige groei 2013 ten opzichte van 2012 houden we **1,75 %** aan. Een verwachte inkomsttoename van € 130.000.

16.3 Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

In de 1^e monitor 2012 (het financiële perspectief van de Kadernota 2013) is voor de hoogte van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds uitgegaan van de decembercirculaire 2011.

Voor de begroting 2013 zullen wij onze raming (bestaand beleid) gaan baseren op de mei/junicirculaire 2012. *Hierover hebben wij de raad geïnformeerd met een raadsinformatiebrief.*

16.4 Gemeenschappelijke regelingen

Jaarlijks wordt voor de indexering van algemene bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen in het Rijnmondgebied een advies namens de deelnemende gemeenten uitgebracht. Voor de begrotingen 2013 van de gemeenschappelijke regelingen is een verhoging voor inflatie van 0,9% voorgesteld, inclusief de overeengekomen nacalculatie over voorgaande jaren. Verder is er een aanvullende besparing van 1% op de gemeentelijke bijdrage opgenomen. Per saldo geldt voor de begroting 2013 van gemeenschappelijke regelingen dus een index van -0,1%.

Voor de VeiligheidsRegio Rotterdam geldt een uitzondering. De voorgestelde besparing van 3% voor de begroting 2012 is door de VRR vooralsnog niet doorgevoerd. De besparingsmogelijkheden voor de VRR zijn afhankelijk gesteld van een onderzoek naar de effecten ervan op de veiligheid. In afwachting van de uitkomsten van dit onderzoek is de aanvullende besparing van 1% voor 2013 nog niet aan de VRR voorgesteld. De (voorlopige) indexering voor de begroting 2013 van de VRR is 0,9%.

In de indexeringsbrieven aan het bestuur van de gemeenschappelijke regelingen is ook een verdere besparing van 1% vanaf 2014 aangekondigd. De totale besparing op de algemene bijdrage aan gemeenschappelijke regeling vanaf 2011 komt daarmee op 10%.

In de kaderbrief van de provincie voor het financieel toezicht op de begrotingen 2013 van gemeenten is aangegeven dat taakstellingen voor gemeenschappelijke regelingen alleen worden geaccepteerd als het bestuur van de gemeenschappelijke regeling met het realiseren van die taakstelling heeft ingestemd. De aanvullende besparing op de algemene bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen vanaf 2014 kunnen daarom nog niet als structureel voordeel in ons meerjarenperspectief worden meegenomen.

16.5 Investerings 2013-2016

Bij de uitwerking van de begroting 2013 zal de nieuwe jaarschijf investeringen 2013 moeten passen binnen het bestaande investeringsvolume gecorrigeerd met een inflatiecorrectie van **1,75%**.

16.6 Reserves en voorzieningen

De gemeenteraad heeft bij de "Nota Reserves en voorzieningen 2011" bepaald dat van alle reserves en voorzieningen actuele bestedingsplannen (gebaseerd op onderbouwde onderhoudsplannen) beschikbaar moeten zijn.

16.7 Financieel toezichtskader van provincie op gemeenten

De uitgangspunten van de provincie om voor repressieve toezicht in aanmerking te komen zijn:

- De begroting 2013 dient naar het oordeel van de provincie in evenwicht te zijn of als dat niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht in 2016 uiterlijk tot stand zal worden gebracht;
- Alle in de begroting opgenomen bezuinigingsmaatregelen worden op hardheid en haalbaarheid beoordeeld. Hiermee wordt de realiteit van de ramingen bepaald en daarmee ook de realiteit van het structureel budgettaire saldo van de begroting; zo dient de raad een uitspraak te doen over de invulling en dienen de te treffen bezuinigingsmaatregelen concreet op programmaniveau vast te liggen;
- De Jaarrekening 2011 dient in evenwicht te zijn;
- De vastgestelde Jaarrekening 2011 en de Begroting 2013 dienen tijdig, respectievelijk 15 juli en 15 november 2012, aan de provincie te zijn toegezonden.

16.8 Renten

De *marktrente* voor het te berekenen financieringstekort wordt gebaseerd op de rente per 1 april 2012 van een 20 jarige lening met jaarlijkse aflossing: **3,6%**. (vorig jaar 4,6%). Voor het grondbedrijf wordt een marktrente aangehouden per 1 april 2012 van een 10 jarige fixe lening: **3,3%**. (vorig jaar 4,3%).

Als *bespaarde rente* wordt aangehouden het percentage van **4,3%** afgerond uit de renteomslag berekening van de begroting. Extra comptabel wordt berekend welk gedeelte van de bespaarde rente geacht wordt de inflatoire stijging van de dotaties (reserves en voorzieningen waarvan de koopkracht

gehandhaafd moet blijven) te compenseren en welk gedeelte van de bespaarde rente ten gunste van de exploitatie komt. Het restant van de bespaarde rente wordt bijgeschreven op de boekwaarde van de vrije reserve.

De *omslagrente* voor de berekening van de kapitaallasten over de investeringen is voor de begroting 2013: **4,5%**.

Het feit dat de omslagrente (gering) afwijkt van de percentages die gehanteerd worden voor de marktrente en bespaarde rente kan als volgt worden verklaard. De rentekosten, die tot uitdrukking worden gebracht in een renteomslag, bestaan uit drie componenten: de rente van reeds aangetrokken geldleningen, de bespaarde rente over reserves en voorzieningen en een aangenomen rente over het financieringstekort per 1 januari van het begrotingsjaar. Dit zijn verschillende percentages.

16.9 Dividend

Voor de ramingen in de (meerjaren)begroting is het beleidsuitgangspunt gehanteerd dat wordt uitgegaan van het gemiddelde van dividendopbrengsten van de voorafgaande 3 jaar.

Het dividend van de Bank Nederlandse Gemeenten is onlangs gehalveerd. Om die reden zullen wij, in tegenstelling tot bovenstaand uitgangspunt, voor de begroting structureel uitgaan van dit lagere bedrag.

16.10 Kerngegevens: aantal woningen en inwoners

Voor de opstelling van de begroting 2013 en meerjarenramingen 2014 - 2016 worden de navolgende aantallen voor woningen en inwoners gehanteerd (per 1 januari):

<u>JAAR</u>	<u>WONINGEN</u>	<u>INWONERS</u>
2011	20.362	44.888
2012	20.443	45.216
2013	20.579	45.229
2014	20.613	45.015
2015	20.717	44.952
2016	21.001	45.274

17. Financiële positie

17.1 Dekkingsplan

Met de begroting geeft de raad door middel van een afwegingsdocument in de uiteenzetting van de financiële positie richting aan het financiële beleid van de gemeente en vervult de raad zijn allocatiefunctie. Het college adviseert dat de bezuinigingen gefaseerd worden ingevoerd. Niet nu bezuinigen terwijl in 2016 er mogelijk ruimte is.

UITKOMST BEGROTING 2013 met dekkingsvoorstel

Nr.	Omschrijving	2013	2014	2015	2016
1	Uitkomst begroting (incl. extra inzet middelen vlg Kadernota 2013 en gevolgen 2e programmamonitor 2012)	-2.209.100	-2.692.000	-3.343.800	-2.365.300
2	Prijsstijging volgens uitgangspunt bij de Kadernota 2013	-1.100.000	-1.100.000	-1.100.000	-1.100.000
A.	Begrotingsuitkomsten - 13 september 2012	-3.309.100	-3.792.000	-4.443.800	-3.465.300
B.	<u>Nog te verwerken onderwerpen:</u>				
1	Achterwege laten van de prijsstijging zoals bij Kadernota 2013 was voorgesteld	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000
2	Verwerken prijsstijging op subsidies	-208.000	-208.000	-208.000	-208.000
3	Verwerken prijsstijging op werken derden	-64.000	-64.000	-64.000	-64.000
4	BTW-verhoging vanuit het Rijk	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000
B.	Totaal nog te verwerken onderwerpen	758.000	758.000	758.000	758.000
C.	<u>Besparingen uit de organisatie:</u>				
5	Verlagen kantoorartikelen (structurele onderuitputting)	10.000	10.000	10.000	10.000
6	Verlagen verzekeringspremie (struc.besparing wegens aanbesteding in BAR-verband)	60.000	60.000	60.000	60.000
7	Verlagen groot onderhoud watergangen (structurele onderuitputting)	65.000	65.000	65.000	65.000
8	OZB-compensatie wegens lagere Afvalstoffenheffing (zie paragraaf Lokale heffingen)	443.000	443.000	443.000	443.000
9	Bespaarde rente (zie bezuinigingsnr. 49a.)	250.000	250.000	250.000	250.000
10	Bespaarde rente (zie bezuinigingsnr. 49b.)	250.000	250.000	150.000	150.000
11	Afschrijven investeringen ineens (zie bezuinigingnr. 46)	140.000	135.000	130.000	125.000
12	Renten (zie bezuinigingsnr. 48)	200.000	200.000	200.000	200.000
C.	Totaal besparingen uit de organisatie	1.418.000	1.413.000	1.308.000	1.303.000
D.	Resterende tekorten (= A + B + C) - met keuzes uit bezuinigingslijst invullen	-1.133.100	-1.621.000	-2.377.800	-1.404.300
E.	<u>Invulling tekorten met (concrete) bezuinigingstaakstellingen uit bezuinigingslijst</u>				jaar 2016 is sluitend
1.	Eerste stap 2013: concreet voorstel	272.000	433.000	598.000	732.000
2.	Tweede stap vanaf 2014: te concretiseren uit bijgevoegde lijst van bezuinigingen/ bijlage 9	0	700.000	700.000	700.000
3.	Dekking incidentele tekorten via de dekkingreserve 2011	861.100	488.000	1.079.800	0
E	Einduitkomst na invulling van de bezuinigingstaakstellingen	0	0	0	27.700

Verloop in meerjarenperspectief

Het verloop in het meerjarenperspectief wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door schommelingen in het verloop van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds. In 2015 ruim € 9 ton nadeliger wegens korting/uitname kasschuif NUP (€ 4 ton) en nadelig access (€ 5 ton). In 2016 loopt de Algemene uitkering weer met ongeveer hetzelfde bedrag op wegens wegvallen van die kasschuif NUP en een voordelig access.

Analyse t.o.v. de Kadernota 2013

De huidige uitkomst wijkt af van de aannamen in de Kadernota 2013. Sinds de Kadernota zijn er namelijk de volgende ontwikkelingen geweest:

Tegenvallers:

- De structurele gevolgen zoals in de 2^e programmamonitor 2012 zijn gerapporteerd, denk daarbij aan structureel hogere lasten voor de WMO, WVG en de Schuldhulpverlening;
- De extra inzet van middelen zoals bij de Kadernota aangegeven zijn, te weten: video-uitzending raadsvergaderingen, ophoging onderhoud Openbaar basisonderwijs, extra schermen A15/A16, vervanging bomen ingevolge bomenbeleidsplan en erfgoedbeleid;
- Het nadelige effect van de Algemene uitkering (junicirculaire 2012);
- Hogere bedrijfsvoeringskosten, met name toename salarislasten en energiekosten.

Meevallers:

- Niet doorvoeren van de algemene prijsstijging van 1,75% op de lasten volgens de Kadernota 2013.

17.2 Reserves

Stand en verloop reserves

Reserves						
Omschrijving	1-1-2012	1-1-2013	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017
Algemene reserve	30.366.500	28.752.500	29.071.200	27.121.800	28.096.700	29.045.600
Dekkingsreserve 2011	3.595.100	3.249.000	2.387.900	1.899.900	820.100	820.100
Kapitaallastenreserves	8.115.900	7.800.600	7.750.700	10.149.600	9.651.400	9.169.500
Onderhoudsreserves	8.947.900	9.968.000	10.171.400	10.479.600	10.736.400	10.601.800
Egalisatiereserves heffingen	7.279.600	7.243.100	7.315.500	7.111.600	6.765.400	6.372.100
Overige reserves	9.653.000	8.602.300	7.666.400	7.077.700	6.495.300	5.924.700
Totaal reserves	67.958.000	65.615.500	64.363.100	63.840.200	62.565.300	61.933.800

Toelichting

Algemene reserve

De algemene reserve is berekend op basis van de Nota reserves 2011.

De volgende ontwikkelingen in de planperiode zijn in het verloop van de algemene reserve verwerkt.

Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016
<i>Toevoegingen</i>					
Afdracht toeslag bij grondverkopen	106.700	353.200	522.000	208.600	143.100
Bespaarde rente	624.100	886.800	909.800	847.000	883.700
Diverse kleinere projecten	28.100	0	0	0	0
<i>Totale toevoegingen</i>	<i>758.900</i>	<i>1.240.000</i>	<i>1.431.800</i>	<i>1.055.600</i>	<i>1.026.800</i>
<i>Onttrekkingen</i>					
Inzet € 1 mln. afgeroomde risicoreserve grondbedrijf	- 89.100	- 86.300	- 83.500	- 80.700	- 77.900
Geluidswal Rotterdamseweg	- 144.500	0	0	0	0
Tijdelijke huisvesting De Reijer	- 130.000	- 65.000	0	0	0
Vorming reserve parkeergarage Riedertoren	- 256.000	0	0	0	0
Frictiebudget bezuinigingen	- 469.700	0	0	0	0

Doorgeschoven prestaties 2011	- 74.800	0	0	0	0
Externe ondersteuning Structuurvisie	- 25.000	0	0	0	0
Damwand De Schans/Transferium Slikkerveer	- 596.200	0	0	0	0
Realiseren drie buurtspeelruimtes	- 89.800	0	0	0	0
Aanpassen bushaltes voor mindervaliden	- 102.200	0	0	0	0
Verkeersmaatregelen Pruimendijk tussen Tarwestraat en Boekweitstraat	- 40.000	0	0	0	0
Groenbufferzone Donkersloot Noord	0	- 120.000	0	0	0
Nieuwbouw sporthal Drievliet	0	0	-3.257.700	0	0
Afroken bufferreserve	- 400.000	- 400.000	0	0	0
Fietshighway Kievitsweg	0	- 250.000	0	0	0
Diverse kleinere projecten	- 43.600		- 40.000	0	0
Inzet voor investeringsvolume	0	-1.924.500	0	0	0
<i>Totale onttrekkingen</i>	<i>- 2.102.700</i>	<i>- 2.845.800</i>	<i>- 3.381.200</i>	<i>- 80.700</i>	<i>- 77.900</i>
Saldo	- 1.343.800	- 1.605.800	- 1.949.400	+ 974.900	+ 948.900

Toelichting algemene reserve

Van de totale bespaarde rente is een deel bestemd voor specifieke doelen. Het restant wordt bijgeschreven aan de algemene reserve. Door het grote overschot bij de programmarekening 2011 is de boekwaarde van de reserves aanzienlijk hoger. Daardoor is er ook een hogere bespaarde rente dan berekend in de begroting 2012. Deze hogere bespaarde rente leidt tot een hogere bijschrijving van bespaarde rente aan de algemene reserve.

De afdracht toelag bij grondverkoop is gebaseerd op de prognose van grondverkoop in de grondexploitatieberekeningen voor de begroting 2013.

De aanwending van de algemene reserve voor de verschillende projecten is gebaseerd op de stand van zaken bij de 2^e programmamonitor 2012 en de geactualiseerde investeringslijst voor de begroting 2013.

Dekkingsreserve 2011

Deze reserve is in de begroting 2011 speciaal in het leven geroepen om tijdelijke tekorten te kunnen opvangen op weg naar een financieel gezonde begroting vanaf 2016.

Bij de jaarrekening 2011 (1-1-2012) bedroeg de stand van de dekkingsreserve afgerond € 3,6 miljoen. Na verrekening van het overschot bij de 1^e monitor en het tekort bij de 2^e programmamonitor 2012 resteert een positief saldo van € 3,2 miljoen. Na de beschikking over de jaren t/m 2015 van de bedragen uit het dekkingsplan resteert volgens de huidige inzichten nog een positief saldo van afgerond € 8 ton.

Schematisch kunnen wij het verloop van de dekkingsreserve 2011 als volgt weergeven:

Stand 1-1-2012 – jaarrekening 2011	3.595.100
Af: Amendement initiatiefsubsidies	15.000 -/-
Bij: Overschot 1 ^e monitor 2012	944.700
Af: Tekort 2 ^e monitor 2012	<u>1.275.800 -/-</u>
Stand per 1-1-2013	3.249.000

Verwerking dekkingsplan 2013-2016:	
Af: incidenteel tekort begroting 2013	861.100 -/-
Af: incidenteel tekort begroting 2014	488.000 -/-
Af: incidenteel tekort begroting 2015	<u>1.079.800 -/-</u>
Stand per 1-1-2016	<u>820.100</u>

Kapitaallastenreserves

Deze reserves hebben tot doel de kapitaallasten van investeringen op te vangen. Het jaarlijkse verloop van deze reserves volgt de jaarlijkse kapitaallasten van de desbetreffende investeringen.

De toename van de boekwaarde in 2015 wordt veroorzaakt door de vorming van de kapitaallastenreserve voor de nieuwbouw sporthal Drievliet in Driehoek Het Zand. Ten opzichte van de begroting 2012 is dit een jaar opgeschoven.

Verder is rekening gehouden met de verkoop van panden volgens de kadernota 2011. Ook dit is een jaar opgeschoven ten opzichte van de begroting 2012. Voor de extra afschrijving van € 75.900 van de boekwaarde van deze panden wordt in 2013 de bijbehorende kapitaallastenreserve aangewend.

Onderhoudsreserves

De mutaties in de onderhoudsreserves zijn gebaseerd op de ramingen voor (groot) onderhoud in de begroting 2012-2015. Doel van deze reserves is om de pieken en dalen in het onderhoud te egaliseren. Daarbij is de gemiddelde onderhoudslast die in de begroting 2012-2015 is geraamd op onderdelen verhoogd voor inflatiecorrectie.

Groot onderhoud heeft een wat grillig verloop. Dat kan tot afwijkingen ten opzichte van geraamde bedragen leiden. Dat geldt ook voor het door de gemeente gesubsidieerde groot onderhoud van de Stichting Sport en Welzijn (SenW). Met de stichting is overeengekomen om het saldo van de voorziening voor groot onderhoud te beleggen bij de gemeente. Het saldo van deze voorziening van ruim € 1,2 miljoen bij SenW wordt in 2012 aan de gemeentelijke reserves toegevoegd. Dit verklaart de toename van het saldo van de onderhoudsvoorzieningen in 2013.

Egalisatiereserves heffingen

Voor de rioolheffing is een plafond voor de tarieven vastgesteld. Door jaarlijkse investeringen nemen ook jaarlijks de exploitatielasten van de riolering toe. Aanvankelijk zijn er overschotten ten opzichte van het bepaalde tarief, in latere jaren van de uitvoering van het Gemeentelijke rioleringsplan ontstaan door het plafond in de tarieven juist tekorten. Door de overschotten in de eerste jaren in een tariefegalisereserve te storten ontstaat een reserve om de latere tekorten te dekken. Vanaf 2015 worden jaarlijkse onttrekkingen aan de reserve voorzien. Bij de herziening van het GRP-IV is ook de tariefegalisereserve doorgelicht.

Het saldo van de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing wordt in 4 jaar verrekend met het tarief voor de afvalstoffenheffing. Om het tarief in de meerjarenbegroting zoveel mogelijk stabiel te laten verlopen is in 2012 een aanwending geraamd van € 401.700 en in van 2013 t/m 2016 een aanwending van € 243.500.

Overige reserves

De dekkingsreserve 2004 wordt via een vastgelegd schema t/m 2022 geleidelijk ten gunste van de exploitatie aangewend. Het saldo verloopt van € 5.503.700 op 1 januari 2012 naar € 3.213.200 op 31 december 2016.

In 2013 is de laatste beschikking van € 279.100 over de reserve dekking BTW oude kapitaallasten geraamd. De reserve kan daarna vervallen.

De reserve wethouderspensionen dient ter dekking van de op raadsprogramma 2 Besturen geraamde pensioenuitkeringen aan voormalige wethouders. Het saldo verloopt van € 1.116.500 op 1 januari 2012 naar € 830.500 op 31 januari 2016. In 2012, 2014 en 2015 worden voormalige wethouders pensioengerechtigd. In verband daarmee worden de opgebouwde pensioenrechten voor een bedrag van respectievelijk € 185.700, € 300.600 en € 83.800 uit de voorziening wethouderspensionen gestort in de reserve wethouderspensionen.

De reserve projecten stedelijke ontwikkeling wordt gebruikt ter dekking van nog te realiseren projecten van de regeling Investerings stedelijke vernieuwing. Het beschikbare saldo per 1 januari 2012 bedraagt € 546.200. In 2012 is een aanwending geraamd van € 285.000.

Bij het vaststellen van de programmarekening 2011 heeft de raad besloten een bedrag van ruim € 1,2 miljoen te storten in een nieuwe reserve Toeristische overstapplaats Deltapoort. Dit is verwerkt in het saldo van de overige bestemmingsreserves per 1 januari 2012.

Tenslotte zijn er nog diverse kleinere bestemmingsreserves die hier niet nader toegelicht worden.

17.3 Voorzieningen

Inleiding

Voorzieningen moeten worden gevormd voor op de balansdatum aanwezige financiële risico's en verplichtingen. Ze kunnen ook worden gevormd voor egalisatie van kosten. Voorzieningen moeten te allen tijde toereikend zijn voor de achterliggende verplichtingen.

Voormalige wethouders die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt kunnen hun opgebouwde pensioenrechten van de gemeente laten overmaken naar een nieuwe werkgever (tussentijds opvragen). Dit is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (wet

APPA). Dit is een financieel risico waarvoor volgens het Besluit begroting en verantwoording gemeenten een voorziening moet worden gevormd.

Zodra een voormalige wethouder de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt - en diens opgebouwde pensioenrechten niet tussentijds heeft opgevraagd - wordt maandelijks pensioen uitgekeerd. Dit zijn zogenaamde arbeidskosten gerelateerde verplichtingen waarvoor volgens het BBV geen voorziening mag worden gevormd. Vorming van een reserve is wel toegestaan. De dekking van de pensioenbetalingen kan wel uit de voorziening worden opgebracht. Volgens de regels van het BBV moeten de opgebouwde pensioenrechten van de voorziening worden overgeheveld naar de reserve wethouderspensioenen.

Samengevat: voor het risico uit de wet APPA van tussentijds opvragen van opgebouwde pensioenrechten *moet* volgens het BBV een voorziening worden gevormd, maar het uitbetalen van pensioenen bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd *mag alleen* ten laste van een reserve worden gebracht.

Voorzieningen						
Omschrijving	1-1-2012	1-1-2013	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017
Risico's en verliezen	3.392.400	3.271.400	3.271.400	3.271.400	3.271.400	3.271.400
Middelen van derden	3.754.500	3.747.600	3.771.800	3.797.200	3.821.200	3.844.800
Totaal voorzieningen	7.146.900	7.019.000	7.043.200	7.068.600	7.092.600	7.116.200

Stand en verloop voorzieningen

Toelichting

Risico's en verliezen

De voorzieningen voor risico's en verliezen betreffen met name de voorziening wethouderspensioenen en de voorziening garanties verkoop aandelen AVR. De looptijd van deze laatste voorziening eindigt in 2015. Indien de gemeente door de AVR niet op de garantie wordt aangesproken valt er te zijner tijd een bedrag vrij van € 1.826.000.

Het saldo van de voorziening wethouderspensioenen bedraagt per 1 januari 2012 € 1.297.500. In 2012, 2014 en 2015 worden voormalige wethouders pensioengerechtigd. In verband daarmee worden de opgebouwde pensioenrechten voor een bedrag van respectievelijk € 185.700, € 300.600 en € 83.800 uit de voorziening wethouderspensioenen gestort in de reserve wethouderspensioenen.

Voorziening middelen van derden

Dit betreft hoofdzakelijk de voorziening onderhoud graven. Deze voorziening wordt gevoed met de afkoopsommen onderhoud graven die volgens de verordening lijkbezorgingsrechten in rekening worden gebracht. Deze middelen worden ingezet voor de dekking van de jaarlijkse onderhoudskosten van de begraafplaatsen.

17.4 Bespaarde rente

In de begroting 2013-2016 is de bespaarde rente over het saldo van de reserves en voorzieningen berekend conform de uitgangspunten van de Nota reserves 2011. Het volgende overzicht geeft een beeld van de bestemming van de bespaarde rente.

Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016
Ten gunste van de exploitatie	1.565.000	1.265.000	1.265.000	1.265.000	1.265.000
Rente kapitaallastenreserves	365.200	351.000	348.800	456.800	434.300
Rente dekkingsreserve 2004 en BTW oude kapitaallasten en overige reserves	355.100	310.100	269.500	244.900	218.900
Inflatiecorrectie bestemmingsreserves en voorzieningen	314.900	365.200	368.600	374.000	378.400
Ten gunste van de algemene reserve	624.100	886.800	909.800	847.000	883.700
Totaal bespaarde rente	3.224.300	3.178.100	3.161.700	3.187.700	3.180.300

17.5 Algemene uitkering gemeentefonds

2013-2016

De algemene uitkering is voor de planperiode als volgt opgenomen (junicirculaire 2012).

Begrotingsramingen	2013	2014	2015	2016
Geraamd in de begroting 2013-2016	41.838.300	41.835.100	40.915.200	41.781.400

De algemene uitkering wordt aangepast aan de circulaire van het Rijk. Een ander belangrijk onderdeel van de berekening van de algemene uitkering betreft de aantallen van de verdeelmaatstaven, bijvoorbeeld het aantal inwoners, woonruimten, bijstandontvangers, huishoudens met een laag inkomen en de (geactualiseerde) WOZ-waarden (Wet waardering onroerende zaken). Ook die zijn voortdurend aan verandering onderhevig.

De ontwikkeling van de accessen is de meest belangrijke financiële mutatie in de junicirculaire 2012. Het accres is de jaarlijkse groei / krimp van het gemeentefonds als gevolg van de ontwikkelingen van de rijksuitgaven (de zogenaamde trap op, trap af - methode). Het nadeel in 2012 houdt met name verband met de nullijn voor de salarissen van de rijksambtenaren. De korting in 2013 valt gezien eerdere berichtgeving relatief mee. Dat komt omdat de maatregelen van het Lente-akkoord vooral zijn gezocht in lastenverzwaringen voor de burgers. Dat werkt niet door naar de rijksuitgaven.

In de jaren 2014 en verder valt het weer mee. Dat komt vooral door een stijging van de rijksuitgaven veroorzaakt door de investeringen in de infrastructuur die het Rijk gepland heeft. Vertegenwoordigers van BZK en de VNG hebben aangegeven dat de cijfers vanaf 2014 nog de nodige wijzigingen zullen ondergaan. Men verwacht dat het nieuwe kabinet de lastenverzwaringen uit het Lente-akkoord gaat inwisselen voor verlagingen aan de uitgavenkant. Dat zal (negatief) doorwerken naar het Gemeentefonds. Als de septembercirculaire 2012 hier enige duidelijkheid over geeft zullen wij de raad hierover afzonderlijk inlichten.

17.6 Relatie grondexploitatie en toerekening uren en overhead

De accountant heeft aangedrongen op een onderzoek naar de mogelijkheden om een grotere doorbelasting van uren aan andere begrotingsposten dan grondexploitaties op te vangen door in mindere mate technische werkzaamheden voor grondexploitaties uit te besteden. In de monitor actiepunten accountantscontrole van mei 2012 hebben wij aangegeven in de begroting 2013 beschouwingen aan deze problematiek te wijden.

Voor wat betreft de toegerekende uren aan grondexploitaties uren in de begroting 2013 is er naar verwachting voldoende flexibiliteit in de bedrijfsvoering om teruglopende vraag vanuit de grondexploitaties binnen bestaande budgetten op te vangen. Maar de grenzen van wat mogelijk is komen in zicht.

Bij de 2^e programmamonitor 2012 is een nadeel voor de gemeentelijke exploitatie van ongeveer €500.000 ontstaan omdat er minder concernoverhead kan worden doorberekend naar de grondexploitaties. Dit komt omdat de werkzaamheden bij de bouwgrondexploitatie achterblijven bij de planning. In de begroting 2013 hebben wij met deze situatie rekening gehouden.

Voor de belangrijke actuele grondbedrijfcomplexen hebben wij aangekondigd om periodiek met zwaar weer-scenario's de risico's in beeld te brengen voor de uitkomsten van de grondexploitaties. Wij zullen daarbij ook betrekken de eventuele gevolgen van deze zwaar weer-scenario's voor de toerekening van uren en concernoverhead.

17.7 Investerings versus volume nieuwe kapitaallasten

Wij verwijzen u hierbij naar bijlage 2 investeringsvolume.

DEEL III
BIJLAGEN

Bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma

Lasten / toevoegingen	Begr.na wjz.	Primaire Meerjarenbegroting 2013			
	2012	2013	2014	2015	2016
Reserve omschrijving					
Res investeringen stedelijke vernieuwing	-285.000	0	0	0	0
KLR Reserve kunstgrasvelden Rijsoord	-10.700	-10.400	-10.100	-9.800	-9.500
KLR Reserve nieuwbouw sporthal Drievliet	0	0	0	-301.100	-294.200
Reserve beeldende kunst	-13.000	-30.000	-30.000	-10.000	0
KLR Kap.res.jongeren centrum PC Hoofststr	-185.800	-149.300	-145.200	-141.200	-137.100
Reserve parkeergarage Riedertoren	-256.000	0	0	0	0
Lasten programma 1 Burger als Partner	-750.500	-189.700	-185.300	-462.100	-440.800
Reserve wethouderspensiolen	-112.700	-116.200	-132.100	-134.100	-137.200
Lasten programma 2 Burger als Kiezer	-112.700	-116.200	-132.100	-134.100	-137.200
KLR Reserve Rouwcentrum	-25.700	-25.000	-24.300	-23.600	-22.900
Reserve eenmalige uitgaven WMO	-65.100	0	0	0	0
Lasten programma 3 Burger als Klant	-90.800	-25.000	-24.300	-23.600	-22.900
Reserve onderhoud en baggeren haven	0	0	0	0	-259.600
KLR Bouw Voorn 10 - WAC Drievliet	-21.900	-21.400	-20.900	-20.300	-19.800
KLR Bouw Anjerstraat 4	-3.600	-19.500	0	0	0
KLR Bouw Schiestraat 1/3	-8.800	-8.500	-8.200	-7.900	-7.600
KLR Bouw Anjerstraat 6	-5.700	-50.100	0	0	0
KLR Bouw Noordstraat 56	-25.900	0	0	0	0
Reserve onderhoud verhuurde gebouwen	0	-172.800	-13.900	0	-6.700
KLR Reserve herbouw de Piramide	-31.000	-30.400	-29.900	-29.400	-28.800
Reserve onderhoud buitenkant OBO	-166.000	0	0	0	0
KLR Reserve Ds. Kerstenschol - gebouw	-39.800	-39.100	-38.500	-37.900	-37.200
KLR Res. Ds. Kerstenschol - installatie	-17.200	-16.600	-15.900	-15.300	0
Reserve onderhoud buitenkant BBO	-134.000	-27.000	0	0	0
KLR Res. uitbreiding aula Farelcollege	-20.900	-20.600	-20.200	-19.900	-19.600
Reserve onderhoud verharding	-194.200	0	-8.600	-63.900	-168.500
KLR Reserve Fietshighway Kievitsweg	0	0	-23.800	-23.200	-22.600
KLR Fietsrou Molenstg, Ben.rijweg, Jorisst	-5.300	-5.200	-5.100	-4.900	-4.800
Reserve onderhoud openbare verlichting	-7.900	0	0	0	0
KLR Reserve parkeergarage gemeentehuis	-141.700	-141.700	-141.700	-141.700	-141.700
Reserve onderhoud watergangen	-48.700	-44.700	-54.700	-54.700	0
Reserve omgevingslawaaï	-20.000	-10.000	-10.000	-10.000	-4.000
Reserve SLoK-projecten	-33.100	0	0	0	0
KLR uitbreiding begraafplaats Vredehof	-54.300	-52.800	-51.300	-49.800	-48.300
KLR Reserve Begraafplaats Vredehof	-15.300	-15.000	-14.700	-14.400	-14.100
KLR Groenbufferzone Donkerslt Nrd Ringdk	0	0	-11.400	-11.100	-10.900
KLR Res. Blok- en buurtspeelruimtes 2010	-17.400	-28.400	-27.500	-26.700	-25.800
Res. Bodemonderz. + -sanering	-12.700	-12.700	-12.700	0	0
Reserve onderhoud speelterreinen	-50.700	0	0	-34.300	-52.100
Lasten programma 4 Burger als (Wijk)bewoner	-1.076.100	-716.500	-509.000	-565.400	-872.100
Bestemmingsreserve afvalstoffenheffing	-673.800	-243.500	-243.500	-243.500	-243.500
Tariefegalisatiereserve Rioolheffing	0	0	0	-102.600	-149.800
Reserve afkoopsommen baatbelasting	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	0
Lasten programma 5 Burger als Onderdaan & Belastingbetaler	-698.800	-268.500	-268.500	-371.100	-393.300
Vrije reserve	-2.460.900	-921.300	-3.381.200	-80.700	-77.900
Dekkingsreserve 2004	-902.400	-777.900	-653.400	-653.400	-653.400
Reserve dekking BTW oude kapitaallasten	-290.600	-279.100	0	0	0
KLR Res. kapitaallasten (herwaarderung)	-142.200	-137.100	-618.800	-76.800	-71.300
Lasten Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen	-3.796.100	-2.115.400	-4.653.400	-810.900	-802.600
Totale lasten / toevoegingen reservemutaties	-6.525.000	-3.431.300	-5.772.600	-2.367.200	-2.668.900

Baten / onttrekkingen	Begr.na wijz.	Primaire Meerjarenbegroting 2013			
	2012	2013	2014	2015	2016
Reserve omschrijving					
Res investeringen stedelijke vernieuwing	7.400	4.700	4.800	4.900	5.000
Reserve kunstgrasvelden Rijsoord	3.900	3.600	3.300	3.000	2.700
KLR Reserve nieuwbouw sporthal Drievliet	0	0	3.257.700	146.600	139.600
KLR Kap.res.jongeren centrum PC Hoofstr.	64.800	59.400	55.300	51.300	47.200
Reserve groot onderhoud sport	1.284.200	0	0	0	0
Reserve parkeergarage Riedertoren	256.000	0	0	0	0
Baten programma 1 Burger als Partner	1.616.300	67.700	3.321.100	205.800	194.500
Reserve wethouderspensiolen	346.200	0	300.600	83.800	0
Baten programma 2 Burger als Kiezer	346.200	0	300.600	83.800	0
KLR Reserve Rouwcentrum	10.300	9.700	9.000	8.300	7.600
Baten programma 3 Burger als Klant	10.300	9.700	9.000	8.300	7.600
Reserve onderhoud en baggeren haven	15.100	15.100	15.100	15.100	15.100
KLR Bouw Voorn 10 - WAC Drievliet	10.600	10.100	9.600	9.100	8.600
KLR Bouw Anjerstraat 4	1.000	800	0	0	0
KLR Bouw Schiestraat 1/3	2.300	2.000	1.700	1.500	1.200
KLR Bouw Anjerstraat 6	2.300	2.200	0	0	0
KLR Bouw Noordstraat 56	1.100	0	0	0	0
Reserve onderhoud verhuurde gebouwen	45.900	0	0	21.500	0
KLR Reserve herbouw de Piramide	18.900	18.400	17.900	17.300	16.800
Reserve onderhoud buitenkant OBO	59.800	74.600	75.900	77.300	78.600
KLR Reserve Ds. Kerstenschool - gebouw	25.600	25.000	24.300	23.700	23.000
KLR Res. Ds. Kerstenschool - installatie	2.600	2.000	1.300	700	0
Reserve onderhoud buitenkant BBO	88.100	143.400	145.500	148.000	150.600
KLR Res. uitbreiding aula Farelcollege	13.400	13.100	12.800	12.400	12.100
Reserve onderhoud gymnastieklokalen	79.200	79.000	79.000	79.000	79.000
Reserve onderhoud verharding	0	22.500	0	0	0
KLR Reserve Fietshighway Kievitsweg	0	250.000	11.300	10.700	10.100
KLR Fietsrou Molenstg,Ben.rijweg,Jorisst	2.500	2.300	2.200	2.100	1.900
Reserve onderhoud openbare verlichting	-1.100	67.600	29.200	68.800	12.700
KLR Reserve parkeergarage gemeentehuis	120.400	119.400	118.400	117.300	116.200
Reserve onderhoud watergangen	0	0	0	0	16.200
KLR uitbreiding begraafplaats Vredenhof	21.000	19.500	18.000	16.500	15.000
KLR Reserve Begraafplaats Vredenhof	8.300	7.900	7.600	7.300	7.000
KLR Groenbufferzone Donkersit Nrd Ringdk	0	120.000	5.400	5.100	4.900
KLR Res. Blok- en buurtspeelruimtes 2010	95.900	9.600	8.800	7.900	7.100
Reserve onderhoud sportaccommodaties	0	0	0	0	0
Reserve onderhoud speelterreinen	50.700	45.700	40.700	0	0
Baten programma 4 Burger als (Wijk)bewoner	663.600	1.050.200	624.700	641.300	576.100
Bestemmingsreserve afvalstoffenheffing	272.100	0	0	0	0
Tarief egaliseringsreserve Rioolheffing	437.600	315.900	39.600	0	0
Tariefegaliseringsreserve Lijkbezorging	0	78.100	74.000	78.800	84.300
Reserve afkoopsommen baatbelasting	5.400	4.100	2.800	1.500	0
Baten programma 5 Burger als Onderdaan & Belastingbetaler	715.100	398.100	116.400	80.300	84.300
Vrije reserve	543.600	1.236.300	1.427.900	1.051.500	1.022.500
Dekkingsreserve 2004	326.700	294.500	266.700	243.500	218.900
Reserve dekking BTW oude kapitaallasten	23.000	11.500	0	0	0
KLR Res. kapitaallasten (herwaardering)	50.200	46.000	41.900	16.000	13.200
Dekkingsreserve 2011 excl. dekkingsplan	929.800	0	0	0	0
Baten Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen	1.873.300	1.588.300	1.736.500	1.311.000	1.254.600
Totale baten / onttrekkingen reservemutaties	5.224.800	3.114.000	6.108.300	2.330.500	2.117.100
Saldo reservemutaties	-1.300.200	-317.300	335.700	-36.700	-551.800

BIJLAGE 2 - Samenvatting investeringsvolume begroting 2013-2016

Hieronder een vergelijking van de kapitaallasten van de investeringslijst 2013-2016 met het beschikbare investeringsvolume.

Eén jaar na ingebruikname van een investering wordt begonnen met afschrijven. Dus de kapitaallasten van de investeringen 2013-2016 ontstaan in 2014-2017.

Categorie 1 betekent uitvoeringsgereed. Categorie 2 is nog niet gereed voor uitvoering (voorbereiding nog niet afgerond).

Uitgangspunt in de Kadernota 2013 was dat het nieuwe investeringsschema in de begroting 2013 moest passen binnen de ruimte van het bestaande meerjarige investeringsvolume. Tijdens het opstellen van de nieuwe begroting bleek dat niet het geval te zijn. Wij hebben daarop besloten de algemene reserve in te zetten om extra ruimte te creëren. Een aantal investeringen dat zich daarvoor leent wordt in één keer afgeschreven ten laste van de algemene reserve. In totaal wordt er voor € 1.924.500 beschikt over de algemene reserve en dat levert de volgende structurele besparingen op voor het investeringsvolume:

2014: 182.900

2015: 178.600

2016: 174.200

2017: 169.800

Wij hebben voor deze oplossing gekozen omdat wij een vermindering van onze goede reservepositie prefereren boven een verhoging van de bezuinigingstaakstelling. Dit betekent minder pijnlijke beslissingen voor de samenleving.

Ook na deze maatregel is er binnen het investeringsvolume onvoldoende ruimte voor alle kapitaallasten. Dat was tijdens de vorige begroting ook het geval. Net als toen zeggen wij u toe de vinger nadrukkelijk aan de pols te zullen houden en hierover met u in contact te treden als dat nodig is.

	2014	2015	2016	2017
Beginstand begroting 2013	0	600.783	1.138.684	1.647.434
Inzet algemene reserve - minder kapitaallasten categorie 1	33.300	32.500	31.700	30.900
	<u>33.300</u>	<u>633.283</u>	<u>1.170.384</u>	<u>1.678.334</u>
Kapitaallasten categorie 2	966.100	1.629.400	1.729.200	2.081.000
	<u>-932.800</u>	<u>-996.117</u>	<u>-558.816</u>	<u>-402.666</u>
Inzet algemene reserve - minder kapitaallasten categorie 2	149.600	146.100	142.500	138.900
	<u>-783.200</u>	<u>-850.017</u>	<u>-416.316</u>	<u>-263.766</u>

Investeringslijst begroting 2013-2016

Bestaande investeringen

Progr.	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	code
1	Wijkontwikkelingsplannen 2012		25.000	35.000			2
1	Grond sporthal c.s. Driehoek Het Zand		590.000				2
1	Bouw sporthal c.s. Driehoek Het Zand	55.000	40.000	2.933.200			2
1	Installaties sporthal c.s. Driehoek Het Zand			685.300			2
1	Inrichting sporthal c.s. Driehoek Het Zand			667.200			2
1	Buurtsportlocatie B bouw Drievliet			105.000			2
1	Buurtsportlocatie B Drievliet buitenruimte			12.800			2
1	Buurtsportloc. B installatie, Drievliet			30.000			2
1	Buurtsportlocatie B inrichting, Drievliet			15.000			2
	De Klinker bouw	10.000					2
	De Klinker inrichting	70.000					2
	De Klinker installaties	20.000					2
1	Inv. subsidie scoutinggroepen		180.000				2
	Bestaande investeringen programma 1	155.000	835.000	4.483.500	0	0	
3	Project tapijt rouwcentrum		35.000				
	Bestaande investeringen programma 3	0	35.000	0	0	0	

Progr.	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	code
4	Verv. marmoleum brandweerkazerne					38.500	2
4	Lokaal maatwerk BBO		68.100				2
4	Verv gymlok Pretoriusstraat bouw			480.000			2
4	Verv gymlok Pretoriusstraat inrichting			80.000			2
4	Verv gymlok Pretoriusstraat installaties			240.000			2
4	Lokaal maatwerk OBO		75.300				2
4	Speellokaal de Bosweide			216.500			2
4	Uitbreiding Farelcollege bouw		1.635.000				2
4	Uitbreiding Farelcollege installaties		600.000				2
4	Uitbreiding Farelcollege inrichting		360.000				2
4	Speellokaal de Fontein			216.500			2
4	Vervangen inventaris gymnastieklokalen		92.000				2
4	Vervangen inventaris gymnastieklokalen			92.000			2
4	Vervangen inventaris gymnastieklokalen				92.000		2
4	Rehabilitatie wegen 2013+rest 2012		765.000				2
4	Rehabilitatie wegen 2014			519.000			2
4	Rehabilitatie wegen 2015				523.000		2
4	Fietshighway West Molendijk		165.000				2
4	Fietshighway Geerlaan				353.000		2
4	Fietshighway Koninginneweg					464.000	2
4	Fietshighway Lagendijk	243.000					2
4	Rotonde Donkerslootweg/Vlietlaan		500.000				2
4	Geluidsreductie Rotterdamseweg Drievliet		144.500				2
4	Geluidswal Het Zand			200.000			2
4	Vervangen brug Westerhof 075801		20.000				2
4	Vervangen brug Steur 063401			20.000			2
4	Vervangen brug Sportlaan 24701			20.000			2
4	Vervangen brug Steur 063402				20.000		2
4	VRI Rijnsingel-Rotterdamseweg		95.000				2
4	VRI Populierenlaan-Rotterdamseweg		190.000				2
4	VRI Havenstraat-Donkerslootweg		150.000				2
4	VRI Verenambachtseweg			85.000			2
4	VRI Vlietlaan-Rotterdamseweg				45.000		2
4	Groenbufferzone Donkerslt Noord Ringdijk		120.000				2
4	Spijkstaal electrowagen (veegwagen) verv					20.000	2
4	Verv speelvoorzieningen uit 2002		40.000				2
4	Verv zitbanken t/m bouwjaar 1990		12.500				2
4	Vervangen zitbanken 2014			20.000			2
4	Grond jeugdcentrum Drievliet		40.000				2
4	Bouw jeugdcentrum Drievliet			179.800			2
4	Inrichting jeugdcentrum Drievliet			50.000			2
4	Buurtspeelruimten 2013		127.500				2
4	Blokspeelruimten 2013		85.000				2
4	Blokspeelruimten 2014			85.000			2
4	Speelelementen 2012		40.000				2
4	Speelelementen 2013		42.000				2
4	Speelelementen 2014			50.100			2
4	Speelelementen 2015				68.400		2
4	Zoutoplosser ('01)		14.100				2
4	Grafdelfmachine (Lanz)		100.000				2
4	Verv CV dienstgebouw Lagendijk 112			10.000			2
4	Skateboardbaan Vlietlaan			25.000			2
4	Skateboardbaan Sportlaan				75.000		2
	Bestaande investeringen programma 4	243.000	5.481.000	2.588.900	1.176.400	522.500	

Progr.	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	code
7	Vervangen paternosterkasten				37.400		2
7	Verrijdbare stellingen				37.300		2
7	Vermond snipperwagen (verv 2003)					20.500	2
7	Verv CV ketel industrieweg plantsoenpost		10.000				2
7	Tractor Fendt 209SA					90.000	2
7	Tractor Fendt 207VA					55.000	2
7	Veegmachine Phoenix		15.000				2
7	Bladzuiger Trilo SU60		10.000				2
7	GPS apparatuur GeoWeb			25.000			2
7	Vervangen theodoliet uit 2009			30.000			2
7	Verv netwerk 2011		280.000				2
7	GPS en veldboek		25.000				2
7	AO plotter				12.000		2
7	BAR-ICT	120.000					2
7	Nat. Uitvoeringsprog. automatisering 2012	207.000					2
7	Nat. Uitvoeringsprog. automatisering 2013		300.000				2
7	Nat. Uitvoeringsprog. automatisering 2014			170.000			2
	Bestaande investeringen hoofdstuk 7	327.000	640.000	225.000	86.700	165.500	
	Totaal bestaande investeringen	725.000	6.991.000	7.297.400	1.263.100	688.000	

Progr.	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	code
Nieuwe investeringen							
2	Videosysteem raadsvergaderingen		28.500				2
	Nieuwe investeringen programma 2	0	28.500	0	0	0	
3	Vervangen elektronisch orgel					15.000	2
	Nieuwe investeringen programma 3	0	0	0	0	15.000	
4	Vervangen inventaris gymnastieklokalen					92.000	2
4	Rehabilitatie wegen 2016					526.000	2
4	Vervangen brug De Gorzen, 043601					40.000	2
4	Keermuur Noordstraat					100.000	2
4	Vervangen brug Pelikaan 061104					20.000	2
4	Vervangen brug de Gorzen, 043604					20.000	2
4	Dam Burg. Zeeuwstraat 25601					10.000	2
4	Duiker/dam Da Costalaan 50602					10.000	2
4	Keermuur Donckselaan71001					15.000	2
4	Twee duikers Rijnsingel,74401+74403					150.000	2
4	VRl DonkerslootwgGildenwg,Rotterdamwg					150.000	2
4	Dynamisch parkeeroverwijssysteem					175.000	2
4	Parkeerplaatsen Reyerpark		775.000				2
4	Drainage/Suppletie gemalen 2016					15.700	2
4	Speelelementen 2016					70.000	2
4	Vervangen zitbanken 2016					20.000	2
	Nieuwe investeringen programma 4	0	775.000	0	0	1.413.700	
7	Multifunctioneel voertuig					90.000	2
7	Spearheads vervangen, 2 stuks					20.000	2
7	vervanging PC's en beeldschermen 2016					350.000	2
7	GeoTachimeter			20.000			2
7	Key2Finance		200.000				2
7	91-vp-hn reinigingspolitie					35.000	2
7	Vervangen vloerbedekking gebouw A					208.200	2
7	Vervangen vloerbedekking gebouw B					137.700	2
7	Bedieningssysteem zonwering B					23.100	2
7	Beheerssysteem dialog				50.000		2
	Nieuwe investeringen hoofdstuk 7	0	200.000	20.000	50.000	864.000	
	Totaal nieuwe investeringen	0	1.003.500	20.000	50.000	2.292.700	
	Totaal investeringen voor investeringsvolume	725.000	7.994.500	7.317.400	1.313.100	2.980.700	

Progr.	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	code
Investerings riolering die budgettair neutraal verlopen via de rioolheffing							
4	Rioolgemaal P69 elektrisch		270.600				
4	Riool Oost Molendijk civiel		78.400				
4	Verv gemaln P01 werktuigbouw		367.400				
4	Vervanging gemalen P01 elektronisch		29.500				
4	Vervanging gemalen P01/P02 elektrisch		111.700				
4	Verv cq renovatie gemaal P01		346.100				
4	Vervanging rioleringen 2013		600.000				
4	Vervanging rioleringen 2014			600.000			
4	Vervanging rioleringen 2015				600.000		
4	Vervanging rioleringen 2016					600.000	
4	Drukrioolgemalen 2013		60.800				
4	Drukrioolgemalen 2014			56.500			
4	Drukrioolgemalen 2015				53.200		
4	Drukrioolgemalen 2016					42.400	
4	Grote gemalen 2013		122.600				
4	Grote gemalen 2014			50.200			
4	Grote gemalen 2015				104.000		
4	Grote gemalen 2016					291.400	
4	Gemalen 2013, elektronisch		214.400				
4	Gemalen 2014, elektronisch			290.700			
4	Gemalen 2013, elektrisch		393.000				
4	Gemalen 2014, elektrisch			574.400			
4	Gemalen 2015, elektronisch				241.100		
4	Gemalen 2015, elektrisch				472.200		
4	Gemalen 2016, elektronisch					427.000	
4	Gemalen 2016, elektrisch					81.100	
4	Verpl. overstort 252 Rijkstraatweg		17.000				
	Investerings riolering (programma 4)		2.611.500	1.571.800	1.470.500	1.441.900	
	Totaal generaal		10.606.000	8.889.200	2.783.600	4.422.600	

BIJLAGE 4: MEERJARENBALANS 2013-2016

Omschrijving	2013	2014	2015	2016	Omschrijving	2013	2014	2015	2016
Vaste activa	110.533.400	109.483.200	109.791.600	109.918.700	Reserves	66.803.200	66.407.900	66.669.500	66.553.900
* Materiële activa - economisch nut	99.357.900	97.326.500	96.837.200	88.693.700					
* Materiële activa - maatschappelijk nut	6.005.900	7.005.500	7.853.400	13.627.900	Voorzieningen	7.019.000	7.043.200	6.768.000	6.708.200
* Financieel	5.079.600	5.061.200	5.011.000	7.507.100					
* Gronden en terreinen erfpacht	90.000	90.000	90.000	90.000	Langlopende schulden	39.164.900	35.944.600	32.724.000	29.503.600
Vlottende activa	28.556.400	24.594.600	8.900.400	-208.300	Kortlopende schulden	26.102.700	24.682.100	12.530.500	6.944.700
* Niet in exploitatie genomen gronden	6.200	-22.700	66.700	94.100					
* Bouwgronden in exploitatie	28.550.200	24.617.300	8.833.700	-302.400	Totaal	139.089.800	134.077.800	118.692.000	109.710.400

	2013	2014	2015	2016
Debt ratio / schuldratio				
Schulden en voorzieningen gedeeld door het balanstotaal	52%	50%	44%	39%
Geef deel bezittingen aan dat belast is met schulden.				
Solvabiliteitsratio				
Getal 1 minus de debt ratio	48%	50%	56%	61%
Geef deel bezittingen aan dat is afbetaald (is synoniem aan eigen vermogen/reserves)				
Schuld als aandeel van de exploitatie				
Schulden en voorzieningen gedeeld door de totale baten	62%	54%	48%	41%
Baten 2013:				
Baten 2014:				
Baten 2015:				
Baten 2016:				

Zie voor deze schuldenratio's ook de Paragraaf Financiering.

Bijlage 5 Monitor Prestatieafspraken Woonvisie – gemeente 2010 - 2015

Tabel 1 Woningvoorraad Woonvisie Ridderkerk

	1 jan 2012	1 jan 2013	1 jan 2014	1 jan 2015	Afspraak 1-1-2015
Sociale voorraad	7.762				7.500
Huurwoningen middeninkomens	232				
Eengezinswoningen	2.994				
a. Nultredenwoningen, waarvan	a.	a.	a.	a.	a. 3.450
b. levensloopbestendig	b.	b.	b.	b.	b. 1.550
Energielabel (percentage voorraad)					gemiddeld
- A	- A en B:	- A	- A	- A	- B 70%
- B	20%	- B	- B	- B	- C 30%
- C	- C t/m G:	- C	- C	- C	
- D	80%	- D	- D	- D	
- E		- E	- E	- E	

Tabel 2 Gerealiseerd

	2011	2012	2013	2014
Nieuwbouw	23			
Herontwikkeling				
Renovatie				
Verkoop	8			
Slaagkans				
a. starters	a.			
b. doorstromers	b.			

Tabel 3 (Sociale) voorraad Woonvisie per wijk Ridderkerk

	Bolnes	Slikker- veer	Drievliet Het Zand	west	centrum	zuid	Rijsoord/ Oostendam	Totaal
1 jan 2012	1614	987	1754	906	1601	730	218	7.810
1 jan 2013								
1 jan 2014								
1 jan 2015								7.500 afspraken

Tabel 4 Afspraken algemeen

Afspraak	Stand van zaken	afgerond
Communicatieplan vaststellen	- communicatie project Centrum gestart	
Concrete afspraken in 2012 over toegankelijk maken flatgebouwen		
In 2012 definiëring van doelgroep Wmo-beleid en afspraken over primaat verhuizen / labeling voor deze doelgroep		
Onderzoeken in 2012 in welke gevallen lokaal maatwerk en labeling ingezet kunnen worden		
Woonvisie - biedt jaarlijks voor 1 mei rapportage woonruimteverdeling over afgelopen jaar aan - monitort slaagkansen van starters en doorstromers - stelt zonodig bij om evenwicht te behouden	- monitor over 2011 is aangeboden	- afgerond
Woonkeur toepassen bij nieuwbouw	Bij ieder nieuwbouwproject wordt een toets gedaan en gerapporteerd	Afgerond
Middeninkomens: - Onderzoek naar huisvesting middeninkomens volgen - ontwikkelingen in Ridderkerk monitoren in 2012 - Zonodig zoeken naar oplossingen	- er is in 2012 een regionaal onderzoek gedaan; - resultaten voor Ridderkerk moeten nog bekeken worden - een deel van de voorraad (2 à 5 woningen per maand) wordt exclusief aangeboden voor deze doelgroep	
Woonvisie neemt deel aan overleg- en samenwerkingsverbanden rond: - overlast - zorg - welzijn	Woonvisie neemt deel aan overleg- en samenwerkingsverbanden.	Afgerond
Woonvisie en gemeente betrekken elkaar bij inrichting en beheer openbare ruimte / groengebieden	Het overleg is gestart.	
In 2012 concrete afspraken over communicatie groenbeheer en kappen bomen in het bijzonder	Het overleg is gestart.	
In 2012 concreet plan voor: - speelterreinen Woonvisie - juridisch kader ervan - beheer ervan	- overleg is gestart	
Gemeente en Woonvisie informeren elkaar over	Dit onderwerp is minder relevant geworden. Wonen en zorg worden op	Afgerond

Afspraak	Stand van zaken	afgerond
initiatieven op het gebied van maatschappelijk vastgoed voor derden	termijn geheel gescheiden. Het nemen van initiatieven op het gebied van maatschappelijk vastgoed (voor gebruik door zorgleveranciers) is daarmee (bijna) geheel verdwenen. De consequenties daarvan worden besproken.	
Gemeente wordt betrokken bij afweging handhaven dan wel afstoten commercieel vastgoed	Is nog niet aan de orde.	
Apart convenant mbt screening potentiële huurders	Het overleg is nagenoeg afgerond.	
In 2012 andere manieren bedenken voor beperking CO2-uitstoot dan via maatregelen aan woningen		
Subsidiebronnen aanboren of gemeentelijke middelen inzetten om energiedoelstellingen te realiseren		
In 2014 kwaliteit achterpaden bezien in verband met onderzoek enge plekken	Wordt pas relevant in 2014.	

Bijlage 6 Nog te leveren prestaties ISV oud vóór 31 december 2014

Brief Stadsregio d.d. 6 juli 2011

	Prestatie	Stand van zaken	Bijzonderheden
1	De realisatie van een resterend aantal van 300 nultredenwoningen	<u>Opgeleverd:</u> 2010: 42 Prima Bolnes 13 Pr. Marijkestraat 2011: 47 Het Bordes 23 Pr. Margrietstraat 2012: 79 Riedertoren 7 Nassastraat totaal 211 <u>Nog op te leveren:</u> - Tourmalijn (± 100) - Scheepswerflocatie (50) - Riederbol (23) - Van Hoornestraat (24) - Driehoek het Zand (± 100) - Centrum (36) totaal 333	- Fresiastraat (12) is vervallen
2	De realisatie van het groengebied Donckse Velden West (fase 2b)	Provincie moet groen licht geven voor aanbesteding. Realisatie gepland in 2012/2013	Project Landinrichting
3	De realisatie van de 4 resterende koppelingen tussen recreatiegebieden	Uitvoering in voorbereiding Realisatie in 2012/2013	Relatie met 2
4	De realisatie van de resterende 800 m recreatieve wandelroute	Uitvoering in voorbereiding Realisatie in 2012	Relatie met 2 1200 m wandelroute
5	De realisatie van de resterende 5 verblijfsgebieden in recreatiegebieden	afgerond - St. Jorisplein - Colijnplein - Dillenburgplein - Vlietplein - Prima Bolnes - Prinses Margrietstraat	- gerealiseerd 2011 - gerealiseerd 2010 - gerealiseerd 2010 - gerealiseerd 2011 - gerealiseerd 2011 - gerealiseerd 2011
6	Goedgekeurd evaluatierapport sanering Hak-terrein	Sanering vindt plaats met bouwrijp maken voor woningbouw in 2013 /2014	
7	De realisatie van een multifunctioneel transferiumgebouw De Schans	Eind 2012 zal de damwand hersteld zijn. Daarna kan in 2013 gestart worden met de bouw van het transferiumgebouw.	Raad heeft 31 mei 2012 (2012-174) budget beschikbaar gesteld voor kosten herstel damwand
8	De realisatie van de resterende verbeterde aansluiting tussen woon- en recreatiegebieden	Afgerond Onderdeel fietshighway kruising St. Jorisstraat / Molensteeg is in 2010 gereed gekomen.	
9	De besluitvorming en uitvoering van de parkeermodule in het gemeentelijk verkeersplan	Afgerond (raadsbesluit 20 april 2011)	1 maart 2011 eindrapport Module Parkeren
10	De formele afronding van de sanering van de locatie de Drie Rivieren	Verkoop in voorbereiding	Samenhang met start bouw / bouwrijp maken
11	De realisatie van de derde Jongerenontmoetingsplek	Afgerond JOP Huygensplantsoen 31 juni 2011 officieel geopend.	

Bijlage 7 Monitor Verloop voorraadontwikkeling Ridderkerk

1 januari	convenant 2010	werkelijk 2010	2011	2012*	2013	2014	convenant 2015	convenant 2020
Woningvoorraad	20.255	20.344	20.368	20.432			21.095	21.355
Voorraad sociaal ¹	41%	± 45%	± 45%	± 45%			38%	34,5%

Toevoeging (nieuwbouw) naar woonmilieu en onttrekking (sloop)							
jaar	2010	2011	2012	2013	2014	convenant 2015	convenant 2020
Suburbaan grondgebonden	+ 101 - 122	+ 35 - 23				+ 460 - 230 ²	+ 440 - 480 ²
Suburbaan compact	+ 42					+ 280	
Suburbaan exclusief		+ 47				+ 240	+ 300
Dorps	+ 3	+ 4				+ 90	
Saldo toename	+ 24	+ 63					

¹ Sociaal is inclusief sociale koop (< € 140.000)

² daaronder begrepen (portiek)flats t/m 4 bouwlagen

* gegevens WOZ administratie Ridderkerk

Bijlage 8 PLANNING actualisering BESTEMMINGSPANNEN 2012-2013

Naam <i>nieuw</i>	Ter vervanging van naam oud:	In voorbereiding vanaf	Ter vaststelling naar de raad in	Acties / stand van zaken
Bolnes Maasoever Oost	Bolnes Ringdijk (23-04-2001)	2009	2013	Juli 2012 hernieuwd vooroverleg in verband met wijziging voorontwerp voor woningbouwlocatie oever Ringdijk (Schramlocatie)
Oostendam	Oostendam (5-1-1976) dee/Landelijk Gebied Oost (1986)	2010	2013	Vertraagd door ontbreken getekende anterieure overeenkomst woningbouwlocatie Oostendam
Bolnes	Bolnes Zuid (08-09-1972) Bolnes Kievitsweg (27-08-1979) Bolnes Noord (26-01-1998) Bolnes Maasoever West (28-10-1996) Weidse Blik (23-11-1998)	2011	2013	Vooroverleg afgerond. Ontwerp bestemmingsplan eind 2012 ter inzage.
Bedrijvenpark Nieuw-Reijerwaard (inpassingsplan provincie)	dee/Landelijk Gebied (08-09-1972)	2011	nvt	Vooroverleg en inspraak heeft veel reacties opgeleverd. De ter inzage legging van een ontwerp bestemmingsplan is daardoor vertraagd.

Naam nieuw	Ter vervanging van naam oud:	In voorbereiding vanaf	Ter vaststelling naar de raad in	Acties / stand van zaken
Het Zand	Midden Molendijk (11-07-1983) Het Zand (26-03-1990) dee/Oosterpark en Gorzen (29-05-1995)	2011	2014	Voorontwerp bestemmingsplan wordt opgesteld. Eind 2012 vooroverleg. Dit betekent, dat de datum 1 juli 2013 niet gehaald wordt. Eind 2012 wordt gezien of er een Beheerverordening voor het bebouwde gebied kan worden vastgesteld.
Bedrijvenpark Cornelisland	Bedrijvenpark Cornelisland (22-02-1999)	2012	2013	Reacties vooroverleg zijn verwerkt. Ontwerp bestemmingsplan gereed.
Buitengebied	Deel Landelijk Gebied Landelijk Gebied Oost (17-11-1986)	2012	2014	Analyse en visie gereed.
Ridderkerk Centrum	Noordenweg-Westmolendijk (18-11-1991) Centrum (30-03-1992) Centrum – Noord (27-01-2003) De Gieterij (28-01-2001) Bedrijventerrein Ridderkerk zuid (05-03-1984)	2012	2014	Start werkzaamheden eind 2012. Dit betekent, dat datum 1 juli 2013 niet gehaald wordt. Eind 2012 wordt gezien of er een Beheerverordening voor dit gebied kan worden vastgesteld.
Rijsoord	Rijsoord (19-10-1998) dee/ Landelijk Gebied (08-09-1972) dee/ Landelijk Gebied Oost (1986)	2013	2015	Dit betekent, dat datum 1 juli 2013 niet gehaald wordt. Eind 2012 wordt gezien of er een Beheerverordening voor dit gebied kan worden vastgesteld.

Naam <i>nieuw</i>	Ter vervanging van naam oud:	In voorbereiding vanaf	Ter vaststelling naar de raad in	Acties / stand van zaken
Ridderkerk-zuid	Drievliet I (24-10-1983) Diverse uitwerkingsplannen Drievliet (1981 – 1992) dee/Oosterpark en Gorzen (29-05-1995) Ridderkerk-oost (16 februari 2004)	2013	2015	Dit betekent, dat datum 1 juli 2013 niet gehaald wordt. Eind 2012 wordt gezien of er een Beheerverordening voor dit gebied kan worden vastgesteld.
Veren Ambacht	Veren Ambacht (19-10-1998)	2014	2015	Dit betekent, dat datum 1 juli 2013 niet gehaald wordt. Eind 2012 wordt gezien of er een Beheerverordening voor dit gebied kan worden vastgesteld.
Donkersloot	Donkersloot (20 februari 2006) Ringdijk De Woude (27-08-1984) Woude (15-07-1996)	2014	2015	Dit betekent, dat datum 1 juli 2013 niet gehaald wordt. Eind 2012 wordt gezien of er een Beheerverordening voor dit gebied kan worden vastgesteld.
	Op 1 juli 2008 nog géén 5 jaar oud:			
	Ridderkerk oost (16 februari 2004)			Vervalt. Wordt opgenomen in nieuw bestemmingsplan Ridderkerk-zuid (zie hiervoor)
Ridderkerk West	Ridderkerk West (5 juli 2007)	2016	2017	
Slikkerveer	Slikkerveer (5 juni 2008)	2016	2018	
Waalbos	Waalbos (26 juni 2008)	2017	2018	

Naam <i>nieuw</i>	Ter vervanging van naam oud:	In voorbereiding vanaf	Ter vaststelling naar de raad in	Acties / stand van zaken
	Herzien na 1 juli 2008:			Met redenen omkleed verlengingsbesluit is voor plannen vastgesteld na 1 juli 2008 mogelijk (en aanvechtbaar).
	Slikerveer Rivieroevers (9 oktober 2008)	2017	2018	
	Crezéepolder (27 november 2008)	2017	2018	
	Donckse Velden (24 maart 2011)	2020	2021	Er loopt nog een hoger beroep.

NB

- Artikel 3.1 sub 2 van de Wet op de ruimtelijke ordening regelt, dat *de bestemming van gronden, met inbegrip van de met het oog daarop gestelde regels, binnen een periode van tien jaar, gerekend vanaf de datum van vaststelling van het bestemmingsplan telkens opnieuw wordt vastgesteld.*
Met redenen omkleed is een verlengingsbesluit mogelijk voor plannen, die zijn vastgesteld na 1 juli 2008.
Een verlengingsbesluit kan worden aangevochten.
- Artikel 3.38 van de Wet op de ruimtelijke ordening biedt de raad de mogelijkheid in plaats van een bestemmingsplan een beheersverordening vast te stellen. Dit kan voor gebieden, waarvoor geen ruimtelijke ontwikkeling wordt voorzien. In een beheersverordening wordt het beheer van het gebied geregeld in overeenstemming met het bestaande gebruik.

Overgangswet

Plannen, die op 1 juli 2008 vijf jaar of ouder zijn moeten uiterlijk 1 juli 2013 zijn herzien (sanctie is: het niet kunnen innen van legeskosten). Deze herziening kan ook inhouden, dat een beheersverordening wordt vastgesteld.

(datum) = datum, waarop de raad het bestemmingsplan heeft vastgesteld

Bijlage 9 Bezuiningslijst tbv dekkingsplan begroting 2013

Leeswijzer

De onderstaande bezuinigingsmogelijkheden zijn in een prioriteitsvolgorde gezet (zie eerste kolom).

Eerst zijn de bezuinigingen genoemd die concreet met budgetten te onderhouden zijn.

t/m de tussentelling betreft het voorstellen die tot de eerste stap behoren en bij deze begroting concreet aan de raad worden voorgelegd.

Onder die tussenstelling blijven opgesomd de overige maatregelen: eerst met budgetten, dan de P.M.-posten en tot slot de nul-posten.

Volgorde prioriteit	Onderwerp (maatregel)	Te verdienen of te bezuinigen bedrag				Toelichting		Maatschappelijke gevolgen
		2013	2014	2015	2016			
-	49a. Bespaarde rente (variant college voor max. € 250.000)	verwerkt in dekkingsplan	verwerkt in dekkingsplan	verwerkt in dekkingsplan	verwerkt in dekkingsplan			
-	49b. Bespaarde rente - variant aanvulling boven de € 250.000 tot maximale bedragen volgens oorspronkelijke overzicht in Kadernota.	verwerkt in dekkingsplan	verwerkt in dekkingsplan	verwerkt in dekkingsplan	verwerkt in dekkingsplan			
-	46. Afschrijving investeringen ineenens (€ 1,4 milj. t.l.v. Alg.res.)- voormalig PM-post	verwerkt in dekkingsplan	verwerkt in dekkingsplan	verwerkt in dekkingsplan	verwerkt in dekkingsplan			
-	48. Renten	verwerkt in dekkingsplan	verwerkt in dekkingsplan	verwerkt in dekkingsplan	verwerkt in dekkingsplan			
Volgorde	Voorstel om concreet in de begroting op te nemen: 1e stap 2013 - nrs. 1 t/m 12 (verwerkt in dekkingsplan):							
1	2. Rekenkamercommissie (Budget verlagen)	7.000	7.000	7.000	7.000		Het budget van de RKC betreft naast de onderzoekskosten o.a. presentiegelden en cursussen. Het uitgavenpatroon is wisselend omdat onderzoeken over het jaar heen worden uitgevoerd. Deze schommelingen zijn te voorkomen door budgetafspraken te maken. Die afspraken houden in dat overschotten tot een bepaald maximum van bijvoorbeeld € 10.000 mogen worden doorgeschoven naar het volgende jaar. Gelet op de uitgaven en rekening houdend met zo'n budgetafpraak lijkt het redelijk het totaalbudget van de RKC met € 7.000 te verlagen.	Heeft nauwelijks maatschappelijke gevolgen.
2	3. Bestuurskrachtmeting (Afschaffen)	49.000	0	6.500	0		Dit betreft de bestuurskrachtmeting eens in de vier jaar, met na twee jaar een tussentijdse meting. Wettelijk gezien is de gemeente hiertoe niet verplicht, maar met provincie en Rijk worden hierover wel afspraken gemaakt.	Heeft nauwelijks maatschappelijke gevolgen.
3	nw. 3. Tariefsverhoging parkeergelden met 10% (van €1 naar €1,10)	40.000	40.000	40.000	40.000		Nieuw voorstel	Geen
4	42. Collectief vervoer WMO en leerlingen	0	150.000	150.000	150.000		Gaat om de combinatie van 'WMO-vervoer' en 'Leerlingenvervoer' (door het controverseel verklaren van de decentralisatie van de begeleiding vanuit de AWBZ is vervoer naar begeleiding dus nog niet aan de orde). Dit kan de gemeente een besparing van afgerond € 150.000 per jaar opleveren (10% over een totaalbedrag aan vervoerskosten van € 1,5 miljoen).	
5	33. Vluchtelingenwerk	25.000	50.000	70.000	70.000		Stichting Vluchtelingenwerk ontvangt in vergelijking tot andere gemeenten meer subsidie, omdat er hier meer en intersevtere individuele en juridische begeleiding geboden wordt, er sociaal culturele activiteiten voor de doelgroepen wordt aangeboden en de stichting ook een vaste kantoor- en spreekruimte heeft. Eerder is het voorstel gedaan om 12% (€ 19.300) te korten op de gehele subsidie aan de stichting. Dit voorstel omvat een aanvullende korting.	Vluchtelingenwerk zal minder oud- en nieuwkomers kunnen helpen, of minder tijd aan deze mensen kunnen besteden. De voorkeur gaat dan hierbij uit naar minder tijd, zijn kunnen een oud- of nieuwkomer dan een kortere tijd begeleiden en zullen deze persoon eerder warm moeten overdragen naar een andere instelling.

Volgorde prioriteit	Onderwerp (maatregel)	Te verdienen of te bezuinigen bedrag				Toelichting	Maatschappelijke gevolgen
		2013	2014	2015	2016		
6	23 Ontwikkelingssamenwerking (Afschaffen)	13.000	13.000	13.000	13.000	Met ingang van 2012 is het budget gehalveerd. Er is nu nog jaarlijks € 13.200 beschikbaar voor ontwikkelings-samenwerking. Naar welke projecten de gelden toe gaan staat niet van te voren vast. Er zijn in 2011 geen grote projecten ingediend. Wel zijn verschillende aanvragen voor kleine initiatieven ingediend.	Doordat er geen directe bestemmingen zijn voor de in de meerjarenbegroting gereserveerde middelen en er geen toezeggingen zijn, is het maatschappelijk effect beperkt. Gevolg is wel dat toekomstige aanvragen niet gehonoreerd kunnen worden.
7	52a Beëindiging convenant bewegingsonderwijs en subsidie vakleraren gymonderwijs	0	0	96.000	230.000	Bij beëindiging van het convenant bewegingsonderwijs en de subsidiëring vakleraren moet rekening worden gehouden met de benodigde tijd voor overleg, aanpassing van de verordening en opzegtermijnen. De bezuiniging van € 230.000 kan pas ingeboekt worden in 2015 (5/12) en 2016 (7/12).	Na beëindiging van de compensatieregeling vakonderwijs in 1996 is de gemeente Ridderkerk – in tegenstelling tot een groot aantal andere gemeenten - een deel van de kosten van het vakonderwijs blijven bekostigen. Voor een belangrijk deel door extra vakleerkrachten zelf in dienst te houden/nemen. In 2007 werden deze overgedragen aan 3Primair; de gemeente bleef de salariskosten vergoeden. In totaal vergoedt de gemeente in dit kader op dit moment 3,8 fte. De Ridderkerkse scholen moeten - geleid op de gegeven termijn - in staat worden geacht tijdig passende maatregelen te treffen.
8	5 Cultuureducatie (Subsidie gefaseerd stoppen)	0	0	6.500	13.000	Er is reeds 12% gekort op de subsidie aan Hofpleintheater. Het is ook mogelijk de gehele subsidie (€ 25.900) gefaseerd te beëindigen. Een afbouwregeling in b.v. 4 jaar vanaf 2015 zal nog met de directie van het Jeugdtheater worden besproken. Er maken nu ongeveer 100 leerlingen gebruik van het Ridderkerks aanbod.	Het betekent op termijn het einde van de dependance van de Jeugdtheaterschool Hofplein. Het aanbod in Ridderkerk verdwijnt.
9	4 Peuterspeelzaalwerk (Basis peuterspeelzaalwerk versoberen)	36.000	71.000	107.000	107.000	Een alternatieve bezuiniging op het in zijn geheel afschaffen is om het normbedrag/budget per kindplaats sterk te verlagen. In 2010 is al tot deze bezuiniging besloten, maar omdat dit niet haalbaar bleek voor SenW op die termijn, is de bezuiniging elders binnen SenW gerealiseerd. Feit blijft dat het huidige budget van € 1.975 per kindplaats fors boven het bedrag ligt waar andere aanbieders peuterspeelzaalwerk kunnen aanbieden, te weten € 1.374. De bezuiniging wordt uiteindelijk geraamd op afgerond € 107.000, maar SenW zal de tijd moeten krijgen hier naar toe te werken.	Als er gewerkt gaat worden met alleen VVE-peuterspeelzaalgroepen heeft dit gevolgen voor de ontwikkeling van onder andere taal, spraak, motoriek et cetera van doelgroepkinderen. Daarbij zal het aantal locaties afnemen waardoor ouders met peuters te maken krijgen met langere reistijden. Tot slot hebben we dan nog te maken met zaken als het afvoeren van personeel, lopende huurcontracten et cetera. Dergelijke factoren zijn op dit moment nog lastig in te schatten. Aangezien andere aanbieders ook in staat zijn te werken voor € 1.374 per kindplaats, zouden de maatschappelijke gevolgen van deze bezuiniging beperkt moeten zijn.

Volgorde prioriteit	Nr. (maatregel)	Onderwerp (maatregel)	Te verdienen of te bezuinigen bedrag				Toelichting	Maatschappelijke gevolgen
			2013	2014	2015	2016		
10	28	Actieve opsporing jongeren	65.000	65.000	65.000	65.000	Voor dit project is 115.000 structureel beschikbaar gesteld. Vanaf 2012 wordt volstaan met 0,5 Fte klantmanager (30.000) en 20.000 (jeugdvolgysteem). De totale structurele kosten bedragen daarmee 50.000. Voorgesteld wordt om het resterende bedrag als bezuiniging in te boeken.	Mogelijk bereiken we minder jongeren. Door een andere werkwijze en andere wetgeving is het gevolg (minder bereik) te beperken.
11	12	Safe2 School	30.000	30.000	30.000	30.000	Leerlingen van de afdeling Beveiliging van het Albeda College houden op schooldagen onder begeleiding toezicht op leerlingen van het Gemini College en het Farel College wanneer zij buiten het schoolterrein zijn. Dit zal worden beëindigd omdat het Albeda College verhuist naar Rotterdam.	Mogelijk meer overlast.
12	57	Versoberen rapportage luchtkwaliteit	7.000	7.000	7.000	7.000	Rapportage luchtkwaliteit zelf maken in plaats van uitbesteden. Daarmee valt bedrag van 7000 vrij (die doen we dit jaar al voor het eerst met rapportage over 2009 en 2010).	Geen maatschappelijke gevolgen. Behalve in de beeldvorming ten aanzien van het milieubeleid van de gemeente.
Tussentelling stap 1: 2013			<u>272.000</u>	<u>433.000</u>	<u>598.000</u>	<u>732.000</u>	Voorstel om in de begroting op te nemen/ zie dekkingsplan	

Volgorde prioriteit	Nr. Onderwerp (maatregel)	Te verdienen of te bezuinigen bedrag				Toelichting	Maatschappelijke gevolgen
		2013	2014	2015	2016		
13	21 Uitbreiden betaald parkeren (517 parkeerplaatsen extra) - bedrag is tov de Kadernota 2013 verhoogd o.a. met een tariefsverhoging van 10%. Eerste resultaat pas vanaf 2014 te verwachten.	0	413.600	413.600	413.600	Het jaar 2013 wordt gebruikt voor onderzoek om dit te realiseren. Dit in overleg met betrokkenen zoals winkeliers, etc, zodat rekening kan worden gehouden met tempo invoering en andere randvoorwaarden. Het uitbreiden van betaald parkeren op enkele grote parkeerterreinen binnen de gemeente Ridderkerk heeft een tweeledig doel: * Het gelijkheidsbeginsel waarbij op alle grote parkeerterreinen betaald moet worden. * De kosten die nu gemaakt worden voor het onderhoud van deze terreinen worden dan bekostigd uit de opbrengsten van het betaald parkeren. Tevens kunnen hieruit financiële voordelen gehaald worden. Er dient eerst te worden geïnvesteerd en daarna kunnen binnen enkele jaren vruchten worden geplukt.	Voor bezoekers die voorheen gratis parkeerden in het uitbreidingsgebied betekent het betalen of verder lopen. Voor de bewoners van het uitbreidingsgebied betekent het een vermindering van de parkeerdruk.
14	39 Parkeren -voormalig PM-post (alleen in relatie met nr. 21 te zien)	0	10.000	10.000	10.000	De kans van slagen van deze maatregel hangt nauw samen met het eventueel uitbreiden van het betaald parkeren in Ridderkerk-centrum. Daar moet de raad ook iets van vinden. In het verleden heeft Leijten de winkeliers aangeschreven en een sterk verlaagd tarief aangeboden. Weinig animo, want er zijn nog genoeg gratis parkeerplaatsen in de omgeving. Wanneer het betaald parkeren uitgebreid wordt, dan worden de gratis parkeerplaatsen - in en rondom het centrum - schaarser. Het huidige marktconforme abonnement voor een parkeergarage ligt op +/- 1200 per jaar. Wanneer we week abonnementen afgeven voor €200 à 250 per jaar dan zullen daar naar inschatting 40 à 50 mensen interesse in hebben. Inschatting is dus dat hier €10.000 mee verdiend kan worden. Invoering miv 2014.	Geen.
15	53 Actieplan Volksgezondheid	10.000	20.000	20.000	20.000	Voor het actieplan Volksgezondheid is jaarlijks €60.000 beschikbaar. Besloten kan worden het bedrag te verminderen en de ambities te beperken.	Beperkt. Doelstellingen uit het actieplan zullen op een creatievere manier behaald moeten worden. Minder middelen kan tot gevolg hebben dat het lastiger is de doelen te behalen. Bijstellen van ambities is dan nodig.
16	30 Steunpunt Vrijwilligerswerk	24.000	48.000	72.000	72.000	Wanneer we meer overlaten aan verenigingen kan de subsidie (aan Sport en Welzijn) voor ConnectZact worden verlaagd, dan wel worden gestopt. Sport en Welzijn ontvangt op dit moment 116.362 voor het Steunpunt Vrijwilligerswerk.	In het kader van de transformatie van het sociale domein zijn gemeenten een verandering aan het voorbereiden. Welzijn nieuwe stijl en de kanteeling in de Wmo vragen om een beweging van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat.' Om dat te bereiken zal de gemeente een andere vraag moeten formuleren en de welzijnsinstellingen een ander aanbod moeten creëren. De doelen blijven hetzelfde, maar vragen wellicht om een andere aanpak. Bezuinigingen kunnen dan tot een andere inzet leiden i.p.v. een (aanzienlijk) mindere inzet. De maatschappelijke gevolgen kunnen hierdoor worden beperkt.

Volgorde prioriteit	Onderwerp (maatregel)	Te verdienen of te bezuinigen bedrag				Toelichting	Maatschappelijke gevolgen
		2013	2014	2015	2016		
17	11 Beëindigen Rotterdampas (Stoppen met de Rotterdampas)	49.200	49.200	49.200	49.200	De kosten van de Rotterdampas zijn vanaf 2012 € 64.600. De inkomsten zijn begroot op € 15.400 (exclusief uitvoeringskosten). Naar verwachting zal beëindiging van de pas geen uitvoeringsbesparing opleveren. Het betreft piekbelasting die over de verschillende loketten over een periode van drie weken wordt uitgezet.	Als de Rotterdampas wordt afgeschaft dan zullen minima de pas waarschijnlijk minder snel of niet aanschaffen, omdat de prijs ervan wordt verhoogd van € 5,- naar € 60,- en voor kinderen van minima van € 0,- naar € 12,50. Hierdoor zullen de mogelijkheden voor participatie van deze mensen worden verminderd, omdat zij voor culturele en andere activiteiten meer moeten gaan betalen, dan zij nu met de Rotterdampas doen. In Ridderkerk maken ongeveer 530 minima gebruik van de Rotterdampas. In 2012 zullen dat er naar verwachting ongeveer 515 zijn.
18	55 Afschaffen potje voor uitvoering energieprojecten.	14.000	14.000	14.000	14.000	Budget is bedoeld voor het uitvoeren van energieprojecten. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het plaatsen van zonnepanelen, het laten uitvoeren van onderzoeken zoals haalbaarheidsstudies etc.	Het gevolg is dat we geen energieprojecten meer kunnen financieren. Dus het betekent een bijstelling van de ambities ten aanzien van duurzaamheid.
19	44 Sportaccommodaties - voormalig PM post.	25.000	25.000	25.000	25.000	Onderhoud sportaccommodaties S&W / beheerplannen van sportaccommodaties i.r.t. risicovollere raming. Nader te onderzoeken.	Voorzorg PM post. Het betreft hier met name de groen velden. Het onderhoud is al redelijk 'minimaal' en voorkomen moet worden dat de velden vaker afgekeurd worden. Bezuiniging is met name gezocht in: paden, verlichting, bebording, afrastering, beplanting, verharding etc.
20	31 Opbouwwerk	20.000	40.000	60.000	80.000	Versoberen door korten op subsidie. Op diverse fronten wordt aandacht besteed aan leefbaarheid in de wijken en het voorkomen c.q. oplossen van problemen. Het bedrag dat wordt bespaard in geval van volledig afschaffen bedraagt € 80.000 structureel. Dit betreft een subsidie aan Sport en Welzijn.	Geen inzet op leefbaarheid wijken door opbouwwerk van S&W. Gevolgen kunnen zijn dat problemen groter worden dan bij directe inzet opbouwwerk. Ook hier kan worden gekeken naar een andere vraag/inzet om maatschappelijke gevolgen te beperken.
21	32 Wijkwerk	38.000	50.000	50.000	50.000	Beheerskosten wijkaccommodaties verminderen. Er zijn 5 accommodaties van Sport en Welzijn. Kosten voor Ridderkerk bedragen per accommodatie tussen de 26.000 en 160.000. Bezuinigingen kunnen alleen gerealiseerd worden indien besloten wordt het aantal wijkaccommodaties te verminderen of uren fors te verminderen.	Minder toegankelijk wijkwerk en/of niet meer in eigen wijk terecht kunnen voor accommodaties. Ook hier kan worden gekeken naar een andere vraag/inzet om maatschappelijke gevolgen te beperken.

Volgorde prioriteit	Nr.	Onderwerp (maatregel)	Te verdienen of te bezuinigen bedrag				Toelichting	Maatschappelijke gevolgen
			2013	2014	2015	2016		
22	29	Jongerenwerk	135.000	180.000	180.000	180.000	Ridderkerk geeft voor jongerenwerk 2 keer zoveel uit als andere gemeenten. Een bezuiniging op de combinatiefunctionarissen is voor 2012 reeds gerealiseerd op het product sportstimulering door de extra gemeentelijke bijdrage voor 2012 in mindering te brengen op de subsidie aan Sport en Welzijn voor de overige activiteiten binnen het product sportstimulering. Echte grote bezuinigingen kunnen alleen gerealiseerd worden door het aantal voorzieningen terug te brengen en uren jongerenwerk te verminderen.	Afhankelijk van de omvang van de extra bezuiniging (bovenop de bestaande bezuinigingen) zal het aantal activiteiten en/of accommodaties waar dit kan plaatsvinden (wijkgebonden) worden verlaagd. Dit betekent minder wijkgebonden activiteiten en minder uren.
23	56	Aanpassen groenstructuur	0	0	150.000	175.000	Om in het beheer winst te kunnen behalen zal eerst de bestaande inrichting verwijderd moeten worden en vervangen worden door gras of eenvoudige heesters.	Beperkt. Past niet in de ridderkerkse sfeer en heeft bijvoorbeeld wel nadeel in de zin van luchtkwaliteit.
24	17	Faciliteir bedrijf (Gewijzigde openstelling gemeentehuis)	12.000	12.000	12.000	12.000	Huisvestingskosten verminderde openstelling. Nader onderzoek in het kader van ontwikkeling KCC en op afspraak werken.	Beperking dienstverlening.
25	20	Subsidie Wijkcentrum West (aan Riederborgh)	11.000	11.000	11.000	11.000	De subsidie voor Wijkcentrum West (€ 94.355 in 2012) is een exploitatiesubsidie. De gemeente draagt voor 50% bij aan de exploitatielasten van Wijkcentrum West. Onderzocht zou moeten worden of een lagere bijdrage in de exploitatielasten van € 11.000,- (of meer) realiseerbaar is. Afhankelijk van de hoogte van de bezuiniging zal de Riederborgh besluiten of de voorziening gehandhaafd kan blijven.	De Riederborgh draagt zorg voor de exploitatie van Wijkcentrum West. De Riederborgh zal aan moeten geven welke bezuiniging tot versobering van het aanbod leidt en bij welk bedrag de voorziening zal moeten worden opgeheven.
26	1	Officiële ontvangsten en gebeurtenissen (Afschaffen)	6.000	6.000	6.000	6.000	Betreft BAR-markt 4.000 en Daadwerkelijk in de buurt dag 2.000.	Beïnvloedt het beeld van Ridderkerk.
27	37	Reclamezuil langs de snelweg (Plaatsen van een reclamezuil)	50.000	50.000	50.000	50.000	Uit ervaring is bekend dat een dergelijke zuil structureel 50.000 op jaarbasis aan inkomsten kan opleveren. Daar staan beperkte incidentele kosten tegenover zoals wijziging bestemmingsplan en reclamebeleid. Grondeigendom is een belangrijke voorwaarde. Veel gronden langs de snelweg zijn niet ons eigendom en dan genereren we dus ook geen opbrengsten.	Geen maatschappelijke gevolgen.
28	6	Amateurkunst (Afschaffen waarderingsubsidie)	20.300	27.000	27.000	27.000	Afschaffen dan wel een veel kleinere bijdrage toekennen leidt mogelijk tot het moeten stoppen van de muziekverenigingen en de oratoriumvereniging	Muziekverenigingen en de oratoriumvereniging vormen een belangrijk onderdeel van de culturele identiteit van Ridderkerk. Zonder waarderingsubsidie kunnen de betrokken verenigingen hun exploitatie niet rond krijgen. Daarnaast wordt de oratoriumvereniging al geconfronteerd met de beëindiging van een provinciale subsidieregeling voor het inhuren van een begeleidingsorkest.
29	27	Jongerenwerk (Afschaffen waarderingsubsidie)	33.900	33.900	33.900	33.900	Bij de kadernota 2011 is al besloten om € 6.000 te korten op de waarderingsubsidies voor jongeren. Deze maatregel betreft het volledig afschaffen van de waarderingsubsidie voor jongeren. De frictiekosten zijn nog niet in beeld gebracht. Dit betekent dat er geen geld meer beschikbaar wordt gesteld aan de scouting, speeltuinverenigingen e.d.	Scouting, speeltuinverenigingen zullen het zonder gemeentelijke subsidie moeten doen. Dit zal mogelijk gevolgen hebben voor het aanbod of leiden tot stopzetting activiteiten.
30	10	Aanscherpen kwijtscheldingen-beleid (Grens optrekken)	35.000	35.000	35.000	35.000	Het bedrag dat is uitgesloten van kwijtschelding kan worden aangepast. Voor 2009 was dit bedrag bepaald op 125,18. Uitgaande van 700 verzoeken die worden toegekend, zou bij een verhoging van het bedrag met bijv. € 50 een extra baat van 35.000 opleveren. Dit moet echter wel passend zijn in het minimabeleid.	Burgers die voorheen wel voor kwijtscheldingen in aanmerking kwamen, worden geconfronteerd met een lastenverzwaring.

Volgorde prioriteit	Nr.	Onderwerp (maatregel)	Te verdienen of te bezuinigen bedrag				Toelichting	Maatschappelijke gevolgen
			2013	2014	2015	2016		
31	7	Musea (Afschaffen/vermindere bijdrage aan oudheidkamer)	11.700	15.600	15.600	15.600	De uitgaven van Ridderkerk liggen op dit gebied wel al beduidend lager dan in andere gemeenten.	De gemeentelijke waarderingssubsidie vormt een substantiële inkomstenbron voor de Stichting Oud Ridderkerk. Afschaffing of vermindering van de bijdrage kan gevolgen hebben voor de instandhouding van de Oudheidkamer.
32	43	Leerlingenvervoer	20.000	46.000	46.000	46.000	Kilometergrens optrekken van 2 naar 6 kilometer (wettelijke grens). In de uitvoering worden hierdoor ook kosten bespaard (niet in deze besparing verwerkt), omdat in deze gevallen geen uitgebreid onderzoek nodig is om het recht op leerlingenvervoer vast te kunnen stellen. Hiermee wordt het beleid ook gelijk getrokken met Barendrecht en Albrandswaard (en de meeste andere gemeenten in Nederland) N.b. Deze mogelijkheid is door de gemeenteraad eerder via amendement geschrapt.	Ouders zijn zelf verantwoordelijk voor het brengen van hun kinderen naar de Burcht (waar dit grotendeels betrekking op heeft)
33	8	Verminderen aantal speelplaatsen - voormalig PM-post.	11.000	22.000	33.000	44.000	Minder speelplaatsen in de wijken, het nog minder voldoen aan de 3% norm. Jaarlijks gem. 2500 euro per speelplaats (beheerlasten), de bezuiniging van het eerste jaar gaan op aan de vormingskosten (speelplaats > openbaar groen). Eerste financiële inschatting: Sanering Bloklocaties: 84 x 7.500 uitsmeren over 10 jaar = 63.000,- Voordeel kapitaallasten: - Reconstructies: 84 x 17.000 afgeschreven in 20 jaar: 71.400,- - Vervanging toestellen: 84 x 10.000 afgeschreven in 10 jaar: 84.000,- Netto voordeel = 1.100,- per locatie Sanering Buurtlocaties: Sanering Buurtlocaties: 19 x 7.500 uitsmeren over 10 jaar = 14.250,- Voordeel kapitaallasten: - Reconstructies: 19 x 17.000 afgeschreven in 20 jaar: 16.150,- - Vervanging toestellen: 19 x 10.000 afgeschreven in 10 jaar: 19.000,- Netto voordeel = 1.100,- per locatie De voorwaarde is dat de locatie gesaneerd wordt wanneer de technische levensduur bereikt is. Een realisatie kan dus slechts gefaseerd bereikt worden, oplopend van € 11.000 in 2012 naar € 44.000 in 2016.	Inruiling PM post: Het gaat om de zogenaamde blok- en buurtlocaties ca 10 stuks die in 10 jaar worden gesaneerd. De vervangingsdata van de speeltoestellen kunnen als planning worden aangehouden. Gevolgen: 1. in strijd met bestaand beleid (kinderen moeten bewegen). 2. Effect van de sanering op de buurt/bloklocaties en de wijksportlocaties is niet te overzien. 3. Strijdig met wens tot ruimte voor jonge gezinnen.
34	9	Subsidie voetfietsveer (Driehoeksveer) (Afschaffen)	0	18.400	18.400	18.400	Momenteel is jaarlijkse exploitatiebijdrage € 18.400. Huidig contract loopt tot en met 2013. Bezuiniging is mogelijk vanaf 2014. Dit is onderdeel van de totale bijdragen van Provincie, gemeente Nederlek, Gemini, Rabo, recreatieschap NRJ (totaal €67.500). De subsidie is al kritisch voor het voortbestaan van het veer. Dit moet afgestemd worden met de andere financiers. Dus bij vermindering zal het veer zeker stoppen. Bij stoppen wordt de voet-fietsverbinding met de Krimpenwaard en Albrandswaard verbroken. Daardoor ontbreekt een schakel in het regionaal fietsroutenwerk. Onder andere van belang voor scholieren en voor recreatief fietsverkeer.	Ontbrekende schakel in het regionaal fietsroutenwerk. O.a. van belang voor scholieren.
35	25	Logopedie (Afschaffen bijdrage voor screening)	15.600	15.600	15.600	15.600	Het betreft een eenmalige logopedische screening van de oudste kleuters. Verantwoordelijkheid hoeft niet bij de gemeente neergelegd te worden.	Achterblijven van taal- en spraakontwikkeling wordt mogelijk later ontdekt. De verantwoordelijkheid wordt primair bij ouders/verzorgers gelegd.

Volgorde prioriteit	Nr.	Onderwerp (maatregel)	Te verdienen of te bezuinigen bedrag				Toelichting		Maatschappelijke gevolgen
			2013	2014	2015	2016			
36	52e	Bijdrage cultuureducatie VO (afbouwen of stoppen)	4.800	4.800	4.800	4.800	Bijdrage cultuureducatie VO afbouwen of stopzetten (€4.768)	Beperkt; mogelijk minder aandacht voor cultuureducatie.	
37	52c	Afbouwen of stopzetten bijdrage in kosten overleg lokaal onderwijsbeleid	25.000	25.000	25.000	25.000	Subsidie participatie in overleg; elk schoolbestuur ontvangt hiervoor € 2.500 (was €3.200); Mogelijke besparing 10x € 2.500 = € 25.000,-.	Gevolg kan zijn dat onderwijs zich minder verplicht voelt bij overleggen aan te schuiven. Echter het is ook in belang van het onderwijs zelf, zodat maatschappelijk effect naar verwachting beperkt zal blijven.	
38	52d	Bijdrage in materiële instandhouding, cultuureducatie en onderwijskansen verder afbouwen of stopzetten (op termijn)	50.000	100.000	150.000	150.000	Bijdrage in materiële instandhouding, cultuureducatie en onderwijskansen (PO); Mogelijke besparing kan oplopen tot ca. € 150.000; Gelet op de gevolgen voor de exploitatie van de scholen is gefaseerde realisatie bezuiniging niet verplicht, maar wel wenselijk. Is geen wettelijke verplichting.	Schoolbesturen kunnen met teruglopende leerlingenaantallen hun begroting lastiger sluitend maken met deze bezuinigingen, zodat de uitgaven op cultuureducatie, onderwijskansen verminderd zullen worden. Provinciaal wordt er ook al bezuinigd op cultuureducatie en de provincie heeft aangegeven dat dit een taak is voor de lokale overheid.	
39	16	Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW volledig afschaffen)	456.400	434.400	434.400	434.400	Het is mogelijk het AMW volledig (of gedeeltelijk) af te schaffen. Dit leidt tot een aanvulling op de bedragen voor AMW zoals genoemd in tabel 10b onder Stroom Opmaat Groep. De landelijke norm is 1 fte per 6000 inwoners. De prestatieafspraken met Maatschappelijk Welzijn zijn 100 tot 120 casussen per fte op jaarbasis. Voor 2012 zijn 117,5 casussen per fte afgesloten. Het AMW had in 2010 853 klanten in behandeling, waarvan er 652 zijn afgesloten. Een gedeeltelijke bezuiniging heeft gevolgen voor het aantal klanten dat geholpen kan worden en het mogelijk ontstaan van een wachtlijst. Voor een deel zullen mensen andere wegen vinden.	Een volledige afschaffing van het maatschappelijk werk slaat een gat in het hulpverleningsnetwerk. Problematiek kan escaleren en leiden tot een zwaardere hulpvraag. Voor een deel zullen mensen andere wegen vinden.	
40	26	PGB HH Wmo**	100.000	P.M	P.M	P.M	Bij het verlagen van het PGB tarief dient met een aantal zaken rekening te worden gehouden: 1. Bij het verlagen van het PGB tarief naar 85% dient rekening te worden gehouden met de historische afspraken die zijn gemaakt met aanbieder Internos. Met deze aanbieder is inderijd de afspraak gemaakt dat zij haar toenmalige PGB cliënten huishoudelijke hulp mochten blijven bieden op basis van de contractueel vastgelegde uurtarieven. Voorwaarde hierbij was dat zij geen nieuwe cliënten aan mocht nemen. Gevolg is dat wij de PGB uurtarieven voor deze huidige groep cliënten niet kunnen verlagen naar 85%. De totale besparingsmogelijkheid op de post huishoudelijke verzorging PGB wordt hierdoor beperkt. 2. In uitzonderlijke gevallen kan blijken (klant moet dit aantonen) dat men geen huishoudelijke zorg kan 'inuren' voor het verlaagde PGB uurtarief. In het kader van het zgn. maatwerk is het in die uitzonderlijke gevallen noodzakelijk een hoger PGB tarief vast te stellen ter compensatie van het te behalen resultaat. In deze berekening wordt hier geen rekening mee gehouden.	Het maatschappelijk effect is zeer beperkt, doordat wordt gedifferentieerd op basis van keuze cliënt. Wel effecten in de beeldvorming gezien eerdere discussies over dit onderwerp.	

Volgorde prioriteit	Nr. (maatregel)	Onderwerp (maatregel)	Te verdienen of te bezuinigen bedrag				Toelichting	Maatschappelijke gevolgen
			2013	2014	2015	2016		
40		PGB HH Wmo** (vervolg)					Vervolg toelichting: 3. Het lager stellen van het PGB tarief betekent ook dat de eigen bijdrage kan wijzigen. Dit kan gevolgen hebben voor de post: eigen bijdragen Wmo. Op deze post ontvangen wij de geïnde eigen bijdragen via het CAK. De wijziging op deze post valt onmogelijk vast te stellen aangezien de eigen bijdragen niet alleen worden geïnd voor huishoudelijk hulp maar ook voor andere Wmo voorzieningen. De inkomsten zijn dus ook afhankelijk van het geven of men naast huishoudelijke hulp ook van andere individuele Wmo voorzieningen gebruik maakt. 4. De besparingsmogelijkheid is alleen te berekenen voor 2013. Per 2014 lopen de contracten met de huidige aanbieders af. Het voornemen is huishoudelijke hulp anders te organiseren. Wij hebben dan dus te maken met een andere realiteit. Dit betekent dat wij deze besparingsmogelijkheid niet zomaar door kunnen trekken naar 2014 en verder.	
41	52f	Exploitatiebijdrage Maximacollege afbouwen	0	0	15.000	30.000	De exploitatiebijdrage Maximacollege wordt de komende jaren (tot 2014) jaarlijks reeds afgebouwd van € 240.000 in 2010 tot € 192.000 in 2014; Aanvullende bezuinigingen daarna zijn mogelijk vanwege het ontbreken van wettelijke taak; Voor de VMBO+ voorzieningen zullen dan minder middelen beschikbaar zijn volgens fasering: € 15.000 per jaar vanaf 2015. Mogelijkheid bestaat om op termijn de gehele bijdrage te laten vervallen.	De kosten voor de zorgleerlingen (VMBO+) zijn veel hoger dan de rijksvergoeding. Zonder gemeentelijke bijdrage of een fors lagere zullen de voorzieningen voor deze leerlingen naar verwachting versoberd moeten worden, om de exploitatie sluitend te krijgen.
42	35	Verkeersmaatregelen	11.000	11.000	11.000	11.000	Bij de kadernota 2011 is de norm verlaagd van standaard naar minimaal. Verlagen naar zeer minimaal levert € 11.000 op.	Dit is een moeilijk te meten effect, maar de verkeersveiligheid komt wel steeds meer in het geding.
43	36	Minimabeleid (Versoberen)	110.300	110.300	110.300	110.300	De inkomensgrens (van 120% naar 110%) van het sociaal minimum is aangepast, dit treft 760 mensen en een besparing van € 47.000,-. Medische kosten mogen niet meer uit de bijzondere bijstand (-160 aanvragen en ongeveer € 24000,- minder uitgaven). 694 mensen krijgen een tegemoetkoming Collectieve Ziektekostenverzekering van € 14,92 per maand. Dit wordt € 10,- per maand. Dit levert een besparing op van € 3.400,-. De eigen bijdrage AWBZ/WMO is vanaf 2012 opgenomen in de aanvullende verzekering CZM. Dit kost de gemeente € 1,25 per verzekerde per maand (694 personen/ € 10.400,- extra). De groep die voor de maaltijden van de 'SWOR' in aanmerking komt wordt kleiner (110%). Dit betekent dat er ongeveer € 46.300,- bezuinigd kan worden op deze kostenplaats. Al deze aanpassingen leveren in totaal een besparing op van € 110.300.	Minder minima kunnen gebruik maken van gemeentelijke regelingen. Dit is het gevolg van landelijk beleid (Beleidswijzigingen WWB 2012) op dit gebied en vormt geen keuze meer.

Volgorde prioriteit	Nr.	Onderwerp (maatregel)	Te verdienen of te bezuinigen bedrag				Toelichting	Maatschappelijke gevolgen
			2013	2014	2015	2016		
44	38	Verwerking extra taakstelling VRR vanaf begroting 2013	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	In verband met het economische tij is aan de VRR een extra 1e taakstelling van 5% vanaf het begrotingsjaar 2011 opgelegd. In eerste instantie heeft de VRR haar twijfels in een schrijven geuit of deze bezuiniging uitgevoerd kon worden zonder dat het niveau van veiligheid achteruit zou gaan. In tweede instantie kwam de VRR met het rapport 'VRR in breder perspectief'. In dit rapport stelde de VRR de 1e taakstelling uit te voeren in fases, 3% in 2011, 4% in 2012 en 5% in 2013. Voor het begrotingsjaar 2012 is aan de VRR een 2e taakstelling gevraagd van 5%. Het bestuur van de VRR heeft de korting nog niet geaccepteerd om de 1e taakstelling niet te 'frustreren'. Onderzoeksbureau Berenschot heeft een efficiencyonderzoek verricht bij de VRR. Zij ziet mogelijkheden om te bezuinigen, echter om dit te bereiken zijn ook enkele investeringen noodzakelijk. Hierdoor is het nog niet duidelijk wanneer de VRR begint met het uitvoeren van de 2e taakstelling.	Veiligheid is een thema wat maatschappelijk 'gevoelig' ligt. Het huidige veiligheidsniveau zal gehandhaafd moeten worden. Aan de VRR is het dan ook de taak om duidelijk aan te geven dat er geen wijzigingen op zullen treden in het veiligheidsniveau.
45	52b	Schoolzwermen (aanschaffen of versoberen/doelgroepen)	0	P.M.	P.M.	P.M.	In overleg met de portefeuillehouder moet nog bepaald worden welke bezuinigingsvarianten uitgewerkt gaan worden (al dan niet gefaseerd).	In overleg met de portefeuillehouder moet nog bepaald worden welke bezuinigingsvarianten uitgewerkt gaan worden (al dan niet gefaseerd).
46	15	Onroerende zaak-belasting (OZB) (Verhogen)	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	Variëtemogelijkheden: 1% OZB-verhoging levert afgerond € 71.000 op. Staat los van een eventuele verhoging ter compensatie van een verlaging van de tarieven van de afvalstoffenheffing.	M.n. voor bedrijven een reële lastenverzwaring.
47	54	Subsidies verminderen (afhankelijk van de te maken keuzes)	0	P.M.	P.M.	P.M.	In 2010 zijn afspraken gemaakt met diverse maatschappelijke instellingen over het gefaseerd doorvoeren van bezuinigingen (ca. 12%). Gekozen kan worden om in overleg met de subsidieontvangers aanvullend te bezuinigen. Dit zal veelal direct gevolgen hebben voor het aanbod, zoals minder voorzieningen (bijv. geen jongerenwerk in meerdere wijken; minder gevarieerd lesaanbod), vermindering uren openstellingen (bijv. bij bibliotheek), hogere eigen bijdrage voor deelname (bijv. muziekonderwijs). Omdat er nog geen strategische keuzes/uitgangspunten zijn vastgesteld is deze bezuiniging in 2013 niet te realiseren en voor dat jaar op nul gezet.	Afhankelijk van de te maken keuzes. Zal over het algemeen niet kunnen zonder eerst inhoudelijke keuzes te maken. In de meeste gevallen betekent bezuinigen een vermindering van het voorzieningenaanbod.
48	41	Sportparken (afhankelijk van keuzes)	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	Aantal benodigde sportparken, nader te onderzoeken. Mogelijke opbrengsten zitten in samenvoegen van activiteiten op minder locaties. Gevolg is dat verenigingen moeten verhuizen. Dit zal eerst investeringen vragen van aanpassingen en dan daarna inkomsten, omdat bestaande sportlocaties ontwikkeld kunnen worden. Een en ander hangt dus zo af van welke keuzes er op termijn gemaakt (kunnen) worden dat deze post voorlopig op P.M. gehandhaafd is.	Minder wijkgebonden verenigingen; minder eigen sportparken.
49	40	Onderhoud buitenruimte	0	P.M.	P.M.	P.M.	Schaalvoorstellen onderhoud buitenruimte Albrandswaard door Ridderkerk. Nader te onderzoeken.	Op dit moment nog geen concreet bedrag te noemen. De post blijft vanaf 2014 nog PM staan.
50	51	Zero Based begroting en lean management	0	P.M.	P.M.	P.M.	Zero Based begroting doornemen door projectgroep en gefaseerde invoering van lean management.	Er wordt op dit moment door F&C gewerkt aan een actieplan om, via de budgetgesprekken, de ZB begroting te (laten) actualiseren. De projectgroep kan nog niet aan de slag de ZB begrotingen door te nemen. De uitkomsten zullen worden betrokken bij de Kadernota 2014.

Volgorde prioriteit	Nr. (maatregel)	Onderwerp	Te verdienen of te bezuinigen bedrag					Toelichting	Maatschappelijke gevolgen
			2013	2014	2015	2016			
51	18	BAR-KCC	0	P.M.	P.M.	P.M.	Door in BAR-verband een klantcontactcentrum te organiseren en openingstijden op elkaar af te stemmen kan mogelijk efficiency worden gerealiseerd op het telefoonkanaal, de balie-inzet, meer gebruik van internet etc. Dit wordt in 2012 nader onderzocht d.m.v. een businesscase.	De primaire insteek is om de dienstverlening voor alle drie de gemeenten te verbeteren, met een efficiëncyvoordeel als mogelijk positief neveneffect. Toelichting P.M.: Binnen het BAR cluster Dienstverlening wordt gewerkt aan een businesscase voor de vorming van een BAR-KCC. Na afronding van de businesscase zijn er pas concrete bedragen te noemen die vanaf 2014 als mogelijke besparingen kunnen worden aangemerkt.	
52		BAR-samenwerking	0	0	0	P.M.	Vanaf 2014 besluitvorming over de BAR-samenwerking. Nu nog geen raming opgenomen. Vanaf 2016 P.M. In 2014 zal deze bezuiniging geconcretiseerd worden.		
53	19	Openbare/jeugd gezondheidszorg (Extra korting van 5%)	0	0	P.M.	P.M.	Betreeft een korting van 5% per 2012 bovenop de korting per 2011 (26.400). Op dit moment is er sprake van een mogelijk tekort op het budget voor de JGZ. Een van de oorzaken is het feit dat het aantal 0-4-jarigen groter is dan aanvankelijk gedacht. Ook is het project KIEN nog in volle gang, waarbij mogelijk financieel voordeel te behalen valt. Gezien het feit dat er op dit moment nog zoveel vraagtekens zijn, kan er op dit moment niet veel gezegd worden over de mogelijk gevolgen, maar de bezuinigingen op korte termijn lijken zeer beperkt vanwege de wettelijke taak op het gebied van jeugdgezondheidszorg. De bezuiniging is daarom voor 2013 en 2014 op nul gezet.	Maatschappelijke gevolgen zijn moeilijk in te schatten. We zijn wettelijk verplicht het bas niveau in stand te houden. Dit heeft relatie met de transformatie van de jeugdzorg. Primaire insteek is om voor de drie BAR gemeenten de kwaliteit en toegankelijkheid van de jeugdzorg te verbeteren. Een eventueel financieel voordeel is nu nog niet in te schatten en is daarom voor 2013 en 2014 op nul gezet.	
54		Gemeentelijke naheffing over uitbreidingsgebied parkeren	0	0	0	0	Betreeft opbrengst van parkeerboetes in het uitbreidingsgebied voor parkeren (was € 30.000). Zit echter al in berekening van punt 21. Uitbreiden betaald parkeren.	De verwachting is dat het uitbreidingsgebied nauwelijks (negatief/positief) effect heeft op het aantrekken van winkelend publiek etc.	
55	34	Openbare Verlichting, beeldkwaliteit (vervallen)	0	0	0	0	Bij de kadernota 2011 is de beeldkwaliteit verlaagd van standaard naar minimaal. De beeldkwaliteit verlagen naar zeer minimaal levert € 20.000 op. Omdat de raad onlangs heeft besloten de beeldkwaliteit niet te verlagen is deze bezuiniging op nul gezet. De bezuiniging is dus vervallen.	Het veiligheidsgevoel kan afnemen. Dit is echter een moeilijk te meten effect.	
56	14	Geen inflatiecorrectie 2013 op de lasten (alleen op subsidiering excl. WWB 1,75% verwerkte index niet doorvoeren)	0	0	0	0	Via het dekkingsplan wordt voorgesteld subsidieposten te indexeren. Daarom in dit overzicht op nul gezet.	Versobering van alle budgetten, maatschappelijke gevolgen moeilijk in te schatten.	

Volgorde prioriteit	Nr.	Onderwerp (maatregel)	Te verdienen of te bezuinigen bedrag				Toelichting	Maatschappelijke gevolgen
			2013	2014	2015	2016		
57	45	Fraudebestrijding	0	0	0	0	De daadwerkelijke uitreding uit het samenwerkingsverband ROTS Spijkenisse heeft nog niet plaatsgevonden. Om die reden zijn er (nog) geen uitredingskosten betaald. De werkelijke kosten voor fraudebestrijding vallen jaatijks voordeliger uit. De BAR-gemeenten zijn op dit moment bezig met een verkennend onderzoek naar de wenselijkheid van één sociale dienst. Hierbij zal ook fraudebestrijding (als één van de aandachtspunten) een plaats krijgen. Aangezien de gemeente Barendrecht (nog) niet bij ROTS heeft aangekondigd de samenwerking te willen beëindigen, wordt besluitvorming hierover afgewacht. In de tussentijdse periode zijn de wethouders van Ridderkerk en Albrandswaard en de ambtelijke ondersteuning in overleg met onze partners binnen ROTS bezig om een betere invulling van de werkzaamheden te bewerkstelligen. Het onderzoek naar alternatieven die beter aansluiten bij de wensen van Ridderkerk voor wat betreft fraude is afgerond.	De veronderstelling van de uitredende gemeenten is dat het in eigen beheer uitvoeren van Fraudepreventie (dus vanuit het primaire proces) een positief maatschappelijk effect zal hebben.
57		Fraudebestrijding (vervolg)					Gezien bovenstaande ontwikkelingen konden in de 1e monitor 2012 de kosten structureel al verlaagd worden met €48.000. Een verdere verlaging van de kosten is niet reëel. Uit een inventarisatie van de 'opbrengsten' van fraudebestrijding blijkt dat door het opleggen van maatregelen minder aan uitkeringen is betaald. Tevens zijn na onderzoek bedragen teruggevorderd. Met deze opbrengsten wordt in de huidige begroting al rekening gehouden ('extra bezuinigen' is dus niet aan de orde).	
58	50	Voorliggende voorzieningen	0	0	0	0	Het onderzoek kijkt naar de mogelijkheden van voorliggende voorzieningen i.p.v. de gemeentelijke voorzieningen (op basis van no-cure-no-pay); dit kan mogelijk nog voordelen opleveren. Dit betekent dat een andere organisatie dan de gemeente de voorziening moet betalen en de gemeente dus minder hoeft uit te geven aan bijvoorbeeld bijzondere bijstand.	Het onderzoek naar de mogelijkheden van voorliggende voorzieningen is inmiddels afgerond. Dit heeft niet geleid tot essentiële besparingen. De bezuiniging is daarmee dan ook op nul gezet.

Volgorde prioriteit	Nr.	Onderwerp (maatregel)	Te verdienen of te bezuinigen bedrag				Toelichting	Maatschappelijke gevolgen
			2013	2014	2015	2016		
59	47	Algemene uitkering (vervallen omdat circulaire AU reeds verwerkt is)	0	0	0	0	Overgang brede doeluitkering naar algemene uitkering M.i.v. 2012 wordt de specifieke uitkering Centra voor Jeugd en Gezin overgeheveld naar de algemene uitkering. (onderdeel algemene middelen) De specifieke uitkering bedraagt € 798.000. In de algemene uitkering wordt € 853.000 opgenomen. Een voordeel van € 55.000. Aan de vakafdeling zal een berekening worden gevraagd van de benodigde middelen. Op dit moment is niet bekend of er nog andere specifieke uitkeringen overgeheveld gaan worden naar de Algemene Uitkering. De overheveling is inmiddels verwerkt in de begroting (verwerking AU), van een te behalen voordeel is derhalve geen sprake meer. Derhalve vervallen.	N.v.t.
60	24	Startersleningen woningen (Afschaffen) - reeds verwerkt	0	0	0	0	11.000 euro structurele lasten blijven bestaan vanwege lopende leningen. Raadsbesluit tot beëindiging is al genomen in oktober 2011. Dus vervallen.	De besparing is al verwerkt in de begroting.
61	13	Geen inflatiecorrectie 2013 op de lasten (alleen op werken derden de verwerkte 1,75% index niet doorvoeren)	0	0	0	0	Via het dekkingsplan wordt voorgesteld alleen die posten te indexeren waarbij dit via een meerjarig contract is vastgelegd. Daarom in dit overzicht op nul gezet.	Versobering van alle budgetten, maatschappelijke gevolgen moeilijk in te schatten.
Totaalgeneraal - alles bij elkaar			1.571.200	2.260.800	2.695.800	2.900.800		

Bijlage 10 Afkortingenlijst

Afkorting	Betekenis
AB	Algemeen Bestuur
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
AO	Administratieve Organisatie
AOW	Algemene OuderdomsWet
Arbo	Arbidsomstandigheden
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AVR	Afval Verwerking Rotterdam
AWB	Algemene Wet Bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZ	Algemene Zaken
BAR	Barendrecht Albrandswaard Ridderkerk
B&W	Burgemeester en Wethouders
BBZ	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BCF	Beleidsgestuurde Contract Financiering
Bibop	Bevordering integriteits beoordelingen door het openbaar bestuur
BI-zone of BIZ	Bedrijven InvesteringsZone
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	Collectieve ArbeidsOvereenkomst
CDA	Christen-Democratisch Appèl
CJG	Centrum Jeugd en Gezin
CMS	Content Management Systeem
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
DCMR	Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond
DigiD	Digitale iDentiteit
DKD	Digitale Klantdossier
DMS	Document Management System
ESF	Europees Sociaal Fond
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens
Gft	Groente fruit en tuin
GGD	Gemeentelijke GezondheidsDienst
GGZ	Geestelijke GezondheidsZorg
GOSA	Gemeentelijk Overleg Sluitende Aanpak
GRP	Gemeentelijk RioleringsPlan
Halt	Het alternatief
HNW	Het Nieuwe Werken
HR	Human Resources
HVC	HuisVuil Centrale
ICT	Informatie- en CommunicatieTechnologie
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
KC	Korfbal Club
KCC	Klant Contact Centrum
KCR	Korfbal Combinatie Ridderkerk
KING	KwaliteitsInstituut Nederlandse Gemeenten
KVO	Keurmerk Veilig Ondernemen
LEA	Locale Educatieve Agenda
LZN	Lokale Zorg Netwerken
MAR	Milieuservices AVR Ridderkerk
mGBA	Modernisering Gemeentelijke BasisAdministratie persoonsgegevens

Afkorting	Betekenis
MOE-landers	Midden- en Oost- Europa (personen uit-)
NAR	Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement
NARIS	NARInformatieSysteem
MOP	Meerjaren Onderhouds Plan
NUP	Nationaal UitvoeringsProgramma dienstverlening en e-overheid
NV	Naamloze Vennootschap
NV MAR	NV Milieuservices AVR Ridderkerk
OGZRR	Gemeenschappelijke regeling openbare gezondheidszorg Rotterdam-Rijnmond
Oliver	Openbaar lichaam volwassenen educatie rijnmond
OM	Openbaar Ministerie
OV	Openbaar Vervoer
OVV	Onderzoeksraad Voor Veiligheid
OZB	Onroerend Zaak Belasting
Pgb	Persoonsgebonden budget
Pm	Pro memorie
POP	Persoonlijke Ontwikkel Plannen
RET	Rotterdamse Elektrische Tram
RIEC	Regionale Informatie en ExpertiseCentra
ROTS	Regionaal Opsporingsteam Sociale Recherche
SiSa	Single information Single audit
SLoK	Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven
SVB	Sociale VerzekeringsBank
SW	Sociale Werkvoorziening
SWOR	Stichting Welzijn Ouderen Ridderkerk
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
TCF	Tax Control Framework
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
VAVO	Voortgezet Algemeen VolwassenenOnderwijs
VDP	Vereniging Directeuren Publieksdiensten
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VRoM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VRR	Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond
VSV	Voortijdige School Verlaters
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WGR	Wet Gemeenschappelijke Regelingen
WIJ	Wet Investeren in Jongeren
WIK	Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOP	Wijk Ontwikkelings Programma
WOZ	Wet Waardering Onroerende Zaken
WPR	Waterplan Ridderkerk
Wro	Wet ruimtelijke ordening
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WW	WerkloosheidsWetsuitkering
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWIK	Wet Werk- en Inkomen Kunstenaars
Wwnv	Wet werken naar vermogen

DEEL IV
RAADSBESLUIT

Gemeentestukken 2012-210

De raad van de gemeente Ridderkerk;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 25 september 2012, nummer 210;

gelet op artikel 189 en 190 van de gemeentewet;

b e s l u i t :

1. De Programmabegroting 2013 vast te stellen;
2. Het dekkingsplan 2013 vast te stellen en te verwerken in de begroting 2013 voor de volgende onderdelen:
 - Nog te verwerken onderwerpen;
 - Door te voeren besparingen uit de organisatie;
 - De 1^e stap van bezuinigingen voor 2013 ev. zoals in het dekkingsplan opgenomen en conform de aangeven maatregelen uit bijgevoegde lijst van bezuinigingen/ bijlage 9 van de begroting;
 - De inzet van de 'dekkingsreserve 2011' voor de verwachte incidentele tekorten in: 2013 met € 861.100, 2014 met € 488.000 en 2015 met € 1.079.800;
3. Bij de begrotingsbehandeling 2014-meerjarenraming 2015-2017 concreet invulling te gaan geven aan de 2^e stap van bezuinigingen (keuze te maken uit de overige maatregelen zoals in bijgevoegde lijst van bezuinigingen bij de begroting/bijlage 9 zijn opgenomen);
4. Voor een bedrag van € 1.924.500 te beschikken over de algemene reserve om daarmee structurele besparingen te realiseren bij het investeringsvolume (bijlage 2 investeringsvolume);
5. Verder kennis te nemen van het huidige meerjarenperspectief 2014-2016.

Ridderkerk, 1 november 2012

De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

CK/286/c.kolf@ridderkerk.nl